

Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. Yılına
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Türkiye Rusya İşbirliği Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin Armağanıdır

**Türkçe-Rusça
açıklamalı deyimler
sözlüğü**
2500 deyim

**Olga
SARIGÖZ**

Editör
Ayşe DAĞ PESTİL

ОЛЬГА САРЫГЁЗ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN YÜZÜNCÜ YILI

**TÜRKÇE-RUSÇA AÇIKLAMALI
DEYİMLER SÖZLÜĞÜ.
2500 DEYİM.**

**ТУРЕЦКО-РУССКИЙ
ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИЙ ТОЛКОВЫЙ
СЛОВАРЬ. 2500 ВЫРАЖЕНИЙ.**

OLGA SARIGÖZ

**РЕЦЕНЗЕНТ
АЙШЕ ДАГ ПЕСТИЛЬ**

Сарыгёз О. В.

Турецко-русский фразеологический толковый словарь. 2500 выражений.
— 2023.

ISBN 978-625-8278-40-8

Вниманию читателей предлагается особый тип словаря, в котором собрано 2500 фразеологических единиц турецкого языка с переводом на русский язык и толкованиями их значений на турецком языке. На примерах из классической и современной турецкой литературы, СМИ, устных источников показано их употребление в речи. Приводятся различные особенности их употребления, синонимичные и аналогичные формы. Книга содержит большое количество уникального материала, который впервые был собран и описан в одном отдельном пособии.

Словарь представляет интерес для всех, кто изучает турецкий язык. Может быть использован носителями турецкого языка при изучении русского.

Словарь не имеет аналогов ни в российской, ни турецкой тюркологии.

ISBN 978-625-8278-40-8

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Yayınları Yayın №174

© Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
© Сарыгёз О.В., 2023

TÜRKÇE-RUSÇA AÇIKLAMALI DEYİMLER SÖZLÜĞÜ. 2500 DEYİM.

Rektör'ün Önsözü

Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. Yılına Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nin Armağanı

Dünyanın her bölgesinden öğrencilerin tercih edeceği global bir üniversite olmayı hedefleyen Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, dil eğitimine büyük önem vermektedir. Bu doğrultuda, üniversitemiz bünyesinde dil eğitimi veren çeşitli bölümler ve programlar bulunmaktadır. Ayrıca, üniversitemiz kütüphanesinde Türkçe ve Rusça dillerinde zengin bir kaynak koleksiyonuna sahiptir.

Üniversitemiz, «Araştırma Üniversitesi» olma yolunda emin adımlarla ilerlemektedir. Bu doğrultuda, üniversitemiz araştırma faaliyetlerine büyük önem vermektedir. Araştırma faaliyetlerinin en önemli unsurlarından biri, araştırmaya uygun kaynak ve altyapıya sahip olmaktır. Bu kapsamda, üniversitemiz kütüphanesi, araştırma faaliyetlerine destek sağlamak amacıyla sürekli olarak yenilenmektedir.

Dil, kültür ve edebiyat, iki toplum arasındaki ilişkilerin en önemli göstergelerinden biridir. Türkçe ve Rusça dilleri arasında tarih boyunca çok önemli çalışmalar yapılmıştır. Bu alanda çalışan bilim adamları tarafından çok sayıda kaynak niteliğinde eser yazılmıştır.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Kütüphanesi, Türkçe ve Rusça dillerinde zengin bir kaynak koleksiyonuna sahiptir. Bu koleksiyon, üniversitemizin araştırma faaliyetlerine ve öğrencilerin dil eğitimine önemli katkı sağlamaktadır.

«Türkçe-Rusça Açıklamalı Örneklî Deyimler Sözlüğü - 2500 Deyim» adlı eser, üniversitemiz kütüphanesinin Türkçe ve Rusça dillerindeki kaynak koleksiyonuna önemli bir katkı sağlamaktadır. Bu eser, Türkçe ve Rusça dillerinde deyimler ve anlamları hakkında kapsamlı bir bilgi sunmaktadır. Eser, aynı zamanda Türkçe ve Rusça dillerindeki deyimlerin örnek cümlelerle açıklanması bakımından da oldukça faydalı bir kaynaktır.

Bu eser, Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. Yılına, bilim ve gelişim alanında tüm kaynaklara her yerden erişimi sağlamayı; aynı zamanda çağdaş, donanımlı, insan haklarına saygılı, ulusal ve ahlaki değerleri koruyan, erdemli ve takım ruhuna inanan entelektüel bireyler yetiştirmeyi amaçlayan Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nin bir armağanıdır.

Prof. Dr. R. Cüneyt ERENOĞLU
REKTÖR
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Sunuş

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Türkiye Rusya İşbirliği Uygulama ve Araştırma Merkezi (TURUSIA) olarak, 2018 yılından itibaren Türkiye ile Rusya arasında bilimsel, kültürel, teknolojik ve sektörel alanlarda işbirliğini geliştirmeye yönelik araştırma ve yayın faaliyetlerini sürdürmekteyiz. Araştırma merkezimiz TURUSIA, Türkiye ile Rusya arasında kültürel ve bilimsel işbirliğini geliştirme amacını paylaşan çeşitli ulusal/ uluslararası kurum ve kuruluşlarla işbirliğini her geçen gün büyütmektedir.

Tarihsel süreçte, Türk ve Rus toplumları arasında kurulan bağlar; coğrafya, tarih, bilim, dil, kültür, edebiyat alanlarında iki ulus arasında derinliği olan olaylar ve olgular bütününden beslenerek oluşmuş güçlü bağlardır. Kuşkusuz, bu bağların büyük ve güçlü kolları içinde her iki toplumun karşılıklı dostluk, güven duyguları ile zor günlerde sergilediği dayanışma örnekleri oldukça benzersizdir.

Çanakkale'nin bir ilçesi olan Gelibolu, Birinci Dünya Savaşı sırasında Çarlık Dönemi Rusya'sının kaderinde tarihi bir rol oynamanın yanı sıra, Bolşeviklere yenilerek ülkeden ayrılmak zorunda kalan Beyaz Ruslar'ın 1920-1923 yılları arasında sığındığı bir yer olmuştur. Beyaz Ordu mensupları ve onların aile üyeleri, Türk topraklarında yöre halkı tarafından hoşgörü ve sevgiyle ağırlandı. İki ulus arasında yaşanan güçlü dayanışma ve hoşgörü örnekleri, yazılı ve görsel nitelikteki kayıtlarla tarihe not düşerek Gelibolu'nun 'barış sembolü bir mekan' olma özelliğini bir kez daha teyit etmiştir. Bu yönüyle Çanakkale, Türk Rus kardeşliğini temsil eden, sembol gücü yüksek bir mekandır.

Dil, kültür ve edebiyat alanı da iki toplum arasında gelişen ilişkilerin yazıya ne kadar güçlü bir şekilde yansıdığını bizlere göstermektedir. Dil alanında önemli Türkologlar yetiştirmiş olan Rusya'da Türkçe ile ilgili çalışmalar 1700'lü yıllarda Çar I. Petro zamanında başlamıştır. Kaynaklara göre 1700'lü yılların ortalarında Batı Avrupa ülkelerinde tercüman olmak için Türkçe öğrenmek bir moda haline gelmiş ve ilk Türkoloji kürsüsü 1795'te Paris'te kurulmuştur. Bunu Şarkiyat ve Türkoloji ile ilgili enstitüler takip etmiştir. Napoli (1745) ve Venedik'te (1755) Jeunes de Langues örnek alınarak açılan ve şark dilleri eğitimi veren kurumların Polonya ve Rusya'daki gençleri İstanbul'a Türkçe öğrenmeye gönderdiği; yine aynı dönemde Petersburg'da şark dilleri eğitiminin başladığı bilinmektedir.

Geçmişten günümüze değin Türkçe ve Rusça dilleri için karşılaştırmalı olarak pek çok önemli çalışma yapılmış, bu alanda çalışan bilim insanları tarafından kaynak niteliğinde çeşitli eserler meydana getirilmiştir. Burada sunulan Türkçe-Rusça Deyimler Sözlüğü ise; kapsamı, nitelik ve nicelik özellikleriyle sunulduğu alanda benzeri olmayan, iki dilde hazırlanmış temel kaynak bir eser olma özelliğine sahiptir. Elinizdeki deyimler sözlüğü Türkçe 2500 deyim içermektedir. Bu deyimlerin Rusça ve Türkçe anlamları ve açıklamaları, deyimi içeren Türkçe örnek cümleler ve bu cümlelerin Rusça karşılıkları şeklinde sistematik bir düzende hazırlanmıştır. Bu yönüyle alana büyük katkı sağlayacağı öngörülen deyimler sözlüğü, A' dan Z'ye yaklaşık 700 sayfa ve tek cilt halinde konuyla ilgilenenlerin, okurların dikkatine sunulmuştur.

Prof. Dr. Vedat ÇALIŞKAN
TURUSIA Müdürü

Editörün kaleminden

Türkçe Benim Ses Bayrağım!

Her dilde varlığını ortaya koymuş, o dilin kültüründen beslenmiş, dile zenginlik ve derinlik katmış deyimler bu eserde iki büyük dil olan Türkçe ve Rusçada ele alınmıştır. Türkçe Rusça Deyimler Sözlüğü ile hedeflenen, dil öğrenen bireylere, dili kullanırken anlamı güçlendirmek ve etkili ifadeler oluşturmak için gerekli deyim bilgisi, kültür içeriği ve derinliğini kazandırmaktır.

Türkçede deyimler, sıkça kullanılan ve anlatımı derinleştirip, zenginleştiren dilin çok önemli ifade kalıplarıdır ve Türk dili ve kültürü ile bütünleşmiş anlamlı yapılar şeklinde karşımıza çıkar. Rusça da deyimler açısından Türkçeye benzemektedir. Türkçe ve Rusça gibi anlatımı güçlü olan iki dilin deyimlerde bulunduğu bu çalışma, her iki dili de öğrenenler için çok gerekli kaynak bir eserdir.

Dili kullanırken her zaman başvurduğumuz bir dilin zenginliğini taşıyan deyimleri önemi ve öğrenme gerekliliği onların birçok özelliğinde yatar. Deyimler uzun uzun açıklama gerektiren durumları bir çırpıda anlatma gücüne sahiptir. Çoğunlukla birden fazla sözcükten oluşan kalıplaşmış ifadelerdir. Dolayısıyla deyimde sözcüklerin yerlerini değiştirmek ya da gruptan sözcük çıkarmak mümkün değildir. Kendilerine özgü anlam oluşturmuş bu sözcük grupları çoğunlukla gerçek anlamın dışında başka bir anlamı işaret ederler. Deyimler; dil zenginliğinin yanı sıra, dünya görüşünü, kültür ve yaşam şeklini de içinde yaşatır. Kullanıldıklarında konuşana ve dinleyene dil zevki sunar, ilgiyi artırır, anlamı güçlendirir, ifadeyi netleştirirler.

Türkçe-Rusça Açıklamalı Deyimler Sözlüğü - 2500 Deyim eserini özel kılan, derinliğinin ve kapsamının çok geniş olmasının yanı sıra, her iki dilde orijinal karşılıklarının sunulması ve dillerden birini bilip diğerini konuşmak, öğrenmek isteyenler için de benzersiz bir çalışma olmasıdır. Bu eser Türkçe ve Rusça dillerinde, bu kapsamda ve bu derinlikte yapılmış, iki dilli benzersiz bir çalışma ve ihtiyaca cevap verebilecek nitelikte büyük bir sözlüktür. Eserde, 2500 Türkçe deyim, Rusça karşılıkları, örnek cümleler ve açıklamaları yer almaktadır.

Yazarımız Olga Sarıgöz tarafından hazırlanan bu çalışmayı, uzun süreli ve yoğun bir çabanın ardından, Türkiye Cumhuriyeti nin 100. Yılına Armağan bir eser olarak Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi yayınları arasında, ÇOMÜ TURUSİA işbirliğinde okurun hizmetine sunmaktan büyük gurur duymaktayız.

Sözlük hem Rusça öğrenen Türkler, hem de Türkçe öğrenen Ruslar için, ya da her iki dilde uzmanlaşmak isteyenler için temel bir eserdir. Uluslararası ilişkiler çerçevesinde iki devlet, dil ve kültür arasında yapılacak çeviri çalışmaları, edebi eser çevirileri, rehberlik hizmetleri ve diplomaside başvurulacak bulunmaz bir kaynak eserdir. Türkçe-Rusça Açıklamalı Deyimler Sözlüğü'nün yapılan uluslararası çalışmalara, filolojiye, yabancı dil öğrenimine, çeviri bilime, Türk ve Rus dili, kültürü ve diplomasisine deyimlerle güçlü bir ses getirmesini diliyorum.

О словаре

Предлагаемое вашему вниманию издание представляет собой толковый двуязычный турецко-русский словарь фразеологизмов турецкого языка.

Каждый фразеологизм не только переведён на русский язык, но и проиллюстрирован цитатами из литературных произведений турецких авторов и толкованиями значений на турецком языке. Отличительной особенностью данного словаря являются развернутые толкования выражений.

В словарь не вошли и индивидуально-авторские обороты, которые мы относим к афоризмам/крылатым выражениям. Мы не включили в словарь и так называемые клишированные обороты, тематически охватывающие сферы этикета, проклятия, поговорки и др. Данный вид речевых оборотов представлен в отдельном издании — «Тематический толковый турецко-русский справочник клише». Фразеологизмы отбирались на основе двух критериев: их актуальности для современной разговорной речи и страноведческой ценности. В словарь вошли самые употребительные фразеологизмы.

За основу составления перечня выражений были взяты работы турецких специалистов, на первом месте среди которых находятся работы О. А. Аксоя, чей сборник фразеологизмов и пословиц, выдержав уже 16 переизданий, служит основным пособием по фразеологии турецкого языка в Турции.

Вторым источником для примеров-цитат для нашего словаря послужил сайт www.dersimiz.com. Он представляет собой архив фразеологизмов, которые были собраны из разных словарей турецких авторов. Представленные там примеры отличаются простым лексическим наполнением и не представляют сложность с точки зрения грамматики.

Доступ к остальным источникам был получен через <https://books.google.com>.

Поиск в данном архиве не предусматривает полный доступ к книге и в большинстве случаев скрывает страницу, с которой была взята та или иная фраза с примером фразеологизма. Полную информацию в ряде случаев можно было получить при покупке доступа, что представляло определенную финансовую сложность в ходе работы. Наиболее старые книги прошлого века были либо скрыты полностью, либо с доступом лишь к нескольким строкам на фотографии, что также не позволило установить номер страницы или количество страниц в книге.

Получить полный доступ к такому количеству литературных произведений вдали от Турции был просто невозможно.

В связи с вышеуказанными обстоятельствами для унификации исходных данных книги было решено указывать фамилию и имя автора, название произведения, наименование издательства и год издания. Для электронных книг также был указан адрес архива - <https://books.google.de/com>.

В ходе работы над материалом автор столкнулся с серьезной проблемой: часть выражений не зафиксирована в литературных источниках, хотя активно используется в устной речи носителями турецкого языка. Для некоторых случаев были подготовлены авторские примеры и автор был вынужден указать в качестве источника носителя языка как сборный образ, так как выражение активно используется всеми носителями турецкого языка.

В случаях, когда перевод выражения на русский язык оказывался труднообъяснимым логически, был указан приблизительный перевод. В скобках мы приводили либо синонимичные обороты, либо недостающие для полноты смысла слова.

Мы тщательно подошли к отбору выражений, указав на их стилистические особенности и приведя синонимичные варианты.

В учебных целях у некоторых оборотов мы указали как основные, прямые значения, так и переносные, собственно делающие эти выражения фразеологическими.

Издредка мы приводили примеры и для синонимичных форм, так как считаем, что и второе выражение будет полезно усвоить.

Словарь подготовлен и для носителей турецкого языка. Его отличительной особен-

ностью является использование ударений в русских текстах: мы полагаем, что словарь вызовет большой интерес у студентов-турок, изучающих русский язык.

Тема ударений — одна из самых сложных для освоения в русском языке. Кроме того мы использовали букву ё с диэрезисом (тремой – надстрочными точками), так как это явление представляет особую сложность для изучающих русский язык.

Следует обратить внимание на устойчивые выражения, где не каждое слово имеет ударение, а только одно, тем самым оборот расценивается как одно слово и следует читать его именно слитно.

Например: нй было.

В выражениях типа «на́ душу» ударение падает на предлог «на», поэтому в слове «душа» его уже не будет.

Напомним, что в русском языке буква ё ударна всегда; ударения в словах, состоящих из одного слога (односложных) не указано, так как слог в односложном слове ударный по умолчанию.

В составных турецких словах (состоящих их двух основ по принципу дваффиксного изафета) ударение должно ставиться на последний слог первого слова в словосочетании, но по сложившейся традиции в русском языке мы указываем версию с одним ударением:

Кúш адасы (тур. ударение) - Кушадáсы (рус. ударение)

Принцип расположения и поиска выражения:

В словаре используется **алфавитно-гнездовой способ** расположения слов: сначала подаются все производные формы одного слова, только потом идет следующее по алфавиту слово, таким образом не смешиваются, например, слова *adım* (мое имя) и *adım* (шаг). Алфавитный способ подачи с турецких словарях вызывает сложности у русскоязычных пользователей, которые теряются в массе вариаций и производных форм турецких форм.

Алфавитный порядок имеет следующий принцип:

пример 1:

ad — имя: сначала указаны все формы данного слова: **adım gibi** (как мое имя, форма совпадает со словом *adım* — шаг, выражения со словом шаг мы рассматриваем после всех случаев со словом *ad*).

adam — человек

adım — шаг

пример 2:

ağız

Сначала идут выражения с исходной формой.

Затем изафетные формы и формы с винительным падежом -i.

Формы родительного падежа -ın/nın.

Формы -ni.

Формы направительного падежа -a/e.

Местного падежа -da/de/ta/te.

Исходного падежа -dan/den/tan/ten.

Послелог ile.

Аффикс множественного числа -lar/-ler.

Через нумерацию «1.—2.» переданы разные смысловые значения, через «a)-b)» — близкие по смыслу, имеющие схожее значение в русском языке.

Орфография

В словаре сохранено авторское написание. Исправлены только несомненные опечатки, которые попадались в ряде источников.

Некоторые слова еще не так давно имели отдельную форму написания, а сегодня

они перешли в разряд сложносоставных слов. Каждое из них было проверено на сайте ТДК. Мы указали в скобках прежнюю раздельную версию написания.

Для самых сложных случаев написания, к которым авторы прибегали для создания стилистического эффекта разговорной речи, мы указали в скобках официальную версию.

В квадратные кавычки [...] помещены слова, которые отсутствуют в турецком предложении, но которые были бы уместны при переводе на русский для передачи смысла. В простые скобки (...) заключены синонимичные, аналогичные формы.

Структура предложения.

Мы столкнулись с рядом сложностей при определении границ предложения. Чаще всего мы старались сохранить структуру турецкого предложения, не меняя ее при переводе на русский язык, именно для удобства сравнения выражений в учебных целях, чтобы облегчить соотнесение оригинала и перевода на русский язык.

Лишь в тех случаях, когда соединение предложений разного типа в русском языке было просто невозможно, они были разделены.

Например,

Ne berbat bir koku, içimiz kabarmadan kalkalım buradan.

Какой ужасный запах! Давай уйдём отсюда, пока дурно не стало.

Здесь мы видим пример того, как в турецком языке восклицательное и повествовательное предложения соединены в сложное предложение. Мы передали их на русский язык двумя отдельными предложениями.

Словарь будет полезен и изучающим русский язык носителям турецкого языка. Для облегчения изучения русских аналогов и чтения предложений в словаре в русских предложениях указаны все ударения в связи с тем, что данная тема является одной из самых сложных для изучающих русский язык.

Автор полагает, что предложенная им структура словарных статей и способ подачи материала понравятся читателю.

Словарь является первым опытом подобного рода изданий, поэтому автор заранее выражает благодарность за замечания и пожелания, которые будут внимательно изучены и учтены в дальнейшем при переиздании словаря.

Замечания и предложения просьба высылать по адресу turkceby@gmail.com для внесения правок в дальнейшие переиздания.

Автор

Запрещается без разрешения автора использовать фрагменты, страницы, примеры из книги без указания полного наименования работы и имени автора.

Электронные версии (фото, сканированные копии) словаря будут считаться пиратскими, любое размещение в сети будет считаться незаконным.

Список условных сокращений

арго — жаргонное, сленговое выражение

Примечание: в турецкой лингвистике под «арго» понимается уличная речь, молодежный сленг, лексика, которая характеризуется яркой, обычно сниженной стилистической окраской

банк. — банковская сфера

букв. — буквальное значение

воен. — военный термин

досл. — дословный перевод; дословное значение

ист. — историческое явление или термин

мор. — мореходство

син. — синонимичное выражение, может полностью заменить указанное

см. — смотрите (*следует посмотреть другое выражение*)

сопост. — сопоставимо, для выражений в русском, схожих по смыслу слов

спорт. — спортивный термин

прям. — прямое значение; то, что не имеет образности фразеологизма

перен. — переносное вторичное значение

прен. — пренебрежительное

разг. — разговорное выражение: типичное, характерное для устных бесед, для обиходного общения, употребляемое в повседневном разговоре; просторечное выражение

ругат. — ругательство, ругательное выражение

устар. — устаревшее выражение

шутл. — шутливое

- A -

1. A'dan Z'ye kadar

от А до Я; пóлно- стью, целикóм	başından sonuna kadar, bütünüyle, baştan aşağı	Devlet kadrolarını, A'dan Z'ye kadar değiştirmek isteyen Refik Saydam'ın ölüm haberi Ankara'ya gelince, her şey birden değişmiştir.	Когдá в Анкарú дошлó извéстие о смéрти Рефíка Сайдама, котóрый хотéл смéнить го- саппарáт от А до Я, всё изменилось.
------------------------------------	--	--	--

2. aba altından sopa (değnek) göstermek

угрожать <i>испод- тишкá / кóсвенно / скрýтно</i>	sakin, yumuşak görünmekle birlikte karşısındakini gizliden gizliye korkutmak	Bu memlekette bizim mitingi düzenleyenlere göz dağı vermeye çalıştılar. Aba altından sopa gösterdiler.	В этой странé пытá- лись угрожать тем, кто организовывал наш митинг. Онí кóсвенно угрожали.
---	--	--	---

3. abanoz gibi

очень жёсткий	çok sert	Saçları, abanoz gibi kapkaradır...	Её жёсткие вóлосы ýссиня-чёрные...
---------------	----------	---------------------------------------	---------------------------------------

4. abanoz kesilmek

1. затвердéть;	1. sertleşerek dayanıklılığı artmak;	1. Japon yapıştırı- cısıyla yapıştırdım, abanoz kesildi.	1. Я приклéил это япóнским клéем – онó затвердéло.
2. задубéть от гря- зи; потеряť цвет.	2. kirden matlaşmak, rengini kaybetmek.	2. Bu ayakkabılar abanoz kesilmiş, yenisini almak lazım.	2. Эта óбувь задубéла, надо купítь нóвую.

5. abayı sermek

1. расстелítь, разложítь бóрку / вóйлочную накúдку;	1. açmak, yere koymak;	1. Efendimiz ona abasını serdi ve üzerine oturtdu.	1. Наш повелítель (речь о прорóке) накíнул свéрху свой плащ и усадíл на него.
---	---------------------------	--	---

2. устроиться на какую-л. работу;	2. bir işe girmek;	2. Sen de bizim şirkete abayı sermişsin, hayırlı olsun.	2. Вы тоже устроились в нашу компанию, удачи!
3. устроиться как у себя дома; расположиться бесцеремонно; устроиться на постоянной основе, начать жить где-л.	3. bir yere teklifsizce, istenilmediği halde, gitmeyecekmiş gibi yüzsüzlük ederek yerleşmek; uzun süre yerleşip kalmak.	3. Misafir olarak geldi, ama abayı serdi, gitmek istemiyor.	3. Он приехал в качестве гостя, но пустил корни и не хочет уезжать.

6. abası yanık

устар., поэт. влюблённый	aşık, sevdalı	Bizim oğlan tam bir abasıyanık, esmer bir güzele gönlünü kaptırmış.	Наш сын влюбился по уши, смуглянка украла его сердце.
--------------------------	---------------	---	---

7. abayı yakmak

влюбиться в человека, полюбить, привязаться обычно в форме причастия прош. времени: abayı yakmış	bir kimseye gönül verip aşık olmak, sevdalanmak, tutulmak	Bizim kız o bankacı oğlana abayı yakmış anlaşılın, yoksa böyle yapmazdı.	Явно наша дочь влюбилась в того парня из банка, иначе бы она так не делала.
---	---	--	---

8. abat etmek

1. облагородить, благоустроить;	1. bir yeri bayındır hale getirmek;	1. Amacımız, yatırımlarla tüm bölgeyi abat eylemek.	1. Наша цель – обустроить весь район за счёт инвестиций.
2. редк. сделать богатым; син. abat eylemek.	2. mamur etmek, rahata kavuşturmak, zenginleştirmek.	2. Aldığımız haber, tüm ailemizi abat eylemişti.	2. Новость, которую мы получили, обрадовала всю семью.

9. abat eylemek

син. abat etmek

10. abat olmak

1. достичь счастья / (полного материального) благосостояния; обеспечить себе зажиточную жизнь;	1. rahata kavuşmak, gönenmek;	1. Tüm üreticilerimiz, yakın zamanda abat olacak.	1. В ближайшее время все наши производители смогут достичь (полного материального) благосостояния.
--	-------------------------------	---	--

2. редк. статья
счастливым.

2. mutlu olmak.

2. Abat olmak için,
bir sebep arıyordu.

2. Он искал при-
чину, чтобы быть
счастливым.

11. Abbas yolcu

1. Я пошёл!; Порá
в путь-дорóгу!
*Произно́сят пéред
дорóгой;*

1. yola çıkmaya
kesin kararlı;

1. Şenel Ağabey
bana döndü. Gür bir
sesle:
— Haydi! Gidiyoruz
arkadaş... Abbas
yolcu!

1. Шенель абí¹
повернулся ко мне
и произнёс басом:
— Давайте, ребята,
мы пошли... Порá в
путь-дорóгу!

2. одной ногой в
могíле: *говоря́т о
смерте́льно боль-
но́м челове́ке.*

2. ölmek üzere
(olan).

2. Komaya girdi,
abbas yolcu mu ne?

2. Он впал в кому́,
неужели умрёт?

12. abdala malum olur

*говоря́т в шу́тку
челове́ку, кото́рый
за́ранее что́-л.
предска́зывает;
о чудаке́; мала-
хольном; *всегда́
употребля́ется в
устойчивой фо́рме**

bir şeyin olacağını
önceden sezen
kimseler için şaka
yollu söylenen

Abdala malum
olurmuş, dediği
çıkarsa işimiz zor.

Если произойдёт
то, что этот мест-
ный Нострадамус,
(говоря́т) уста́ми
чудако́в глаго́лет
истина, предска́зы-
вает, пло́хи на́ши
дела́.

13. abdest almak

провести́ омовé-
ние пéред совер-
ше́нием нама́за
(моли́твы)

din kurallarına göre
yıkanmak

Oradan hamama
gidip, gusül abdesti
alarak geldi.

Отту́да он зашёл
в хамáм и пришёл
уже с абдэ́стом
(проведя́ омовé-
ние).

14. abdesti gelmek

захоте́ть в туалéт

büyük ya da küçük
aptes yapma
gereksinimi duymak

Gece parkta
dolanırken, terslik
bu ya işte, aptestim²
geldi.

Когдá вéчером
гуля́ли в па́рке, как
на зло, мне захо-
те́лось в туалéт.

15. abdest bozmak

испо́ртить абдэ́ст
(нару́шить чисто-
ту́ тела́); абдэ́ст
испо́рчен

büyük ya da küçük
aptes yapma
gereksinimi duymak

Tilki 'Aptestim³
bozuldu tazelemeğe
gidiyorum' demiş.

Лисá сказа́ла: «Я
испо́ртила абдэ́ст,
пойду́ обно́вить!»

1 Абí — обращение как к родному старшему брату, так и уважительное обращение к мужчине старше по возрасту.

2 Сохранено авторское написание. (Yazarın cümlesi aynen alınmıştır.)

3 Сохранено авторское написание. (Yazarın cümlesi aynen alınmıştır.)

16. **abdesti kaçmak**

быть вынужденным взять абдэст повторно; ~ kaçırmak — упустить; не сдержаться; сделать что-то, что нарушит чистоту тела	yeniden abdest alması gerekmek	Affedersiniz, o ara abdesti de kaçırđım. Zaten namazda güldüğümüz için yeniden abdest almamız gerekecekti.	Извините, я испóртил абдэст в этот момент. Нам пришлось бы снова совершить омовение, потому что мы все рассмеялись в молитве.
---	--------------------------------	--	---

17. **abdestinden şüphesi olmamak**

быть уверенным в том, что человек не мог совершить плохой поступок, о котóром идёт речь	kötü bir iş yapmadığına, hata yapmadığına emin olmak; kendinden emin olmak	Benim abdestimden şüphem olmadığı için, her şeyi sorabilirsiniz.	В моём благочестии не может быть сомнений — всё можешь спрашивать.
---	--	--	--

18. **abdestsiz yere basmamak**

свято выполнять [религиозные] предписания ⁴	İslam dininin buyruklarına titizlikle uymak; tedbirli olmak	Abdestsiz yere basmamaya dikkat eden bir babam var.	У меня отец настолько благочестив, что без абдеста даже на землю не стóпит.
--	---	---	---

19. **abes bulmak**

считать что-л. абсурдным; нелёпым; бесполезным; пустым, напрáсным	gereksiz, saçma sapan olarak kabul etmek	Annem eniştemizin bu son sözlerini dinlemeyi artık abes bulurdu.	Моя мама считала, что было бесполезно слóшать эти последние слова нашего зятя.
---	--	--	--

20. **abes kaçmak**

ляпнуть невпопад; быть неуместным / не в тему / не по теме	söylenilen sözün ortama, konuya uygun olmaması	İş toplantısında akşamki maçtan bahsetmesi abes kaçtı.	Его слова про вчерашний матч были неуместны на деловой встрече.
--	--	--	---

21. **abesle iştigal etmek**

праздно проводить время; трáтить время впустую	yersiz, yararsız, boş ve anlamsız şeylerle vakit geçirmek	Şu yaşa geldin ama abesle iştigal etmekten vazgeçmedin.	Тебе уже столько лет, а ты всё ещё не перестал праздно проводить время.
--	---	---	---

4 Абдэст предполагает, что человек делает омовение после того, как справил нужду, то есть он не хочет нечистым стóпать на землю и «загрязнять» её для других.

22. ablukaya almak

блокировать; оцепить; <i>сун. abluка etmek, abluка altında tutmak, abluкаya almak</i>	bir yerin dışarı ile olan bağlantılarını kesmek, kuşatmak	Emniyet güçleri, tüm mahalleyi ablukaya almışlar.	Сотрудники службы безопасности (полиции) оцепили весь квартал.
---	---	---	--

23. abuk sabuk konuşmak

нести чушь, говорить ерунду	düşünmeden, biriyle ilgisi olmayan, tutarsız, saçma sapan söz söylemek	Artık abuk sabuk sorularla canını sıkmayacağım...	Я больше не буду изводить тебя всякими глупыми вопросами...
-----------------------------	--	---	---

24. abur cubur

мешанина, всякая всячина; вредности (про еду); что-л. бесполезное; всякие гадости	yararlı olup olmadığı düşünülmezsin rastgele yenen, yemek yerini tutmayan yiyecekler	Ne diye çocukların karnını abur cuburla doyuruyorsun?	И с чего это вдруг ты кормишь детей всякими гадостями?
---	--	---	--

25. abur cuburluk

запутанная ситуация; не пойми что	abur cubur olma durumu	Hastanede bir abur cuburluk vardı.	В больнице была какая-то неразбериха.
-----------------------------------	------------------------	------------------------------------	---------------------------------------

26. acayibine gitmek

<i>считать / показаться</i> странным; не принимать; не привыкать	bir şeyi, bir olayı yadırgamak, tuhafına gitmek, garipsemek	Onu o kıyafetlerle gördüğümde çok acayibime gitmişti.	Я опешил, когда увидел его в той одежде.
--	---	---	--

27. acele etmek

спешить, торопиться; суетиться	çabuk, tez davranmak	Bilmiyorum, acele etmezsen veda edemeden gidecek.	Не знаю, если ты не поторопишься, он уйдёт, не попросившись.
--------------------------------	----------------------	---	--

28. aceleye gelmek

спешить; не иметь времени (додумать что-л.); <i>сун. aceleye (dara) getirmek</i>	Çok çabuk yapıldığı için gereken özen ve dikkat gösterilmemiş olmak	Bu yemek, biraz aceleye geldiği için pek güzel olmadı.	Еда получилась невкусной из-за спешки.
--	---	--	--

29. aceleye getirmek

<p>1. сделать что-л. <i>впопыхáх/галóпом по Еврóпам/на авóсь/как придёт-ся/как попáло/ суматóшно/как Бог нá душу полóжит/ заблагорассúдится; как полúчится</i></p> <p>2. поторопítься; сделать небрежно.</p>	<p>1. bir işi el çabukluğuyla, hızlı bir biçimde yapmak;</p> <p>2. zaman darlığı sebebiyle gereken özeni göstermemek.</p>	<p>1. Tezgâhtar aceleye getirerek gömleğin defolusunu vermiş.</p> <p>2. Yazın hiç de güzel değil, aceleye getirmişsin.</p>	<p>1. Продавец поспешил и выдал рубáшку с бра́ком.</p> <p>2. Твой по́черк совершенно некрасíвый, ты не стара́ешься (писа́ть аккура́тно).</p>
--	---	--	--

30. acem kılıcı gibi

<p>лицемёрный, двули́чный; от него́ мо́жно всегó ожди́ать; и нáшим и вáшим</p>	<p>kendisine dost ve düşman olan her iki tarafı da idare edebilen, güvenilirmez kimse</p>	<p>Acem kılıcı gibi davranmanın cezasını çekiyorsun.</p>	<p>Ты пла́тишь (распла́чиваешься) зá своё лицемерие.</p>
--	---	--	--

31. acemi çaylak

<p>желторóтый птенéц; зелёный; сопля́к</p>	<p>toy, tecrübesiz, beceriksiz, deneyimsiz kişiler için söylenir</p>	<p>Acemi çaylağa bak ya! Sen mi öğreteceksin bize işimizi!</p>	<p>Ты то́лько посмотри́ на э́того желторóтого птенца́. Ты, что ли, будешь нас учи́ть, как нам де́лать свою́ рабóту?</p>
--	--	--	---

32. acemilik çekmek

<p>1. страда́ть из-за неопы́тности;</p> <p>2. быть не в своéй тарéлке; быть чу́жим / чу́ждым.</p>	<p>1. bir işte tecrübesiz ve deneyimsiz olduğu için sıkıntı çekmek;</p> <p>2. bir yerin yabancı olduğu için yaşadığında zorluklar çekmek.</p>	<p>1. Bir ay kadar acemilik çekmeme rağmen, şimdi her olaya hakim oldum.</p> <p>2. Bu şehirde acemilik çektiğim yılları anımsadım.</p>	<p>1. Хотя я и был новичко́м о́коло ме́сяца, сейча́с уже́ разобрáлся со всем, что произошлó.</p> <p>2. Я вспóмнил го́ды, когда́ я был чу́жим в э́том го́роде.</p>
---	---	--	---

33. acemilik etmek

<p>соверша́ть необду́манные посту́пки; торопítься; пло́хо обду́мать; сглупи́ть, оплоша́ть</p>	<p>düşüncesizce hareket etmek</p>	<p>Bir acemilik edip, planı öğretmene söyledim.</p>	<p>Я оплоша́л, расска́зав учи́телю план.</p>
---	-----------------------------------	---	--

34. acentadan çıkma

новёхоньякая; прямо из салóна (про машину)	yeni, gıcır gıcır (araba)	Acentadan çıkma bir araba almayı planlıyorum.	Я планирую купить совершенно новую машину прямо из салóна.
--	---------------------------	---	--

35. acze düşmek

не имётъ сил; истощиться; нуждаться в помóщи	güçsüz kalmak, beceriksiz olmak	Acze düşmeden, bu vatan için son nefesimize kadar mücadele edeceğiz.	Мы будем бороться до последнего вздоха за Рóдину, не поддаваясь бессилю.
--	---------------------------------	--	--

36. acı çekmek

1. испытывать невыносимую физическую боль; син. <i>acı duymak</i> ;	1. ağrı, sızı duymak;	1. Kazadan sonra çok acı çekti.	1. Он настрадался после аварии.
2. горевать, сокрушаться.	2. üzölmek, üzüntü içinde kalmak.	2. Eşini kaybedeli on yıl oldu ama o hâlâ acı çekiyor.	2. Прошло десять лет с тех пор, как он потерял жену, но он всё ещё страдает.

37. acı duymakсин. *acı çekmek***38. acı gelmek**

доставлять боль; приносить тяжёлые переживания; огорчать	üzüntü verici, dokunaklı, kırıcı, üzücü gelmek	Bu sözlerin ona çok acı geldi.	Эти твои слова ему причинили боль.
--	--	--------------------------------	------------------------------------

39. acı söylemek

говóритъ / сказáтъ правду в глаза	yanlış yolda olan bir kimseyi çekinmeden uyarmak, sert dille eleştirmek	Dost acı söyler.	Друг говорит горькую правду.
-----------------------------------	---	------------------	------------------------------

40. acı tatlı

и хорóшие, и плохíе (дни и т. п.); и хорошо, и плохо; и в гóре, и в радóсти	hem hoş hem üzüntü verici olan	Acı tatlı günlerini paylaşacak, iyi kötü anılarını benimle beraber yaşıyacaksınız.	Ты разделишь со мной дни и в гóре, и в радóсти, плохíе и хорóшие воспоминания.
---	--------------------------------	--	--

41. acısını çekmek

страдать из-за содеянного; мучиться / терзаться из-за последствий	yapılan yanlış bir işin doğurduğu sıkıntı ve üzüntüyü yaşamak	Ben yirmi bir sene çöllerde hatamın acısını çektim.	Двадцать лет я слонялся по пустыням, искупая свою вину.
---	---	---	---

42. acı vermek

причинять боль; доставлять тяжёлые переживания; огорчать	bir olayın, bir sözün bir kimseyi üzmesi	Senin böyle konuşman bana acı veriyor.	То, как ты (со мной) разговариваешь, огорчает меня.
--	--	--	---

43. acısını almak

1. убрать горечь; уменьшить; остро-ту (блюда);	1. acı tadını gidermek; acısını dindirmek;	1. Şeker ver de ağzımın acısını alsın.	1. Дай сахар, чтобы перебить горечь во рту (у меня).
2. снять боль; разделить горе / печаль.	2. sızısını, üzüntüsünü gidermek.	2. Bu buz poşeti ayağının acısını alır.	2. Пакет со льдом снимет боль в ноге.

44. acısını çıkarmak

1. уничтожить горечь;	1. acılığını yok etmek;	1. Yağda kavurarak soğanların acısını aldı.	1. Обжарив лук в масле (жире), он приглушил его горечь.
2. отплатить; отомстить.	2. önceden uğradığı maddî ve manevî zararı sonradan gidermek.	2. Bir gün bana yaptıklarının acısını senden çıkaracağım.	2. Однажды отплатишься за всю ту боль, что ты мне причинил.

45. acısı çıkmak

пожинать плоды; переживать боль / что-л. неприятное	bir güçlüğün daha sonra olumsuz, kötü sonuçlarını görmek, yaşamak	Bugünkü maçta yediğim tekmelerin acısı çıkıyor.	Ещё болят, напоминая о себе, места (на теле), куда меня толкали сегодня на матче.
---	---	---	---

46. acından ölmek

прям. и перен. умирать с голоду	a) çok acıkmış olmak;	a) Acından ölmesine karşın, bir iş bulup çalışmıyor.	a) Несмотря на то, что буквально умирает с голоду, он не ищет себе работу и не работает.
	b) açlıktan ölmek.	b) Acından ölse de bu çocuk bu yemeği yemez.	b) Даже если придётся умереть с голоду, этот ребёнок не будет есть эту еду.

47. acı kuvvet

грубая сила; насилие, силовый метод; воен. физическое воздействие; любовый метод; метод решения «в лоб»	zorlayıcı, ezici güç	Acı kuvvet olmadan bu sorun çözülmez.	Этот вопрос не решить без силового метода.
---	----------------------	---------------------------------------	--

48. acı soğuk

страшный холод	keskin, hoşagitmeyen, çok üşütücü soğuk	<...> burnuna çekti o acı soğuşu...	<...> он вдохнул носом этот ледяной холод (воздух)...
----------------	---	-------------------------------------	---

49. acı söz

обидное слово, резкие слова	insanın gönlünü inciten, onuruna dokunan ağır söz	Ömer'in bu acı sözlerine Ali gücenmedi.	Али не обиделся на эти резкие слова Омёра.
-----------------------------	---	---	--

50. acısını bağına basmak

тайть своё горе [в себе]	yaşadığı sorunlardan şikâyet etmeden, üzüntüye katlanmak	Bizler acımızı bağırimıza basar, asla halimizden şikayetçi olmayız.	Мы те, кто всю боль прячет внутри себя, никогда не жалуется на жизнь.
--------------------------	--	---	---

51. -den acıklısı

печальнее всего	her şeyden üzücüsü	Hepsinden acıklısı, projesini madden destekleyen Robert ile de araları açılmıştı.	Печальнее всего то, что они разошлись с Робертом, который материально поддерживал проект.
-----------------	--------------------	---	---

52. aciz bırakmak

оставить кого-л. в беспомощном положении, в нужде; бросить на произвол судьбы; бросить в трудную минуту	birini çaresiz bırakmak, güçsüz duruma getirmek	Beni aciz bırakmak istesen de başaramayacaksın.	Даже если ты и захочешь бросить меня на произвол судьбы, тебе это не удастся.
---	---	---	---

53. aciz kalmak

не мочь что-л. сделать; растеряться; быть бессильным перед кем/чем-л.	bütün çabalarına karşın o işi yapamamak; çaresiz kalmak.	Bu çocuğa dert anlatmaktan aciz kaldım.	Я не способен объяснить этому парню проблему.
---	--	---	---

54. aç açık kalmak

всего лишиться, остаться без всего	yersiz yurtsuz kalmak	Depremde aç açıkta olan insanlara yardımları ulaştırdık.	Мы достáвили пóмощь нуждáю- щимся во время землетрясения.
---------------------------------------	--------------------------	--	--

55. aç acına

на голодный же- лудок	aç olarak, hiçbir şey yemeden	Bu iş aç acına yapılmaz.	Это нельзя дéлать на голодный желу- док.
--------------------------	----------------------------------	-----------------------------	--

56. aç susuz kalmak

остаться без кускá хлéба; всего ли- шиться		a) Afrika kıtasının pek çok insanı aç susuz kalmış durumda.	a) Мнóгие лю́ди на африкáнском континéнте лише- ны́ кускá хлéба и глоткá воды.
	yoksulluktan yaşayamayacak bir duruma gelmek	b) Çalışıp para kazanmazsak, aç susuz kalırız.	b) Ёсли мы не бúдем рабóтать и зарабáтывать дéньги, мы бúдем голодáть.

57. açılıp saçılmak

1. фривóльно оде- вáться (о жéнщи- нах);	1. (kadınlar için) açık saçık giyinmeye başlamak;	1. Birden açılıp saçılınca, arkadaşları çok şaşırdı.	1. Она́ óчень уди- вила своих друзéй, неожíданно поя- вившись во фри- вóльном наряде.
2. вести себя раз- нóзданно; позво- лять себе бóльше, чем рáньше (о жéнщинах).	2. (kadınlar için) eskisine göre ölçüsüz davranışlarda bulunmaya başlamak.	2. Yurt dışında eğitim aldıktan sonra, açılıp saçılmaya başladı.	2. Получíв образо- вание за рубежом, онí начина́ют вести себя разнóзданно.

58. aç biilaç

нищенствующий; нуждáющийся; сильно нуждáю- щийся; лишённый чегó-л.; неимúщий; обездóленный; без средств к суще- ствовáнию; бро- шенный; нищий; устар. обнищáлый	perişan, yoksul, bakımsız bir durumda	Çünkü öğrencilerin bir kısmının, özellikle kızların, ağızlarına bir lokma koymadan, aç biilaç bir halde sınava geldiklerini bildirdim.	Потому́ что я знал, что не́которые ученикí, осóбенно дéвушки, из неимú- щих семéй прихó- дят на экзáмен без ма́ковой росíнки во рту (голо́дные).
--	---	--	---

59. aç gözlü

ненасытный; жадный, алчный	azla yetinmeyen, doymak bilmeyen (kimse); haris; gözü aç	Aç gözlü tilki yukarıya, ağacın dalına doğru bakmış.	Ненасытная лиса посмотрела навёрх, на ветки дерева.
----------------------------	--	--	---

60. açgözlülük etmek

жадничать	bir şeye karşı aşırı istek duymak, doyumсуzca davranmak	Açgözlülük etmeyi bırak, hakkına düşene razı ol.	Перестань жадничать, согласись на то, что тебе досталось (причитается).
-----------	---	--	---

61. aç karna (karnına)

на голодный желудок, натошак	yemek yemeden	Sabah aç karna 3 adet (ya da hastalık durumuna göre 7 adet de olabilir.) hurma ve sonrasında su içmeyi öneriyorum.	Утром натошак рекомендую (съесть) 3 финика (или 7 в зависимости от заболевания), а потом выпить воды.
------------------------------	---------------	--	---

62. açığa almak

отстранить от дел	birini tam yetki ve sorumlulukla yaptığı görevden almak	Yeni müfettiş, soruşturma bitene kadar seni bir ay açığa alacak, o arada tatil yaparsın biraz.	Новый инспектор отстранит тебя на месяц до окончания расследования, а ты в это время немного отдохнёшь.
-------------------	---	--	---

63. açığa alınmak

быть отстранённым от работы временно	geçici olarak görevden uzaklaştırılmak	Okul müdürü soruşturma süresince açığa alınmıştı.	Директор школы был отстранён от должности на время расследования.
--------------------------------------	--	---	---

64. açığa vurmak

разглашать; раскрывать, изобличать; представить в истинном свете; уличить, разоблачать	gizli, saklı bir şeyi herkese duyurmak, ortaya çıkarmak	Yıllardır içinde sakladığı sırrı mahkemede açığa vurdu.	Тайну, которую он долгие годы хранил, он раскрыл на суде.
--	---	---	---

65. açığı çıkmak

оказаться в недостатке; не сойтись со счётом; оказаться в недостатке; не сойтись со счётом	birinin sorumluluğundaki mal ya da para tutarında, tuttuğu hesapta, eksigi olduğu anlaşılacak	Kasiyerin dün akşam bin lira açığı çıktı.	У кассира вчера была недостача в тысячу лир.
--	---	---	--

66. açığı bulmak

1. найти <i>расхожде- ния / ошибки / ляпы</i> / косяки;	1. bir hesaplamada eksliğini ortaya koymak;	1. Hemen her yazısında bir açığı bulmak mümkün.	1. Практически в каждом тек- сте можно найти ошибки.
2. найти <i>слабое ме- сто / недостатки</i> .	2. birini alt etmek için, bilinmeyen, gizli kalmış bir kusurunu, hatasını öğrenmek.	2. Herkes birbirinin açığını bulmaya bayılır.	2. Любóй человек обожаёт искать не- достатки в другом человеке.

67. açığı kapatmak

1. доделатъ; устрани- ть пробелъ;	1. birinin eksik bıraktığı işleri tamamlamak;	1. <...> öğrencinin 2 yıllık açığını kapatmaktan çok daha zordur.	1. <...> устрани́ть пробелы за два года у студента намного́ более сложно.
2. закрыть недо- стачу.	2. birini hesap açığını ödemek.	2. Ellişer lira verip, arkadaşın açığını kapatlık.	2. Сдав по пятиде- сят лир, мы смогли закрыть недостачу у друга.

68. açığı yakalamak

<i>подловить / поймать</i> на недо- стаче; замéтить <i>несостыковку / ляп</i>	birisinin hesap hilesini, yalanını, hatalı bir işini fark etmek, bulmak	Dün bana olayı anlatırken, çok önemli bir açığını yakaladım.	Ещё вчера, когда он рассказывал о произошедшем, я замéтил несосты- ковку.
---	--	---	---

69. açık açık

открыто, прямо, откровенно; ясно, отчётливо	hiçbir gizli yön bırakmadan; içtenlikle	Konuyu açık açık anlatınca ona hak verdim doğrusu.	На самом деле, пóсле того, как он всё откровенно рассказал, я при- знал его правоту.
---	---	--	--

70. açık ağızlı

глупый, бестоло- ковый; кто ходит раззявив рот	aptal görünüşlü, salak, sersem kimse için söylenir	Senin gibi açık ağızlı biriyle işim olmaz.	С такой бестоло- чью, как ты, у меня точно не может быть никаких дел.
--	--	---	--

71. açık konuşmak

говорить напря- мую, в лоб, как есть	gerçeği korkuya, çekinme duygusuna kapılmadan, gizlemeye gerek duymadan söylemek	Açık konuşmak gerekirse, ofisin temizliğinden memnun değilim.	Сказатъ по правде, я не доволен чисто- той óфиса.
--	--	--	---

72. açık saçık

неприличный; слишком открытый, полуобнажённый; син. <i>açık seçik</i>	göreneğe, terbiyeye aykırı derecede açık (söz, davranış, elbise)	Açık saçık fıkralar anlatmaya utanmıyor musunuz?	Вам не стыдно рас- сказывать непри- личные анекдоты?
--	---	---	--

73. açık seçik

чётко, ясно; опре- делённо; детально	çok açık, çok belirgin, ayrıntılarına kadar görülebilen	Daha açık seçik konuş da anlayalım ne demek istediğini.	Говори более ясно, мы хоть поймём, что ты имеешь в виду.
---	---	---	---

74. açık sözlü

откровенный	sözünü esirge- meyen, her şeyi olduğu gibi anlatan, gerçeği söylemekten çekinmeyen	Açık sözlü biri olsan aramızda bu sorunlar olmazdı.	Если бы ты был откровенным человеком, у нас не было бы этих проблем.
-------------	--	---	--

75. açık alınla

успешно; достой- но, солидно; с гордо поднятой головой	başarı, şeref, övünç ve dürüstlikle	Bundan dolayı Paşanın huzuruna açık alınla çıkacağımdan memnunum, demiş.	Он сказа́л: «Я рад, что предста́ну пéред Пашой с гордо поднятой головой!»
---	--	--	---

76. açık bono vermek

давать кому-л. карт-бланш; давать кому-л. полную свободу действий из-за абсолютного доверия; син. <i>açık çek (kart) vermek</i>	bir kimseye bir konuda sınırsız yetki vermek, tanımak	Anlaşılan o ki, Çankaya, hükümete açık bono vermiş.	Похо́же, что Чан- кая ⁵ дал правитель- ству карт-бланш.
--	---	---	--

77. açık çek vermekсм. *выше***78. açık kart vermek**см. *выше***79. açık elli**

щёдрый, велико- душный; син. <i>eli açık</i>	cömert kimse için söylenir, eli açık	Ayrıca, köyün insanları da sağlıklı, gülür yüzlü ve açık ellydi.	Кро́ме того, дере- вёнские жители были здоро́вы физически, привёт- ливы и ще́дры.
---	---	---	---

5   речь о президенте

- B -

347. baba adam

добросердечный, солидный, пожи- лой мужчина	yaşlı, hoşgörülü, yardımsever adam	Ne baba adammış meğer, ailesinden değil, komşularından bile kimseyi ihmal etmedi.	Наскóлько же он, ока́зывается, был добросердечный человек, он был учтлив и внимателен не только со своей семьей, но и с сосé- дями.
---	---------------------------------------	---	--

348. baba ocağı

отчий дом; родной край; земля отца (отцов)	dededen, babadan kalma ev; toprak, yurt	Borçları yüzünden baba evini satmak zorunda kaldı.	Из-за долгов он был вынужден продать отцовский дом.
--	---	--	---

349. babaları tutmak

распиховаться; *син. babaları üstünde olmak; см. далее*

350. babaları üstünde olmak

выйти из себя, взбелениться; быть на взводе; <i>син. babaları tutmak</i>	çok fazla öfkelenmek, kızgınlığı her hâliyle belli olmak	İş meselesini konuşamadım, çünkü odasına girdiğimde babaları üstündeydi.	Я не смог пого- ворить о работе, потому что, когда я зашёл в комнату, он бы на взводе.
---	---	--	--

351. babasının hayrına

задарма, ради прекрасных глаз, за «спасибо»	«Hiçbir çıkar elde etmeden, sadece iyilik olsun diye” anlamında kullanılır.	Tabii babamızın hay- rına da çalışmı- yorduk gâvurun memleketinde.	Конечно же, мы работали на чуж- бине не за «спаси- бо»!
---	--	---	--

352. bacak kadar

крошечный, от горшка два вершка	ufak tefek; kısa boylu (kimse)	Aman Recep, bacak kadar çocuk o daha!	Но, Реджéп, он же ещё совсем мален- кий ребёнок!
------------------------------------	-----------------------------------	--	--

353. bacası tütmez olmak

опустеть (о доме), развалиться (о семье); потухнуть — об очаге дома

ailesi birliği dağılmak veya işleri bozulmak

Depremden sonra evimizin bacası tütmez oldu.

После землетрясения очаг (наш дом) опустёл.

354. badi badi yürüme

ходить, как утка / переваливаясь с ноги на ногу

ördek gibi iki yana sallanarak yürümek

Badi badi yürüyüşünden onu teşhis ettim.

Я узнал его по утиной походке.

355. badire(yi) atlatmak

выстоять, пережить несчастье

tehlikeli durumu geçiştirmek

Bu badireyi de atlatırsak, işler yoluna girecek.

Переживём и это несчастье — всё пойдёт своим чередом.

356. bağdaş kurmak

сидеть в позе лотоса, по-турецки

sol ayağını sağ bacağına, sağ ayağını da sol bacağın altına alıp oturmak

Bağdaş kurup oturdu sofraya, anası da karşısına...

Он по-турецки сел за стол, его мать села напротив него...

357. bağlandığı yerde otlamak

топтаться на одном месте, не продвигаться в работе

yerinde saymak, hiçbir ilerleme göstermemek

— Bu çocuk ders çalışmıyor mu?
— Hala bağlandığı yerde otluyor.

— Этот ребёнок не делает уроки?
— Топчется на том же месте.

358. bağrına basmak

1. прижать к груди; обнять;

1. kucaklamak, kolları ile sararak göğsüne yaslamak;

1. Askerden gelen oğlunu bağrına basışını bir görsen, gözlerin yaşarırdı.

1. Ты бы только видел, как она обняла сына, который пришёл из армии, ты бы слезами зашёлся.

2. взять под крыло; опека́ть.

2. birini gözetip kayırmak, koruyup yetiştirmek.

2. Amcası, yeğenini bağrına basmakta gecikmedi.

2. Дядя долго не тянул с тем, чтобы взять племянника под крыло.

359. bağrına taş basmak

нести свой крест, безропотно переносить все превратности судьбы; терпеть

uğradığı zarara, felakate sesini çıkarmadan katlanmak

Evi yıkılan Hasan bağrına taş basmaktan başka bir yol bulamadı.

Хасан, у которого разрушился дом, не нашёл иного выхода, как смириться со своей судьбой.

360. bahis açmak

завесті разговор о ком-л.; весті речи о чём-л.	birinin hakkında konuşmaya başlamak, birinden / bir şeyden söz etmek	Tanrı Elçisi bir hutbe okurken şu ayetten bahis açtı: "Ey Davud, oğulları şükretmesini biliniz."	Во время проповеди Посланнык Бога произнёс следующий аят ¹ : «О Давид, умейте благодарить своих сыновей».
--	--	--	--

361. bahse girmek

поспорить с кем-л.	biriyle her hangi bir konuda kendi görüşünün doğru olduğuna ilişkin iddiaya girmek	Erken kalkmak konusunda onunla bahse girdik.	Мы поспорили с ним, кто будет раньше вставать.
--------------------	--	--	--

362. bahse tutuşmak

держат парі, спорить	karşılıklı bahse girmek; iddialaşmak	Sen sözünde durmuyorsun, bir daha seninle bahse tutuşmam.	Ты не держишь своё слово, больше я с тобой на спор идти не буду.
----------------------	--------------------------------------	---	--

363. bahtı bağlı olmak

a) неудачный невезучий; b) невезучая, та, которая никак не может выйти замуж.	a) işleri istediği gibi yürümemek; b) evlenecek çağa gelmiş kıza kismet çıkmamak; kismetі bağlı olmak.	Yeni bir işe başlıyorsunuz, bahtınız açık olsun.	Вы устроились на новую работу, пусть всё сложится счастливо.
--	---	--	--

364. bahtı kara

несчастливый	mutsuz, dertten kurtulamayan, işleri hep ters giden	Allahım, şu bahtı kara kuluna yardım et de düzlüğe çıksın!	Господь мой, помощи (этому) моему несчастному рабу справиться с трудностями.
--------------	---	--	--

365. bakış açısı

точка зрения; взгляд, мнение	bir olayı, durumu belirli bir açıdan, yönden inceleme; görüş açısı	Bu filmle Yeni bir bakış açısı getirmedi. Her zaman <...> devrimci bir bakış açım var zaten.	Этим фильмом я не привнес новое понимание. У меня и так всегда <...> был новаторский взгляд.
------------------------------	--	--	--

366. bakış atmak

бросить взгляд, посмотреть	kısa bir süre bakıp geçmek	Sana bakış attım, ama hiç fark etmedin.	Я бросил на тебя взгляд, а ты даже не заметил.
----------------------------	----------------------------	---	--

1 Аят — мельчайшая структурная единица Корана, обычно понимаемая как «стих».

367. bakışlarını kaçırmak

пřятать глаза,
избегать смотреть
на кого-л.

utancından
bakmamaya
çalışmak

Sanki kendimi
görmezsem ruh
halim değişecekmiş
gibi bakışlarımı
aynadan kaçırdım.

И бұдто бы, ёсли я
себя не увижу, моё
душевное состо-
яние изменится,
я отвёл глаза от
зёркала.

368. bakkal çakkal

пřen. всякие бака-
лейщики / торгов-
цы в лавочках

bakkal, kasap,
manav gibi esnaf
için küçümseme
yollu kullanılır

<...> dükkânlar,
bakkal çakkal hep
Türktü.

<...> лавочники,
всякие бакалей-
щики — все были
тўрками.

369. bakkal defteri

тетрадь бакалей-
щика; черновик
(В этих тетрадях
ведётся запись о
должниках, они
обычно выглядят
неопрятно.)

düzensiz,
karalanmış,
yıpranmış defter

<...> öğretmenler
çocukların bakımsız
defterlerine "Ne bu
böyle, bakkal defteri
gibi?" derlerdi.

<...> учителя
дétям, у которых
были неопрятные
тетради, говорили:
«Что это? Тетрадь
бакалейщика?»

370. baklayı ağzından çıkarmak

выболтать се-
крёты, колотья,
выдавать секрет;
проболтаться;
приоткрыть завёсу
(тайны и т. п.); рас-
пускать язык;
слить информа-
цию; всё выложить

gizli tuttuğu şey-
leri açıklamak,
söyleyemediği şey-
leri sabrı tükenince
söylemek

Tulgan «hık-mık»
etti, sonunda baklayı
ağzından çıkardı:
«Devlet Başkanı
ve Genelkurmay
Başkanı ile
görüşüm.

Тулган экал-бэкал,
наконец раскол-
ся: «Я разговаривал
с президентом и
начальником Генер-
ального штаба».

371. ballandıra ballandıra anlatmak

говорить востор-
женно

bir şeyi, insanı
imrendirecek
biçimde, öve öve
anlatmak, çok
överek anlatmak

Karisına sevinç
içinde, yeni işini öyle
ballandıra ballandıra
anlattı ki , kendisi de
gerçekten bir işde
çalıştığına inanmıştı.

Он радостно и вос-
торженно расска-
зал женё о своей
новой работе так,
что сам поверил,
что работает.

372. baldırı çıplak

голодранец; бро-
дьяга; шаромыжник
бродячий, праздно-
ношатающийся;
непутёвый

işsiz güçsüz (kimse);
serseri

Baldırı çıplak
dediysem
kötülüğüne
demedim.

Ёсли я и назвал го-
лодранцем, то не
потому, что хотел
обидеть.

373. bal alacak çiçeği bilmek

знать, где [мóжно] <i>поживётся</i> / <i>на-пáсть на золотýю жи́лу</i>	çıkarak sağlanacak yeri veya şeyi bulmak, bu konuda nasıl hareket edileceğini bilmek	Onun bal alacak çiçeği bilmede üstüne yoktur.	Емý нет равных в вопросе, где мóжно поживётся.
--	--	---	--

374. balgam atmak

<i>зруб.</i> оплевáть, хáркнуть; очернить (какое-л. дéло); заки́дывать грязью	bir iş ya da konu üzerinde kuşku uyandıracak söz söylemek	Destek olmadığı belli, bari balgam atma.	Понятно, что не помóжешь, но хотя́ бы не заки́дывай грязью.
---	---	--	---

375. bal gibi

1. слáдкий как мёд;	1. çok tatlı;	1. Al şu kirazın tadına bak, bal gibi...	1. На, попробуй эту черешню: слáдкая как мёд...
2. отличнýй; соблазнительнýй; выгóдный;	2. çok iyi, geliri ve maliyeti çok hesaplı, kazançlı;	2. Daha ne düşünüyorsun sana bal gibi iş.	2. Вот тебе отличная рáбота, чего ты мéдлишь?
3. очевíдный; сто-процéнтный.	3. kuşkuya yer olmayacak biçimde, kesin olarak, kesinlikle, kuşkusuz.	3. — Siz ne dersiniz? Bu bir kaza mı yoksa cinayet mi? — Bana kalırsa bal gibi kaza <...>,— dedim.	3. — Что скáжете? Это несчáстный слýчай или же убíйство? — На мой взгляд, чíстой воды несчáстный слýчай <...>,— отвéтил я.

376. bal gibi bilmek

прекрáсно знать, но прики́дывать-ся, что не знáешь; <i>аргó:</i> «включи́ть дýрку»	çok iyi bilmek ama bilmemezlikten gelmek, bilmiyormuş gibi davranmak	Bal gibi biliyordu; o sebepten konuyu deęiştirdi zaten	Всё он прекрáсно знал, и́менно по́тому и смéнил тéму.
--	--	--	---

377. balık etinde

в тéле, плóтного телосложéния	ne şişman, ne zayıf; biçimli, kilosu yerinde olan	Nevin'i hatırladım. Kısa kıvıll saçlı, iri gözlü, <...> o balık etindeki kız...	Я вспóмнил Невин. С корóткими ры́жими волосáми, огрóбными глазáми <...> такáя дéвушка в тéле...
-------------------------------	---	---	---

378. balık istifi

как сельди в бочке	çok sıkışık, üst üste, kalabalık olarak	Bu saatte tramvay balık istifi gibidir.	В это время в трамвае люди как сельди в бочке.
--------------------	---	---	--

379. balık kavağa (kurbağa ağaca) çıkınca

когда рак на горе свистнет	'Olmayacak şeyler olursa' anlamında kullanılır.	O çocuk, o okulu ancak balık kavağa çıkınca kazanır.	Этот ребенок поступит в эту школу, когда рак на горе свистнет.
----------------------------	---	--	--

380. balon uçurmak

пустить ўтку (про новости)	asılsızca haber yaymak	Askerliğin kısaltmasıyla ilgili bir balon uçurdu, buna sonra kendisi de inanmaya başladı.	Он запустил ўтку про сокращение срóка слўжбы в армии, а потом и сам стал в неё верить.
----------------------------	------------------------	---	--

381. balta olmak

докучать; надоедать; донимать; томить; обивать пороги; кланчить; приставать; за-полнять; капать на мозги; мучить; домогаться	musallat olmak, asılmak, direnerek bir şey istemek, istediğini yaptırmak için sürekli ısrar etmek	Ben de başıma balta olacak sandım da ödüm koptu	Я испугался, подумав, что он начнёт донимать нас.
--	---	---	---

382. baltayı taş vurmak

ляпнуть, сказать невпопад; лопухнуться; допустить промах / бестактность; попасть впросак; сделать ляп; накосячить; выкинуть номер; дать маху; син. pot kırmak	bilmeyerek karşısındaki kıracak söz söylemek, pot kırmak, hadsizlik etmek; herhangi bir konu veya durum karşısında hadsizlik etmek	Dostum şansın hep iyi gidiyordu ama bu kez baltayı taş vurdun sanırım.	Друг мой, тебе всё везло до сих пор, но в этот раз, думаю, ты дал маху.
---	--	--	---

383. bam teline basmak

задеть за живое, надавить на больное место	bir kimseyi duyarlı olduğu bir konuda kızdıracak söz söylemek, davranışta bulunmak	Bir insanı delirtmek istiyorsan, onun bam teline basacaksın.	Если ты хочешь вывести человека из себя, тебе надо надавить на его больное место.
--	--	--	---

384. bam teline dokunmak

см. выше син. bam teline basmak

385. bana (sana, ona) göre hava hoş

мне (тебё, емý, ей) всё равнó	'Öyle ya da böyle olması benim (senin, onun) için fark etmez." anlamında kullanılır.	Kararı sen ver, bana göre hava hoş.	Решёние ты сам принима́й, мне всё равнó.
----------------------------------	--	-------------------------------------	--

386. bana mısın dememek

не обращáть ни- како́го внимáния, не реаги́ровать, оставáться индиф- ферéнтным	aldırış etmemek, ona hiçbir şey etkili olmamak	Sırtına o kadar yük vurdular, adam yine de bana mısın demedi.	Емý на спíну положи́ли тако́й (большо́й) груз, а он опя́ть и звúка не издал.
--	---	---	--

387. bangır bangır

гро́мко, во всю мощь	çok gürültülü bir biçimde, çok yüksek sesle, çok gürültülü olarak, sesi çıktığı kadar	Kimi, içindeki fırtınayı bangır bangır müzik dinleyerek dışa vurur.	А кто́-то избавляет-ся от внúтреннего гнёва, слúшая мýзыку на полнóую мощь.
-------------------------	---	---	---

388. bangır bangır bağırмак

драть глóтку, во- пить, ора́ть	çok gürültülü bir biçimde, çok yüksek sesle, çok gürültülü olarak, sesi çıktığı kadar bağırмак	Hitler radyolarda bangır bangır bağır-maya başlayınca, korkardınız.	Когдá Гитлер начи-нáл крича́ть во всю мощь во вре́мя выступлénий на ра́дио, вы пугáлись.
-----------------------------------	--	---	--

389. bardağı taşırان son damla

ка́пля, перепóл- нившая ча́шу (терпéния)	sonunda insanın sabrını tüketen, olumsuz tepki yaratan söz, davranış vb.	Yaptığın bu hata, bardağı taşırان son damla oldu.	Совершённая то-бóй оши́бка ста́ла послéдней ка́плей, перепóлнившей ча́шу терпéния.
--	--	---	--

390. bardaktan boşanırcasına

льёт как из ведра́	(Yağmur için) Çok miktarda, şiddetli.	Bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyor, biraz bekle-yip öyle çıkalım.	Льёт как из ведра́, дава́йте немно́го подождём и потóм выйдем.
--------------------	---------------------------------------	---	--

391. barut fıçısı gibi

как ву́клан, гото́- вый взорва́ться; разгне́ванный, пол- ный нéнависти	her an bir çatışmanın çıkabileceği olasılığı bulunan yer; çok kızgın, öfkeli, sert (kimse)	Dokunmayın şu anda barut fıçısı.	Не трóгайте его́, он как ву́лкán сейча́с.
---	--	----------------------------------	---

392. barut kesilmek

прийти в ярость, вспылить, вспыхнуть; <i>сун. barut olmak</i>	çok öfkelenmek, kızmak, sinirlenmek	Oğlunun yaptığını duyunca, barut kesildi adam.	Мужчина пришёл в ярость, когда услышал, что натворил его сын.
---	-------------------------------------	--	---

393. barut olmak

прийти в ярость, вспылить, вспыхнуть; <i>сун. barut kesilmek</i>	çok öfkelenmek, kızmak, sinirlenmek	Sürekli kesilen internet, barut olmama neden oldu.	Причиной моего гнева стал постоянно срывающийся Интернет.
--	-------------------------------------	--	---

394. basamak yapmak

1. сделать ступеньку / подставку из чего-л;	1. bir şeyden basamak kurup yukarı çıkmak;	1. Önündeki yüksekliğe çıkmak için orda bulunan taşı kendine basamak yaptı.	1. Он сделал из камня ступеньку, поставив его перед собой, чтобы подняться на высоту.
2. использовать кого-л. для достижения своих целей.	2. bir kimseden ya da durumdan, daha yüksek bir yere gelebilmek için yararlanmak.	2. Majestelerine erişmek için, herif beni basamak yaptı o kadar işte.	2. Чтобы добраться до Его Величества, этот наглец просто воспользовался мной, вот и всё.

395. bas bas bağırarak

криком кричать, орать во всё горло	çok yüksek bir sesle bağırarak	Bir adam, pazarda bas bas bağırıyor, tehditler savuruyor.	На рынке какой-то мужчина криком кричит на меня, сыплет угрозами.
------------------------------------	--------------------------------	---	---

396. basıp geçmek

1. пройти мимо; переступить через кого-л.;	1. önündekini geçmek;	1. Yere düştüğün zaman, üzerine basıp geçenlerden ayağa kalkma fırsatını bile bulamazsın.	1. Когда ты упадёшь, у тебя не будет возможности встать на ноги из-за переступающих через тебя.
2. не придавать значения; проигнорировать; не замечать кого-л. как личность.	2. birine önem vermemek.	2. Acımasız insanlar üzerine basıp geçiyor! İncitiyorlar seni!.. Canını yakıyorlar değil mi?	2. Безжалостные люди игнорируют тебя! Они обижают тебя!.. Они причиняют тебе боль, не так ли?

397. basıp gitmek

развернуться и уйти	aklına koyduğu şeyi yapmak amacıyla, o an bulunduğu yerden kimseye danışmadan ayrılmak	Öyle her aklına estiğinde basıp gidemezsin buradan.	Ты не можешь каждый раз, когда тебе стрелнёт в голову, разворачи- ваться и уходить отсюда.
------------------------	---	---	---

398. basireti bağlanmak

момёнт, когда ум заходит за разум, момёнт <i>отупения/</i> <i>затмения</i> ума	olabilecekleri sezdiği halde uygun biçimde davranamamak	Eskiler, gelişen olaylar karşısında çaresiz kalanlar için, "basireti bağlandı", derlerdi.	Древние говорили о тех, кто расте- рялся перед обсто- ятельствам: «Ум за разум зашёл».
---	---	---	--

399. baskın çıkmak

превзойти, зат- мить кого-л.	birinden üstün olmak, birini geri de bırakmak	Araba kullanma konusunda hayli baskın çıktı.	Он превзошёл всех в вождении машин.
---------------------------------	---	--	---

400. baskına uğramak

1. подвергнуться внезапному напа- дению, быть захва- ченным врасплэх;	1. düşmanın beklenmedik saldırısına uğramak;	1. Teröristlerin tam olarak baskına uğradığını, kayıplarının büyük olduğunu söyledi.	1. Он сказа́л, что террористы пол- ностью разгромле- ны и поте́ри среди них большие.
2. <i>попáсть / быть</i> <i>слóвленным</i> с по- личным.	2. suçüstü yakalanmak.	2. Bir akşam evde yalnızken polis tarafından baskına uğradım.	2. Одна́жды ве́че- ром, когда́ я был один до́ма, ко мне нагрянула поли- ция.

401. baskın yapmak

1. брать с полиц- ным; <i>напáсть</i> , соверши́ть налё́т, атакова́ть; на- грянуть;	1. bir kimseyi suçüstü yakalamak için bulunduğu yere ansızın girmek; beklemediği bir anda saldırı düzenlemek;	1. Sonra kimden haber almışsa jandarma baskın yapmış<...>.	1. Потóм непоня́т- но отку́да посту- пи́ла информа́ция, нагрянула жандар- ме́рия <...>.
2. <i>ре́дк.</i> прийт- ти в го́сти без предупрежде́ния; заяви́ться нежда́н- но-нега́данно; <i>син.</i> <i>çat kapı yarmak.</i>	2. haber vermeden konuk gitmek, ziyarete gitmek.	2. -	2.-

402. bastığı yerde ot bitmemek

быть ходячим несчастьем: куда ни прийти — принести неудачу	gittiği yere uğursuzluk götürmek; çok şanssız olmak	Bastığı yerde ot bitmez diye benimle alay eder oldular.	Они стали подтрунивать надо мной, говоря, что я просто ходячее несчастье.
--	---	---	---

403. bastığı yeri bilmemek

1. не чуют под собой ног от разных эмоций;	1. çok fazla sevinmek;	1. Üniversitede istediği bölümü kazandığını öğrenince, bastığı yeri bilmedi.	1. Когда он узнал, что поступил на тот факультет, на который хотел, он от радости просто не чувствовал ног под собой.
2. потерять ориентир; растеряться от горя.	2. dengesiz hareketlerde bulunmak, durumunu kontrol edememek, şaşkınlıktan nerede olduğunu bilmemek.	2. Eşinin ölümünden sonra bastığı yeri bilmez bir adam oldu.	2. После смерти супруги он стал очень растерянным.

404. baston yutmuş gibi (yürüme)

словно аршин (палку) проглотил	sallanmadan, dimdik (yürüme)	<...> baston yutmuş gibi yürüyerek sessizce dışarı çıktı.	<...> и, (весь такой прямой), словно проглотил палку, но не издав и звука, вышел на улицу.
--------------------------------	------------------------------	---	--

BAŞ**405. baş ağrısı**

прям. головная боль; перен. человек, доставляющий неприятность: заботы; проблематичный человек; ходячая проблема	varlığı tedirginlik verici şey, rahatsız edici kimse	Sen ne baş ağrısı bir adammışsın meğer!	Какой же ты проблематичный человек, оказывается.
--	--	---	--

406. baş ağrıtmak

доставать болтовней / шумом / галлом; докучать, надоедать; морочить голову кому-л.; син. baş ağrıtmak	çok konuşarak dinleyenlere bıkkınlık vermek	Baş ağrıtmakta üstüne yoktur senin.	Тебе нет равных в том, как (человеку) морочить голову.
---	---	-------------------------------------	--

- C -

772. *cadı kazanı*

мѣсто, где плетут интриги; гадюшник

fesadın ve dedikodunun çok olduğu, herkesin birbirine düştüğü, türlü düşmanlıkların kaynaştığı, hile ve düzenlerin kurulduğu yer

Mahalle bir anda cadı kazanı gibi kaynamaya başladı.

В один миг квартал закипел от сплетен и интриг.

773. *Cafer ağanın abdest suyu*

о невкусном напитке; помои, бурдэ; муть; пакость; гадость

tatsız, tuzsuz

Cafer Ağanın abdest suyu gibi bir çay verirsen senin kafandan aşağı boca ederim o şeyi. Zaten moralim bozuk, sinirimi senden çıkarmayım.

Если ты мне дашь эти помои, я тебе их на голову выверну. У меня и так настроения нет – не буду все же на тебе срываться.

774. *caka satmak*

argo: устáивать показуху, выпендриваться; син. çalım satmak, gösteriş yapmak

çalım satmak, gösteriş yapmak, büyüklük taslamak

Caka satmayı bırak da işine bak.

Прекрати бахвалиться, займись своим делом.

775. *cambul cumbul*

имеющий воду; где много жижи (о еде); жидкий; люпя; шлёпая; звук от удара по воде

pek sulu, suyu bol (yemek için)

Çamurlu sokakta cambul cumbul yürüyorduk.

Мы шли, шлёпая по лужам грязной улицы.

776. *can acısı*

сильная боль; жестокая боль

vücudun her hangi bir yerinde duyulan şiddetli acı

Ben can acısıyla yerde kıvranıyordum.

Я корчился на земле от сильной боли.

777. can alacak yer (nokta)

суть, ядро чего-л.	bir şeyin en önemli yeri, en temelli noktası	Meselenin can alıcı noktasına bir türlü ulaşamadık.	Мы так и не добрались до сути вопроса.
--------------------	--	---	--

778. can atmak

страстно желать; изнемогать; стремиться <i>обладать</i> / <i>завладеть</i> чем-л.	her hangi bir şeye sahip olmayı ya da her hangi bir şeye erişmeyi çok istemek	Tatile çıkmak için can atıyordu.	Он просто изнемогал: так хотел отправиться в отпуск.
---	---	----------------------------------	--

779. can borcu

человеческая жизнь, как долг перед давшим её Богом; долг за спасение своей жизни кем-л. другим	Allah'a vereceği canından başka hiç kimseye bir borcu yok; can kurtaran, çok zor bir durumdan kurtaran kişilere duyulan vefa borcu, hayatını ona borçlu olma durumu	Beni korkutamazsın, bir can borcum var, onu da öder kurtulurum.	Ты меня не сможешь запугать: я только Богу обязан за свою жизнь, и тот этот долг выплачу, избавлюсь (от грёза).
--	---	---	---

780. can borcunu ödemek

отдать долг за спасённую жизнь; редк. умереть	kendisine yapılan çok büyük bir iyilik için canını vermek veya çok kıymetli bir iş yapmak	Seni padişahın kızıyla evlendirerek sana can borcumu ödedim	Женив тебя на дочери падишаха, я отдал тебе долг за спасённую жизнь.
---	---	---	--

781. can çekişmek

быть в агонии / при смерти, мучаться, страдать; бороться за жизнь	ölmek üzere bulunmak	Yanına vardığımızda hayvan can çekişiyordu.	Когда мы приблизились к нему, животное боролось за жизнь.
---	----------------------	---	---

782. can ciğer kuzu sarması

не разлей вода; закадычные друзья	birbirini çok seven, birbirlerinden hiç ayrılmayan kimseler için kullanılır	— Yoksa aralında birşey geçmiştir? — Yok canım, bunlar can ciğer kuzu sarması, öyle denk gelmiştir.	— Может, между ними что-то произошло? — Да нет, они же души друг в друге не чают, просто так вышло.
-----------------------------------	---	--	--

783. can damarı

жизненно важный; опора	bir şeyin en önemli noktası, en mühim unsuru; bir şeyin yaşaması için en önemli araç	Babam evin can damarıdır.	Мой отец – опора в доме (нашей семьи).
------------------------	--	---------------------------	--

784. can damarına basmak

задеть за живое	bir işin en önemli noktası üzerinde durmak, ya da bir şeyin en duyarlı noktasını açığa çıkarmak	Adamın en sonunda can damarına bastılar, zararı da kendileri gördüler.	Они в конце концов задели его за живое, сами же и пострадали от этого.
-----------------	---	--	--

785. can dayanmamak

не выносить, не выдерживать (боль, страдания и т. п.)	bir acı, üzüntü, sıkıntı ve istek karşısında direnme gücü kalmamak; dayanıklılığı yitirmek	Yıllarca uğraşip didinip yaptığı ev bir anda kül oldu, buna can mı dayanırdı?	Дом, который он строил годами, был разрушен в одно мгновение, разве сможет сердце это вынести?
---	--	---	--

786. can dostu

сердечный, искренний, преданный друг	çok yakın dostlar için söylenir	O benim can dostumdur, selamımı söyle sana yardımcı olur.	Он мой дорогой друг, передай привет от меня – он тебе поможет.
--------------------------------------	---------------------------------	---	--

787. can düşmanı

заклятый враг	öldürmeyi bile düşünen, aşırı kin ve düşmanlık besleyen, dost olmayan	Can düşmanları etrafında cirit atıyorlardı.	Его (их) заклятые враги кружили вокруг да около.
---------------	---	---	--

788. can evinden vurmak

бить по самому больному месту	en etkileyici, en can alıcı yönden saldırmak; bir daha yaşama imkânı kalmayacak şekilde vurmak	Onları can evinden vurmalyız ki, bir daha bellerini doğrultmasınlar.	Мы должны нанести им такой удар в самое больное место, чтобы они не смогли оправиться.
-------------------------------	--	--	--

789. can feda

можно жизнь отдать (выражает восхищение)	Çok beğendiğim bu kişi (şey, durum) uğruna kendimi feda ederim, anlamında kullanılır.	Bu güzelliğe can feda!	За такую красоту можно и жизнь отдать!
--	---	------------------------	--

790. can gelmek

ожить, оживиться; прийти в себя	canlanmak, güçlenmek	Bölgeye can geldi efendim, can geldi...	Регион оживился, го- сподин, оживился...
------------------------------------	-------------------------	--	---

791. can havli ile

из последних сил; в ужасе; с трудом	ölüm korkusundan kaynaklanan güçlü bir tepkiyle (bir eylem yapmak)	Can havliyle yerden kalkan Tekin akan kanlarına peçeteyle müdahale etti.	Текин, с трудом поднявшись с земли, попытался остановить салфет- кой текущую кровь.
--	---	---	---

792. can kalmamak

обессилеть, осла- беть; выбиться из сил	gücü, kuvveti kesilmek; bitkin bir duruma düşmek	Daha fazla yürüye- meyeceğim, can kalmadı bende, siz gidedurun.	Я больше не смогу идти: я выбился из сил, вы продол- жайте идти.
---	--	--	---

793. can kaygısına (dardına) düşmek

бороться за жизнь; принимать бы- стрые решения / действия для спасения	her şeyi bırakıp, içine düştüğü tehlikeden varlığını kurtarma ve koruma çabasında olmak	Canımın kaygısına düşüm şimdi.	Теперь мне надо было думать, как спастись самому.
--	---	-----------------------------------	---

794. can korkusu

опасения за жизнь, страх за жизнь	hayatından endişe etme, canını kurtarmaya çalışma	Depremi hisseder hissetmez, can korkusuyla yatağından fırladı.	Как только он почув- ствовал землетря- сение, он вскочил с кровати в страхе за свою жизнь.
--------------------------------------	---	---	--

795. can kulağıyla dinlemek

слушать, открыв рот; слушать очень внимательно; ло- вить каждое слово	kendini vererek, büyük bir dikkatle dinlemek	Babasının söylediklerini can kulağıyla dinlemeye başladı.	Он начал внима- тельно слушать то, что говорил его отец.
--	--	--	---

796. can kurban

дüşу / жизнь мож- но отдать за что/ кого-л.	Çok beğendiğim bu kişi (şey, durum, davranış) uğruna kendimi feda ederim, anlamında kullanılır.	Senin gibi adama can kurban!	За такого человека, как ты, можно жизнь отдать!
---	--	---------------------------------	---

797. **can pahasına**

ценной жизни; risking life	ölümü göze alarak	Emanet şey, can pahasına korunurdu.	То(т), что (кто) доверено (доверен) на хранение (защиту / покровительство), оберегают ценной жизни.
----------------------------	-------------------	-------------------------------------	---

798. **can pazarı**

место / ситуация, когда стоял вопрос о жизни и смерти людей; когда все пытались спасти себя	herkesin kendi canının kaygisına düştüğü ve kendi canını kurtarmaya çalıştığı tehlikeli bir durum, yer	Mahkemeden söz ederken 'can pazarı' demekle haklıydık.	Говоря о суде, как о месте, где решаются вопросы жизни и смерти, мы были правы.
---	--	--	---

799. **can sağlığı**

здоровье	esenlik, kişinin sağlıklı olması	"Neler dönmüş, bilmiyorum. Önemli bir şeyler mi?" dedi. «Daha önemlisi can sağlığı, komşum.	Он спросил: — Я не знаю, что произошло. Что-то важное? — Самое главное — все живы-здоровы (остались), сосед.
----------	----------------------------------	--	--

800. **can sıkıcı**

скучный	insana sıkıntı veren durum	Can sıkıcı bir filmdi.	Это был скучный фильм.
---------	----------------------------	------------------------	------------------------

801. **can sıkıntısı**

скучка	yapılacak iş ve bir şeyle oyalanma imkânı bulamamaktan duyulan tedirginlik, içine düşülen bunalım	Bütün gün evde oturuyor, can sıkıntısından ne yapacağımı bilemiyordum.	Целый день я сидел дома, от скучки не знал, что делать.
--------	---	--	---

802. **can sıkıntısından çatlakmak**

умирать от тоски	sıklamak, bunalmak	En sevdiğimiz arkadaşımızla üç gün üç gece sohbet etmeye kalksak dördüncü gün can sıkıntısından çatlacak hâle geliriz.	Если мы попробуем вести беседы с нашим самым дорогим другом в течение трёх дней и трёх ночей, на четвёртый день мы будем умирать от тоски.
------------------	--------------------	--	--

803. can vermek

1. умереть, жизнь
отдать; страстно
желать / жаждасть,
домогаться чего-л.;
быть готовым
умереть / жизнь от-
дать за что/кого-л.;

1. ölmek. Bir şeyi
çok ister olmak;

1. Ahmet Rifki Bey
bu vatan uğruna can
verdi.

1. Господин Ах-
мет Рыфкы жизнь
отдал ради этой
страны.

2. вдохновлять,
воодушевлять;
вдохнуть жизнь.

2. ruha güç vermek,
yaşar duruma
getirmek.

2. Geldiğimde çiçek-
ler susuzluktan
ölmüş gibiydi,
sulayınca onlara
sanki can verdim.

2. Когда я пришёл,
цветы, казалось,
умерли без воды —
полив, я их словно
оживил.

804. can yoldaşı

друг, подру́га
жизни; товарищ;
близкий / закадыч-
ный друг

yalnızlıktan
kurtulmak için
birlikte yaşanan
kimse

Her insanın bir can
yoldaşına ihtiyacı
vardır.

Каждому человеку
нужен близкий
друг.

805. canı burnunda olmak

быть истощённым,
валиться с ног от
усталости

çok yorgun ve
bezgin olmak

Zaten canım
burnumda, bir
de senin nazını
çekemem.

Я и так без сил,
ещё и твой капри-
зы не выдержу.

806. canı çekmek

до смерти хотеть;
жаждать; син.
gönlü çekmek

bir şeyi istemek,
istek duymak, çok
arzulamak

O kadar canım çektii
ki anlatamam.

Мне так сильно за-
хотелось, словами
не передать.

807. canı çıkmak

1. испустить дух,
умереть;

1. ölmek;

1. O kadar ağır
yükün altında,
adamin neredeyse
canı çıkacaktı.

1. Под таким
тяжёлым грузом
мужчина чуть дышу
не отдал Богу.

2. выбиться из
сил, измотаться;
сильно изнашиваться,
истрепаться.

2. çalışmaktan
çok yorulmak; çok

2. Onu razı edinceye
kadar canım çıktı.

2. Я весь извёлся,
пока убедил его.

808. canı gitmek

перепугаться; пережива́ть из-за чегó-л.; трястíсь над кем/чем-л.	önem ve değеr verdiği, beğendiği bir şeye zarar gelecek diye çok korkmak, kaygılanmak	Ne yapayım hocam ben, canım gitti benim, bir ömür aldınız bu sözlerle benden.	Что я могу́ по- дэ́лать, учíteль, я чуть Бóгу дúшу не отдал, э́тими слова́ми Вы у меня́ жизнь отобра́ли.
---	--	---	---

809. canı gönülden

охóтно, с больш́им желáнием	içten gelerek, çok isteyerek	Bu toplantıya canı gönülden katıldım.	Я с больш́им желá- нием прíнял уча- стие́ в собра́нии.
--------------------------------	---------------------------------	--	--

810. canı sıkılmak

испытывать скúку; скучáть, томíteься (от бездэ́ля и т. п.); достáло; наскú- чило	yapılacak bir işi olmadığından huzursuz olmak; bir olay nedeniyle keyifsiz olmak, üzülmek	Bütün gün evdeydim, canım sıkıldı.	Я цéлый день был дóма, у меня́ на- строения́ не́ было.
--	--	--	--

811. canı tatlı

не подверга́ющий себя́ мучéниям / тя́готам; не́жен- ка; принцéсса на горóшине	acıya, üzüntüye ve sıkıntıya katlanmayan	Öyle de canı tatlı ki ne zaman bir şey taşınacak olsa bir bahane bulup ortadan kayboluyor.	Он такой не́женка: как то́лько гдé-то чтó-то на́до пере- нести́, он тут же исчезáет.
---	--	--	--

812. canı tez

нетерпели́вый	sabırsız, beklemeye tahammül edemeyen, ıvecen	Hele otur <...> ne canı tez oğlan!	Прóсто присядь <...> какой же ты нетерпели́вый пáрень!
---------------	---	---------------------------------------	---

813. canı yanmak

1. испытывать фи- зическую боль;	1. fizikî bir acı duymak;	1. Sıkma, nefes alamıyorum ve canım yanıyor.	1. Не дави́: я не могу́ дыша́ть, и мне бо́льно.
2. переноси́ть тя́жкие испытáния / неприя́тности.	2. bir işte zarar görmek, manevî bir üzüntü duymak.	2. Dokuz yıl süren, istismara dayalı bu evlilikten canım yandı.	2. От бра́ка, котóрый продли́лся дéвять лет и был оснóван на наси́лии, у меня́ остáлась глубóкая душéвная рáна.

814. canını acıtmak

причинять как физическую, так и душевную боль; сделать больно	bir kimsenin vücuduna, herhangi bir yerini acıtacak bir şey yapmak	Ses tonu canımı acıttı.	Тон его голоса ранил меня.
---	--	-------------------------	----------------------------

815. canını almak

забрать душу; убить кого-л.	öldürmek	Allah canını alsın da kurtulalım senden!	Пусть Господь заберёт твою душу, чтобы мы избавились от тебя!
-----------------------------	----------	--	---

816. canını bağışlamak

даровать жизнь	öldürebileceği bir kişiyi öldürmekten vazgeçmek	Ona kıyamadı ve canını bağışladı.	Он сжалился над ней (ним) и даровал ей жизнь.
----------------	---	-----------------------------------	---

817. canını bulmak

возродиться; оживать	dirilmek, canlanmak	Doğa bahar mevsimiyle beraber can bulmaya başlar.	Природа с приходом весны начала оживать.
----------------------	---------------------	---	--

818. canı burnuna gelmek

до смерти измучиться; известись; выбиться из сил	bir şey yaparken çok eziyet ve zorluk çekmek, bunalmak	Kömürü taşıdım ama canım da burnuma geldi.	Уголь я перенёс, но полностью выбился из сил.
--	--	--	---

819. canı burnundan çıkmak

сильно разозлиться, выйти из себя	çok kızgın olmak, öfkelenmek	Zaten yüreğim kabarıyor, canım neredeyse burnumdan çıkacak.	Я и так еле перевожух дух, ещё чуть-чуть и я выйду из себя.
-----------------------------------	------------------------------	---	---

820. canını burnundan getirmek

утомить, оставить без сил; вымотать; изводить; изнурять	çok yormak, fazla çalıştırmak	Yaptığımız yolculuk bizi öylesine yormuş, canımızı burnumuzdan öylesine getirmişti ki, ikimiz de şafak sökerken, koltuklarımıza kendimizi bıraktığımız gibi, derin bir uykuya teslim olmuştuk.	Проделанный нами путь был таким утомительным и настолько изнуряющим, что мы как сели в кресла, так и заснули в них на рассвете.
---	-------------------------------	--	---

821. canını çıkarmak

изнашивать; утомлять до изнеможения (смерти); душу вытрясать	eskitmek, iyice hırpalamak, çok yormak	İki günde bisikletin canını çıkardı.	За два дня он просто убил этот велосипед.
--	--	--------------------------------------	---

- Ç -

837. çaba göstermek

прилагать усилия	ir işi başarmak için uğraşmak, kuvvet harcamak	Çaba göstermeden amacına ulaşamazsın.	Не приложив усилия, ты не сможешь достичь цели.
------------------	--	---------------------------------------	---

838. çağ açmak

открывать эпоху; ознаменовать	yeni bir gidişin, tutumun öncüsü olmak; evrensel bir gidişe yol açmak	İstanbul' un fethiyle yeni bir çağ açıldı.	Завоевание Стамбула ознаменовало новую эпоху.
-------------------------------	---	--	---

839. çağı geçmek

устаревать; <i>со-пост.</i> (его) эпоха / время прошло	eskimek; dönemi veya modası geçmek	Şövalyelik çağı geçti, insanlık çağı geldi.	Время рыцарей прошло — пришло время "настоящего человека".
--	------------------------------------	---	--

840. çakar almaz

бутафорский, поддельный, фальшивый	işe yarar gibi görünse de aslında yararsız, bozuk olan	Çakar almaz bir tabancayla bizi korkutacağını sanmıştı.	Он думал, что испугает нас бу-тафорским писто-летом.
------------------------------------	--	---	--

841. çakı gibi

проворный, ловкий; привлекательный; красавчик; кавалёр (о молодом красавом парне)	canlı, atik, çevik	Çakı gibi delikanlı olmuş.	Он стал настоящим кавалёром.
---	--------------------	----------------------------	------------------------------

842. çala kalem

постоянно, непрерывно; криво-косо; как попало [писать]	durmadan ve gelişi güzel şekilde yazmak	Yine ödevini çalakalem yapıp getirmişsin.	Опять ты принёс задание, написав его криво-косо.
--	---	---	--

843. çalım satmak

<i>арго:</i> ұстаивать <i>показуху, выпендри-</i> <i>ваться; син. сака</i> <i>satmak</i>	büyüklük taslamak, kurularak davranmak, gösteriş yapmak	Çalım satmayı bırak da işine bak.	Перестать выдѣлы- ваться, займись дѣлом.
---	--	--------------------------------------	--

844. çam devirmek

ляпнуть, сморó- зить	farkında olmadan karşısındakini kıracak ya da kötü bir sonuca yol açacak söz söylemek, davranışta bulunmak	Onun da çam devirmede üstüne yok hani.	Ну вот ему про- сто нет равных в том, чтобы что-то ляпнуть.
-------------------------	---	--	--

845. çam yarması

здоровый детина	iri yapılı, kaba saba görünüşlü	En önde, iki metre boyunda çam yarması gibi bir adam vardı.	Впереді стоял че- ловѣк — здоровый детина в два метра ростом.
-----------------	------------------------------------	--	--

846. çamur atmak

облить грязью; опорóчить; <i>син.</i> <i>çamur sıçratmak</i>	birini kötü bir işe karışmış gibi göstermek, kara çalmak, iftira etmek	Yalan söyleme, iftira atma, çamur atma.	Не лги, не клеве- щи, не поливай грязью.
--	---	--	--

847. çamur sıçratmak

облить грязью, опорóчить; <i>син.</i> <i>çamur atmak</i>	birini kötü bir işe karışmış gibi göstermek, kara çalmak, iftira etmek	Arkadaşına çamur sıçratmaya utanmıyor musun?	Тебѣ не стыдно поливать друга грязью?
--	---	--	---

848. çamura bulaşmak

впутаться в гряз- ные дела	kötü ve hoşa gitmeyen, yasal olmayan bir işe karışmak	Çamura bulaşmaktan vazgeç, başın belaya girer.	Откажись от этой (затѣи) вмешивать- ся в грязное дѣло: в бѣдѣ попадѣшь.
-------------------------------	--	---	--

849. çamura yatmak

1. увѣливать от уплаты долгов; 2. не сдержатъ слово.	1. borcunu ödememek; 2. sözünü yerine getirmemek.	1. Borcunu öde, çamura yatma. 2. "Patronun adamı çamura yattı," diyor, <...>.	1. Заплати свой долг, не увѣливай. 2. «Человек началь- ника не сдержал слово», — сказал он <...>.
---	--	---	--

850. **çakılıp kalmak**

стоять как вкопан- ный; остáться сидеть	bir yerde uzun süre hiçbir şey yapmadan beklemek	Yağmur başlayınca evde çakılıp kaldık.	Когда начался дождь, мы остá- лись сидеть дома.
---	---	---	---

851. **çalıp çırpmak**

воровáть всё под- ряд	eline ne geçerse (az ve çok) çalmak, bu yolla kazanç sağlamak	Yoksul kalınca çalıp çırpmaya başladı.	Когда он обеднел, он стал воровáть всё, что попа- далось под руку.
--------------------------	--	---	---

852. **çanak açmak**

1. подготóвить поч- ву; способствовать чемú-то плохóму; посóбничать; <i>син.</i> <i>çanak tutmak</i> ;	1. söz ve davra- nişlarıyla kavgaya, kargaşaya yol açmak;	1. Onların bu işe çanak tutmasına fırsat vermeyeceğim.	1. Я не дам им возмóжность всё испóртить в этóм дэле.
2. побира́ться; проси́ть ми́лосты- ню.	2. dilenmek.	2. Sapasağlam adamsın, çanak tutmak sana yakışıyor mu?	2. Ты же здоровый мужик, разве тебе к лицу побира́ться?

853. **çanak tutmak**

см. син. çanak açmak

854. **çanak yalayıcı**

подхали́м, льстец	dalkavuk, çıkarı için dalkavukluk eden	Çanak yalayıcılar gün geçtikçe artıyor.	С кáждым днём станóвится всё бóльше подхали́- мов.
-------------------	---	--	---

855. **çan çan etmek**

без концá грóмко разговáривать; тарахтеть; <i>син.</i> <i>çan çan ötmek /</i> <i>konuşmak</i>	gerekli gereksiz sürekli konuşmak, yüksek sesle devamlı gevezelik etmek	Başımda ne çan çan edip duruyorsun, kes artık şu sesini.	Что ты тарахтишь у меня нáд голо- вóй без останóв- ки, замолчи́ уже наконéц.
---	---	--	--

856. **çan çan ötmek**

без концá грóмко разговáривать; <i>син. çan çan etmek /</i> <i>konuşmak</i>	gerekli gereksiz sürekli konuşmak, yüksek sesle devamlı gevezelik etmek	Başımda çan çan ötüp duruyorsun, kes artık şu sesini.	Да перестáть ты тарахтеть над ду- шóй, помолчи́ уже наконéц.
--	---	---	---

857. **çangıl çungul**

<i>подражáние грóм-кому, рéзкому звýку (бренчá, звеня́); син. çangır çungur</i>	düşme veya birbirine çarpma sırasında kaba ve zevksiz ses çıkarak	Gardiyan Ali elinde çangıl çungul anahtarlarla koğuşa girdi.	Охранник Али, звеня́ ключáми, зашёл в кáмеру.
---	---	--	---

858. **çarçur (çar çur) etmek**

<i>разг. разбазáрить</i>	gereksiz, lüzumsuz yere harcayp tüketmek	Paranı sakın çarçur edeyim deme.	Смотри́ мне, не разбазáривай дéньги!
--------------------------	--	----------------------------------	--------------------------------------

859. **çark etmek**

<i>развернۇться и пойтí назáд</i>	dönmek, geri dönmek	Birkaç adım sonra çark ediniz.	Чéрез нéсколько шагóв развернítесь.
-----------------------------------	---------------------	--------------------------------	-------------------------------------

860. **çarkına okumak**

<i>испóртить ко-мۇ-л. все делá; потрáтить не по назначéнию</i>	bozmak, çalışamaz hâle getirmek, zarar vermek; birine büyük kötülük yapmak	Parise okumağa gitti, sözde okuyacak adam olacak, artık paraların çarkına mı okuyacak, yoksa gerçekten mi okuyacak, orasını Allah bilir!	Поéхал в Парíж учítься: я́кобы вбýчится и стáнет человéком; а ужé потрáтит ли дéньги впустýю или действítельно вбýчится — одному́ Бóгу извéстно.
--	--	--	--

861. **Çarşamba pazarı**

<i>пóлный беспоря́док (в дóме, помещéнии и т. п.); устроитè бедлáм; син. Perşembe pazarı</i>	her şeyi açıkta olan, karmakarışık yer	Etrafı çarşamba pazarı gibi yapmış çocuklar.	Дéти устроили вокрýг бедлáм.
--	--	--	------------------------------

862. **çarşı (pazarı) karışmak**

<i>идтí не так, как нáдо (о делáх); чтó-то случíлось (нехорóшее); всё с ног нá голову встáло</i>	durumun beklenenden daha zor bir hale gelmesi	“Burada çarşı pazarı karıştı!” “Ciddi misin? Ne oldu?” “Sakin ol şampiyon! Kötü bir şey değil.”	— Здéсь всё с ног нá голову стáло. — Ты серьёзно? Чтó случíлось? — Успокойся, чемпиóн. Э́то не чтó-то плохóе.
--	---	---	--

863. çarşı pazar dolaşmak

обойт́и ры́нок, присма́триваясь к це́нам (в ра́зных магази́нах); прице́ниваться; пройт́ись по магази́нам; прошвырну́ться	alışveriş edilen her yeri dolaşmak	Bugün canım çok sıkkın. Çarşı pazar dolaşmak gerek.	У меня́ се́годня нет настро́ения. На́до пройт́ись по магази́нам.
--	------------------------------------	---	--

864. çarşaf gibi

как гла́дь; т́ихое, без волн (мо́ре, о́зеро и т. п.); как стекло́	dalgasız, dümdüz ve durgun	Deniz çarşaf gibiydi.	Мо́ре было́ гла́дкое, как стекло́.
---	----------------------------	-----------------------	------------------------------------

865. çat kapı

прийт́и без пригласе́ния; нанесе́ти визит́ без звонка́; ввалит́ься в дом без предупрежде́ния	beklenmedik bir zamanda kapıyı çalarak	Oturuyorduk, çat kapı çıkageldiler.	Мы сиде́ли себе́, а они́ взя́ли и пришл́и без предупрежде́ния.
--	--	-------------------------------------	--

866. çat pat

1. вре́мя от време́ни;	1. ara sıra;	1. O, bize çat pat gelir.	1. Он ино́гда к нам заха́живает.
2. на́спех, ко́е-ка́к; спустя́ рукава́;	2. yarım yamalak, az, biraz;	2. Çat pat okuması var, diye mektubu ona uzattılar.	2. Письмо́ переда́ли ему́, так как он хо́ть ка́к-то мог чита́ть.
3. разг. не во́время; не в те́му; некта́ти.	3. vakitli vakitsiz, uygunsuz zamanlarda.	3. Odama gelir oturur, çat pat bir şeyler anlatmaya çalışırdı.	3. Он приходи́л в мою́ ко́мнату, садил́ся и начина́л соверше́нно некта́ти что́-то расказа́ывать.

867. çatır çatır almak

взять что́-л. <i>сúлой</i> / <i>zorlayarak</i> almak, <i>легко́</i> / <i>без труда́</i>	ısrarcı olmak	Üzülme kardeşim, çatır çatır alırsın paranı.	Не расстраивайся брат, ты без труда́ заберёшь свои́ де́ньги.
---	---------------	--	--

- D -

893. **dağ başı**

вершина горы: обычно в выра- жении dağ başı mı burası? ² (Что за бес- предёл? Тебё что, закон не писан? В твоёй деревне так делают?)	genelde kentsoylu insanların kullandığı soru cümlesi	BABA: Öğretmen mi dövdü? Hangi çağdayız? Dağ başı mı burası? Ben ona sorarım.	Отёц: — Учитель избил? В каком мы веке живём? Ему что, закон не писан? Я спрошу у него.
--	--	--	--

894. **dağ(ları) devirmek**

своротить горы	çok zor görünen işleri başarmak	İşi ondan iyi kimse yapamaz, ne dağlar devirdiğini bilsen şaşarsın.	Никто не справит- ся с этой работой, знал бы ты, какие горы ему при- шлось своротить — был бы удивлён.
----------------	------------------------------------	--	---

895. **dağa çıkmak**

уйти в горы, скры- ваться в горах, стать разбойником (нападающим на путников в горах)	eşkiya olmak	Halk gerekirse dağa çıkacak.	Народ, если надо, уйдёт в горы.
---	--------------	---------------------------------	------------------------------------

896. **dağa kaldırmak**

увезти и держатъ кого-л. силой в горах или другом безлюдном месте; похитить	her hangi bir sebepden ötürü birini zorla dağa veya ıssız bir yere götürüp orada alıkoymak	Eşkiyalar, karakol komutanının oğlunu dağa kaldırmışlar; ne istedikleri henüz belli değil.	Бандиты похитили и увезли в горы сына начальника полиции, требо- вания их ещё не известны.
---	---	--	---

² Говорят в ситуации, когда нормальные порядки и законы нарушаются, часто в отношении деревенских жителей, которые не знают, как вести себя, грубят, устраивают произвол.

897. dađlara dűşmek

уўтў / спрятаться от людёй, изолиро- ваться из-за боль- шой тоскўй, депрес- сии; бродяжничать, скитаться	sıkıntı, üzüntü sebebiyle insanlardan kaçır issiz yerlerde yaşar olmak	Annesinin ölümünden sonra dađlara dűştü.	После смёрти матери он ушёл от людёй.
---	--	--	---

898. dağarcığına atmak

намотать [себё] на ус, держатъ в головё	yeni bilgilerini, eski bilgilerine katmak; yeni bilgileri zihnine yerleřtirmek	Bunu al, dağarcığına sok ve anlatmaya devam et!	Возьми (Послў- шай) ёто, намотай себё на ус и про- должай рассказы- вать.
---	---	---	---

899. dal budak salmak

разветвляться, раз- растаться	karmaşık biçimde yayılıp genişlemek; soy ya da dostluk yönünden genişleyip yayılmak	Bu mesele daha fazla dal budak salmadan hemen halledilmeli.	Пока ёта пробле- ма не разрослась ещё больше, надо её решить.
----------------------------------	---	--	--

900. dalına basmak

раздражатъ, дей- ствовать на нервы	hiç hoşlanmadığı şeyleri yaparak birisini öfkелendirmek	Dalıma basıp da beni çileden çıkarma lütfen!	Не действуй мне на нервы и не выводи меня из себя!
---------------------------------------	--	--	---

901. dalları basmak

уродиться (о большом урожаё фруктов)	ađaçta dalları eđecek kadar çok meyve olmak	Bir görsen bahçede dalları kiraz basmış.	Ты бы только видел, как уро- дйлась черешня.
--	---	---	--

902. dalavere çevirmek

плесті интриги, устраивать махи- нации; сун. <i>dalavere</i> <i>döndürmek</i>	yalan, dolan ve hile ile kötü bir iş yapmak; düzen kurarak gizlice başkasını aldatmak	Yine bir dalavere çevirmesin bu adam!	Только бы он не принялъ за какие-нибудь махинации.
--	---	---	---

903. dallanıп budaklanmak

разрастаться; при- нимать широкий <i>размах / масштаб</i>	genişleyip yayılmak, gittikçe büyüyerek karışık bir durum almak	O meselenin bu kadar dallanıп budaklanmasına nasıl müsaade ettiniz?	Как вы позволїли ётому делу при- нять такой ши- рокий масштаб?
---	--	---	---

904. damdan düşer gibi

некстáти, невпопад (сказáть и т. п.); неожíданно, как снег нá голову; *син. damdan düşercesine*

aniden, yersiz olarak (söz söylemek).

Nasıl olur böyle, damdan düşer gibi karı boşamak.

Как мóжно вот так вот взять и прóсто развестись с жёнóй.

905. damdan düşercesine

некстáти, невпопад (сказáть и т. п.); неожíданно, как снег нá голову; *син. damdan düşer gibi*

aniden, yersiz ve zamansız olarak

Sen hiç damla damla deliren adam gördün mü, diye damdan düşercesine soruyor.

«Видел ли ты человека, котóрый выхóдит из себя капля за каплей?» — спросил он неожíданно.

906. damdan çardağa atlamak

перескáкивать с тóпы на тóпу

hiç bir ilgisi yokken bir karardan diğerine geçmek

Gücenme, bu, damdan çardağa atlayarak yazılmış bir makale.

Не обижáйся, эта стáтья написана так, слóвно прыгáешь с тóпы на тóпу.

907. damga vurmak

1. [по]стáвить *не-чáть / мéтку*;

1. damgalamak;

1. Tüm zarflara damga vurmakla görevlendirilmişti.

1. Емú бýло порúчено проштамповáть все конвэрты.

2. оказáть влия́ние, нестí отпеча́ток, отразíться на чем-л.; *син. damga basmak.*

2. iz bırakmak.

2. Süleyman Demirel, Türkiye'nin siyasi hayatında özellikle 1961 döneminin sonrasına damga vurdu.

2. Сюлеймáн Демирéль оказáл влия́ние на политическую жизнь Тúrции, в чáстности на перíод пóсле 1961г.

908. damgasını vurmak

возвести поклéп, вéшать ярлык на когó-л.

biri hakkında kötü bir yargıya varmak

Allah'tan korkmazsan ona hırsızlık damgasını vur da rezil olsun.

Éсли ты не бо́ишься Аллáха, то повéсь на негó клеймó вóра, и он бýдет [окончáтельно] опозóрен.

909. damga yemek

стать прítчей во языцех, получи́ть клеймó; вíкле-иться

kötü bir yargıya veya nitelenmeye uğramak

Adamcağız suçsuz yere damga yemişti.

Бéдный человек ни за что был опозóрен.

910. Damokles'in kılıcı

дамóклов меч (угрóза сурóвого наказáния, котóрая дёржит челове́ка под стра́хом и да́вит на него́)	kişiyi korku ve baskı altında tutan büyük ceza tehdidi	Damokles'in kılıcı gibi başımda dikilip durma öyle!	Не висí надо мно́й, как дамó- клов меч!
--	--	---	---

911. dananın kuuyruğu kopmak

случíтся то, чего́ бо́ялись; прав́да вы́лезет нару́жу; всё та́йное ста́нет явным	olay patlak vermek, beklenen ve korkulan sonucun gerçekleşmesi	«Bu gece dananın kuuyruğu kopacak» diyordu babam.	Отéц говорíл: «Ужé сего́дня но́чью всё та́йное ста́нет явным».
--	---	---	---

912. danışıklı dövüş

сгóвор	şike; önceden ara- larında bir anlaşma olduğu hâlde, sanki böyle bir anlaşma yokmuş gibi dav- ranarak başkalarını aldatmak	Danışıklı dövüşle kız kaçırmanın kötü yanı işte buydu.	Вот како́й была́ отрицáтельная сторонá похищé- ния дéвушки по сгóвору.
--------	--	--	--

913. dara düşmek

переживáть труд- ности; попáсть в затруднítельное положéние	paraca sıkıntıya uğramak; sıkıntılı, tehlikeli bir durumla karşılaşmak	Yardım konusunda dara düştüğümde yardımcım sensin benim.	Когдá я нуждáюсь в пóмощи, попáв в затруднítельное положéние, ты моя́ поддéржка.
--	---	---	--

914. dara getirmemek

сопост. пока́ не клю́нул жарéный пету́х; пока́ не ста́ло пóздно	aceleye getirmemek, gerektiği gibi zaman ayıramamak	Biraz erken kalkalım da dara getirmeden yapalım işi, güzel olsun.	Дава́й порáньше вста́нем, и, пока́ жарéный пету́х не клю́нул, сде́лаем это́ дéло, что́бы хорошо́ полу- чилось!
--	--	--	--

915. dar boğaz

узкое ущéлье, тес- ни́на; перен. кри́зис- ное состоя́ние	sıkıntılar ve güç- lükler içinde geçirilen, geçici kabul edilip sonunda ferahlık umulan durum	Evelallah bu dar boğazı da aşacağız.	Да́й бог, и это́т кри́зис пережи- вём!
--	--	---	--

916. darda kalmak

оказаться в затруднительном положении; испытывать нужду (в деньгах и т. п.); **pek dardayım** — я совсем без денег; я сижу на мели

zor duruma düşmek; paraca sıkıntı çekmek

Sattığı malların parası geri dönmediğinden beri başı darda kalmıştı.

Из-за того, что деньги за проданный им товар не пришли, он остался совсем без средств.

917. dara dar (daradar)

с трудом, еле-эле, впритык, в последнюю минуту; *син. zar zor*

güçlülle, ancak uca, son dakikada

Vapura dara dar yetiştim

Я еле успел на пароход.

918. dar gelirli

имеющий незначительный доход

geçim sıkıntısı çeken, kazancı normal olarak geçimini sağlamaya yetmeyen

Dar gelirli ailelerin çocuklarının çoğu okulu yarıda bırakmak zorunda kalıyorlar.

Дети из семей с низким доходом вынуждены бросать школу на середине обучения.

919. dar kafalı

ограниченный, тупоголовый, недалёкий (о человеке)

anlayışı kıt, kavrayışı az; yeniliklere açık olmayan

Dar kafalı insanlarla anlaşmak oldukça zordur.

Довольно тяжело договариваться с тупоголовыми людьми.

920. darmaduman etmek

a) *прям. и перен.* наносить тяжёлый удар; разбивать; b) ошарашить; поразить.

karmakarışık bir duruma getirmek

a) Bir çakarım suratının ortasına ağzını burnunu darmaduman ederim.
b) <...> kendi hayatını darmaduman etti, kendi şiddet eylemleriyle.

a) Как врежу тебе сейчас по лицу — мать родная не узнает.

b) <...> свою собственную жизнь сломал своим же жестким сопротивлением.

921. dedikodusunu yapmak

сплетничать о ком-л.

başkalarının kişisel ve özel konuları hakkında o kişi yokken konuşmak

Biraz işten konuştuk, biraz bizim çocukların dedikodusunu yaptık.

Мы немного о работе поболтали, немного о ребятах сплетничали.

922. defe (tefe) koymak

насмехаться, под- трусивать; сделать из когó-л. посмéши- ще; син. <i>tefe koymak</i> <i>çalmak = tefe koyup</i> <i>çalmak</i>	vedikodusunu yarmak, kınayan bir dille başkalarına anlatmak, alaya almak	Sakın söyleme, yoksa bizi defe koyarlar.	Смотри, не рас- сказывай, иначе нас вы́ставят посмéшищем.
--	--	--	--

923. defterden silmek

вычеркнуть когó-л. из списка [друзей]	İlişisini kesmek, yok saymak, adını anmaz olmak, unutmak	Boş ver Abim, o beni çoktan defterden silmiş.	Забудь, брат, он меня уже давно вычеркнул из сво- их друзей.
--	---	---	---

924. defteri dürülmek

1. быть уво́ленным; вы́ставленным за дверь; 2. сконча́ться, уме- реть.	1. işine son veri- lerek bir yerden uzaklaştırılmak; 2. ölmek ya da öldürülmek.	1. Yaptığı hatalar sonucunda defteri dürüldü. 2. Bu gece zâlimin defteri dürüldü, Oğlu tarafından kasten öldürüldü!	1. Из-за совер- шённных им оши- бок его́ уво́лили. 2. Этой но́чью ти- ран умер, он был преднаме́ренно убит сыном.
--	---	---	---

925. defterini dürmek

1. уби́ть, прикóн- чить когó-л.;	1. öldürmek;	1. Beş teröristin daha defteri dürülmüş.	1. Ещё́ пять тер- рористов бы́ло уничто́жено.
2. покóнчить с чем-л.; положи́ть конец́ чему́-л.; быть уво́ленным;	2. işine son vermek, işten çıkarmak;	2. İşini ciddiye almazsan, yakında defterin dürülür.	2. Если́ ты не буде́шь отно́ситься серьёзно, теб́я скóро уво́лят.
3. редк. зави́довать и стро́ить ко́зни; чини́ть препя́т- ствия.	3. başarısını kiskanarak yükselmesine engel olmak.	3. Defterini dürmek isteyenlere karşı dikkatli ol.	3. Будь́ осторо́жен с те́ми, кто стро́ит тебе́ ко́зни.

926. demediğini bırakmamak (komamak)

говори́ть <i>grü- bye / obüdnüye</i> слова́ кому́-л.; син. <i>söylemediğini</i> <i>bırakmamak</i>	birisi için kırıcı, ağır, ileri geri konuşmak	Baba halam Nazlı hakkında demediğini bırakmadı.	Па́па, (моя) те́тя чегó то́лько не наговори́ла про Назлы́.
--	--	--	---

927. defteri kapamak

покóнчить с чем-то, переверну́ть (эту) страницу́; закры́ть те́му чегó-л.	ilgiyi kesmek, uğraşmaz olmak, söz konusu işi yapmaz olmak	O defteri kapadık biz, artık soru sormayın.	Мы уже́ закры́ли эту те́му, боль- ше не задава́йте вопро́сов.
---	---	---	--

928. dekolte konuşmak

фривольно разговаривать	açık saçık konuşmak	Dekolte konuşmaya başlayınca uyardım zorunda kaldım.	Когда она стала фривольно разговаривать, я был вынужден сделать предупреждение.
-------------------------	---------------------	--	---

929. deli divane (olmak)

сходить с ума от любви к кому-л.; быть безумно влюблённым, обезуметь от любви	bir şeyi, bir kimseyi aşırı derecede sevmek, ona tutkun olmak	Delikanlı o kız için deli divane oluyordu.	Молодой человек с ума сходит от любви к этой девушке.
---	---	--	---

930. deli dolu

сумасбродный, без царя в голове	önünü sonunu düşünmeden konuşan ya da davranan, içinde bir kötülük olmadan ve iyi düşünmeden delicesine işler yapan, deli deli konuşan (kimse)	<...> deli dolu arkadaşım, kendisi gibi deli dolu bir sevgili buldu.	<...> мой сумасбродный друг нашёл себе такую же сумасбродную девушку.
---------------------------------	--	--	---

931. deli fişek

безбашенный человек (склонный к риску, часто неоправданному, бездумно совершающий безответственные поступки); бедовый человек; сорвиголовá	atak, delişmen, delice işler yapan, şımarık	Birak artık şu deli fişek adamla arkadaşlık etmeyi.	Брось ты уже дружить с этим безбашенным.
--	---	---	--

932. delik deşik

дырявый, весь в дырках, продырявленный	her yeri deliklerle dolu, delikler içinde, her yanı delinmiş olan	Bütün şemsiyeler delik deşik...	Все зонтики были дырявые...
--	---	---------------------------------	-----------------------------

933. deliksiz uyku

глубокий сон	hiç uyanmadan, çok rahat, uzun süre uyunulan uyku	Bu gece deliksiz bir uyku çekip yorgunluğumu atmak istiyorum.	Сегодня ночью я хочу отдохнуть, хорошенько выспаться глубоким сном.
--------------	---	---	---

934. denizden çıkmış balığa dönmek

чувствовать себя как рыба, выброшенная на берег; не в своей тарелке; быть не в своей стихии	yeni ortama alışmakta zorluklar çekmek; yeni ortamını yadırgamak, alışmamak	Eski işinden ayrılıp, yeni işine başlayınca denizden çıkmış balığa dönmüştü.	Он ушёл со старой работы, приступил к новой, но чувствовал себя не в своей тарелке.
---	---	--	---

935. derdine düşmek

быть занятым только (теми) проблемами	yapılması gereken bir şeyi gerçekleştirmenin yollarını aramak	Oysa şimdi, kendi derdine düştün de, beni unuttun.	Тем не менее, ты с головой ушёл в свои проблемы, обо мне забыл.
---------------------------------------	---	--	---

936. dersini almak (çıkarmak)

извлечь урок из чего-л.	bir olaydan veya durumdan deneyim kazanmak	Ama o da emeklerimi boşa çıkarmadı, dersini aldı.	Но и мой труды не прошли даром для него, он извлёк урок из них.
-------------------------	--	---	---

937. dert ortağı

товарищ по несчастью	bir kimsenin derdini paylaştığı, anlattığı yakın dostu	Onlar yıllar yılı birbirlerinin dert ortağı olarak yaşamışlardı.	В течение многих лет они жили как товарищи по несчастью.
----------------------	--	--	--

938. destan olmak

стать предметом разговоров; быть у каждого на языке; стать притчей во языцах	yaptığı (kötü) bir işten dolayı şöhreti yayılmak	Ticarette başarılı oldular ve zenginlikleri dillere destan oldu.	Они преуспели в торговле, и их успех стал притчей во языцах.
--	--	--	--

939. dış kapının dış mandalı

про неважного человека, с чьим мнением не считаются; не пришёл кобыле хвост; сбóку припёка	değersiz görülen, pek önem verilmeyen kimsele	Siz zaten beni hiç benimsemediniz, ben hep dış kapının dış mandalı oldum.	Вы и так меня никогда не ценили, я всегда был сбóку припёка.
--	---	---	--

940. dik dik

сурóво, стрóго, резко, прямо	dik bir biçimde	Ne bakıyorsunuz öyle dik dik!	Чегó ты так устáвился?
------------------------------	-----------------	-------------------------------	------------------------

941. **diken üstünde olmak**

быть как на игёлках; нервничать от переживаний	bir yerde tedirginlik duymak, her an kalkmak durumunu belirtir olmak, huzursuz olmak	Diken üstündeyim iş yerimde. Korku ile yatar kalkarım geceleri.	Я вся на нёрвах на работе. Ложусь и просыпаюсь в страхе каждую ночь.
--	--	---	--

942. **diken üstünde yürümek (oturmak)**

сидеть как на игёлках; ходить на цыпочках (от переживаний, беспокойства)	bir yerde tedirginlik duymak, her an kalkmak durumunu belirtir olmak, huzursuz olmak	İnan, diken üstünde oturuyorum şurada. Etrafıma bakmaya özen göstererek diken üstünde yürüyordum.	Повёрь, сижу там как на игёлках. Стараясь не оглядываться по сторонам, я шёл на цыпочках.
--	--	---	---

943. **diken diken olmak**

вставать дыбом — о волосах	korku, heyecan, endişe veya üşümekten vücuttaki tüyler, kıllar kabarmak, dikilmek	Adının Voyvoda olduğunu duyunca tüylerim diken diken oldu.	У меня волосы встали дыбом, как только я услышал, что его имя Войвода.
----------------------------	---	--	--

944. **dikine gitmek**

упрямиться, поступать по-своему; образ. от <i>kafasının / başının / burnunun dikine gitmek</i>	inatçılık etmek, bildiğini yapmaya çalışmak, kimsenin uyarısına kulak asmamak	Biraz daha dikine giderse başına büyük bir belâ gelecek bu çocuğun.	Если он будет ещё и дальше упрямиться, он точно в беду попадёт.
--	---	---	---

945. **dikiz etmek**

смотреть, наблюдать, внимательно следить глазами, подстергать	bir yeri, olayı, birinin hareketlerini gizlice ve gözünü ayırmadan dikkatlice izlemek	Bana; «Dikkat et, bir adam seni dikiz edip duruyor, <...>» dedi.	«Осторожно, тебя пасёт один мужчина <...>» — сказал он.
---	---	--	---

946. **dil ağız vermemek**

потерять дар речи из-за какого-л. тяжёлого состояния; онеметь от боли; быть безмолвным	kişinin konuşulması gereken anlarda dahi her hangi bir sebeple konuşmaması	Kırk beş gün dil ağız vermeden yattı. Bereket versin hastalık tehlikeli bir şey değildi.	Сорок пять дней он пролежал пластом безмолвно. К счастью, болезнь не представляла опасности.
--	--	--	--

947. dil dökmek

умолять, убежда́ть	kandırmak, inandırmak ya da yararlanmak için tatlı sözler söylemek	Peşine düşen çocuğu ne kadar dil döktüyse de evde kalmaya razı edemedi.	Ребёнок, погна́вший за ним, как бы ни старáлся убедить его оста́ться до́ма, не смог.
--------------------	--	---	--

948. dil uzatmak

злосло́вить, поно́сить, поро́чить	bir kimse veya bir şey için kötü söz söylemek	Ben öğretmenime dil uzattırarak adam değilim.	Я не та́кой че́ловек, ко́торый ста́нет поно́сить своего́ учителя.
-----------------------------------	---	---	---

949. dili uzamak

позволя́ть себе́ сли́шком мно́го; гово́рить недо́звóленное	saygısızca ileri geri konuşur olmak	Senin dilin uzadı. Kessem ³ o dilini.	Ты распусти́л свой язы́к. Я его́ укро́чу!
--	-------------------------------------	--	---

950. dil yarası

душе́вная боль боль, причи́ненная сло́вом	acı, ağır ve kötü sözün gönülde bıraktığı kırgınlık	Bıçak yarası geçer, dil yarası geçmez.	Ра́на от ножа́ заживёт, а вот ра́на от сло́ва не пройде́т.
---	---	--	--

951. dilden dile dolaşmak

передава́ться из уст в уста́	her yerde, pek çok kimse tarafından bahis konusu olmak	Atasözleri dilden dile dolaşarak günümüze kadar geldi.	Посло́вицы, пе́редава́ясь из уст в уста́, дошли́ до на́ших дней.
------------------------------	--	--	--

952. dile (dillere) düşmek

попа́сть на язы́чок	birinin hakkında dedikodu yapılması	Yok yere dile düşmüş oluruz.	Без причи́ны мы ста́нем те́мой сплётен.
---------------------	-------------------------------------	------------------------------	---

953. dilinden düşürmemek

постоя́нно гово́рить о ком/чём-л., не сходíть у когó-л. с язы́ка	sevdiği bir kişiden ya da şeyden sürekli söz etmek, sık sık anması	Abi, dedi; Süleyman abi dilinden düşürmüyor seni!	А́би, — сказа́л он, — Сю́лейман а́би постоя́нно гово́рит о тебе́.
--	--	---	---

954. dile gelmek

см. син. *dile (dillere) düşmek*

3 Авторское написание kessem соответствует полной форме keseceğim.

955. dile getirmek

заставить заговорить развязать язык кому-л.	bir meseleyi belirtmek, ortaya atmak, anlatmak, açıklamak	Ama yine de abimin üzülmemesi için, onu kıracak bir şekilde değil de, duyduklarımı hiç bilmiyormuş gibi dile getirdim.	Но всё же, чтобы старший брат мой не огорчился, я выразил это не так, чтобы обидеть его, а так, как будто я не знал, что услышал.
---	---	--	---

956. dili açılmak

обрести дар речи, заговорить (после непонятного молчания)	her hangi bir sebepten dolayı konuşamayan kimsenin birden konuşmaya başlamış olmak	Dili açıldı çok şükür!	Слава Богу, он заговорил!
---	--	------------------------	---------------------------

957. dikine gitmek

поступать по-своему, упрямиться; идти наперекор	inatçılık etmek, kendi bildiğini yapmaya çalışmak, kimsenin uyarısına kulak asmamak	Biraz daha dikine giderse başına büyük bir bela gelecek bu çocuğun.	Если этот ребёнок (парень) пойдёт ещё раз наперекор, он попадёт в беду.
---	---	---	---

958. dikiş tutturamamak

досл. не попасть в строчку (и дальше уже всё будет <i>испорчено / криво шито</i>); не прижиться на месте долго по тем или иным причинам	bir yerde, bir işte bir sebepten ötürü başarı sağlayamayıp uzun süre kalmamak	Anadolu'da hayata tutunamadı demezler. Ne derler? Dikiş tutturamadı.	В Анатолии не говорят, что у него жизнь не сложилась. А что говорят? Он сам не смог подстроиться под жизнь.
--	---	--	---

959. dili dönmemek

а) коверкать язык, искажённо произносить, не мочь толком объяснить;	а) bir sözü doğru ve düzgün söylemeyi becerememek, yanlışsız konuşamamak;	а) Dili dönmüyor, düzgün söyleyemiyor.	а) Он не мог нормально выговорить, чётко сказать.
б) язык не поворачивается.	б) amacını iyi anlatamamak.	б) Senin huzurunda dilim dönmüyor.	б) В твоём присутствии у меня язык не поворачивается (сказать).

960. dili tutulmak

лишиться дара речи от страха, удивле- ния, радости	her hangi bir sebepten ötürü söz söyleyemez duruma gelmek	Sevinçten dili tutuldu bizim kızın.	От радости наша дочка потеряла дар речи.
--	--	--	--

961. dilinden kurtulamamak

постоянно слышать упреки	yaptığı bir kabahatten ötürü sürekli olarak, bir kimsenin sitem, eleştiri ve satış- malarına uğramak	Ne yapmalıyım da dilinden kurtulmalıyım onun?	Что я должен сделать, чтобы не слышать его по- стоянные упреки?
-----------------------------	---	--	--

962. dilinde tüy bitmek

надоедать, уставать твердить снова и снова; мозоль на языке набить; <i>син.</i> <i>ağzında yaş kalmamak</i>	sık sık söylemekten bıkmak, usanmak	Size söyleye söyleye dilimde tüy bitti.	У меня мозоль на языке — сколько уже раз я вам повторял.
---	--	--	---

963. diline dolmak

1. пускать сплетню о ком-л.;	1. bir kimsenin dedikodusunu yapmak, kötü tarafını her yerde söylemek;	1. Öğretmenler yine bizim sınıfı diline dolamış.	1. Учителя опять пустили сплетню о нашем классе.
2. твердить одно и то же, тянуть всю ту же песню зала- дить одно и то же, без конца повто- рять одно и то же; <i>син. parmağına dolamak.</i>	2. bir şeyi her fırsatta söyler olmak.	2. 'Ben milletvekili olmak istiyorum,' lafını diline doladı.	2. Он без конца повторял: «Я хочу стать депутатом!»

964. dilinin ucuna gelmek

1. чуть не сказать; хотелось произне- сти;	1. tam söyleyecekken vazgeçip söylememek;	1. Dilimin ucuna kötü sözler geldiğinde dilimi ısıracam.	1. Когда мне захо- чется произнести плохие слова, я прикушу себе язык.
2. вертеться на кончике языка; при- помирать с трудом; приходить на ум.	2. hatırladığı şeyi söyleyecekken yine unutuvermek.	2. Dilimin ucuna bir türülü gelmiyor...	2. Все никак не приходит на ум...

- E -

971. **ecel teri dökmek**

бросать в холодный пот (от страха, ужаса и т. п.), испытывать смертельный страх; *сопост.* вся жизнь пронеслась перед глазами; чуть не умерли от страха

çok korkmak, heyecan içinde bulunup terlemek, korku ve bunalım içinde olmak

Köprüden geçerken ecel terleri döktüler.

Пока они переходили мост, вся жизнь пронеслась у них перед глазами.

972. **ecel (ölüm) döşeginde**

на смертном одре

ölmek üzere yatan insan hakkında denmektedir

O zaman kalbine bir yanar kor düştü, öyle ki, Nûran bu ateşi ecel döşeginde bile hatırlayacaktır.

Тогда ей в сердце попал этот пылающий уголёк и такой, что Нуран не забудет его и на смертном одре.

973. **eceli gelmek**

пробил его смертный час

ölmek, sonu gelmek, yok oluş vakti gelmek

Herkesin eceli gelecek ve bu dünyadan geçecek.

Ко всем когда-то придёт их смертный час, и все отправятся в тот мир.

974. **eceline susamak**

подвергать свою жизнь опасности, не думать о последствиях и риске; *син. belasını aramak; ölümüne susamak*

ölümüne yol açacak kadar tehlikeli işlere girişmek; ölmek istercesine tehlikeli işlerle uğraşmak

Artık eceline susamış bir deli rolüne kaptırmıştım kendimi.

И вот я уже вошёл в роль сумасшедшего, который ищет смерти.

975. eciş bücüş

согбѣнный; согнутый, скрюченный; <i>син. çarpık çurpuk, eğri büğrü</i>	hiçbir yeri düzgün olmayan, çirkin bir biçim almış bulunan, çarpık çurpuk, eğri büğrü	Sonra suratın da eciş bücüş olmalı.	А потóm твоё лицо должно быть перекóшено.
--	---	-------------------------------------	---

976. eciş bücüş olmak

согнётся в три погибели; съжётся; скрючиться	çarpuk çurpuk, eğri büğrü, düzgün yanı olmayan, çirkin bir biçim almış bulunan	Görünüşüm çok değişti kabul, eciş bücüş bir kadın oldum.	Признаю, внешне я сильно изменилась, стала согрбленной, скрюченной жёнщиной.
--	--	--	--

977. eciş bücüş yazı

каракули; неразборчивый почерк	eğri büğrü, düzgün yanı olmayan el yazısı	Uzattığı zarfı açıp da içinden çıkan kâğıttaki, Fehime'nin eciş bücüş yazısını görünce sevinmiş...	Когда он открыл протянутый ему конверт и увидел на бумаге неразборчивый почерк Фехимé, он обрадовался...
--------------------------------	---	--	--

978. edebiyat yapmak

<i>аргó: разговаривать / говорить</i> высокопарными словами	bir işe yaramayan, konuyu açıklamaya yetmeyen, gerçeği yansıtmayan süslü, parlak ve gereksiz sözler söylemek	Edebiyat yapmaya amma da meraklı bir insanmış.	Ох и любит он говорить высокопарными словами.
---	--	--	---

979. efkâr basmak

быть охваченным тоской; <i>сопост.</i> тоска гложет	tasalanmak, kaygılanmak	Efkâr basıyor sabaha karşı.	Под утро тоска охватывала (меня).
---	-------------------------	-----------------------------	-----------------------------------

980. efkâr dağıtmak

развѣять грустные мысли	sıkıntıyı gidermek, üzüntüyü yok etmeye çalışmak	Sahile efkâr dağıtmak için inmiş olmalı.	Должно быть он спустился к берегу, чтобы развеяться.
-------------------------	--	--	--

981. eften püften

неряшливый, непрóчный, импровизированный, гнилой, никчёмный (вещь); <i>перен.</i> мелкий	baştan savma yapılmış, dayanıksız, derme çatma, çürük, değersiz (şey)	Sohbet ediyorlar, eften püften sorunlarından bahsediyorlardı.	Онi болтали, говорили о своих мелких проблемах.
--	---	---	---

982. eğri (gözle) bakmak

kóсо смотрётъ	kötü düşünce besleyerek bakmak	O, hiç kimseye eğri gözle bakmazdı.	Он никогда ни на кого не смотрёл кóсо.
---------------	-----------------------------------	--	--

983. eğri büğrü

весь перекошен- ный; <i>син. eciş bücüş</i>	eğilmiş, bükülmüş; çarpık çurpuk	Araba hasarlı, her tarafı eğri büğrü olmuş.	Машина повре- ждена, она вся искорёжена.
--	-------------------------------------	---	--

984. eğrisi doğrusuna gelmek

<i>идтү / пойтү</i> на лад	uygunsuz yapılan işin tesadüfen uyumlu bitmesi	Ama eğrisi doğrusuna geldi denir ya, aynen öyle oldu.	Вот говорят же: дела пошли на лад — вот именно так и произошёл.
-------------------------------	--	--	--

985. ekalliyette kalmak

остаться в мень- шинстве; <i>син.</i> <i>azınlıkta kalmak</i>	azınlıkta kalmak	Ancak kralın düşüncesi ekalliyette kaldı.	Но идёю (мысль) короля поддер- жала меньшинство.
---	------------------	---	--

986. ekin iti

надмённый, за- но́счивый, высо- комерный; как павли́н	başını yukarı kaldırıp herkese yüksekten bakan kimse için kullanılır	Burnu havada gezenlere 'ekin iti' gibi dolaşmayın dermiş.	Раньше про тех, кто ходил высоко нос задрáвши, го- ворили: «Не ходи- те как павли́ны».
--	---	--	--

987. ekmek aslanın ağzında

<i>досл.</i> хлеб нахо- дится в па́сти льва (о чём-л. трудно- доступном); <i>син. on para on</i> <i>aslanın ağzında</i>	Geçinmeyi sağlayacak bir iş bulmak ve para kazanmak çok zordur, anlamında söylenir.	Bunun yerine sürekli "Ekmek aslanın ağzında!" denildi. "Biz yoksuluz, yapamayız!"	Вместо этого по- стоянно говорили: «Хлеб в па́сти льва (чтобы заработать, надо надорваться/ жизнь положить)! Мы беднотá, мы не мóжем!»
--	--	---	---

988. ekmek kapısı

мéсто рабóты (обеспéчивающее хлеб насúщный)	çalışır para kazanılan, geçim sağlayan iş yeri	O dükkân benim ekmek kapım, asla satmam, satamam onu!	Этот магазинчик меня кóрмит — ни за что не продám его.
---	--	--	---

989. ekmek kavgası

борьбá за хлеб насúщный	geçimini sağlama çabası	Ekmek kavgası yarıyorsun, bütün hayatını bunlar için harcıyorsun.	Ты бóрешься за хлеб насúщный, всю свою жизнь трáтишь на это.
----------------------------	----------------------------	--	---

990. ekmeğ parası

дѣньги на пропитание	kazanç, geçinmek için kazanılan para	Ekmeğ parası dedim, kolay kazanılmıyor.	Заработать на пропитание не так-то и легко!
----------------------	--------------------------------------	---	---

991. ekmeğ teknesi

источник дохода / пропитания	çalışıp para kazanılan, geçim sağlayan iş yeri	Onların ekmeğ teknesi deniz.	Море их кормит.
------------------------------	--	------------------------------	-----------------

992. ekmeğini yemek

есть чей-л. хлеб, быть на хлебах	birisinin işinde çalışarak kendi geçimini sağlamak; geçim yönünden birisinin yardımından yararlanmak	Ekmeğini yediğin insana, asla nankörlük yapma.	Будьте благодарны (никогда не будьте неблагодарны) человеку, который вас кормит (даёт работу / чей хлеб вы едите).
----------------------------------	--	--	--

993. ekmeğiyle oynamak

пытаться отнять у кого-л. кусок хлеба, лишать работы; шутки шутить с работой / заработком другого человека, так чтобы он лишился работы	bir kimse kendisinin ya da başkasının işini kaybetmesine neden olmak	Kimşenin ekmeğiyle oynama, başın belaya girer.	Не шутить шутки (не играть) с чьим-либо заработком, иначе попадёшь в беду.
---	--	--	--

994. ekmeğinden etmek

лишить кусок хлеба; лишать работы	işinden çıkarmak veya atmak	Adamı durup dururken ekmeğinden ettiler.	Человека на равном месте лишили возможности заработка.
-----------------------------------	-----------------------------	--	--

995. ekmeğine yağ sürmek

потворствовать; дать заработать другим, подсобить другим в чём-л.	birinin yararına göre eylemde bulunmak, istemese de birinin işine yarayacak biçimde hareket etmek	O işi bana vermemekle yabancıların ekmeğine yağ sürdün sen.	Не отдав мне эту работу, ты дал заработать чужим людям.
---	---	---	---

996. ekmeğini çıkarmak

добывать средства на пропитание	geçimine yetecek kadar kazanç sağlamak	Dükkan küçük ama çok şükür ekmeğimizi çıkarıyoruz.	Магазинчик маленький, но, слава Богу, на жизнь хватает.
---------------------------------	--	--	---

997. ekmeğini kazanmak

зарабатывать себе на хлеб	geçimini temin edecek, ihtiyaçlarını karşılacak parayı kazanmak	Kayılanma, ekmeğini kazanmasını bilir o.	Не переживай, он знаёт, как зара- ботать себе на хлеб.
------------------------------	--	--	---

998. ekmeğinden olmak

лишиться работы, средств к прожи- ванию, остаться без работы	geçimini sağlayan işinden zorunlu olarak ayrılmak	Bu iş azlığı ve kriz devrinde rekabet yüzünden ekmeğimizden olacağız.	Мы лишимся работы из-за нехватки работы и конкуренции в это кризисное время.
---	---	---	--

999. ekmeğini eline almak

начать зарабаты- вать. обеспечивать себя самому; мочь обеспечить пропи- тание, устроиться на работу, найти работу; <i>син. iş tutmak</i>	geçimini kendi sağlayacak duruma gelmek	Kız oldu ama ilk çocuk erkek olsaydı daha iyiydi. En azından daha çabuk ekmeğini eline alırdı.	Родилась девоч- ка, но было бы лучше, если бы первым ребёнком был мальчик. По крайней мере, он бы быстрее начал зарабатывать.
--	---	--	--

1000. ekmeğini taştan çıkarmak

прилагать массу усилий; зара- батывая на жизнь, делая всё возмож- ное и невозмож- ное; проявлять изворотливость, зарабатывая на жизнь	en zor işleri bile yapıp geçimini sağlayacak beceriklikte olmak, her türlü işi yapmak	Ekmeğini taştan çıkarın, kendi göbeğini kendi kesen ve kimselere gereksinmek ve minnet altına girmek istemeyen insanlardandı.	Он был из тех лю- дей, кто делал всё, чтобы заработать на жизнь, полага́л- ся во всём только на себя и никогда не хотёл нуждаться в ком-то и быть кому-то благодар- ным.
---	---	--	---

1001. eksik gedik (ği)

мелкие изъяны, небольшие огрехи	ufak tefek ihtiyaçlar	İkramiye ile eksiki gediği kapadılar.	Премией они закрыли мелкие вопросы.
------------------------------------	-----------------------	--	---

1002. eksik etmemek

1. всегда обеспе- чивать;	1. bir şeyi her zaman bulundurmak;	1. Ben erkeğim, neyini eksik ettim?	1. Я же мужчина, чем я тебя не обе- спечил (чего тебе не доставало)?
2. не лишать, не отбирать.	2. bir şeye devam etmek, onu sürekli yapmak.	2. Allah inayetini üzerinden eksik etmesin.	2. Да хранит их своей милостью Аллах.

1003. **eksik gelmek**

недостава́ть, не хватáть	gerekli olandan daha az olmak, yetmemek	– Gönderdiğinin de kimeri yok, eksik geldi. – Kimeri torbaya koymuştum.	– Среди отпра́вленного то́бою не́ было ремня́, егó не хва-ти́ло. – Ремень я поло-жил в мешо́к.
--------------------------	---	--	---

1004. **eksikliğini duymak**

позво́лить пере-жить лишéния	bir şeyin eksik, yarım, noksan olduğunun bilincine ermek; bir kimsenin yokluğunu hissetmek	Allah eksikliğini göstermesin.	Не приведи́, Алла́х, лишиться э́того!
------------------------------	--	--------------------------------	---------------------------------------

1005. **ekşi yüz**

кислая ми́на	somurtkan, asık yüz	Onun ekşi yüz göstermeye hakkı yoktu.	У него́ не́ было пра́ва показывать своё́ кислое выра-жение лица́.
--------------	---------------------	---------------------------------------	---

EL

1006. **el açmak**

проси́ть <i>пода́яние</i> / <i>ми́лостыню</i> , хо-ди́ть с протя́нутой руко́й	dilenmek; başkasının yardımını almak için yalvarmak	İhtiyarlayıp da el açacağı hiç aklına gelmemişti.	Он нико́гда не ду́мал, что, состáрившись, он бу́дет проси́ть пода́яния.
---	---	---	---

1007. **el alışkanlığı**

автомати́чески (автомати́ческое / вы́ученное дви-же́ние); <i>син. el yatkınlığı</i>	bir işin birçok kez yapılması sonucu kazanılan beceri, ustalık	Bu işlemi yaptıkça el alışkanlığı kazanacaksınız.	Бу́дешь постоянно́ выполня́ть э́ту опе-ра́цию — набе́ешь ру́ку (дове́дешь до автома́тизма).
---	--	---	---

1008. **el ayak çekilmek**

опустéть, обезлю-деть	ortalıkta kimse kalmamak, ıssızlaşır sessizleşmek	Gece, herkes yatıp el ayak çekildikten sonra plakların arasından Sultan-ı yegâh faslını buldum ve dinledim.	Но́чью, когдá все уже́ улеглись, я на-шёл среди́ пласти́нок «Sultan-ı yegâh» и послу́шал еë.
-----------------------	---	---	--

1009. el atmak

вмешиваться во что; проявлять заинтересованность в чём-л.; братья, приниматься за что-л.

bir işe girişmek; birisinin işine karışmak

Üstüne vazife olmayan işe el atma sakın!

Смотри мне, не вмешивайся в дела, которые тебя не касаются.

1010. el basmak

клясться на священной книге

клясться на священной книге

Kurân'a el basarım ki bu işi ben yapmadım.

Клянусь на Коране: я не делал этого.

1011. el bebek, gül bebek

баловень, неженка, ребёнок, с которого сдували пылинки / котóро-му дýли в попу

çok sevilen ve nazlı büyütülen, şımarık çocuk için söylenir

Normal şartlarda hiçbir anne baba, el bebek gül bebek büyüttükleri kızlarının dul ve çocuklu biriyle evlenmesini istemez.

При нормальных обстоятельствах ни одни родители не хотели бы, чтобы их дочь, которую они вырастили, пестили и баловали, вышла замуж за вдовца с ребёнком.

1012. el çabukluğu

расторопность, сноровка, быстрота в работе, в два счёта

bir işi çok çabuk yapabilme ustalığı

Adamın cebinden el çabukluğu ile cüzdanı çekiverdi.

Он в два счёта вытащил кошелек из его кармана.

1013. el çabukluğuna getirmek

ловко умело справляться с какой-то работой, шустро провернуть

bir işi, hilesini sezdirmeden çabucak yapmak

Şu halde el çabukluğuna getirerek bu işi de halletmek gerekiyordu.

В таком случае, и это дело надо тоже решить, шустро его провёрнуть.

1014. el çekmek

бросить, оставить (что-л.); *син. el etmek çekmek*

bir şeyden vazgeçmek, artık onu yapmamak

Artık o işlerden el çektim.

Я уже отошёл от этих дел.

1015. el çektirmek

отстранить от исполнения обязанностей когó-л.

birini görevinden, işinden uzaklaştırmak

El çektirmek zorunda kaldık. Bize sizin gibi <...> insan lazım.

Мы были вынуждены снять с (его) должности. Нам нужен <...> такой человек, как вы.

1016. el değmemiş

нетронутый; невинный, неиспорченный; неиспользованный	hiç kullanılmamış, hiç dokunulmamış. sağlığı bozulmamış	Bu koltuklara sanki hiç el değmemiş.	К этим креслам словно никто никогда не прикасался.
---	---	--------------------------------------	--

1017. el elde baş başta

ни с чем, с пустыми руками; не солоно хлебавши, ничего не заработав	hepsi tükendi, gereken harcamalar yapıp geriye bir şey kalmadı, eldekiler bitti	“Yürü <...>, ” dedim bacıma. “El elde, baş başta, yürü, gidiyoruz!”	«Пойдём <...>, — сказал я сестре. — Пойдём не солоно хлебавши, пойдём, мы ухόдим!»
---	---	---	--

1018. el ele vermek

скооперироваться, объединиться	güçleri birleştirip işbirliği yapmak, yardımlaşmak	Bu yolu ancak el ele verirsek yapabiliriz.	Эту дорогу мы сможем построить только совместными усилиями.
--------------------------------	--	--	---

1019. el emeği

1. ручная работа, самодельные изделия, авторская работа; 2. оплата ручной работы.	1. elle yapılan işe harcanan emek; 2. elle yapılan çalışmanın karşılığı.	1. El emeğinin karşılığı değildir bu para. 2. El emeği süs eşyaları satarak geçimini sağlıyordu.	1. Это не достойная оплата за ручную работу. 2. Он зарабатывал на жизнь, продавая украшения ручной работы.
--	---	---	---

1020. el etek çekmek (elini eteğini çekmek)

умьить руки; бросить заниматься чем-л.; отойти от дел	artık o şeye uğraşmaz olmak	<...> (devlet işlerinden el etek çektim) ama sükûnet içinde değilim!	<...> (я отошёл от государственных дел), но мне не даёт покоя всё равно!
---	-----------------------------	--	--

1021. el etmek

1. подзвать кого-л. рукой; 2. помахать рукой издали.	1. bir kimseyi el işaretleriyle çağırmak; 2. uzaktan el sallamak.	1. Öğretmen el edip beni yanına çağırdı. 2. Teyzeme yolcu ederken el edip, öpücük yolladım.	1. Учитель жёстком подзвал меня к себе. 2. Когда провожали мою тётю, я помахал ей и послал воздушный поцелуй.
---	--	--	--

1022. el kadar

мáленький, мельчáйший

küçük, küçücük

El kadar çocuk işime
karışamaz benim.Какáя-то малышнá
не мóжет вмéши-
ваться в мой делá.

1023. el kaldırmak

1. поднимáть рúку,
замахнúться на ко-
гó-л. стáрше себя;1. kendisinden
büyüğe vurmak için
elini kaldırmak;1. Sen ne cüretle
babana el kaldırırsın!1. Как ты смéешь
на отцá рúку под-
нимáть?.2. поднáть рúку,
чтóбы проголосо-
вáть за что-лúбо,
ýли попрóсить
разрешéние ска-
зáть чтó-л.2. bir şey söylemek
istediğini, oy
verdiğini elini
kaldırarak belirtmek.2. Sınıfta sorulara el
kaldıranlar, hep aynı
kişiler.2. В клáссе постó-
ýнно однú и те же
поднимáют (тянут)
рúку.

1024. el kapısı

1. дом родúтелей
женухá (свёкра,
свекрóви);1. bir kızın gelin
gittiği ev;1. Yarın el kapısına
gidecek. Kaynanası,
annen
sana hiç iş öğret-
memiş demez mi?1. Вот зáвтра онá
пойдёт в дом к
свекрóви. И рáзве
ей свекрóвь не
скáжет: «Что, вáша
мáть не приучúла
вас к трудú?»2. чужбúна, чужóй
дом.2. yabancıların
memleketi, evi,
yurdu.2. Yıllarca el
kapısında çalışıp çok
para biriktirmişti.2. За дóлгие гóды,
работáя в чу-
жих домáх, он(á)
собрáл(á) мнóго
дéнег.

1025. el kiri

пыль, ерундá,
пустýкhiçbir değeri
olmayan, geçici
(özellikle para için
söylenir)

Para nedir ki, el kiri.

Что такóе дéньги?
Éто всегó лишь
пыль.

1026. el koymak

1. принáться за
расслédование /
изучéние какóго-л.
дéла;1. bir yolsuzluğu
ortaya çıkarmak,
incelemek, vaziyet
etmek;1. Çıkan
haberlerden sonra,
savcılık o olaya el
koymuş.1. Пóсле опубли-
кóванных ново-
стéй, прокуратúра
взялáсь за это
дéло.2. конфисковáть,
взять шефствóва-
ние / управлénие на
себя;2. yetkili organ
bir malı veya bir
kuruluşu kendi
yönetimine almak;2. Devlet o bankaya
da el koydu.2. Госудáрство
арестовáло и тот
банк.

3. завладеть, присвоить;	3. üstüne konmak;	3. Devlet arazisine el koyup, sahiplenmek de nedir?	3. Что это за безобразия — взять и присвоить государственный участок?
4. отобрать силой /против воли;	4. zorla almak;	4. Zorbalar, adamın tüm parasına el koymuşlar.	4. Эти деспоты отобрали все его деньги.
5. взять на себя, принимать на себя ответственность за [определённую] работу.	5. işi üzerine almak, sorumluluğu üstlenmek.	5. Oğlu işleri yürütemeyince, babası tekrar işe el koydu.	5. Как только сын перестал справляться с работой, отец снова взял всю ответственность на себя.

1027. el oğlu

1. чужак;	1. yabancı;	1. El oğluna güvenme sakın!	1. Не доверяй чужакам!
2. зять.	2. damat.	2. El oğlu yemeğe gelmeyecek mi kızım?	2. Доченька, а наш зять не придёт есть (кушать)?

1028. el pençe divan durmak

ходить на задних лапках перед кем-л.; преклонять колёно; стоять, вытянувшись по струнке	saygı gösterilen, hürmet edilen bir kişi karşısında el kavuşturup ayakta durmak	Bakan Bey'in yanındaki herkes el pençe divan durmuş, onu dinliyordu.	Все, кто стоял, вытянувшись по струнке рядом с господином министром, слушали его.
---	---	--	---

1029. el ucuyla vermek

мало дать; отжалеть; редкое; син. <i>analık eliyle vermek</i>	çok az vermek	El ucuyla verdi. Pek az verdi.	Он мне просто отжалёл. Очень мало дал.
---	---------------	--------------------------------	--

1030. el uzluğu

ловкость; быстрота, сноровка, мастерство	el alışkanlığı, ustalık, maharet	“Ne marifetli adammış o, el uzluğu pek, <...>” çıkartma adamı.	«Какой же он одарённый человек, мастерство на уровне! <...>» — не превозносил до небес его, говоря так.
--	----------------------------------	---	---

1031. el üstünde tutulmak

о ком-л. — носить на руках, боготворить кого-л.	çok değer verilip sevmek, kendisine büyük ölçüde saygı gösterilmek	Dedem ailemizde el üstünde tutulurdu.	В нашей семье дедушку боготворили.
---	--	---------------------------------------	------------------------------------

1032. el yatkınlığı

hávyk; лóвкость; мастерство; привычные движения; <i>син. el alışkanlığı</i>	el işlerini yapmakta yetkin olma; işe alışmış olma durumu	Genelde dikiş için ne büyük bir yeteneğim, ne de büyük bir sabrım vardı ama küçük ve ince işlere el yatkınlığım vardı.	В общем, у меня не было ни большого таланта, ни большого терпения к шитью, но были способности к мелкой и ювелирной работе.
---	---	--	---

1033. el yordamıyla

ощупью, на ощупь	tahminlerine, sezgilerine dayanıp elle yoklayarak	El yordamıyla kibrit kutusunu buldum.	Я нашёл спичечную коробку на ощупь.
------------------	---	---------------------------------------	-------------------------------------

ELİ

1034. eli açık

щёдрый, великодушный; <i>син. açık elli</i>	cömert, çok para harcayan, sakınmadan para verebilen	Eli açık olan insanları severim.	Я люблю щедрых людей.
---	--	----------------------------------	-----------------------

1035. eli ağır

1. медлительный, нерасторопный;	1. oldukça yavaş iş yapan;	1. Onun eli ağır, bu işi bugün bitiremez.	1. Он очень медлительный — сегодня он не сможет закончить эту работу.
2. <i>перен.</i> тяжёлая рука; <i>син. ağır elli.</i>	2. vurunca çok acıtan.	2. Eli o kadar ağırmış ki, ensemble gülle düştü sandım.	2. У него такая тяжёлая рука, что мне показалось, будто гантеля упала на затылок.

1036. eli (parmağı) ağzında kalmak

быть в недоумении; разинуть рот от удивления	çok şaşırarak, şaşırıp kalmak	Bizi karşısında görünce eli ağzında kaldı.	Он разинул рот от удивления, когда увидел нас перед собой.
--	-------------------------------	--	--

- F -

1081. faka basmak

попасть в запад- ню (в ловушку); попасть впросак; дать маху	tuzaga düşmek, aldatılmak	Beni nasıl faka bastırdılar anlayamadım bir türülü!	Я так и не понял, как я попался в их западню.
--	------------------------------	--	---

1082. fal açmak (fala bakmak)

предсказывать судьбу; погадать; ворожить; поворо- жить; гадать	suya bakarak, kitap, iskambil kâğıdı açarak gelecekten haber vermek	Fal açtırmış, yakınında bir düşman var filan demişler.	Сели гадать, сказа- ли, что рядом с ним есть враг или что-то этом роде.
---	--	---	--

1083. fala bakmak

см. выше син. fal açmak

1084. fal taşı gibi açılmak

см. gözleri fal taşı gibi açılmak

1085. falakaya çekmek

бить палками по пяткам; колотить палкой; отдуба- сить	ayaklarını falakaya bağlayarak tabanlarını kalın bir sopa ile dövme	Böyle nankör evlatları ibret için, sabah akşam falakaya çekeceksin.	Таких неблаго- дárных сыновей будешь бить по пяткам с утра до вечера, чтобы пре- подать им урок.
--	--	--	---

1086. falakaya yatırmak

см. выше син. falakaya çekmek

1087. falso vermek

1. сфальшивить в игре или пении;	1. bir müzik parçasını çalarken ya da söylerken notalarda yanlışlıklar yapmak;	1. Hiç falso vermedin. Anlarım ben müzikten.	1. Он ни разу не сфальшивил. Я разбираюсь в музыке.
-------------------------------------	--	--	--

2. совершить ошибку, сфальшивить; разг. лохануться; син. <i>falso yapmak</i> .	2. yanlış davranışta bulunmak. yanlış davranışta bulunmak, kendisini güç duruma sokabilecek ya da bilgisizliğini gösterecek bir şey yapmak.	2. Usta dansçıydı, ona kolay uydum, pek falso yapmadım.	2. Он был профессиональным танцором — мне легко было идти за ним в танце, я не сделала ни одной ошибки.
--	--	---	---

1088. fareler cirit oynamak

ни живо́й душі; вѣтер гуляет; син. <i>fareler cirit atmak</i>	bir yer ıssız olmak, kimseler bulunmamak	Koca köyde fareler cirit atıyordu.	В огромной деревне нет ни души.
---	--	------------------------------------	---------------------------------

1089. fark yapmak

победить, одержать победу (в игре)	oyunlarda yenmek	İlk maçta fark yapmışlardı.	В первом матче они были впереди по очкам.
------------------------------------	------------------	-----------------------------	---

1090. farkına varmak

замечать, подмечать; распознавать; догадываться	gözüne çarpmak, orada bulunduğunu anlamak, fark etmek	Kalkıyor yerinden, yukarıya doğru bakıyor. Tepeye doğru... Birden farkına varıyor. Tepede ağaçlar biraz daha seyrek duruyor.	Он встаёт со своего места, смотрит вверх. На холм... И вдруг замечает, что там деревья стоят не так близко друг к другу.
---	---	--	--

1091. fark etmek

1. замѣтить, оуцѣать;	1. anlamak, sezmek;	1. Babasıyla aralarında bir problem olduğunu fark ettim.	1. Я заметил, что у него с отцом были какие-то проблемы.
2. различать, отличать;	2. bir şey, eskisinden farklı duruma gelmek, değişmek, başkalaşmak;	2. Özel ders alınca, çocuk çok fark etti.	2. После частных уроков ребенок заметно изменился.
3. находить видеть разницу; fark etmez — без разницы.	3. ayırt etmek; görmek, seçmek.	3. Bulduğu kalemin kendisinin olmadığı fark etti.	3. Он заметил, что найденная им ручка оказалась не его.

1092. fark etmez

без разницы; никакого отличия; все равно	Hiçbir önemi, etkisi yoktur; «Hiçbir değişiklik yapmaz.» anlamında kullanılır.	İster ilkokul ister üniversite mezunu olun hiç fark etmez.	Неважно, выпускник ли вы начальной школы или университета.
--	--	--	--

1093. fark gözetmek

по-разному относиться; выделять кого-л.	ayrı tutmak	Çocuklar arasında fark gözetmek gibi bir yanı sıra düşüyorlar.	Людди совершают ошибку, выделяя кого-либо из детей.
---	-------------	--	---

1094. farkında ol(ma)mak

1. перен. (не) замечать, (не) догадываться;	1. bir şeyin varlığını anlamak, sezmek;	1. Konunun önemli noktaları bunlar, herkes farkında olsun.	1. Вот какие пункты являются важными в нашей теме, пусть все обратят внимание.
2. замечать, увидеть; farkında olmamak — быть в неведении.	2. birinin ne yaptığını görmek.	2. Farkında olmadan her şeyini alıp gitmiş.	2. Ничего не заметив, он забрал все свои вещи и ушёл.

1095. fazla gelmek

быть чрезмерным; быть не по силам	gereğinden, alışılmıştan fazla olmak	Şimdi gelelim sadede, sizin istediğiniz fiyat biraz fazla geldi bize...	Теперь давайте перейдём к делу: цена, которую вы озвучили, для нас немного высокая...
-----------------------------------	--------------------------------------	---	---

1096. fazla kaçırmaq

1. переест, выпить больше, чем слёдует;	1. her zamankinden fazla yemek, içmek;	1. Akşam yemeğinde fazla kaçırınca gece uyuyamadım.	1. Переёв на ночь, я не смог ночью спать.
2. заходить слишком далеко; перестараться; переусердствовать; утрировать; преувеличивать; пережаривать (и т. п.); переутомлять; обременять; перебарщивать.	2. bir şeyi normalinden fazla yapmak.	2. Bugün, sanırım uykuyu fazla kaçırdım.	2. Полагаю, я сегодня слишком много спал.

1097. fazla olmak

преувеличивать; перегибать палку; зарваться; зыйти слишком далеко;	başkalarını rahatsız edecek davranışlarda bulunmak	Derya, fazla oluyorsun çeneni kapat!	Дерья, ты зары- ваешься, закрой рот.
---	---	--	--

1098. felce uğramak

прям. и перен. смысл: быть пара- лизованным felce uğratmak – перен. парализовать	bir işin tamamen bozulması, durup ilerileyemez olması; hastalık sebebiyle organlarının bir kısmı çalışamaz duruma gelmek, kötürüm olmak	Yaptığımız işin felce uğramasından korkuyorum.	Я боюсь, что работа, которую мы делаем, будет парализована.
--	--	--	--

1099. felekten bir gün çalmak

провести весело время; гудеть; устроить кутёж; оторваться по полной; разгулять- ся	neşeli, eğlenceli bir gün geçirmek	Arkadaşlarla felekten bir gün çalmak için anlaştık.	Мы договорились с друзьями, что оторвёмся по полной.
---	---------------------------------------	---	---

1100. fellek fellek aramak

искать в суматохе / снэшке; сун. <i>fellik fellik aramak</i>	birini her yerde telaşla, heyecanla aramak	Bütün her yeri fellik fellik aradım ama bıçağı bulamadım.	Я суматошно поискал вездé, но нож так и не смог найти.
---	--	---	---

1101. felsefe yapmak

1. философство- вать тж. перен. мудрствовать;	1. olayların sebep ve sonuçları üzerine kendince birtakım soyut düşünceler ileri sürmek;	1. Felsefe yapmayı bırak da bu sınavdan yüksek not almak için ne yapmamız gerektiğini söyle.	1. Хватит фило- софствовать, ска- жи нам, что надо делать, чтобы на экзамене получить высокую отметку.
2. показывать свою учёность, делать учёный вид; умничать.	2. bilgiçlik taslamak.	2. İki kitap okumuş, bize felsefe yapıyor.	2. Прочитал две книги и умничает перед нами.

1102. fena etmek

поступать плохо с кем-л., причи- нить зло кому-л.; побить	kötü duruma düşürmek, işini bozmak, zor durumda bırakmak, dövmek	Biraz daha konuşursan seni fena edeceğim.	Если ещё слово скажешь, я с тобой что-то нехорошее сделаю!
--	--	---	---

- G -

1119. **gaf yapmak**

дать máху, оплошáть; <i>син. baltayı taşa vurmak, çam devirmek, pot kırmak</i>	farkında olmadan yersiz bir davranışta bulunmak, bir kimseyi incitecek söz söylemek	Söz ağzından çıkar çıkmaz büyük bir gaf yaptığını anladı.	Как то́лько он откры́л рот, он сразу́ по́нял, како́го большо́го он дал máху.
--	---	---	--

1120. **gaf üstüne gaf yapmak (işlemek)**

допуска́ть опло́шность за опло́шностью	hata üstüne hata yapmak	<...> çünkü Amerikalılara göre Ankara gaf üstüne gaf yapıyormuş.	<...> потому́ что по мнени́ю аме́риканцев Анкара́ соверша́ет оши́бку за оши́бкой.
--	-------------------------	--	---

1121. **gam çekmek**

горевáть, огорчáться, печáлиться; грусти́ть	üzülmek, tasalanmak, kaygılanmak, dert çekmek	Bazen gam çekmek, kurşun yemekten beter eder insanı.	Иногда́ печáль убивáет ху́же, чем пу́ля в лоб.
---	---	--	--

1122. **gam yemek**

горевáть, огорчáться, сокруша́ться, печáлиться	üzülmek, tasalanmak, kaygılanmak	Alem ne derse desin, ben seninle gam yemeye de razıyım.	Что бы [люди] ни говори́ли, я согла́сен разделить с тобо́й печáль.
--	----------------------------------	---	--

1123. **gargaraya getirmek**

1. не прида́ть значе́ния, спустíть на тормозáх; пропу́стить мимо́ ушей	1. gürültüye, karışıklığa boğarak bir sözün ya da bir işin etkisini azaltmak, dağıtmak, dikkatten kaçırmak;	1. O kadar şey söyledim ama sözlerimi yine gargaraya getirdiniz.	1. Я сто́лько всего́ сказа́л, но вы мой слова́ опять́ мимо́ ушей пропусти́ли.
2. обмáнывать; проворáчивать под шумо́к	2. kandırmak, aldatmak;	2. Gargaraya getirip, beş bin liralık senet imzalatmışlar.	2. Проверну́в всё под шумо́к, они́ смогли́ подписа́ть вéксель на пять ты́сяч лир.

1124. garibine gitmek

казаться странным, чудным	garip bulmak, yadırgamak; acayibine gitmek, tuhafına gitmek	Sunucunun o şekilde konuşması, çok garibime gitti.	Мне показалось очень странным, что ведущий так говорил.
---------------------------	---	--	---

1125. gariplik basmak

испытывать чувство одиночества; быть охваченным одиночеством	yalnızlık çökmek	Evde yalnız kalınca, bana bir gariplik basıyor.	Когда я остаюсь дома один, меня охватывает чувство одиночества.
--	------------------	---	---

1126. garip gelmek

[по]казаться странным	garipsemek, yadırgamak; acayip gelmek, tuhaf gelmek	Ece'nin notlarını okumanızı istiyorum, gencecik bir kızın bu konularla bu kadar ilgili olması bana garip geldi <...>.	Я хочу, чтобы вы прочитали записи Эдже, мне кажется странным, что юная девушка так интересуется этими вопросами <...>.
-----------------------	---	---	--

1127. gasp etmek

присвоить, захватить	zorla elinden almak	Soyguncular, gasp ettikleri araçla kaçmış.	Грабители уехали на украденной ими машине.
----------------------	---------------------	--	--

1128. gaza basmak

1. газовать; гнать на полной скорости;	1. taşıtın hızını artırmak için gaz pedalına basmak;	1. Fazla gaza basma, gideceğimiz yer iki sokak ötesi.	1. Не газуй, место, куда мы едем, — через две улицы отсюда.
2. ускоряться; поднажать; потопиться; пошевелиться;	2. savuşmak, kaçmak; defolmak;	2. Gaza basın da, şu işi akşama kadar bitirelim.	2. Поднажмите, чтобы мы закончили эту работу к вечеру.

1129. gaza gelmek

перевозбудиться, разойтись	dolduruşa gelmek	Gaza gelen arkadaş, tüm buluşmaları yıkadı.	Мой друг разошёлся и перемыл всю посуду.
----------------------------	------------------	---	--

1130. gaza getirmek

подзадорить кого-л.; завести / заводить кого-л.; подстёгивать; вселять мужество; давать смелость;	bir kimseyi abartılı sözlerle överek bir eylemde bulunmaya yöneltmek	Beni bir daha gaza getirme yeter.	Никогда меня больше не накручивай, хватит.
---	--	-----------------------------------	--

1131. gazaba gelmek

разозлиться, прийти в ярость	çok öfkelenmek	Söylediği ölçüsüz laflar, gazaba gelmesine sebep oldu.	Необдуманные слова, которые он произнёс, заставили её рассердиться.
------------------------------	----------------	--	---

1132. gece gündüz

и днём, и ночью, без усталости	sürekli, her zaman	Fakat bu parayı kazanabilmek için de gece gündüz çalıştı.	Но он работал день и ночь, чтобы заработать эти деньги.
--------------------------------	--------------------	---	---

1133. geceli gündüzlü

и днём, и ночью, без усталости	gece gündüz, hiç ara vermeden, sürekli olarak	Üç gün geceli gündüzlü at koşturdu.	Три дня без усталости он скакал на конё.
--------------------------------	---	-------------------------------------	--

1134. gece gündüz dememek

не считается со временем, днём и ночью	sürekli, gece gündüz çalışmak	Gece gündüz demedi, işi bitirdi.	Сутки напролёт трудился и закончил работу.
--	-------------------------------	----------------------------------	--

1135. gece kuşu

полуночник; сова (человек, который поздно встаёт и ложится)	geceleri gezip dolaşan, bunu huy edinen kimse	Bizim oğlan iyice gece kuşu oldu.	Наш сын уже почти превратился в «сову».
---	---	-----------------------------------	---

1136. geceyi gündüze katmak

работать день и ночь, работать круглые сутки	ara vermeden, devamlı çalışmak; büyük çaba göstermek	Geceyi gündüze katıp çalıştık ve bu evi yaptık.	Мы построили этот дом, работая день и ночь.
--	--	---	---

1137. gece silahlı gündüz külâhlı

ведущий двойную жизнь; двуликий Янус; лицемер; волк в овечьей шкуре	kendini iyi insan gibi gösteren fakat sezdirmeden kötü işler yapan	Sizin komşu için, gece silâhlı gündüz külâhlı diyorlar.	Говорят, что ваш сосед — волк в овечьей шкуре.
---	--	---	--

1138. geçim sağlamak

обеспечивать средства к существованию	yaşamak için gerekli olanı elde etmek	Bu ailenin geçimini sağlayan kim?	Кто обеспечивает эту семью?
---------------------------------------	---------------------------------------	-----------------------------------	-----------------------------

1139. geçimini çıkartmak (doğrultmak)

добыва́ть себе́ сре́дства к су- ществова́нию; зараба́вать себе́ на кусóк хлéба	geçinmek için yeteri kadar para kazanmak	Resimleri ona büyük paralar getirmese de geçimini çıkartıyor.	Картінами, да́же э́сли о́ни и не при- но́сят ему́ боль- ших де́нег, он зараба́тывает себе́ на кусóк хлéба.
--	--	--	---

1140. geçmişini karıştırmak

хулі́ть / руга́ть чьих-л. у́мерших ро́дственников	birinin ölmüşlerini yerlemek veya onlara sövmek	Geçmişimi karıştırmak, yoksa bozuyoruz.	Не смей пло́хо говори́ть о моёй поко́йной родне́, иначе́ си́льно по- руга́емся.
---	---	---	---

1141. geçim dünyası

ка́ждый выжи- ва́ет, как мо́жет; в борьбе́ за выжи- ва́ние все́ спосо́бы хоро́ші	herkesle iyi geçin- mek gerektiğini anlatmak için kullanılır	— Faizin haram olduğunu bilmiyor musun? — Ne yapalım, hanım; geçim dünyası bu...	— Ты зна́ешь, что ростовщи́чество — грех? — А что поде́лаешь, госпожа́, в э́том ми́ре ка́ждый вы- жива́ет, как мо́жет.
--	---	---	--

1142. geçim kapısı

ме́сто рабо́ты, обеспе́чивающее необходи́мый за́работок	yaşamak için gerekli kazancın sağlandığı iş yeri	Bu geçim kapısı da olmasa aç kalırız.	Мы бы голода́ли, э́сли бы не э́та рабо́та.
--	--	--	--

1143. geçim yolu

сре́дства к суще- ствова́нию / на жизнь	yaşamak için kazanç bulma yolları, çareleri	Herkes ne yapıp yapıp bir geçim yolu bulma peşindeydi.	Все кру́тятся, как мо́гут, что́бы зара- бо́тать на жизнь.
---	---	--	---

1144. geçinip gitmek

1. ху́до-бе́дно справля́ться; спра́виться; продвига́ться ни ша́тко ни ва́лко;	1. yaşamını iyi kötü sağlayabilecek bir geliri olmak;	1. <...> Cennet Mahallesi'nde taklit parfümler satarak geçinip gidiyorum.	1. <...> продаю́ подде́льные духи́ в кварта́ле Джен- нет — так и живу́ ху́до-бе́дно.
2. ла́дить, жить тихо-ми́рно.	2. başkalarıyla ilişkileri önemli sorun yaratmayacak düzeyde olmak.	2. Eski tadı yok ama geçinip gidiyoruz.	2. Было́го (хоро́- шего) настро́я нет, но живём ка́к-то тихо-ми́рно.

1145. **gemi aslanı**

создающий видимость делового человека; номинальный; пустышка; пустое место; марионетка; «свадебный генерал»	gösterişli, işe yaramayan adam	Güzel mi güzel, yakışıklı mı yakışıklı delikanlılar olur, <...> bu da onlardan biri, 'gemi aslanı' dediklerinden.	Вот бывают же очень красивые, очень привлекательные молодые люди, <...> вот это один из тех, кого мы называем «свадебный генерал».
---	--------------------------------	---	--

1146. **gemi azıya almak**

1. закусить удила; вставить на дыбы (о лошади); взбунтоваться; взбрыкивать; выйти из повиновения; <i>арго</i> . сорваться с цепи, понесло; сорвать крышу, взбелениться;	1. at, gemi azıları arasına alıp etkisiz bırakarak süvarisinin yönetiminden çıkmak ve kendi istediğince koşmak;	1. Gemi azıya almış gidiyor, şimdi tutabilirsen.	1. Он сорвался с цепи и несётся — попробуй удержать, если сможешь.
2. <i>перен.</i> распоясаться, разойтись;	2. söz dinlemez olmak;	2. Bu çocuk gemi azıya aldı.	2. Этот ребёнок распоясался.

1147. **gelişigüzel (gelişi güzel)**

a) так или иначе; b) <i>разг.</i> кое-как; абы как; небрежно; поверхностно; c) когда-нибудь в будущем.	a) herhangi bir, baştan savma, rastgele, lalettayin; b) üstünkör; c) bir gün.	Önce deri ceketini çıkarttı ve gelişi güzel attı.	Сначала он снял свою кожаную куртку и небрежно бросил её в сторону.
--	---	---	---

1148. **gelmiş geçmiş**

всех времён, за всё время; всех времён и народов; самый великий из всех (<i>проектов / событий</i> в чьей-то жизни)	bugüne kadar gelmiş olan	Sizce, şimdiye kadar gelip geçmiş insanların en büyüğü kimdir?	По вашему мнению, кто самый великий человек всех времён и народов?
--	--------------------------	--	--

1149. **gel zaman git zaman**

постепенно. с течением времени, время шло и ...	aradan epeyce bir zaman geçtikten sonra	Gel zaman git zaman bu ikisi beraberce yaptılar bu evi.	Постепенно они оба построили этот дом.
---	---	---	--

1150. gem vurmak

обу́здывать; приу- чать к узде́	aşırıya kaçan davranışlarını önlemek	Bu kıskançlığına gem vurmalsın.	Ты до́лжен обуздáть свою́ ре́вность.
------------------------------------	--------------------------------------	---------------------------------	--------------------------------------

1151. gemini kısmak

приб́рать когó-л. к рука́м; держа́ть когó-л. в ежо́вых рукави́цах	bir kimsenin üzerindeki baskıyı, kontrolü artırmak	Bu çocuğun gemini kısmak gerek, yoksa sınıfta kalacak.	Этого ребѐнка на́до держа́ть в ежо́вых рукави́цах, ина́че он оста́нет-ся на второ́й год.
---	--	--	--

1152. gemisini yürütmek

дела́ть своё де́ло бе́зо всяких пре- пятств́ий	bir işi hiçbir engele takılmadan sürdürmek	Sıkılganlık ve alçak gönüllülükle gemisini yürüten, fırsatçı insanlardan daha da nefret ederim.	А ещё бо́льше я ненави́жу оппор- туни́стов, кото́рые проворáчивают свой делішки, [прикрывáясь] скро́мностью и застенчи́востью.
---	--	---	---

1153. geniş bir nefes almak

облегче́нно вздох- ну́ть	sıkıntılı bir durumdan kurtulmak, ferahlığa kavuşmak.	Kredi ödemeleri bu ay bitiyor, inşallah geniş bir nefes alacağız.	В это́м ме́сяце за́канчивают-ся вы́платы по креди́ту, даст Бог, уже́ облегче́нно вздохне́м.
-----------------------------	---	---	---

1154. geri almak

1. забра́ть что́-то наза́д;	1. verdiği şeyi geri istemek;	1. Kitabımı geri aldım.	1. Я получи́л свою́ кни́гу обрат́но.
2. оттяну́ть наза́д;	2. geriye doğru götürmek;	2. Arabayı biraz geriye alırmısınız?	2. Мо́жете ли вы отъѐхать (на своѐй маши́не) немно́го наза́д?
3. счита́ть, что не говор́ил; забра́ть (слова́) обрат́но;	3. söylediğinin söylenmemiş sayılmasını istemek;	3. Sözümü geri alıyorum.	3. Беру́ свой слова́ обрат́но.
4. избáвиться, спасти́сь;	4. düşmandan kurtarmak;	4. Buraları düşmandan geri almak için çok şehit verdik.	4. Мы пожертвова- ли о́чень мно́гими жи́знями, что́бы забра́ть наза́д э́ти зѐмли у врага́.

5. дать задний ход;	5. arabayı geri geri götürmek için vites kolunu geri durumuna getirmek;	5. Şimdi vitesi geri al, yavaş yavaş gel.	5. Теперь включи заднюю передачу, едь медленно.
---------------------	---	---	---

1155. geri basmak

постепенно отступать назад	geri geri gitmek	Zaten o zamanlara kadar geri basmaya alışmamış, kaybetmeye.	Ведь и так до этого времени он не привык отступать, проигрывать.
----------------------------	------------------	---	--

1156. geri çevirmek

вернуть, возвратить; развернуть; отклонять что; отк�азывать в ч�ем-л.	iade etmek, geldiği yere göndermek, kabul etmemek	Gelmişiz kapına, geri çevirme!	Мы пришли к двери (твоего дома), не прогоняй.
---	---	--------------------------------	---

1157. geri çekilmek

1. отступать, подаваться назад;	1. kaçmak, bulunduğu yerden arka arkaya doğru gitmek;	1. Biraz geri çekilirseniz geçebilirim.	1. Ёсли вы немного отодвинетесь, я смогу пройти.
2. -den отстраняться, не вмешиваться.	2. karıştığı bir işi sürdürmekten ya da sürdürenler arasında bulunmaktan vazgeçmek.	2. Louis 'Dediđini yaptım ve işimi bitirince geri çekildim,' dedi.	2. Льюис сказал: «Я сделал то, что ты сказал, и больше не вмешивался».

1158. geri durmak

избегать, уходить от выполнения; отойти в сторону	bir işi yapmaktan kaçınmak	Siz geri durun, o yapsın.	Отойдите, пусть он сделает.
---	----------------------------	---------------------------	-----------------------------

1159. geri durmamak

не оставаться в стороне; не приближаться; не дотрагиваться; не трогать; не прикасаться	bir işe girmekten kaçınmamak, o işe girişmek	Fakat kendime kızmaktan da geri durmadım.	Но и не отругать себя я не мог.
--	--	---	---------------------------------

1160. geri geri gitmek

идти без жел�ания, идти безо всякой охоты куда-л.; ноги сами идут назад; см. ayakları geri geri gitmek	bir yere istemeye istemeye, gönülsüz gitmek	İçimde öyle bir isteksizlik var ki, ayaklarım geri geri gidiyor.	Внутри меня такое нежел�ание, что ноги сам идут назад.
--	---	--	--

- Н -

1251. **habbeyi kubbe yapmak**

дэ́лать из мýхи сло- на́; преувеличивать	önemsiz, küçük bir şeyi büyütüp mesele çıkarmak	Söyle ona, habbeyi kubbe yapıp durmasını, ne olmuş çocuk biraz geç kalmış da ne olmuş!	Скажи ей, пусть не дэ́лает из мýхи слонá, ну и что с тогó, что páрень пóздно пришёл.
---	---	--	--

1252. **haber uçurmak**

сообщáть по се- крéту, тáйно опове- щáть; немéдно сообщítть / изве- стítть	çabucak, gizlice haber göndermek	Hemen haber uçurun köye, kaymakam bu gece misafir olacaktı!	Немéдно сообщá- йте в дерéвню, что, окáзывается, сегóдня вéчером главá райóна по- жáлует в гóсти!
--	-------------------------------------	--	--

1253. **hacet görmek**

1. нуждáться в чём- то;	1. gerekli bulmak, gerekli saymak;	1. Bu telefonu şimdi hacet görmüyorum.	1. Сейчáс этот телéфон мне не нýжен.
2. сходи́ть по нуж- дэ́.	2. tuvalete gitmek.	2. Hacet görmek için müsaadenizi istiyorum.	2. Извините, мне нáдо отлучиться (по нуждэ́).

1254. **haddini bildirmek**

постáвить когó-то на мéсто, проучítть, осадítть; син. ölçüsünü bildirmek	yetkisi dışındaki iş- lere karıştığı için sert bir karşılık vererek onu cezalandırmak, yola getirmek, uslandırmak	Yemin ederim şimdi yanına gidip ona haddini bildireceğim.	Клянýсь, вот сейчáс подойдý к немý и проучý хорóшенько!
--	--	--	--

1255. **haddini bilmek**

знать своё мéсто	kendi değeri ve yeteneğini bilmek, üstün görmemek, kendi yapabileceği şeylerin ötesine geçmemek	Gönül, haddini bil, fazla ileri gidiyorsun!"	Гёнюль, знай своё мéсто, ты захó- дишь сли́шком далекó!
------------------	--	--	--

1256. haddi zatında

на самом деле	aslında	Haddi zatında sen ona hakkını vermemiştin ki!	Ведь ты на самом деле не отдал то, что ему причитается!
---------------	---------	---	---

1257. hadise çıkarmak

стать инцидентом; послужить причиной инцидента; послужить причиной происшествия; спровоцировать инцидент	olay çıkarmak	Gittiği her yerde hadise çıkardı.	Везде, куда бы он ни пошёл, он становился причиной какого-либо инцидента.
--	---------------	-----------------------------------	---

1258. hafakanlar (afaganlar) basmak

стать раздражённым, выйти из себя	çok sıkılıp bunalmak	Bütün gün yalnız kalınca hafakanlar basmıştı.	Оставшись в одиночестве на весь день, он стал каким-то нервным.
-----------------------------------	----------------------	---	---

1259. hafife almak

преуменьшать, недооценивать, не принимать всерьёз	küçümsemek, önem vermemek	Beni hafife alıyorlar ama çok yanılıyorlar.	Они меня недооценивают и очень ошибаются.
---	---------------------------	---	---

1260. hafif atlatmak

легко отделаться, избежать	kötü bir durumdan çok az bir zararla kurtulmak	Bu sene gribi hafif atlatmaya çalışıyorum.	В этом году я пытаюсь легко перенести грипп.
----------------------------	--	--	--

1261. hak getire

не существовать, не иметься, отсутствовать	'Yoktur, bulunmaz, Allah vermemiştir' anlamında kullanılır.	Öyle bir diyardayız ki, su ve yiyecek Hak getire.	Мы в таком краю, которому Бог не послал ни воды, ни пищи.
--	---	---	---

1262. hak görmek

считать что-либо заслуженным для кого-то/себя вправе/ как само собой разумеющимся; воспринимать как факт (то, что); принимать как данность	önemsememek, değer vermemek, küçümsemek, küçük görmek, hor görmek	Zorla kendini bana sevdirmekte nasıl bir hak görüyorsun?	Как ты можешь считать самым разумным то, что ты заставляешь меня любить тебя?
--	---	--	---

1263. hak etmek

заслужить	a) bir emek karşılığı hakkı olan şeyi elde etmek, hak kazanmak;	a) Al bu parayı, sen bunu hak ettin zaten.	a) Возьми эти деньги, ты же их заслужил.
	b) lâyük olduğu (kötü) karşılığı almak;	b) Sana kırmızı ışıkta dur dedim, bu cezayı hak ettin sen.	b) Я говорил тебе остановиться на красный свет, ты заслужил этот штраф.
	c) bir başarı dolayısıyla ödüllendirilmek.	c) Doğru bir karardı, müdürlüğü tek o hak etti zaten.	c) Это было верное решение, ведь только он заслуживал должность директора.

1264. hak kazanmak

получить право на что-то (в результате труда и т. д.)	davasında haklı olduğu meydan çıkmak, emeğinin karşılığını alabilecek duruma gelmek	Emekliliğe yedi yıl sonra hak kazanacağım.	Я получу право выйти на пенсию через семь лет.
---	---	--	--

1265. hakkı geçmek

сделать кому-то много добра, принести пользу	birisinin payından bir başkası almış olmak; bir şeyde veya bir kimsede emeği bulunmak	Komşumun çok hakkı geçmiştir bana, onunla mutlaka helâlleşmeliyim.	Мой сосед мне сделал много доброго, я перед ним в большом долгу и должен сделать что-то доброе в ответ.
--	---	--	---

1266. hakkından geçmek

отказаться от своих прав	hakkından vazgeçmek veya el çekmek	Haklı hakkından geçer mi?	Разве тот, на чьей стороне правда, откажется от своих прав?
--------------------------	------------------------------------	---------------------------	---

1267. hakkından gelmek

1. справится, успешно завершить, преодолеть;	1. güç bir işi başarı ile sonuçlandırmak;	1. Sıkıntı yapma, bu işin hakkından da geliriz.	1. Не беспокойся, мы справимся и с этим.
2. расправится, дать по заслугам, разобраться, отомстить, наказать.	2. öç almak, yenmek veya cezasını vermek.	2. Siz onu bana bırakın, hakkından gelmesini bilirim.	2. Оставьте его мне, я знаю, как расправиться с ним.

1268. hakkını helal etmek

1. дать благословение, благословить; отпустить грехи; ²	1. geçen hakkını, emeğini bağışlamak; Tanrıyı tanık tutarak bir şeyi bağışlamak;	1. Annem inşallah hakkını helâl eder bana.	1. Дай Бог, мать простит мне мой прегрешения.
2. прощать, избавлять от морального или буквального грехá / дóлга.	2. affetmek.	2. Alacağımı sana helal ediyorum.	2. Я прощаю тебе мой долг.

1269. hakkını helal etmemek

не прощать чей-то грех перед кем-то, не дать благословение	üzerinde hiçbir hak iddia etmeksizin hakkını, emeğini bağışlamamak	Üzerimde çok hakkınız var, lütfen hakkınızı helal edin.	Я вам очень многим обязан, пожалуйста, простите, мне мой прегрешения (по отношению к вам).
--	--	---	--

1270. hakkını vermek

1. подтверждать;	1. bir şeyin lâıykıyla yapılması için ne gerekiyorsa ondan kaçınmamak;	1. İsminin hakkını ver.	1. Докажи, что достоин своего имени.
2. вознаграждать, компенсировать, воздать должное; воздать по заслугам.	2. birinin çalışmasını gereğince değerlendirmek, hakkı olan şeyi vermek.	2. Çalıştırdığın kişinin hakkını vermek zorundasın.	2. Ты обязан заплатить своему работнику то, что он заработал.

1271. hakkını yemek

быть перед кем-то в долгу, чувствовать себя обязанным, отдавать; ущемлять в правах, обманывать, поступать несправедливо	birinin hakkı olan şeyi vermemek, onu kendisine mal etmek	Dürüst ol, milletin hakkını yeme, yoksa boğazında kalır.	Будь честным, не обманывай людей, иначе это выйдет тебе боком.
---	---	--	--

1272. hal hatır sormak

справляться о чьем-л. здоровье, спрашивать о самочувствии	bir kimseye 'Nasilsınız?' 'Ne durumdasınız?' biçiminde nezaket sorusu sormak	Hâl hatır sorduktan sonra konuya girdiler.	Спросив, как дела, они перешли к основной теме.
---	--	--	---

² В Исламе можно отпускать грехи любому человеку: человек не должен держать зла на вас.

1273. hali harap olmak

быть в затруднительном положении	bitkin, perişan olmak, kötü duruma düşmek, hâli duman olmak	Takım bu kadroyla maça çıkarsa, hâli harap olur.	Если команда будет играть в таком составе, ей придётся туго.
----------------------------------	---	--	--

1274. haline bakmamak

не взирая на состояние, забыв о том, что не ...	kendisinin ne durumda olduğunu düşünmeden gücünü aşan işlere kalkışmak	Hâline bakmadan, kocaman valizi taşımaya kalkışıyor.	Забывая о своём состоянии, он берётся нести огромный чемодан.
---	--	--	---

1275. hale yola koymak

исправлять, поправлять, налаживать; наставлять на правильный путь	düzenlemek, tertiplemek, iyi işler bir duruma getirmek.	İşleri hâle yola koyunca seni ararım.	Я позвоню тебе, когда всё наладится.
---	---	---------------------------------------	--------------------------------------

1276. halel gelmek

нарушаться	bozulmak, zarara uğramak	Yıllardır namusumuza halel gelmesin, diye uğraşıyoruz.	Долгие годы мы стараемся, чтобы нашу честь ничто не опорочило.
------------	--------------------------	--	--

1277. hâli tavrı yerinde olmak

приличный, порядочный; благородный	durumu, görünüşü, davranışı düzgün	Hâli tavrı yerinde biriyle evlendiğini duydum.	Я слышал, что ты женился на порядочной девушке.
------------------------------------	------------------------------------	--	---

1278. halis muhlis

настоящий, натуральный, чистый; без добавок	saf, katıksız, temiz, eksiksiz, içinde yabancı madde bulunmayan	Halis muhlis bir zeytin yağı satarız biz.	Мы продаём натуральное оливковое масло.
---	---	---	---

1279. hallaç pamuğu gibi atmak

разбрасывать направо и налево; порвать как Түзик грёлку	bir arada, toplu bulunan şeyleri ya da kimseleri dağıtmak, parçalamak; bu yolla sağa sola, her birini bir yana atmak	Sizin takımı hallaç pamuğu gibi atacağız sahadan.	Мы вашу команду по полю размажем!
---	--	---	-----------------------------------

1342. **ıkına sıkına**

с [большіим] трудом; стесняясь, смущаясь	güçlkle, utanarak	2. cildinin ıkına sıkına 180. sayfasına gelebildim sonuçta.	Наконѣц с трудом я смог дойти до 180-й страницы второго тома.
--	-------------------	---	---

1343. **ıknıp sıkınmak**

собрать волю в кулак; напрягаться изо всех сил; заставить себя что-л. сделать	iş yapmak için kendini zorlamak	<...> dostumuz ıknıp sıkınmaktan hoşlanmaz, bir eli yağda bir eli balda beslenmeye alışkındır.	<...> наш друг не любитель напрягаться, он привык как сыр в масле кататься.
---	---------------------------------	--	---

1344. **ıklım tıklım**

заполненный до откѣза; битком набитый; <i>син. tıklım tıklı; tıklım tıklım</i>	alabildiğinden de çok, ağzına kadar dolu, çok kalabalık	Salon tıklım tıklım doluydu ve çoğuluğunu da yeni gelen öğrenciler oluşturuyordu.	Зал был переполнен, и большинство составляли новоприбывшие студенты.
--	---	---	--

1345. **ılıca ördeği**

неженка, любитель тепла и уюта	sıcığa ve rahata düşkün	Ilıca ördeği gibi, sobanın yanından ayrılmıyor.	Он словно кот: не отходит от печи, греется.
--------------------------------	-------------------------	---	---

1346. **ırgat gibi çalışmak**

усердно работать, пахать как лошадь\вол\проклятый, вертеться как белка в колесе	ağır işlerde çok çalışmak	Evini taşımak için, akşama kadar ırgat gibi çalıştık.	Для того, чтобы перевезти вещи из твоего дома, мы до вечера пахали как лошади.
---	---------------------------	---	--

1347. **ırgat pazarına döndürmek**

наводить бардак; устроить бедлам; перевернуть всё вверх дном	bir yeri dağınık ve karışık hale sokmak	Çocuklar bu odayı, ırgat pazarına döndürmüşler.	Дёти переверну́ли в ко́мнате всё вверх дном.
---	---	---	--

1348. ısıtıp ısıtıp önüne koymak

ча́сто повто́ря́ть мысль и́ли со- бы́тие, кото́рые произошли́ ра́ньше, долдо́нить одно́ и то же	daha önce meydana gelmiş bir olayı ya da bir iş i bir düşünceyi yeniden, sık sık tekrarlamak	Bu mevzuu ısıtıp ısıtıp önüme koyuyorsun, biktım artık.	Ты постоянно дол- до́нишь об э́том вопрóсе, достáло ужé.
--	---	--	---

1349. ıska geçmek

1. не попа́сть в цель, промах- ну́ться, чегó-л. не добы́ться; прома́- зать;	1. hedefe isabet ettirememek, vuramamak;	1. Attığın top ıska geçti.	1. Бро́шенный тобо́й мяч не попа́л в цель.
2. пропу́стить мі́мо уше́й, закры́ть на что́-л. глаза́, прои́гно- ри́ровать, не обра- ща́ть внима́ния на что-л.	2. üzerinde durmamak, önem vermemek, atlamak.	2. Sen bu konuyu ıska geçtin ama çok önemli.	2. Ты э́ту те́му пропу́стил мі́мо уше́й, но она́ о́чень ва́жная.

1350. iskartaya çıkarmak

забраковáть, при- зна́ть негодным, списáть с <i>использо- вания / употребле́- ния</i> в ути́ль	iş i yaramaz, değersiz bularak bir yana atmak	Bu kadar yıllık arazi tecrübesinden sonra beni kimse iskartaya çıkaramaz,» diye bağırıp duruyordu.	«Пóсле стóльких лет рабо́ты на земле́ ни- кто́ не мо́жет меня́ списáть в ути́ль (от- пра́вить в отста́вку)!\», — крича́л он.
--	---	--	---

1351. iskartaya çıkmak

стать <i>браковáн- ным / изно́шенным / негодным</i> к исполь- зованию, употре- блени́ю; устарéть	eskimek, oyundan çıkmak, gücünü kaybetmek	<...> o günlerde hoyratça kullan- dığım bilgisayarım klavyem çoktan iskartaya çıktı...	<...> мой компью- тер и клавиату́ра, кото́рыми я актив- но пользо́вался в те дни, давно́ уже́ истрепа́лись...
--	---	--	--

1352. ıslak tavuk

мо́края ку́рица о же́нщине, о её плачéвном ви́де	miskin kadın	Islak tavuk gibi ortalarda dolaşması hoş değil.	Не о́чень хорошо́, что она́ там хо́дит в тако́м ви́де, сло́вно мо́края ку́рица.
---	--------------	---	--

1353. **ıslah etmek**

1. улúчить; по-
вышáть (úровень,
кáчество, комфóрт
и т. п.); вьпра-
виться; сдéлать
лúчше; исправлáть;
усовершенствовáть;
поправлáть;
оздоровлáть;

2. поучáть; на-
прáвить на путь
йстинный.

1. iyi bir duruma
getirmek,
iyileştirmek,
düzeltmek;

2. yola getirmek.

1. Bahçesini ıslah
eden bir bahçivani
vardı.

2. Bu çocuğu, ıslah
etmemiz gerekiyor.

1. У него́ был
садóвник, котóрый
облагорóдил его́
сад.

2. Э́того ребéнка
на́до напра́вить на
путь йстинный.

1354. **ışığı altında**

1. досл. в свéте,
озаря́емый;

2. имéя в видú; в
контéкте чего́-л.;
в связí с ...; ис-
ходя́ из; в свéте
(чего́-л́бо); на
основáнии; с учé-
том.

1. ışık saçan bir
şeyin altında
bulunmak;

2. bir durum veya
düşüncenin konuyu
aydınlatmasından
yararlanarak, onu
göz önünde tutarak.

1. İlik gecede koca-
man bir dolunayın
ışığı altında kumların
üstüne uzanmış
yatıyorlardı.

2. Bunu daha önce
konuamadığımız
Wikileaks motiva-
syonunun ışığı
altında görmeye
çalışalım.

1. Онí лежáли
на пескé тёплой
но́чью при свéте
огрóмной пóлно
луны́.

2. Дава́йте попрó-
буем уви́деть э́то
в свéте мотива́ции
Wikileaks, котóрую
мы позициони́ро-
вали рáнее.

1355. **ışıl ışıl**

сверкáя, óчень
я́рко, йскрясь

ışıklar içinde,
titrek ve parlak
ışıklar saçarak,
ışıldayarak

Hayatımdan
memnundum.
Hayattan da
memnundum. Her
şey ışıl ışıl.

Я был дово́лен сво-
ей жízнью. Я был
дово́лен жízнью
вооб́щэ. Всé прó-
сто блестя́ще!

- i -

1356. İbiş gibi

дурачóк, смешнóй [человéк] нелéпый, смехотвóрный, идиóт, трóну- тый	yüz ve davranışları gülünç olan kimse	Sınıfa yeni gelen oğlan gerçekten İbiş gibi.	Нóвенький в клáс- се, действительно, дурачóк какóй-то.
---	--	--	--

1357. icabına bakmak

1. принять нýжные мéры и спрáвиться с <i>проблёмой</i> / <i>ситу- áцией</i> , разобрáться; 2. уничтóжить, избáвиться.	1. gereğini yerine getirmek; 2. yok etmek, ortadan kaldırmak.	1. O adamın icabına bakarız, merak etme sen. 2. Sonra da Mustafa'nın icabına bakarız. Hepsini öldürdüğümüz zaman eşitlenmiş oluruz.	1. Не беспоко́йся, мы разберёмся с этим человекóм. 2. А потóм из- бáвимся от Му- стафá. Когдá мы убьём их всех, мы бúдем в расчёте.
---	---	---	--

1358. iç açmak

умиротворя́ть, успока́ивать, про- буждáть положи- тельные эмо́ции, настра́ивать на позитивный лад	ferahlık verip güzel duygular uyandırmak	<...> sohbet beni tutamtu etti, içimi açtı, huzur duydum.	<...> бесéда (с то- бóй) меня́ сде́ла- ла счастливым, успоко́ила меня́, далá мне душе́вное споко́йствие.
--	--	---	---

1359. iç gıcıklamak

1. трево́жить, бес- поко́ить;	1. huylandırmak;	1. İç gıcıklayan şeyler oluyor hayatımda.	1. В моéй жízни происхóдят со- бы́тия, котóрые меня́ беспоко́ят.
2. пробуждáть <i>желáние</i> / <i>appetít</i> и т. п.; щекотáть <i>нёрвы</i> / <i>эмо́ции</i> .	2. istek uyandırmak.	2. Etrafına, iç gıcıklayan bir parfüm kokusu yaıyıyordu.	2. От негó (неё) исхóдил пьяня́щий зáпах духóв.

1360. içi açılmak

развѣять *travôğu* / *besspokóйstvo* / *скýку*, чувствовать облегчение, взбодриться, развеселиться, поднять настроение

sıkıntısı dağılıp gitmek, ferahlamak

Denizi, kuşları, ağaçları seyre dalarım, böylelikle içim açılır, rahatlarım.

Я смотрю на море, на птиц, на деревья, и мне становится легче.

1361. içi cız etmek

неожиданно приуныть, расстроиться, загрустить, захандрить, затосковать, впасть в уныние

ansızın içi sızlamak, çok üzölmek

O zavallı ihtiyarı birden bire karşımda görünce içim cız etti.

Когда я вдруг увидел перед собой этого бедного старика, моё сердце сжалось от боли.

1362. iç çekmek

захлёбываться (ревѣть) горькими слезами, выть белугой, плакать горючими слезами

üzüntüyle göğüs geçirmek, derin derin soluk alıp hıçkırıkla ağlamak

Sonra, "Baban çok mert adamdı Sedat," diyor iç çekerek.

Потом сквозь рыдания он произнёс: «Твой отец был очень благородный человек, Седат!»

1363. (onun) içi çekmek

испытывать желание, желать что-либо, хотеть; *син. canı (gönlü) çekmek*

canı arzu etmek, istek duymak

İçin çekiyor diye, her şeyi alacak değilim.

Я не собираюсь покупать всё подряд только потому, что тебе очень хочется.

1364. içini çekmek

глубоко вздохнуть; *син. göğüs girmek, iç geçirmek*

üzüntüsünden derin derin nefes almak

İçini çekti ve memlekette neler yaptığını anlatmaya başladı.

Он глубоко вздохнул и стал рассказывать о том, что он делал у себя на родине.

1365. içi dışı bir olmak

открытый, прямой, прозрачный (о человеке), прямойлинейный;

ikircikli olmayan, iki yüzlü davranmayan, düşündüğünü açıkça söyleyen, özü sözü bir olan

İç dışı bir olan insanlara her zaman güvenebiliriz.

Мы всегда может доверять прямолинейным людям.

1366. içi dışına çıkmak

1. подташнивать;

1. kusmaktan ötürü çok fena olmak;

1. Bilmiyorum ne dokundu bana, akşamdan beri içim dışıma çıktı.

1. Не знаю, что из еды мне не пошло, но с вечера меня подташнивало.

2. укачивать.	2. bindiği taşıtın çok sarsılması yüzünden bedenî rahatsızlık duymak.	2. Traktör kasasında gitmek zorunda kaldık, içimiz dışımıza çıktı.	2. Нам пришлось ехать сверху на тракторе — нас укачало.
---------------	---	--	---

1367. içi erimek

чувствовать беспокóйство из-за тогó, что в бóдущем свершиться нечто плóхое; сопост. чýять нелáдное	kaygı duymak, çok üzölmek; kötü bir şey olacak diye kaygı içinde bulunmak	Bebeğim yine hastalanacak diye içim eriyor.	Я предчýствую, что мой ребёнок снова заболéет.
--	---	---	--

1368. içi gitmek

1. испы́тывать сй́льное желáние, влечéние к чему́-л.;	1. çok fazla istek duymak;	1. Vitrindeki kızarmış tavuklara içim gidiyordu ama param olmadığı için alıp yiyemiyordum.	1. У меня потекли слёнки при виде жареных цыплят, котóрые бýли на витрине, но из-за тогó, что у меня не было дéнег, я не мог купйть еду́.
2. разг. имéть диарею, пронóсить.	2. ishal olmak, içi sürmek.	2. İçim gitti.	2. У меня диарéя.

1369. içi içine sığmamak

не находйть себе мéста (от волнéния, рáдости и т. п.); казáться, что сёрдце выскочит из грудй	çok heyecanlanmak, coşkunluk duymak ve sevincini belli etmekten kendini alamamak	Annemi karşımda görünce ne yapacağımı şaşırdım, içim içime sığmıyordu, koşup boynuna sarıldım.	Когдá я увйдел мáму пéред собóй, я растерялся и не знал, что дéлать. Сёрдце, казáлось, выскочит из грудй. Я побежáл и брóсился ей на шéю.
---	--	--	---

1370. içi kabarmak

1. подтáшнить;	1. midesi bulanmak;	1. Ne berbat bir koku, içimiz kabarmadan kalkalım buradan.	1. Какóй ужáсный зáпах! Давáй уйдём отсю́да, пока́ дýрно не стáло.
2. душйть, подкáтывать к гóрлу — о слезáх; расчýствовать-ся, испы́тывать гóрдость; син. içi kalkmak.	2. duygulanıp heyecanlanmak; taşkın bir ağlama duygusu içinde olmak.	2. Yavrumu halk oyunlarında görünce içim kabardı.	2. Я расчýствовал-ся, когдá увйдел своего ребёнка на выступлénии по нарóдным тáнцам.

1371. içi kıyılmak

сосать под лó-
жечкой; *син. içi*
kazınmak

çok acıktığından
ötürü midesinde
eziklik duymak

Sabahtan beri açtı,
içi kıyılıyor ama
belli etmemeye
çalışıyordu.

С самогó утра у
негó сосáло под
лóжечкой, но он
старáлся не пода-
вáть вída.

1372. içi kazınmak

сосать под лóжечкой; *син. içi kıyılmak*

1373. için için ağlamak

расстраиваться, не
показывая эмоцій;
не давáя понять;
сёрдце крóвью об-
ливáется; плакáть
без слёз

dışa vurmadan çok
üzülmek

Gözyaşı yoktu ama
için için ağlıyordu.

Слэз у неё не было,
но сёрдце разры-
вáлось от бóли.

1374. içinden gülmek

посмéиваться про
себя; ра́доваться,
не подавáя вída

birisine sezdirmeden
içten içe gülmek,
eğlenmek

Bu tuhaf duruma
içimden güldüm.

Я посмéивался
про себя над тако́й
стрáнной ситуáцией.

1375. içinden okumak

1. читáть про себя;
2. вы́ругаться про
себя.

1. dudaklarını
kıpırdatmadan, hiç
ses çıkarmadan
okumak;

2. ses çıkarmadan
sövmek, beddua
etmek.

1. İçinden oku,
etrafındakileri
rahatsız etme.

2. Çaresiz de
yüzüne karşı bir şey
söyleyemiyordu
ama içinden
okuyordu adeta.

1. Читáй про себя,
не мешáй окру-
жáющим.

2. От отчáяния
он не мог ничегó
сказáть в лицó, но
про себя прокли-
нáл егó.

1376. içine atmak

1. мóлча пережи-
вáть *тягóты* / *огор-
чéния*; носítть боль
в себе; прýтать
боль от всех;

1. derdini,
sıkıntısını kimseye
söylememek;

1. Kadın anında
çemkirir rahatlar,
erkek içine atar,
yutar, vücudu ağır
hastalıklarla tepki
verir.

1. Жéнщины тут же
рэзко отвечáют и
им станóвится лёг-
че, мужчíны прýчат
боль, всё глúбже
и глúбже — их
оргáнизм реáгирует
тяжéлой болéзнью.

2. запомнить причнённое зло; не забыватъ обиды.	2. kendisine yapılan kötülüğe karşı sesini çıkarmamakla beraber, bunu unutmamak.	2. Mesela kırgınlıklarımı içime atardım, tam ifade edemediğim için öfkelenirdim ama bunu da içime atardım.	2. Я, например, пря-тал злость вну- три себя, злился, потому что не мог выразить себя пол- ностью, но я и это тоже прятал в себе.
---	--	--	---

1377. içine işlemek

1. проникать; про- питаться чем-л.;	1. iç kısmına kadar geçmek;	1. <...> siyah mürekkep lekesi artık derinin içine işlemiştir.	1. <...> чёрное чер- нильное пятно уже глубоко въелось в кожу.
2. запастъ в душу; разг. задеть за живое.	2. çok dokunmak, duygulanmak, çok etkilenmek, acısını duymak.	2. Konuşması içime işledi. Hayretle baktım.	2. Его речь задела меня за живое. Я посмотрёл с удив- лением.

1378. içinin (yüreğinin) yağı erimek

сильно огорчаться, предчувствуя пло- хое, тревожиться; не находить себе места	kötü bir durum doğacak diye kaygılanmak	Kızı hastalanacak diye içinin yağı eriyordu.	Предчувствуя, что дочь заболёт, она не находила себе место.
---	---	--	--

1379. içten bağlanmak

полюбить всем сёрдцем глубоко привязаться	birisini veya bir şeyi yürekten sevmek	Bu yüzden o da Engin'e içten bağlanmış olmalı.	Вот поэтому она тоже полюбила Энгина всем сёрд- цем.
---	---	--	---

1380. içten içe

изнутри, тай- ком	belli etmeden, gizli gizli	Bu hastalık onu içten içe eritiyordu.	Эта болёзнь съе- дала его изнутри.
----------------------	-------------------------------	---	---------------------------------------

1381. içine sinmek

1. быть по душе; угодить, нравиться;	1. istediği gibi olduğu için rahatlık, mutluluk duymak	1. İçine sinmiyorsa başka bir ayakkabı bakarız.	1. Если тебе не нравится, поищем другую обувь.
2. полегчатъ.	2. endişelenecek bir durum bulunmadığını öğrenerek sıkıntıdan kurtulmak, rahatlamak, içi rahat etmek.	2. Doktor kontrolünden sonra sorun olmadığı ortaya çıkınca içime sindi.	2. Мне полег- чало, когда после осмотра врачá выяснилось, что проблем нет.

1382. içine sokacağı gelmek

приж́ать к сёрдцу и не отпу́скать по-тому́, что ду́ши не ча́ишь, безме́рно любя́шь	birini aşırı ölçüde, çok sevmek	Şu çocuktaki sevimliliğe baksanıza, insanın canının içine sokacağı geliyor.	Вы то́лько по-смотри́те, како́й ми́лый ребёнок, так и хо́чется при-ж́ать его́ к себе́ и не отпу́скать!
--	---------------------------------	---	--

1383. içine yedirememekсм. син. *onuruna yedirememek***1384. içini (bir) kurt yemek**

не наход́ить себе́ ме́ста от беспокóйства; по-сто́янно испы́тывать беспокóйство; син. <i>içini kemirmek</i>	sürekli olarak bir kaygı içinde olmak	Senin yüzünden iki gündür içimi bir kurt yiyor.	Вот уже́ два дня, как из-за́ тебя́ я не нахо́жу себе́ ме́ста.
---	---------------------------------------	---	---

1385. içini boşaltmak

1. изли́ть своё го́ре; ви́говорить-ся;	1. sıkıntı ve derdini söylemek;	1. Biriyle konuşup içimi boşaltmam lazım.	1. Мне на́до ко ко-му́-то ви́говориться и изли́ть ду́шу.
2. оторва́ться; пере́нести гнев на кого́-л.;	2. öfkesini açığa vurmak;	2. Belli ki bana öfkelisin, fırsat buldun içini boşalt.	2. Поня́тно, что ты зли́шься на меня́, нашёл возмо́ж-ность — ви́плесни всё, что вну́три у тебя́.
3. сня́ть под ноль де́ньги; укра́сть со счёта де́ньги; огра́бить.	3. banka, şirket vb.ni soymak.	3. Bankadaki bazı müşterileri hesaplarının içini boşaltmış.	3. У не́которых кли-е́нтов ба́нка укра́ли де́ньги со счёта.

1386. içine baygınlıklar çökmek

поплохе́ть, ста́ло ду́рно	sıkıntı, fenalık basmak	Evin halini gördükçe, içine baygınlıklar çöküyordu.	Ему́ (ей) стано-вилось пло́хо, когда он смотре́л, в како́м состоя́нии дом.
---------------------------	-------------------------	---	--

1387. içine etmek

нага́дить; изга́дить, напо́роть; лажать, испóртить	bozup berbat etmek, çok kötü bir duruma sokmak, içine sıçmak	Bitmiş işin içine ettiniz.	Вы испóртили за-кóнченную рабо́ту.
--	--	----------------------------	------------------------------------

- К -

1444. **kaale almamak**

не принимáть все- рьёз	önemsiz görmek, sözünü etmeye değer bulmamak	Söylediklerimi kaale almadığın için başına bunlar geliyor.	Из-зá тогó, что ты не воспринимáл скáзанное мною всерьёз, тепёрь всё это происхóдит с тобóй.
---------------------------	--	---	---

1445. **kaba et**

1. рéдк. мясо без кóсти;	1. kemiksiz et;	1. -	1. -
2. пýтая тóчка, ягодицы; «мýгкие местá».	2. insanın kalça kısmındaki et.	2. Kurşunlardan biri kaba etine saplanmış.	2. Однá из пуль по- палá емý в ягодицу.

1446. **kaba düşmek**

1. óчень бóльно упáсть; упáсть и повредíться себé чтó-то;	1. bir yanını inci- tecek, kıracak biçimde kötü düşmek;	1. редкое; скорее всего было автор- ским.	1. -
2. устар. не подхо- дítь; плóхо си- дéть.	2. uygun düşme- mek, yakışmamak; özentisiz olmak, yakışksız düşmek.	2. Hareketler pek kaba düştü.	2. Поведéние бýло ненадлежащим.

1447. **kabasını almak**

отесáть; удалítь <i>нербóности</i> / <i>шеро- ховáтости</i> ; обра- бáтывать нáчерно; слегкá подчíстить (что-л.) провeстí повéрхностную убóрку	bir yeri veya bir şeyi gelişigüzel, üstünkörü temizlemek	Makas ile önce kabasını aldı. Sonra da ustura ile sakal ve bıyığı kökten kesti.	Сначáла нóжница- ми он грубо срéзал длинý. Потóм ужé брíтвой снял под- ноль бóроду и усý.
--	---	---	---

1448. kabına sığmamak

распирать от радости / счастья; находиться в состоянии крайнего возбуждения	sevinç ve heyecanından taşkın hareketlerde bulunmak	Üniversiteyi kazanmış, sevincinden kabına sığmıyor.	Он поступил в университет, от радости его просто распирает!
---	---	---	---

1449. kaba saba

грубый, неряшливый, неотёсанный	görgüsüz, özensiz	Kaba saba bir adam olacak, çoluğuna çocuğuna tatlı muamele etmesini bilmeyecek.	Он будет грубым человеком, он не сможет ласково относиться к своим детям.
---------------------------------	-------------------	---	---

1450. kaba sofу

религиозный фанатик	dini kuralları yanlış yorumlayarak ibadet ve düşüncede aşırılığa kaçan kimse	Ey kaba sofу yoluna git, bana hakikati anlatmaya kalkma.	Эй, религиозный фанатик, иди своим путём, не пытайся рассказать мне об истине.
---------------------	--	--	--

1451. kabadayılık taslamak

разыгрывать из себя смельчака, стрóить из себя крутого / главу мафии / главногo; син. kabadayılık уартак	kabadayı gibi davranmaya, kabadayı gibi görünmeye çalışmak	Bazı öğrenciler sınıfta kabadayılık taslıyormuş.	Некоторые ученики стрóют из себя крутых.
--	--	--	--

1452. kabak (birinin) başına (başında) patlamak

за всех поплатился он один сделать(ся) козлом отпущения взять весь удар / рабóту на себя; стать крайним	birçok kimsenin ilgili olduğu olaydan yalnızca bir kimse zararlı çıkmak; beklenmediği hâlde, bir işin zararlı sonucuna katlanmak	Artık içeride neler olduysa, kabak benim başıma patladı. Okuldan aradılar, yarın sabah annem okula gelip müdürle görüşecek.	Теперь даже не знаю, что случилось там внутри, козлом отпущения стал я. Звонили из школы — завтра утром мама поедет в школу и поговорит с директором.
---	--	---	---

1453. kabak çiçeği gibi açılmak

перестать быть скромной и застенчивой, раскрепоститься, начать вести более фривольный образ жизни, выйти из образа монашки	çekimser ve utangaçlıktan sıyrılarak aşırı derecede serbestlik göstermek	Komşu kızı, nasıl da kabak çiçeği gibi açıldı.	Дóчка соседей, как же она расцвела, словно роза.
--	--	--	--

1454. kabak tadı vermek

надоед́ать, наго- ня́ть скýку	biktirmek, usanç vermek, tatsız olmaya başlamak	Senin bu konuşmaların da artık kabak tadı vermeye başladı.	Э́ти тво́й ре́чи уже ста́ли нагоня́ть тоскú.
----------------------------------	---	---	--

1455. kabir azabı çekmek

переноси́ть а́дские му́ки	çok sıkılmak, eziyet çekmek	Kabir azabı çekmeye daha ne kadar devam edeceğiz.	Как до́лго мы бу́дем ещё терпе́ть а́дские му́ки?
------------------------------	--------------------------------	--	--

1456. kabuğuna çekilmek

уйти́ в сво́ю скор- лупú, замкнúться	tek başına kalmak, dış dünya ile ilgisini kesmek, kimse ile görüşmemek	Geçirdiği kazadan sonra iyice kabuğuna çekildi.	По́сле ава́рии он закры́лся от внеш- него ми́ра.
---	---	--	--

1457. kaçacak delik aramak

иска́ть ме́сто, что́бы укры́ться (в стра́хе)	Korkarak saklanacak yer aramak.	Karşısında beni görünce kaçacak delik aradı.	Он не знал, куда де́ться, когд́а увидел меня́ пе́ред собой.
--	---------------------------------------	--	--

1458. kaçın kurası

стрéлянный воро- бе́й, те́ртый кала́ч, глаз намéтан; <i>син.</i> <i>görmüş geçirmiş</i>	aldatılması güç, kurnaz; gün görmüş, geçirmiş; tecrübeli	O kaçın kurası, boşuna uğraşma, sen onu kandıramazsın.	Он стрéлянный воробе́й, зря не старáйся: ты не смо́жешь его́ обма- ну́ть.
--	---	---	---

1459. kaçmaktan kovalamaya vakit olmamak

сво́их забóт по́лон рот, что́бы уде́лить вре́мя други́м де- ла́м	önemli işler yüzünden başka işlere yetişememek	Kaçmaktan kovalamaya vakit olmuyor, fırsat bulursam işini halledeceğim.	Сво́их забóт по́лон рот, е́сли у меня́ бу́дет возмо́ж- ность, я разберúсь с тво́им де́лом.
---	---	---	--

1460. kaderine küsmek

<i>досл.</i> обидеться на судьбу́; жаловаться на невезéние; <i>син.</i> <i>bahtına / talihine</i> <i>küsmek</i>	kötü bir durum ya da olayla karşılaştığında yalnızca talihi suçlamak, sızlanmak	Kaderine küseceğine biraz da kendinde suç ara.	Чем обижа́ться на судьбу́, лу́чше поищи́ причи́ну в себе́.
---	--	--	---

1461. kadınlar hamamına dönmek

превратиться в курятник	konuşmalar ve gülüşmeler nedeniyle aşırı gürültülü bir ortam haline gelmek	Bu sınıf kadınlar hamamına döndü.	Класс превратился в какой-то курятник.
-------------------------	--	-----------------------------------	--

KAFA**1462. kafa bulmak**

argó: издеваться; син. <i>dalga geçmek</i>	birini hafife almak, biriyle dalga geçmek	“Sen benimle kafa mı buluyorsun?” “Evet kafa buluyorum.”	— Ты издеваешься надо мной? — Да, издеваюсь.
--	---	---	---

1463. kafa dengi

родственная душа; единомышленник; согласный; придерживающийся того же мнения, тех же убеждений; одинаково мыслящий; близкий по духу; духовно / идейно близкий;	davranışları, anlayışları, dünya görüşleri birbirine uyumuş kimselerden her biri	Kafa dengi bir arkadaşа öylesine ihtiyacım var ki.	Мне так нужен близкий по духу друг!
--	--	--	-------------------------------------

1464. kafa dinlemek

отдохнуть от забот, удалиться / уехать / спрятаться от суеты	zihni yoran sorunlardan bir süreliğine uzaklaşmak	Bu hafta sonu kafa dinlemek için pikniğe gidelim.	Давайте поедem на пикник в конце недели, чтобы отдохнуть от суеты.
--	---	---	--

1465. kafa işçisi

работник умственного труда	beyin gücü ile ortaya eser koyan, araştıran, inceleyip eleştiren kimse	Yine işçi sınıfı içinde; kafa işçisi, kol işçisi.	Опять в классе рабочих — работники умственного труда, работники физического труда.
----------------------------	--	---	--

1466. kafa göz dalmak

набрасываться на кого-л. с кулаками; накидываться на кого-л. с руганью; нападать на кого-л.	sürekli sinirlendiren birine sabrını kontrol edemeyip dalmak, karşındaki kişiye kontrolsüz şiddet uygulamak	— Kafa, göz dalacağım sana şimdi! — Tamam tamam sustum. Ne diyeyeksen de.	— Сейчас получишь у меня! — Хорошо, хорошо, я молчу. Говори, что хотел сказать!
---	---	--	--

1467. kafa göz dememek

(бить) не глядя, куда попало	beceriksizce davranmak	Kafa göz demeyip vurmaya başladılar.	Онi набросились и начали лупить, куда попало.
---------------------------------	---------------------------	---	---

1468. kafa göz yarmak

поступать некомпетентно, наломать дров, сделать тьяп-ляп	beceriksizce davranmak	Kafa göz yararak işi bitirmeye çalışıyordu.	Делая всё тьяп-ляп, он пытается закончить работу.
--	---------------------------	---	--

1469. kafa kâğıdı

устар. свидетельство о рождении; удостоверение личности	nüfus kâğıdı	Kafa kâğıdımı evde unuttum.	Я забыл свидетельство о рождении дома.
---	--------------	-----------------------------	--

1470. kafa kafaya vermek

совещаться, обсуждать совместно; син. <i>baş başa vermek</i>	birkaç kişinin birbirlerinin düşüncesinden yararlanmak amacıyla toplanıp bir konuyu görüşmeleri, dayanışmaları anlamını taşır	Kafa kafaya verip soruları çözdük.	Посоветовавшись, мы решили вопросы.
---	---	------------------------------------	--

1471. kafa patlatmak

с головой уйти в какую-то тему, ломать голову над чем-л.; син. <i>kafa yormak</i>	bir konu üzerinde pek çok düşünmek, zihin yormak	Bu makine üzerine çok kafa patlattım, öyle karışık ki.	Я столько провозился с этим оборудованием, оно очень сложное.
--	--	--	---

1472. kafa sallamak

кивать головой в знак согласия; син. <i>baş sallamak</i>	ikaz etmek için başını iki yana veya öne arkaya haffçe eğmek, baş sallamak, karşısındakinin her sözünü uygun bulur görünmek; doğru / yanlış her şeye evet demek	Tüm tekliflerime kafa salladı, ne hali varsa görsün.	На все мои предложения он одобрительно кивал, пусть делает, что хочет.
---	---	--	--

1473. kafa tutmak

перечить, не уступать, дерзить; син. <i>gözdağı vermek, posta koymak</i>	karşı gelmek, direnmek, boyun eğmemek	Her önüne gelene kafa tutmakla bir yere varacağını mı sanıyorsun?	Ты думаешь, чего-то достигнешь, перечая всем и вся на своём пути?
--	---------------------------------------	---	---

1474. kafa ütölemek

пристáть к кому-л.; нудить; докучáть; плешь проесть; выесть мозг	çok laf edip tedirgin etmek	Annen gömlek ütölemede, sen kafa ütölemede çok iyisin.	Тво́я ма́ма — ма́стер в гла́жке рубáшек, а ты — в проедáнии плéши на голо́вe.
---	--------------------------------	---	--

1475. kafa yormak

ломáть го́лову над чем-л.; <i>син. kafa patlamak</i>	bir konu üzerinde pek çok düşünmek, zihin yormak	Bu sorular oldukça zor, biraz kafa yormak gerekiyor.	Э́ти вопро́сы довольно сло́ж- ные, на́до небольшо́го полома́ть го́лову.
---	--	--	--

1476. kafası almamak

не смочь уложитъ в голо́вe, не осозна́ть; не приня́ть э́то у́м- ственно; не понима́ть, не воспринимáть; <i>сопост.</i> в голо́вe не укла́дывается	anlayıp kavraya- mamak; zihin yorgunluğundan ötürü anlayamaz olmak, olabileceğine inanmamak	Boşuna nefes tüketme, kafası almaz onun.	Зря не тратъ усй- лия, он не смо́жет э́то восприня́ть.
---	---	--	--

1477. kafası atmak

о́чень си́льно ра- зозли́ться	bir durum karşısında birden öfkelenmek, çok sinirlenmek	Hakaret etmeye başlayınca benim de kafam attı.	Когдá он нача́л меня́ оскорбля́ть, я вы́шел из себя́.
----------------------------------	--	--	---

1478. kafası bozulmak

разозли́ться, рас- стро́иться из-за иду́щих не так, как хотéл, пла́нов	istediği gibi gelişmeyen bir duruma canı sıkılmak, kızmak	Arkadaşının davranışına kafası bozulmuştu.	Он разо́злился на поведе́ние дру́га.
---	--	--	---

1479. kafası durmak

голо́вa не ва́рит, не сообра́зить, что де́лать от уста́ло- сти или удивле́ния	zihni çok yorul- duğundan ya da bir şeye çok şaşırdığın- dan düşünemez olmak	Her şey allak bullak oldu, kafam durdur şu an. Ne yapacağız?	Всё так запута́- но, у меня́ го́лова перестáла варить сейча́с. Что бу́дем де́лать?
--	--	---	--

1480. kafası düzelmek

навести́ поря́док в мы́слях; собра́ться мы́слями; разло- жить всё по по́лоч- кам	doğruyu ve iyiyi bulmak	Günlerce hasta yatmak bedenimi yordu, ama kafam düzeldi.	Я мно́го днёй лежа́л больны́м, э́то истощи́ло моё тёло, но голо́вa у меня́ ста́ла я́сной.
--	----------------------------	---	---

1481. kafası işlemek

соображать, шевелить мозгами	bir konu üzerinde kavrayışı çok iyi olmak	Matematiğe kafası işleyen biri, o çözer bu soruyu.	Он хорошо соображает в математике, он решит этот задачу.
------------------------------	---	--	--

1482. kafası yerinde olmamak

досл. голова не на месте; не соображать; от усталости не понимать сказанное; прослушать от рассеянности / от стресса	o anda kafası çok yorgun olmak; başka şeyler düşündüğünden, o anda konuşulana hemen intibak edememek	Kusura bakmayın, ne söylediğinizi anlayamadım, kafam yerinde değildi de.	Извините, я не понял, что вы сказали, я немного не в себе (я мысленно не тут).
--	--	--	--

1483. kafayı bulmak

опьянеть, кайфовать	sarhoş olmak	Çok içince kafayı buldu.	Много выпив, он опьянел.
---------------------	--------------	--------------------------	--------------------------

1484. kafayı çekmek

пить, напиваться	alkollü içki içmek	Kafayı çekmek için kendisine yandaş arıyordu.	Он искал себе собутельника.
------------------	--------------------	---	-----------------------------

1485. kafayı üşütmek

сойти с ума	ruhsal sorunlar nedeniyle, eskisi gibi sağlıklı düşünmemek, dengesiz davranmak	Nuray Teyze kafayı üşütmüş diyorlar, kendi kendine konuşup duruyormuş.	Говорят, у тети Нурай поехала крыша: она постоянно говорит сама с собой.
-------------	--	--	--

1486. kafayı yere vurmak

1. упасть замертво; рхнуть без сил / без задних ног;	1. hasta olup yatağa düşmek;	1. Havalara yaramadı bana, kafayı yatağa vurduk kaldık.	1. От погоды мне стало плохо, мы рхнули [без сил] на подушку и уснули.
2. положить голову; прилечь;	2. uyumak niyetiyle yatmak;	2. Çok yorgundum, kafayı yastığa vurup yattım.	2. Я так устал, что лёг, положив голову на подушку.
3. биться головой о стену, рвать волосы на голове; сожалесть.	3. pişman olmak.	3. Kafasını duvarlara vuruyor şimdi ama zamanında bizi hiç dinlemedi.	3. Он сейчас рвет волосы на голове, но он не послушался нас в своё время.

1487. kafasını (başını) taştan taş vurmak

göryko soжалётъ; рвать на себе вóло- сы	bir davranışından dolayı üzüлüp dövünmek, fırsatı kaçırdığı için çok pişman olmak, çaresiz kalarak kahırlanmak	Zamanında eve gidip hasta çocuğu doktora götürmediği için başını taştan taş vuruyordu.	Он гóрько сожа- лёл, что вóвремя не пошёл домой и не отвёл больно́го ребёнка к врачу́.
---	--	--	--

1488. kafasına dank etmek (demek)

осенить, прийти́ на ум, появиться внезапно (о мысли); дошлó; <i>син. zihne dank etmek</i>	çoktandır anlaya- madığı bir meseleyi bir olay sebebiyle birden bire kavramak, doğruyu yakalamak	Artık kafana dank etmiştir, sınava çalışmazsan zavıf alırısın.	Наконец до тебя́ дошлó: ёсли не б́у- дешь гóтóвиться к экзáмену, получишь плохóю отмётку.
--	--	---	---

1489. kafasına vura vura

насільно; сілой; чёрез не хочó	istekli olup olma- dığına bakmaksızın, zorla, kaba kuvvetle	Kafasına vura vura soruları çözdüdü çocuğa.	Сілой застáвил ребёнка решить задáния.
-----------------------------------	--	---	--

1490. kafadan atmak

выдúмывать, брать с потолка; при- дúмывать находó	bir konu üzerinde inceleme yapmadan, rastgele konuşmak	Derse hiç çalışmadığın belli, öyle kafadan atıyorsun ki...	Ты не подготóвил- ся, ведь находó придúмываешь...
---	---	---	---

1491. kafadan bacaklı

1. сумасшédший; не все домá; сам себе́ на умé;	1. çılgın ve deli;	1. Bırak şu kafadan bacaklıyı, onun sağı solu belli olmaz.	1. Остáвь в покóе это́го сумасшédшего; от него́ не знаяшь, чегó ожидáть.
2. стрáнный; чóкну- тый.	2. tuhaf fikirleri olan kimse.	2. Ne kafadan bacaklı adamsın Samet, bu hiç bizim aklımıza gelmedi.	2. Самёт, ты ре- áльно чóкнутый, нам такое́ на ум не пришлó.

1492. kafadan gayrimüsellâh

<i>шутл.</i> голова́, набитая мякíной; дурачóк; чудáк	akılsız, aklında bozukluk olan; biçare, kafadan gayrimüsellâh	İki saattir çenesi durmuyor.	Егó рот не закры- ваётся уже́ два часá.
---	--	---------------------------------	---

1493. kafadan kontak

<i>разг.</i> без царя́ в головé; (у когó-то) не все домá; <i>син. kafadan sakat</i>	düşüncesiz, delice işler yapan, aklı kıt	Bırak şu elindeki baltayı, kafadan kontak mısın nesin?	Брось это́т топóр! У тебя́ что, не все домá?
---	--	--	--

1494. kâğıda kaleme sarılmakср́азу же начáть
писáтьbir şeyi hemen
yazmaya başlamakDurumu bildirmek
için kâğıda kaleme
sarıldı.Он ср́азу сел за пи-
сáть, чтóбы увéдо-
мить о ситудáции.**1495. kâğıt üzerinde kalmak**остáться на бума́ге
(о како́м-л. дéле)yapılması karar-
laştırıldığı hülde
uygulanmamak;
konuşulan, karar-
laştırılan yazıda
kalmakBir türlü
başlayamadık, kâğıt
üzerinde kaldı o iş
yıllardır.Мы так и не смогли
начáть — этот про-
éкт годáми оста-
вáлся на бума́ге.**1496. kalbi olmamak**быть бессердéчным
человéкомacıma duygu-
sundan yoksun,
acımasız olmakBu çocuğa eziyet
ediyorsunuz. Kalbiniz
yok mu sizin?Вы мýчаєте это-
го ребéнка. У вас
сёрдца нет, что ли?**1497. kalbi temiz**

ч́истый сёрдцем

kötü düşüncesi
olmayan kimseleri
nitelemek için
kullanılırKalbi temiz
insanların yaşadığı
bir yerdі burası.Éто мéсто, где жи-
вýt лýди с ч́истым
сёрдцем.**1498. kalbine göre**

см. gönlüne göre

1499. kalbini açmakраскрывáть тáйну
сёрдцаduygularını,
düşüncelerini
açık açık birine
söylemekEn sonunda ona
kalbimi açtım,
duygularım
karşılıksız değilmiş.В концé концóв я
открýла емý своё
сёрдце — мой чýв-
ства б́или взаимны.**1500. kalbini çalmak**покор́ить чьё-л.
сёрдцеsevgisini kazanmak,
kendine âşık etmekEn büyük amacım
onun kalbini
çalmaktı.Сáмая большáя моá
цель — укрáсть её
сёрдце.**1501. kalbini okumak**знáть, что у негó
внутр́и, понимáть
внутреннее состоя-
ние другóгоbirinin duygu ve
düşüncelerini,
niyetini anlamakNe istediğini
nereden bileyim,
kalbini mi okuyorum
senin.Откúда мне знáть,
чегó ты хóчешь! Я
что, твои мýсли
читáю.**1502. kalbini kırmak**огорчáть, разбивáть
чьё-л. сёрдцеincitmek, küstü-
recek kadar üzme,
gönlünü kırmak,
gücendirmekOnu, kalbini kırma-
dan uyarmaya çalış.Постарáйся преду-
пред́ить егó, не
об́идев.

- L -

1574. la deyip lo dememek

упрямиться, стоять на своём (обычно: la der lo demez — упрямый, упёртый)	sözünün yanlış olduğunu bildiği halde sözünden dönmeyecek kadar inatçı	La der lo demez. Kesin sır vermez.	Он будет стоять на своём. Он точно не выдаст секрет.
--	--	------------------------------------	--

1575. lades tutuşmak

держатъ парі, спорить с кем-л. на что-л., ломать дужку (грудная кость птицы)	iki kişi tavuğun lades kemiğini birer ucundan tutup kırarak lades oyununa başlamak	Annemle lades tutuştuk.	Мы с мамой поспорили.
--	--	-------------------------	-----------------------

1576. laf açmak

завесті разговор; заговорить о ком/чем-л.	söz etmek, konuşmak; söz açmak	Laf açmak için öncelikle selam verdim, gerisi geldi zaten.	Чтобы начать разговор, я сперва поздоровался, остальное уже пришло само по себе.
---	--------------------------------	--	--

1577. laf atmak

1. задеватъ когó-л. слова́ми, броса́ть ка́мешки в чей-л. огоро́д;	1. dokunaklı sözlerle sataşmak, uzaktan işittirmek;	1. Laf atarak beni tahrik etmeye çalışıyorlardı.	1. Цепляясь ко мне, они пытались меня спровоцировать.
2. бесе́довать;	2. karşılıklı söyleşmek, konuşmak;	2. Bazen pencereden bakıyordu, bazen de hanımına laf atıyordu.	2. Иногда он смотрел из окна, иногда бросал пару слов жене.
3. пристава́ть (к де́вушке, же́нщине).	3. sözle sarkıntılık etmek.	3. <...> gelip geçen kızlara yine laf atıyordu.	3. <...> опять он приставал к проходящим мимо девушкам.

1578. **laf (söz) altında kalmamak**

не остáться в дол- гý; отбрítить; до- стóйно отвéтить; <i>син. söz altında kalmamak</i>	bir múnakaşa sirasında söylenen her dokunaklı söze karşılık vermek, söz altında ezilmemek	Kadın, hiç laf altında kalmıyor, konuştukça konuşuyordu.	Жéнщина не оста- вáлась в долгý, всегдá ей бýло что сказáть.
--	---	---	---

1579. **laf anlamamak**

anlayışsız, dik kafalı, inatçı olmak; söz anlamamak	Yaşı küçük görüyorsun, laf anlamıyor hâliyle.	Ты же вíдишь, что он ещé мáленький, соотвéтственно не понимáет ещé (емý скáзанного).
---	---	--

1580. **laf aramızda**

мéжду нáми	“Konuşacaklarımız aramızda kalsın.” anlamında kullanılır.	Laf aramızda. Arif Bey'e, müdür de çok kızıyor.	Мéжду нáми: ди- рéктор тóже очéнь зол на господíна Арифá.
------------	---	---	--

1581. **lafı ağzına tıkmak**

заткнýть рот ко- мý-л.	bir kimsenin konuşmasını beğenmeyip uygun cevapta susturmak; sözü ağzına tıkmak	<...> ihtiyar buna müsaade etmeyip lafı ağzına tıkadı.	<...> старíк же, не позволíв éто [сказáть], пóпросту заткнýл мне рот.
---------------------------	---	--	--

1582. **laf çıkmak**

пойдýт сплétни, начнýт говорítь лю́ди	asılsız bir haber, söylenti, konuşma konusu haline getirilmek; söz çıkmak	Bizi burada görmesinler, laf çıkmazın.	Не нáдо, чтóбы онí нас здéсь увíдели, чтóбы сплétни не пошли.
---	---	--	--

1583. **laf düşmemek**

не получáть прáво слóво сказáть; не смéть и слóва мóлвить; <i>син. söz düşmemek</i>	başkalarının yanında kendisinin söz söy- lemesi yakışık atmamak; konuşma sırası kendine gelmemek; söz düşmemek	a) Annesi konuşurken ona laf düşmezdi. b) Bir türlü bana laf düşmedi.	a) Емý не пристáло говорítь, покá го- ворíла егó мáма. b) Мне всё никáк не давáли встáвить слóво.
--	--	---	--

1584. **laf dinlemek**

слýшаться, бýть послýшным; <i>син. söz dinlemek</i>	söz dinlemek	Lafımı dinleseydin başına bunlar gelmezdi!	Ёсли ли бы ты меня послýшался, с тобóй бы éто не приключíлось.
--	--------------	--	---

1585. laf ebeliği

болтовня; переливание из пустого в порожнее; пустомельство	gezelik, boş konuşma, fazla konuşma, laf ebesi olma durumu, <i>dil / söz ebeliği</i>	Laf ebeliğini bırak da ne söyleyeceksen söyle!	Довольно болтовни, говори уже, что хотел сказать.
--	--	--	---

1586. laf ebesi

болтун, говорун; краснобай	söyleyecek sözü bol olan, her söze karışan, herkese söz yetiştiren, çok konuşan	Bu bizimki de laf ebesi oldu çıktı.	А наш ещё тем болтуном оказался.
----------------------------	---	-------------------------------------	----------------------------------

1587. laf etmek

говорить о ком/чём-л.; сплетничать о ком-л.	konuşmak; bir şeyi dedikodu konusu yapmak	Büyüklerle konuşurken uzun laf etme.	Когда говоришь со старшими, будь краток.
---	---	--------------------------------------	--

1588. laf lafi açmak

одна тема тянет за собой новую; lâf lâfi açar — одна тема ведёт к другой	bir sözden (konudan) başka bir söze (konuya) geçmek	Biz gidelim, laf lafi açar iyice geç kalırız.	Мы уже пойдём, а то слово за слово — сильно опоздаем.
---	---	---	---

1589. laf olmak

стать темой пересудов; пойти (о сплетнях / пересудах); <i>син. söz olmak</i>	dedikodu yapılmak; söz olmak	Onur ile bir daha görüşme, mahallede laf olur sonra.	Не встречайся больше с Онуром: пойдут сплетни по кварталу.
--	------------------------------	--	--

1590. laf kaldırmamak

болезненно реагировать на слова; <i>сопост.</i> ему и слова не скажи	onuruna dokunan sözlere tepki gösterip karşılık vermeye yeltenmek; söz kaldırmamak	Laf kaldırmıyor işte, ilişme şu çocuğa.	Ему и слова не скажи, не трогайте этого ребёнка.
--	--	---	--

1591. lafa boğmak

переводить разговор на другую тему; уводить обсуждение от чего-л. / существа <i>вопроса (u m. n.)</i> /от темы	birinin söz söylemesine fırsat vermeyip meseleyi gereksiz ve boş sözlerle anlaşılmaz kılmak, gürültüye getirip uzatmak	Yine lafa boğdun bizi.	Опять ты нас увёл от темы.
--	--	------------------------	----------------------------

1592. **laf işitmek**

получить <i>выговор</i> / <i>нагоняй</i> ; <i>син. söz işitmek</i>	birisi tarafından paylanmak, azarlanmak	Çabuk ol, senin yüzünden laf işiteceğiz öğretmenden.	Давай быстрее, из-за тебя получим нагоняй от учителя.
--	---	--	---

1593. **laf kalabalığı**

син. ağız kalabalığı

1594. **laf olsun diye**

сказать просто к слову	rastgele, belli bir amaç gütmenden	Kızma canım, laf olsun diye söylemiştir o sözleri.	Дорогая, не злись, должно быть, он просто к слову это сказал.
------------------------	------------------------------------	--	---

1595. **laf (söz) yetiştirmek**

пререкаться; огрызаться в ответ; не преминуть что-то сказать в ответ; <i>сопост. палец в рот не кладё</i>	bir söze karşılık vermekte gecikmemek, durmadan konuşmak	Bu çeşit lafları edenler ona buna laf yetiştirmeye çalışacaklarına önelerine baksınlar.	Те, кто говорит подобное, вместо того, чтобы огрызаться в ответ, пусть они лучше посмотрят (на дела) у себя перед носом.
---	--	---	--

1596. **laf (söz) yok**

Никаких претензий! Ничего против не могу сказать!	«Kusursuz, eksiksiz, eleştirilecek bir yanı dahi yok» anlamında kullanılır.	Arkadaşıma laf/söz yok! O mert mi mert biridir.	У меня к другу никаких претензий: он очень благородный человек.
---	---	---	---

1597. **laf gelmek**

подвергаться критике; пойдут разговоры; <i>син. söz gelmek</i>	söz gelmek, bir davranışından dolayı eleştiriye konu olmak, yerilmek	Bu saatte eve gelirsen bana laf gelir anladsın mı?	Если ты будешь приходить домой в это время (так поздно), обо мне пойдут разговоры. Ты понял?
--	--	--	--

1598. **laf ola beri gele**

[это] к делу не относится; <i>син. laf ola torba dola</i>	bir sözün saçma, anlamsız olduğunu belirtmek için söylenir	İsim anonsu, kapı önü laf ola beri gele bir röportaj, arkadaşla vedalaşma sahnesi, ışıklar, sis efektleri <...>.	Объявление имени, интервью, которое к делу не относилось, сцена прощания с другом, свет, эффекты тумана <...>.
---	--	--	--

1599. laf taşımak

заниматься сплетнями; быть сплетником / ябедником	bir kimsenin aleyhinde söylenenleri gidip o kimseye anlatmak	Laf taşıyan o arkadaşından uzak duracaksın.	Ты должен держаться подальше от твоего друга-сплетника.
---	--	---	---

1600. lafi açılmak

пойти — о речи (о чём-л.); син. sözü açılmak	bir konu hakkında konuşulmaya başlanmak	Okul toplantısında sınıf gezisinden de sözü açıldı.	На школьном собрании зашла речь и о поезде класса.
--	---	---	--

1601. lafi çarpıtmak

переиначивать / перекручивать чьи-то слова	kullanılmış bir sözü (kelime / cümle) orijinal halinden farklı bir mana içerecek şekilde yahut yapıda kullanmak	Lafi çarpıtma! Ne demek Ali'yi bardan almaya gidiyoruz? Sen ne dediğinin farkında mısın?	Не перекручивай слова. Что значит мы идём забирать Али из бара? Ты отдаёшь себе отчёт в том, что говоришь?
--	---	--	--

1602. lafi (sözü) çevirmek

сменить тему разговора; повернуть разговор	sakıncalı olduğunu anlayınca konuşmayı başka bir konuya çevirmek; sözü çevirmek	Hatasının ortaya çıkacağını anlayınca lafi çevirmeye çalıştı.	Как только он понял, что его ошибка обнаружится, он попытался сменить тему.
--	---	---	---

1603. lafi değiştirmek

сменить тему разговора; син. выше	başka bir konuya geçmek, konuşma konusunu değiştirmek	Annem içeri girince, lafi değiştirdik.	Как только мама зашла в комнату, мы сменили тему.
-----------------------------------	---	--	---

1604. lafi (sözü) ağızına tıkamak

заткнуть рот кому-л., не дать возможности высказаться	birinin sözünü bitirmesine fırsat vermemek, muhatabını susmak zorunda bırakmak, konuşmasını önlemek	Ağızını açar açmaz lafi ağızına tıkadılar, adamcağızın.	Не успел тот несчастный открыть рот, как они ему сразу заткнули.
---	---	---	--

1605. lafi (sözü) ağızında gevelemek

мямлить нечто невнятное	söylemek istediğini açık olarak bir türlü söyleyememek, şundan bundan bahsetmek	Beni görünce şaşırdı, lafi ağızında gevelemeye başladı.	Увидев меня, он растерялся и начал мямлить что-то невнятное.
-------------------------	---	---	--

- M -

1634. maaşa geçmek

начать официально работатъ с получе- нием зарплаты	aylığa geçmek, çalıştığı yerden ücret almaya başlamak	Maaşa geçtiği günün ertesinde onu işten çıkardılar.	Его уволили на следующий день после того, как он начал официально работатъ.
--	--	---	---

1635. madalyanın (madalyonun) ters (öteki) yüzü

обратная сторона медали	olumlu bir olay, iş ya da durumun düşünülmesi, hesaba katılması gereken olumsuz yönü	Her şeye toz pembe bakma madalyonun bir de ters yüzü vardır.	Не смотри на мир (на всё) через ро- зовые очки, есть ещё и обратная сторона медали.
----------------------------	--	---	---

1636. madik atmak

облапошить, на- дуть	hile, düzen ve oyunla aldatmak; dolap çevirmek	Ona kolay kolay kimse madik atamaz.	Никому не удаст- ся его легко обду- рить.
-------------------------	--	---	---

1637. mahal vermek

вызывать что-л. приводить к ка- ким-л. результатам; стать причиной для чего-л.; давать повод к чему-л.; дать толчок к развитию; послу- жить толчком; провоцировать; способствовать возникновению / образованию	bir olayın gerçekleşmesine fırsat vermek	Şüpheye mahal vermeyelim.	Давайте не будем вызывать подо- зрения.
--	--	------------------------------	---

1638. mahalle karısı

базарная баба	kaba, terbiyesiz, görgüsüz, kavgacı kadın	Bunu derken elini de beline koymuş tam bir mahalle karısı gibiydi.	Говорят это, она упёрла руки в боки и точь в точь стала походить на базарную бабу.
---------------	---	---	--

1639. mahalleyi ayağa kaldırmak

поднять на ноги весь квартал, взбудоражить всю округу	bağırıp çağırarak, gürültü kopararak konu komşuyu rahatsız etmek, telâşlandırmak	Bağırıp durma öyle, mahalleyi ayağa kaldıracaksın.	Перестань так кричать — весь квартал под- нимешь на ноги.
--	--	--	--

1640. mahkeme duvarı

неприветливый, насыпленный; злой на весь мир	asik suratlı, somurtkan, kimseye gülmeyen, duygusuz yüz	Mahkeme duvarı gibi suratın var.	У тебя такое лицо, будто ты зол на весь мир.
--	--	-------------------------------------	--

1641. Mahşer gibi

многолюдный	çok kalabalık	Meydan mahşer gibiydi.	На площади было море людей.
-------------	---------------	---------------------------	--------------------------------

1642. mahşer midillisi

сплетник, склоч- ник, смутьян, скан- далист	kısa boylu, fitneci kimse	Mahşer midillisi gibi çenesi durmayan o arkadaşına dikkat et.	Будь осторожен с этим сплетником, у которого рот не закрывается.
---	------------------------------	--	---

1643. makaraları koyvermek

расхотаться, по- катиться со смеху	kendini tutamayıp kahkahayla gülmeye başlamak, uzun uzun gülmek	Yüzükoyun çamura düşen arkadaşını görünce makaraları koyverdi.	Увидев, как друг упал в грязь плаш- мя, он покатылся со смеху.
---------------------------------------	--	---	---

1644. makas almak

ущипнуть за щеку: (в знак восхищения / из любви к детям / кому-л.) ущипнуть тыльной стороной, указательным и средним пальцами	birinin yanağını orta parmakla gösterme parmağı arasında sıkamak	Kasketi devrik onbaşı, Raife'den bir makas almak için elini uzattı.	Капрал в фуражке набекрень протя- нул руку, чтобы ущипнуть за щеку Райфе.
---	---	--	---

1645. makas atmak

(о трафике) опасно ларировать на до- роге среди машин; подрезать	hareket halinde iki veya daha fazla aracın arasından trafiği tehlikeye sokacak şekilde geçmeye verilen isimdir	Bu şekilde hareket edip trafikte makas atanlar, sadece kendi hayatlarını değil trafikteki diğer sürücülerin de hayatlarını tehlikeye atmaktadırlar.	Те, кто действуют таким образом и подрезают других на дороге, подвер- гают опасности не только свою жизнь, но и жизни других водителей в пути.
---	--	--	---

1646. makaraya almak

подшұчивать, под- трұнивать, насме- хаться, издеватъся; син. <i>makaraya sarmak</i>	bir kimseyle alay etmek	Lan yoksa kızlarla bir olup beni makaraya mı alıyorsunuz?	Вы что, сговори- лись с девочками и издеваетесь надо мной?
--	----------------------------	--	---

1647. makaraya sarmak

подшұчивать, под- трұнивать, насме- хаться, издеватъся; син. <i>makaraya almak</i>	bir kimseyle alay etmek	Başladı kıkır kıkır gülmeye. Sakine'yi uyardı. «Makaraya sarıyor bizi.»	Он начал хи- хикать. Предупре- дил Сакине: «Он над нами изде- вается!»
---	----------------------------	--	--

1648. makarayı bırakmak

подшұчивать, под- трұнивать, насме- хаться, издеватъся	alay etmek, karşısındakiyle eğlenmek, dalga geçmek	“Makarayı bırak da Wulcan'ın bahçesindeki şu meşhur hayvanı görmeye gidelim,” dedi Kaan.	«Да хватит изде- ваться, давай пой- дем посмотрим это знаменитое животное в саду у Вулкана!» — ска- зал Каан.
--	---	---	---

1649. makara kukara

хохмы, веселье; син. <i>makara tukara,</i> <i>takara tukara</i>	komik, eğlenceli sohbet, gırgır yapmak	Son günlerde makara kukara için, sık sık görüşüyoruz.	В последнее время мы очень часто встречаем- ся, чтобы просто похохмить и посмеяться.
---	--	---	---

1650. mal etmek

присваивать; при- обретать; выдавать чужое за своё	bir malı hakkı olmadığı hâlde kendisininmiş gibi göstermek veya saymak. Bir mala, bir değer karşılığında sahip olmak	O tarlayı kendisine mal etmesine göz yummayacağım.	Я не допущу, что- бы он присвоил эту землю себе.
--	---	--	--

1651. malın gözü

1. плут, обманщик, ловкач, интриган; 2. товар отличного качества.	1. aşağılık, iffetsiz ya da düzenci kimse; 2. iyi mal.	1. Kopo'nun da ne malın gözü olduğunu biliyordu. 2. Anam da hep malın gözünü bulur ama bize göstermez!	1. Он знал, каким плутом был Копо. 2. А моя мать всег- да найдёт самый лучший товар, но нам не покажет!
--	---	--	--

1652. mânâ çıkarmak

делать неправильные выводы (из чего-л.); <i>неправильно / превратно</i> истолковывать	yanlış bir yargıya varmak, bir söz ya da hareketten kendine göre bir anlam çıkarmak	Öyle alındı ki, her sözünden bir mânâ çıkarıyordu.	Она была настолько обидчивой, что любое моё слово истолковывалось ей превратно.
---	---	--	---

1653. mânâ vermek

осмысливать; истолковывать	kendine göre bir yargıya varmak, yorumlamak	Senin bu davranışına bir mânâ veremiyorum.	Даже не знаю, как истолковать твой поступок.
----------------------------	---	--	--

1654. marsık gibi

чёрный как уголь	teni koyu esmer renkli olan (kimse)	Küçüklüğümde, marsık gibi kedim olmuştu.	В детстве у меня был кот чёрный как уголь.
------------------	-------------------------------------	--	--

1655. mantar gibi yerden bitmek

появиться откуда ни возьмись	birdenbire ya da kendiliğinden ortaya çıkmak	Adamlar mantar gibi yerden bitmişlerdi, bir anda etrafımızı sarıverdiler.	Вдруг откуда ни возьмись появились люди и мгновенно окружили нас.
------------------------------	--	---	---

1656. maraza çıkarmak

затевать ссору, провоцировать	anlaşmazlığa yol açacak işler yapmak, kavgaya yol açmak	Ama onların niyeti maraza çıkarmak ise o başka.	Но если они намереваются затеять ссору, тогда другой разговор.
-------------------------------	---	---	--

1657. martaval atmak

пороть чушь, нести чепуху, заливать	inanılmayacak şeyler uydurmak, yalan söylemek	Amma da martaval atıyordu adam.	Какую же он нес чепуху!
-------------------------------------	---	---------------------------------	-------------------------

1658. masal okumak

рассказывать сказки / <i>небылицы и т. п.</i>	inandırıcı olmayan, oyalayıcı ve avutucu sözler söylemek	Bana masal okuma, olayın gerçek yüzünü anlat.	Не рассказывай мне сказки, объясни, как всё произошло на самом деле.
---	--	---	--

1659. maskara olmak

стать <i>посмешищем / предметом насмешек</i> , быть осмеянным	gülünç hâllere düşmek, alay konusu olmak	Çoğunluğun cahil olduğu bir toplumda maskara olmaktan kurtulmaktır özgürlük...	Свобода — спастись от насмешек в обществе, в котором большинство невежд...
---	--	--	--

1660. maskesi düşmek

спадать (о маске); обнаружиться (об истинном намере- нии)	gerçek yüzü, kimliği, niteliği ortaya çıkmak	Nihayet maskesi düştü, herkes onun ne mal olduğunu anlayacak.	Наконец его маска спала, все поймёт, кто он есть на самом деле.
--	--	--	--

1661. masrafa girmek

понести большие расходы	çok para harcamak	Evi yaptılar ama çok da masrafa girdiler.	Они построили дом, но и понесли большие расходы.
----------------------------	-------------------	--	--

1662. masrafı çekmek

брать на себя расходы, нести расходы	bir iş için gereken parayı ödemek, gideri karşılamak	Yarınki gezide bütün masrafları Ahmet çekecekti.	Все расходы по завтрашней по- ездке возьмёт на себя Ахмет.
--	--	--	---

1663. maşallahı var

(говорится, оцeni- вая положение или состояние кого/ чего-л.) у него всё в порядке; молодёц какой — для выра- жения восхищения	bir şey ya da kimsenin iyi durumda olduğunu veya ona hayran olduğunu anlatmak için kullanılır	Ötekinin maşallahı var. Çok da kibar, kadınlara çok saygılı. Bir kadın görünce hemen ayağa kalkar...	А другой-то вон какой молодёц. Ещё он очень вежлив, очень уважительно отно- сится к женщинам. Увидев женщину, сразу встаёт...
--	--	---	--

1664. maşası olmak

быть чым-либо орудием / пёшкой / марионёткой	sakıncalı bir işte, biri tarafından araç olarak kullanılmak	İşverense işveren, onun maşası olamam ben!	Ну и что, что он работодатель, я всё равно не могу быть его марио- нёткой!
--	---	--	--

1665. mat etmek

1. победить про- тивника в шахма- тах; 2. нокаутировать оппонента аргумен- тами (в споре).	1. satranç oyununda yenmek; 2. bir tartışmada, karşı tarafı söz söyleyemeyecek duruma getirmek.	İleri sürdüğü kanıtlar ile karşındakileri kısa zamanda mat etti.	Предоставленные им доказатель- ства в короткие сроки перевесили аргументы оппо- нента.
---	--	---	---

1666. matrak geçmek

смеяться над кем-л., издеваться; син. <i>dalga geçmek</i> , <i>maytaba almak</i>	alay etmek, karşındakiyle eğlenmek, dalga geçmek	İnsanlarla matrak geçmeye bayılıyorsun.	Ты обожáешь сме- яться над людьми.
---	---	---	---------------------------------------

1667. maval okumak

врать, сочинять небылицы	tutarlı, inandırıcı olmayan, yalan sözler söylemek	Kes sesini, maval okumandan bıktım artık!	Замолчи, я уже устал слушать твой небылицы.
-----------------------------	--	---	---

1668. mavi boncuk dağıtmak

строить глазки, со- блазнять взглядом, клеить кого-л.	birden fazla kimseye sevgi gösterisinde bulunmak, hoşgörü dağıtmak	Her baktığında istemeden, hepimize mavi boncuk dağıtıyor sanki, ya da bize öyle geliyor.	Каждый раз, когда она смотрит, она как будто невольно заигрывает взглядом с нами всеми, или нам так кажется.
---	--	---	--

1669. mavi yaka(lı)

рабочий на про- изводстве; синий воротничок; про- изводственный рабочий	mavi yaka kol gücüne dayalı saha işleri yapılan meslekleri kapsar	Şirket bünyesinde 40'i beyaz yakalı, 247'i mavi yakalı personel olmak üzere, toplam 287 kişilik uzman kadro görev yapmaktadır.	В компании ра- ботает в общей сложности 287 специализирован- ных сотрудников, включая 40 «белых воротничков» и 247 «синих воротнич- ков».
---	--	--	---

1670. mayası bozuk

с гнильцой, испор- ченный (о человеке)	karaktersiz, kötü yaradılışlı, aşağılık (kişi)	Şu mayası bozuk adamın çenesini kapayın, sesini duymak istemiyorum.	Заставьте замол- чать этого подле- ца, не хочу слы- шать его голос.
---	--	---	--

1671. maymun iştahlı

непостоянный, из- менчивый; каприз- ный; взбалмошный; ветренный	kararsız, hevesi çabuk geçen; bugün şunu yarın ötekini beğenen	Maymun iştahlılığı yüzünden başına olmadık işler geldi.	Чего только с ним не произошло из- за его взбалмош- ного характера.
--	---	---	--

1672. maytaba almak

поднимать на смех, высмеивать; подтрунивать; <i>син.</i> <i>dalga geçmek</i>	onunla alay etmek, eğlenmek	Evin en küçüğü olduğundan, herkes onu maytaba alırdı.	Из-за того, что он был самым млад- шим в семье (в доме), все над ним подтрунивали.
---	--------------------------------	---	--

1673. maziye karışmak

кануть в вечность; стать историей; <i>син. mazide kalmak;</i> <i>hikaye olmak</i>	geçmişte kalmak, artık yaşanmamak	O gaz lambaları maziye karıştı.	Эти газовые лампы уже стали историей.
--	--------------------------------------	------------------------------------	---

- N -

1712. nabza göre şerbet vermek

подхалимничать, подстраиваться под настроение с целью личной выгоды	birinin hoşuna gidecek, eğilimlerine cevap verecek biçimde davranmak	Nabza göre şerbet vermeyi iyi biliyorsun.	Ты очень хорошо чувствуешь на- строения других людей.
--	--	---	--

1713. nabzını yoklamak

прощупать чьи-л. намерения / замы- слы	eğilimini, niyetini, düşüncelerini, arzularını anlamaya çalışmak	İşçilerin nabzını yoklayın da zam konusunu öyle düşünelim.	Въясните намере- ния рабочих, тогда и подумаем о надбавке.
--	---	---	---

1714. nalları dikmek

argó: отбросить копыта; умереть, скопиться	ölmek	Eceli geldi; nalları dikti.	Пришло его время: он отбросил ко- пыта.
--	-------	--------------------------------	---

1715. nam almak

стать известным; прославиться	tanınmak, ünü her yerde duyulmak	Böyle meselelerde nam almak olduğu gibi namı berbat etmek de var.	Ввязываясь в подобные затеи, можно про- славиться, а мож- но и опозориться.
----------------------------------	-------------------------------------	--	---

1716. namlu ucunda

прям. и перен. быть у кого-л. на при- целе	çok tehlikeli bir durum içerisinde olmak	Sanki bize doğrultulan bir namlunun ucunda yaşıyoruz!	Мы как будто живём под при- целом, который направлен прямо на нас.
--	--	--	--

1717. namus belâsi

ради репутации / чести	namusunu, şerefini, itibarını korumak için katlanılan sıkıntılı durum, kabullenilen zarar	Namus belâsına az kaldı canından oluyordu delikanlı.	Молодой чело- век чуть было не попрощался с жиз- нью, спасая честь.
---------------------------	---	--	--

1718. **nane yemek**

1. совершить глупый поступок; вляпаться во что-л.; набедокурить;	1. uygunsuz, yakışık almaz bir iş yapmak, söz söylemek ya da davranışta bulunmak;	1. Neden öyle suçlu gibi duruyorsun? Gene bir nane yedin galiba? 2. Eskiden kadınlar kendi aralarında konuşur, gebeliklerini önlemek için biraz üstü kapalı olarak «nane yedim» derlerdi.	1. Что ты так стойшь, словно провинился? Явно снова отмочил что-то? 2. Раньше жён- щины в разгово- ре между собой, чтобы скрыть беременность, го- ворили: «Я съела мяту».
---	--	--	--

1719. **nara atmak**

кричать, орать; выкрикивать	yüksek bir sesle haykırmak, kabadayıca bağırarak	Birahaneden çıkan sarhoşlar edepsizce nara atmaya başladılar.	Пьяницы, выходя- щие из пивной, на- чали выкрикивать непристойности.
--------------------------------	---	--	---

1720. **nazarı değmek**

сглазить (о ком- то), попасть под влияние сглаза (когда с человеком происходят несча- стья); <i>син. nazara / nazarlara gelmek</i>	uğursuzluk, kötülük getirdiğine inanılan kıskanç veya hayran bakışlar dolayısıyla kötü bir duruma düşürmek	Nazar değmesin diye, çocuğunun fotoğrafını hala paylaşmıyor.	Она по-прежнему не показывает (не рассылает / не по- стит) фотографию ребёнка, чтобы не сглазить.
---	--	---	--

1721. **nazar(lar)a gelmek**

сглазить (о ком-то), попасть под влия- ние сглаза (когда с человеком проис- ходят несчастья); <i>син. nazarı değmek</i>	göz değmek	«Dadı, nazara geldim. Beni okuyup üfle!» mi diyecektim?	«Няня, меня сгла- зили. Почитай надо мной мо- литву и подуй!» — мне надо было так сказать?
--	------------	--	---

1722. **nazı geçmek**

иметь влияние, пользоваться влия- нием, иметь длин- ные руки	istediklerini yaptırarak kadar hatırı sayılır olmak	Babası, kasabada oldukça nazı geçen bir insandı	В нашем посёлке её отец имеет боль- шое влияние. (Он большой человек.)
---	---	---	---

1723. **neden sonra**

после того, как прошло значитель- ное время; как всё закончилось	bir süre geçince, her şey olup bittikten sonra, çok zaman sonra	Neden sonra Hasan da kendine geldi.	Некоторое время спустя Хасан тоже пришёл в себя.
---	--	--	--

1724. ne de olsa

как-никак	ne denli eksiği, kusuru olursa olsun; böyle olmakla birlikte	Aptal maptal ama ne de olsa benim yardımcımdır, duymasını istemem.	Пусть глуп, но он как-никак мой помощник, и я не хочу, чтобы он это слышал.
-----------	--	--	---

1725. ne güne durmak

обычно в форме: ... ne güne duruyor? — на что? зря что ли?	şimdi kullanmazsa (yapmazsa) ne zaman kullanacağız? anlamını taşır; ... varken başka şey gerek-mez	Sosyal medya ne güne duruyor?	А соцсети тогда зачем?
--	--	-------------------------------	------------------------

1726. ne fayda?

Какая польза?	Artık neye yarar?	Bana senin yüzün gerek, ayın ne faydası olacak?	Мне нужно твоё лицо, что толку от лунный мне?
---------------	-------------------	---	---

1727. nefesi kesilmek (tıkanmak)

перехватить дыхание; задохнуться	güç soluk alacak duruma gelmek veya soluğu büsbütün durmak	Nefesim kesilirken yüzüne bakmaya cesaretim olmadığından kaçmaya çalıştım.	Задыхаясь, я пыталась убежать, не смея взглянуть ему в лицо.
----------------------------------	--	--	--

1728. nefesi kuvvetli (olmak)

человек, чьи молитвы эффективны	dua okuyup üflediğinde bir hastalığı iyileştirip, sıkıntıyı giderdiğine inanılan kişi	Dedemin nefesi kuvvetlidir, gel sana da okuyversin.	Молитвы моего дедушки очень действенные, приходи — он за тебя помолится. (буквально: читают и дуют на человека)
---------------------------------	---	---	---

1729. nefes nefese

тяжело дыша, запыхавшись	koşarak, sık sık soluyarak, heyecanlı ve yorulmuş bir şekilde (gelmek)	Nefes nefese bahçe kapısından içeri girdi.	Он зашёл через дверь сада, тяжело дыша.
--------------------------	--	--	---

1730. nefes tüketmek

говорить до хрипоты; тратить силы на уговоры; надрываться	bir şeyi anlatmaktan çok yorulmak	Boşuna nefes tüketiyorsun, baksana anlamıyor.	Зря надрываешься, видишь — он тебя не понимает.
---	-----------------------------------	---	---

1731. nefesine yedirememekсм. син. *onuruna yedirememek***1732. nefisini körletmek**

заморить червячка	bir takım yollarla iştah duygusunu dindirmek	Nefsimi körletmek için, ucundan iki lokma kopardım.	Я оторвал два кусочка с краю, чтобы заморить червячка.
-------------------	--	---	--

1733. ne güne durmak

(обычно в форме Ne güne duruyor?) в значении: Чего стойшь? Чего ещё ждёшь? Когда, если не сейчас?	'Şimdi yapmazsa, ne zaman yapacak' anlamında kullanılır.	Gitsin istesin kıızı, daha ne güne duruyor?	Пусть пойдёт и попросит руки девушки, чего он ещё ждёт?
---	--	---	---

1734. nefisini yenmek

перебороть себя; победить свой отрицательные качества	arzularının, ihtiraslarının önüne geçebilmek	Yenilmemenin tek sırrı vardır: Nefsini yenmek!	Чтобы не проиграть нужно только одно: победить свой отрицательные качества!
---	--	--	---

1735. ne idiği belirsiz

без роду без племени	ne olduğu, niteliği, soyu soppu, nereli olduğu bilinmeyen	Ne idiği belirsiz bir yığın insan hükümette yer almış.	Масса людей без роду, без племени вошло в правительство.
----------------------	---	--	--

1736. ne mal olduğunu anlamak

понять, кто есть человек на самом деле, его истинные намерения, узнать, что за фрукт	asıl niteliğini, işe yaramaz oluşunu, kötü niyet beslediğini anlamak	Onun ne mal olduğunu şimdi anlarız.	Сейчас узнаем, кто он есть на самом деле.
--	--	-------------------------------------	---

1737. ne od var ne ocak

<i>sopost.</i> пусто, ни кола ни двора, хоть шаром покати	aşırı yoksulluğu, geçim darlığını anlatmak için kullanılır	Hoca, bilmez misin ki evde ne od var, ne ocak.	Ходжа, разве ты не знаешь, что дома хоть шаром покати.
---	--	--	--

1738. ne oldum delisi olmak

- O -

1749. ocağı kör kalmak

остаться без наследника / приёмника – о роде / династии	soyunu sürdüreceк çocuğu bulunmamak, соуу түкенмиш olmak	Ocağı kör olaydı, senin gibi birini dünyaya getirmeseydi.	Пусть лучше бы он остался без наследника, чем имёл такого ребёнка как ты.
---	--	---	---

1750. ocağı batmak

распаться (о семье), прекратиться (о роде)	yuvası yıkılmak ya da соуу түкенmek	Oğlan öldü ocak battı.	Пáрень умер, и его род прекратился.
--	-------------------------------------	------------------------	-------------------------------------

1751. ocağı tütmeк

продолжаться (о роде)	соуу devam etmek	Zaten nasıl olup da evlenmiş bu ikisi, anlamıyorum ya, bu gidişle yakında ocakları ayrı tütecek bunların.	Я не понимаю, как эти двое вообще поженились, если так пойдёт и дальше, скоро они разведутся (досл. их род будет продолжаться по-отдельности).
-----------------------	------------------	---	--

1752. ocağına darı (ağacı) ekmek

разорять чью-л. семью; уничтожить что-л.; вбить гвоздь в чей-то гроб	birinin evini barkını dağıtmak, düzenini alt üst etmek, yuvasını yıkıp toparlanamaz hâle getirmek	Partiler demokrasinin ocağına darı ekmışlerdir.	Пáртии вбили гвоздь в гроб демократии.
--	---	---	--

1753. ocağına düşmeк

искать покровительства / защиты; умолять о помощи	birine yardım etmesi için yalvarmak, koruması için sığınmak	Ocağına düştüm ağam, beni bu işten ancak sen kurtarırsın!	Умоляю тебя о помощи, мой господин, только ты меня можешь спасти от этой проблемы!
---	---	---	--

1754. **osağına incir dikmek**разорять чью-л. семью; см. *выше* син. *osağına darı etmek*1755. **osağını söndürmek**

истребить чей-л. род	ailenin dağılmasına sebep olmak, çocuk çocuğunu yok etmek	Osağımı söndürdü katiller!	Убийцы уничтожили мой род (мою семью)!
----------------------	---	----------------------------	--

1756. **oğul balı**

1. первый взяток, первый мёд от молодого роя;	1. oğul anlarının yaptığı bal;	1. Bacanağın bir kaç petek arısı vardı.	1. У свояка было несколько ульев.
---	--------------------------------	---	-----------------------------------

İşte bu sebepten kahvaltıda dikkati çeken bembeyaz oğul balı oldu.	Вот поэтому за завтраком внимание привлёк белый-пребелый первый мёд.
--	--

2. внук, рождённый от сына.	2. evlât, evlâdın ana babaya yansıyan geliri.	2. Hadi, oğul balım! Bugün bayram ve bayramda erken kalkılır.	2. Давай, внучок! Сегодня праздник, а в праздник встаёт пораньше.
-----------------------------	---	---	---

1757. **oğul vermek**

1. создавать рой (новую пчелиную семью из медоносных пчёл);	1. oğul anlarının bir bölüğü kovandan ayrılıp başka bir kovana gitmek, yeni bir oğul arısı topluluğu meydana getirmek	1. Oğul verme bal verimini ne yönlü etkiler?	1. Как влияет создание новой пчелиной семьи на производство мёда?
---	---	--	---

2. (о Всевышнем) послать сына [продлить род].	2. Tanrıdan bir erkek evlat istemek.	2. El kaldırıp dua eylediler, «Allah Taâlâ sana bir oğul versin» dediler.	2. Он подняли руки в молитве и произнесли: «Пусть Великий Аллах пошлёт тебе сына (продолжит твой род)!»
---	--------------------------------------	---	---

1758. **o gün bugündür**

1. с тех пор;	1. o zamandan beri;	1. İşte o gün bugündür, altı sene geçti, hiçbir zaman gözyaşı dökmedim.	1. С тех пор прошло шесть лет, я не пролил и слезинки.
2. Этот день настал!; Вот и настал этот день!	2. evvelden beri beklenen gün bugündür, harekete geç.	2. İşte, o gün, bugündür. Bence her insanın özel bir günü olmalı.	2. Вот и настал этот день. По-моему, у каждого человека должен быть особый день.

1759. oh çekmek

вдыхать с облегчением; вздохнуть, радуясь или злорадствуя, радоваться чужому горю	rahatlamak; birinin kötü duruma düşmesine sevinildiğini anlatır. ona "oh olsun!" demek	Derin bir oh çektim bunu görünce...	Увидев его, я вздохнул с облегчением...
---	--	-------------------------------------	---

1760. oh demek

СМ. ВЫШЕ

1761. ok gibi ciğerine işlemek

задевать за живое	bir konuda bir şeyden çok etkilenmek, acı ve ıstırap duymak	Her söz ciğerine bir ok gibi işlemiş, derin yaralar açmıştı.	Каждое слово ранило его как стрела в сердце, оставляя глубокие раны.
-------------------	---	--	--

1762. okka çekmek

оказаться неожиданно тяжёлым	hacminden daha fazla ağır gelmek	Kırgız koyunları bir yaşındaki danalar kadar iri, kuyrukları ise bilamübalğa (mübalğasız) on okka çekecek derecede cesim idi.	Кыргызские овцы были крупные, размером с однолётного телёнка, а их хвосты, без преувеличения, тянули на 10 килограмм.
------------------------------	----------------------------------	---	---

1763. okkalı kahve

кофе, подаваемый в большой чашке	bol kahve ile yapılmış ve büyük fincana konmuş kahve	Çok yorgunum bir okkalı kahve yap da kendimize gelelim be usta!	Я очень устал, сделай большую чашку кофе – придем хоть в себя, шеф!
----------------------------------	--	---	---

1764. okkanın altına girmek

безвинно пострадать	haksız yere eziyet çekmek, zarar ve ceza görmek	Bunca uyanıklığa rağmen yine de girdi okkanın altına.	Несмотря на всю эту осторожность, он всё же пострадал.
---------------------	---	---	--

1765. ok yaydan çıkmak

сделанного не воротишь, ничего не подделаешь; процесс запущен, обратного пути нет	geri dönülemeyecek bir iş yapmak, söz söylemek ya da bir harekette bulunmak	Bundan sonra geriye dönüş yok, ok yaydan çıktı bir kere.	Потом уже обратной дороги не будет, процесс уже запущен (стрела уже выпущена).
---	---	--	--

1766. okulu kırmakпропускать за-
нятия, сбегать из
школыokuldan kaçmak,
derslere girmemekYıllar sonra,
lisedeyken
kaçaklığımı kimse
bilmediği için, okulu
kırmak daha zevkli
bir şey oldu.Годы спустя, когда
я учился в лицее,
пропускать за-
нятия стало ещё
приятнее, так как
никто не знал о
моих побёгах.**1767. ola ki...**

возможно, что ...

belki olur ya, olabilir
ki...Ola ki bir daha
karşılaşırsınız.Возможно, мы ещё
раз встретимся.**1768. olan biten**событие, проис-
шествие, случив-
шеесяolup geçenler,
olanların hepsi,
meydana gelenlerOlan bitenden hiç
haberim olmadı.Я вообще не был в
курсе произошед-
шего.**1769. oldu bittiye getirmek**поставить перед
фактом (не терпя
возражений)emrivaki yapmak,
geri dönülmesi güç
ve imkânsız bir
durum oluşturmakOldu bittiye
getirerek tarlayı
satın aldılar.Они купили зём-
лю, просто по-
ставив нас перед
фактом.**1770. oldum bittim**испокон веков,
всегда, всю жизнь;
син. *oldum olası*başından beri, öteden
beri, ilk zamandan
beri, kendimi
bildiğimden beriOldum bittim,
kızırım bu
adamlara.Сколько себя пом-
ню, меня всегда
злили эти люди.**1771. olmazsa olmaz**обязательное
условие / требо-
вание; то, без чего
нельзя обойтись;
совершенно
необходимый;
неотъемлемый;
непрерывныйvazgeçilemez
koşul, olmanın,
gerçekleşmenin
koşulu olan,
kesinlikle olması
gerekten. (англ.
must-have)Aksesuar olarak
ne kullanırsınız,
olmazsa olmazınız
nedir?Что вы исполь-
зуете в качестве
аксессуаров, что
является вашим
непрерывным
украшением?**1772. olmayacak duaya amin demek**досл. говорить
«аминь» в ответ на
молитву, которая не
будет совершаться
сопост. строить зам-
ки из песка; зани-
маться бесполезным
деломsonuç vermeyecek
bir işle uğraşmak
ya da buna destek
vermekZaman zaman
insan, böylesine
olmayacak duaya
âmin der ve
dolayısıyla da
kendini aldatır.Время от времени
человек строит
замки из песка,
и, как следствие,
обманывает сам
себя.

- Ö -

1803. **öbür (öteki) dünya**тот свет; потусто-
ронний мирahiret, insanların
öldükten sonra
gidecekleri ve ebedî
olarak kalacakları
âlemÖteki dünyada
inşallah yüzümüz
güler.Даст Бог, на том
свёте мы обретём
покой (возрадуем-
ся).1804. **öbür dünyayı boylamak**умереть; от-
правиться на тот
свет

ölmek

Onların çoğu öbür
dünyayı boyladı.Большинство из
них отправилось
на тот свет.1805. **öç almak**

мстить

yapılan bir
kötülüğün acısını
aynı derecede bir
kötülük yaparak
çıkarmakÖç alma fikrinden
vazgeçirmeliyiz onu.Мы должны отго-
ворить его от идеи
отомстить.1806. **ödü patlamak**насмерть перепу-
гатьсяani bir olay
sebebiyle çok
korkmakFareden ödüm
kopar.Я до смерти боюсь
мышей.1807. **öfke topuğa çıkmak (öfke topuklarına çıkmak)**приходить в
ярость / бешен-
ство; кипеть от
злостиçok öfkelenmek,
sinirlenmekBak artık öfke
topuğa çıktı, sus
dedim sana!Смотри, (он) уже
кипит от злости,
я сказал тебе:
«Молчи!»1808. **öksüz(ler) babası/anası**благодётель,
(благодётельница)
помогающий си-
ротам и беднякамyoksul ve kimsesiz
olanları gözeten
kadın ya da erkekYaşa öksüzler
babası, yetimler
babası, bin yaşa»
sesleri ve alkışlar
arasında hükümet
binasına geldi.«Да здравству-
ет благодётель,
помогающий
сиротам, многие
лёта!», — до-
неслось до пра-
вительственного
здания сквозь шум
и аплодисменты.

1809. öküzün altında buzağı aramak

из погов. искáть телёнка под быкóм (пытáться при пóмощи нелёпых дóводов докáзывать что-л.); взять с потолка, в́ысосать проблéму из пáльца

kimi sebepler, bahaneler uydurarak suç ve suçlu bulma çabasında olmak

Öküz altında buzağı arayan bu adamlara anlat ki, postayla geldi bunlar diye.

Объя́сни э́тим лю́дям, кото́рые здесь нам пыта́ются в́ысосать про-блéму из пáльца, что их достáвили пóчтой.

1810. öküz boyunduruğa bakar gibi bakmak

смотре́ть с оби-дой, исподло́бья; смотре́ть как мышь на крупú

istemedem, mecburen bakmak

Öküz, boyunduruğa bakar gibi bana bakıyor.

Он смотре́л на меня́, как мышь на крупú.

1811. ölçü almak

обмеря́ть

her hangi bir şeyin boyutlarını ölçmek

Yeni kapı için ölçü aldı, fiyat verdi, sipariş ve peşinat aldı.

Он сде́лал заме́ры для но́вых дверéй, сказа́л це́ну, офор-мил зака́з и взял авáнс.

1812. ölçüp biçmek

хороше́нко взвё-шивать / обдú-мывать [всё] за и прóтив, прики́ды-вать в уме́

bir konuda çok ayrıntılı düşünmek, inceden inceye düşünmek, değerlendirmek

Yarın karşılaştıklarında gösterebilecekleri tepkileri ölçüp biçti kafasında.

Он хороше́нко обдúмал, как он мо́жет отреаги́ро-вать, когда́ о́ни за́втра встре́тятся.

1813. ölçüsünü bildirmek

постáвить на ме́сто; *син. haddini bildirmek*

haddini bildirmek, cezasını vermek

Haddini bilmeyene haddi bildirilir.

Того́, кто не уме́ет себя́ вест́и, ста́вят на ме́сто.

1814. öl dediği yerde ölmek, kal dediği yerde kalmak

беспрекосло́вно слу́шаться кого́-л.

onun sözünden, buyruğundan hiç çıkmamak

Halk öl dedikleri yerde ölmek, kal dedikleri yerde kalmak zorundaydı.

Наро́д до́лжен был беспрекосло́вно их слу́шаться: сказа́ли умерéть — умри́, сказа́ли оста́ться — оста́нся.

1815. ölmek var, dönmek yok

досл. умерéть, но не отступáть

«Neye mal olursa olsun, iş sonuna kadar götürülecektir, yok bize. yapılmasından kaçınılmayacaktır» anlamında kullanılır.

Özgürlük yolunda ölmek var, dönmek yok bize.

На пу́ти к свобо́де мы умрём, но не отступ́им!

1816. ölü fiyatına

очень дешёво, за бесценок	yok pahasına, değerinden çok ucuza, az bir para ile	Arsaları ölü fiyatına satmak zorunda kaldık.	Нам пришло́сь прода́ть уча́стки зе́мли за бесце́нок.
---------------------------	---	--	--

1817. ölü mevsim

ме́ртвый сезо́н	işin veya alışverişin az olduğu, durgun geçtiği zaman dilimi	Bizim iş en ölü mevsimini yaşıyor.	Наш бизне́с пережива́ет сейча́с (са́мый) ме́ртвый сезо́н.
-----------------	--	------------------------------------	---

1818. ölüm Allahın emri

1. все сме́ртны;	1. herkes ölecek, ölüm mukadderdir;	1. Doğduk ki öleceğiz, bundan kaçınılamaz çünkü ölüm Allah'ın emri.	1. Мы рожда́емся, что́бы пото́м уме́ре́ть, и э́то неизбе́жно, пото́му что́ все мы под Бо́гом хо́дим.
2. умру́, но ... (выраже́ние уве́рения в твёрдо́сти приня́того реше́ния при нали́чии опа́сности).	2. kesin karar verme durumunda kullanılır.	2. Bir darıldı mı, bayrama kadar ölüm Allah'ın emri, barışmazdı.	2. Ёсли он оби́делся, то умре́т, а до пра́здника не помири́тся.

1819. ölüm döşeginde

лежа́ть на сме́ртном одре́	ölmek üzere	Bir gün hastalandı ve ölüm döşeginde idi, hasta yakınları içeriye girdiler.	Одна́жды он заболел и уже́ лежал на сме́ртном одре́, когда́ к ко́мнату зашли́ его́ бли́зкие.
----------------------------	-------------	---	--

1820. ölüm kalım meselesi

вопрóс жи́зни и сме́рти, жи́зненно ва́жный вопрóс	yok olmamak amacıyla girilen mücadele	Mesele, adeta bir ölüm kalım meselesi haline gelmişti!	Э́тот вопрóс почти́ преврати́лся в вопрóс жи́зни и сме́рти!
---	---------------------------------------	--	---

1821. ölüme terk etmek

оста́вить умира́ть, оста́вить на ве́рную поги́бель	ihtiyaç sahibi veya bakıma muhtaç birisini yalnızlığa terk etmek, tek başına yapmacağını bile bile yalnız bırakmak	Operasyonu biliyordun. Kızı kurtardın, öbürlerini ölüme terk ettin.	Вы зна́ли об опера́ции. Ты спас де́вушку, ты оста́вил оста́льных умира́ть.
--	--	---	--

1822. ölümle burun buruna gelmek

смотреть смерти в глаза	ölümle sonuçlanabilecek çok büyük bir tehlike ile karşılaşmak	Öyle ya da böyle, olan olmuştu artık, hayatımda ilk defa ölümle burun buruna gelmiştim.	Так или иначе, что случилось, то случилось, я первый раз в своей жизни смотрел смерти в глаза.
-------------------------	---	---	--

1823. ölümlü dünya

бранный мир, тленный мир	sonunda öleceğimiz dünya	Dünya ölümlü, dünya üzerindeki her şey gibi sen de ölümlüsün.	Мир тленен, как и все, что есть в этом мире, ты тоже тленен.
--------------------------	--------------------------	---	--

1824. ölümü göze almak

рисковать жизнью	yaptığı iş uğruna ölmekten korkmamak, yürekli davranmak	Allah yolunda ölümü göze aldı yiğitler.	Храбрецы готовы отдать свою жизнь во имя Аллаха.
------------------	---	---	--

1825. ölümüne susamak

искать смерти; <i>син. ölüme koşmak</i>	yapmakta olduğu tehlikeli işte ölümü kendi üzerine çekecek davranışta bulunmak	Ölümüne mi susadın, çekil şu arabanın önünden!	Ты смерти, что ли ищешь, не стой перед машиной, отойди!
---	--	--	---

1826. ömrü vefa etmemek

умереть, не достигнув / не дождалшись чего-л.	bir şeye kavuşmadan, bir sonuca ulaşmadan ölmek	Okulunu bitirip doktor olacaktı ama ömrü vefa etmedi.	Отучившись, он стал бы доктором, но умер, так этого и не случилось.
---	---	---	---

1827. ömür adam

жизнерадостный / весёлый / замечательный / душевный человек	beğenilen, çok hoş giden, değişik düşünceleri olan adam	Sevdiğimiz birinden bahsederken, "Ne ömür adam; onun sohbeti pek ömür," deriz.	Когда мы рассказываем о том, кто нам нравится, мы говорим: «Какой душевный человек, беседовать с ним так приятно».
---	---	--	--

1828. ömür sürmek

жить в своё удовольствие, наслаждаться жизнью, жить припеваючи	iyi ve rahat yaşamış olmak	Uzun bir ömür sürdü dedem.	Мой дедушка прожил долгую, спокойную жизнь.
--	----------------------------	----------------------------	---

1829. ömür törpüsü

1. изнурительный труд;	1. insanı yıpratın, yoran, sıkıntıya sokan, uzun ve yorucu iş;	1. Eritmeye yetmedi bizi ne geniş mesafeler ne de ömür törpüsü uzun seneler.	1. Ни большие расстояния, ни долгие годы изнурительного ожидания не смогли нас сломать.
2. редк. спиногрёз.	2. hayırsız evlatlar için söylenir.	2. -	2. -

1830. ön ayak olmak

лидировать, быть впереди всех, возглавлять	bir işin yapılmasında ilk başlayan olup herkesi arkasından sürüklemek	Haydi ön ayak ol da koşsunlar biraz.	Давай, стань примером для всех, пусть немного побегают.
--	---	--------------------------------------	---

1831. önu sıra gitmek

идти впереди	önünden, çok uzak olmayan bir aralıkla	Uykusunda şapkasının kafasından uçup, rüzgârın önu sıra savrulup gittiğini gördü.	Во сне он видел, как шапка слетела с его головы, и ветер унёс её вперёд.
--------------	--	---	--

1832. öne düşmek

1. идти впереди;	1. önderlik ya da kılavuzluk etmek;	1. Gök tüylü, gök yeleli kurt gene öne düştü.	1. Волк, мех и грива которого были цвета неба, опять вышел вперёд.
2. показывать дорогу.	2. en önde yürümek.	2. Atına atladı öne düştü, peşinden ganimet kervanı ağır ağır yol alıyordu.	2. Запрыгнув на коня, он стал указывать путь, за ним медленно двигался караван, везущий трофеи.

1833. öne sürmek

выдвигать, предлагать (идею и т. п.); <i>син. ileri sürmek</i>	(birini) ilkin eyleme geçmesi için önermek	Bir yandan, zannederim, şöyle bir iddia öne sürmek makul olacaktır.	С одной стороны, думаю, было бы разумно выдвинуть подобное утверждение.
--	--	---	---

1834. önünde ardında gidilmez

ненадёжный	arkadaşlığına güvenilmez	Önünde ardında gidilmez medya, dün hevesle zirveye taşdıklarını, ertesi gün sıkılıp hoyratça yerin dibine batırır.	СМИ, котóрым нелъзя доверять, это те, кто жёст- ко низвѣргнут на самое дно то, что еще вчера с энту- зиазмом перевоз- носили до небѣс, утратив всякий интерѣс ужѣ на слѣдующий день.
------------	-----------------------------	---	--

1835. önüne gelen

каждый встреч- ный	olur olmaz kimse, herkes, karşısına çıkan	Önüne gelene sordu ama bulamadı.	Она спрашивала у каждого встреч- ного, но так и не смогла найти.
-----------------------	---	-------------------------------------	---

1836. önüne bakmak

1. стыдиться, опускать глаза от <i>стыда / смущения</i> ;	1. utanmak, mahcup olmak;	1. Tahir bir köşeye oturmuş, küskün küskün önüne bakıyordu.	1. Тахир сидѣл в углу, обиженно опустив глаза.
2. смотреть в будущее осторóж- но; быть болѣе внимательным в дальнейшем.	2. dikkatli ve tedbirli olmak.	2. Hem aldattım hem aldatıldım da, ama önüme bakmayı hayat bana öğretti.	2. Я изменял, и мне изменяли (обманывали), но жизнь научила меня быть внимá- тельным и осто- рóжным.

1837. önüne çıkmak

1. появиться пѣред кем-л.; выйти пѣред кем-л.;	1. bir kişiyi veya şeyi ansızın karşısında görür vermek. İlk defa görmek, yüz yüze gelmek;	1. 19 Aralık 1829 günü Chopin Varşova'da seyirci önüne çıktı.	1. 19 декабрѣ 1829 гóда Шопѣн появился пѣред зритѣлями в Вар- шаве.
2. вьіступить прóтив; встать пѣред кем-л. чтó- бы помешать.	2. bir duruma karşı olduğunu göstermek veya bu duruma engel olmak amacıyla davranışta bulunmak.	2. <...> şeytan önüne çıktı ve ona engel olmak istedi.	2. <...> Сатана встал пѣред ним и хотѣл емú поме- шать.

- Р -

1847. pabucu dama atılmak

быть <i>отодвинутым</i> на <i>второй план</i> / <i>сменным со старой позиции</i> / <i>заменённым кем-то более опытным /умёлым</i> ; утратить расположение когó-л.; терять <i>популярность</i> / <i>славу</i>	kendisinden üstün birinin çıkmasıyla gözden düşmek, değer ve itibarını kaybetmek	Yeni bir elektrikçi aldılar, desene Murat'ın pabucu dama atıldı.	Онi наняли нóвого элэктрика, Мурат ужé впал в немiлость, ты тóлько подúмай.
--	--	--	---

1848. pabucunu eline vermek

<i>вытолкнуть</i> / <i>выставить</i> за дверь, выгонять со слúжбы; увóлить; <i>выпереть с работы</i> ; <i>вышибать</i> ; <i>выдворить</i> ; <i>спускать с лéстницы</i> ; <i>гнать в шéю</i> ; <i>вышвыривать</i> ; <i>сокращать</i> ; <i>указывать на дверь</i> ; <i>отстранять от дóлжности</i>	dolaylı olarak kovmak	Düşmanı yorar pabucunu eline verir.	Он врагá изведёт и вы́ставит за дверь.
--	-----------------------	-------------------------------------	--

1849. pabucunu ters giydirmek

заставить когó-л. ретироваться	güç bir duruma düşürerek telâşlandırmak, bu telâşla kaçmasına sebep olmak	Kadın şeytana pabucunu ters giydirir	Жéнщина заставит чертá лысого ретировáться.
--------------------------------	---	--------------------------------------	---

1850. pabuç bırakmamak

не бояться, не страшиться, не отступать; <i>син. gürlütüye pabuç bırakmamak</i>	yılmamak, korkmayıp yapacağından vazgeçmemek	Ben öyle olur olmaz insanlara pabuç bırakmam.	Я не боюсь всяких встречных-попечных.
---	--	---	---------------------------------------

1851. pabucuna taş kaçmak

встретить препятствие на своем пути. столкнуться со сложностью / разоблачением; испытать шок от разоблачения; быть загнанным в угол; см. *pabucuna kum dolmak*

ortaya çıkan durum karşısında tedirgin olmak

Böyle bir şey alınmadı diyordu; faturayı gösterince pabucuna taş kaçtı.

Он говорил, что не покупалось такое. Но, как только ему показали квитанцию, он опешил.

1852. pabuç kadar dili olmak

иметь длинный язык

bir şeyi kaba ve terbiyesiz bir şekilde cevaplamak; kürek kadar dili olmak

Geçen sefer bindiğim taksicinin pabuç kadar dili vardı.

У таксиста, который подвозил меня в прошлый раз, был очень длинный язык.

1853. paçaları sıvamak

засучив рукава, начать важное дело

bir işi yapmak için hazırlanmak

Bir an önce paçaları sıvayıp işe başlamak istiyordu.

Он хотел как можно скорее засучить рукава и начать работать.

1854. paçavrasını çıkarmak

прям. и перен.: привести в негодное состояние, изнашивать; истрепать, размазать; син. *paçavraya çevirmek*

çok hırpalamak, sağlam yerini koymamak, işe yaramaz bir duruma getirmek

Beş kişiydiler, adamın paçavrasını çıkardılar.

Их было пятеро, они его просто размазали.

1855. paha biçilmez (paha biçmek / kesmek)

бесценный, не имеющий цены (назначать / определять цену, оценивать)

çok pahalı, kıymeti ölçülemeyecek kadar yüksek

Paha biçilemez tablolar sergilenmişti.

Выставлялись бесценные полотна.

1856. pahalıya mal olmak (oturmak / patlamak)

дорого обойтись

kolay elde edilememek; para, özveri ve emek gerektirmek; zarara ve sıkıntıya yol açmak

Bu ev size pahalıya mal olsa gerek.

Должно быть, этот дом вам дорого обошелся.

1857. paldır küldür

1. шумно; с грохотом;	1. büyük bir gürültü ile;	1. Paldır küldür merdivenlerden inmeye başladılar.	1. Онí начали с грохотом спускаться с лестницы.
2. без раздумья, вдруг, неожиданно;	2. ansızın ve kurallara uymaksızın;	2. Birden bağıarak paldır küldür rakibine vurmaya başladı.	2. Неожиданно с криками он стал наносить удары по сопернику.

1858. pamuk ipliği ile bağlamak

найти временное средство	etkisi az sürecektir, köksüz, geçici bir çözüm yolu bulmak	Çünkü ilişkimiz zaten pamuk ipliğine bağlı, dengeyi bozmamak adına duymazdan geliyoruz.	Так как наши отношения и так висят на волоске, мы предпочитаем ничего не слышать, чтобы не нарушить хрупкое равновесие.
--------------------------	--	---	---

1859. pamuklara sararak bakmak (sakinmak)

пестовать; растить и беречь как зеницу ока	çok nazik davranmak; yumuşak davranmak; gözü gibi sakınmak. üzerine titremek; tatlılıkla idare etmek	<...> Nero'mu pamuklara sararak büyüttüm.	<...> я растила своего Неро, пылинки сдувая.
--	--	---	--

1860. pancar kesilmek

покраснеть	mahcup olup kızarmak	Ali Bekir pancar kesildi.	Али Бекир покраснел.
------------	----------------------	---------------------------	----------------------

1861. paniğe kapılmak

впадать в панику	çok korkmak, telaşa sürüklenmek	Çocuklar paniğe kapılacaklar diye endişeleniyorum.	Боюсь, что дети поддадутся панике.
------------------	---------------------------------	--	------------------------------------

1862. parağan gibi ezberlemek

зазубрить как попугай; повторять, не понимая смысла	anlamını bilmeden ezberlemek	Ezberlediğini parağan gibi ezberler.	Все, что он учит, зазубривает, не понимая смысла.
---	------------------------------	--------------------------------------	---

1863. papara(yı) yemek

получить нагоняй	çok azarlanmak	Üçüncü derse yetiştiğimde senin yüzünden paparayı yedim.	Придя к третьему уроку, я получил нагоняй из-за тебя.
------------------	----------------	--	---

1864. papaza kızıp oruç (perhiz) bozmak

из погов. рассер-
дівшись на попá,
нарúшить пост и
навредíть самому
себé; *сопост*: назлó
мáме отморóзить
ýши

başkasına kızıp
kendisine zarar
verecek eylemde
bulunmak

Şimdi hiç kızmadan,
sinirlenmeden, hırslan-
madan, papaza
kızıp, oruç bozma-
dan, bir durum
değerlendirmesi
yapalım.

А сейчáс дадím
оцénку ситуáции
без злóсти, нérвов,
амбíций, чтóбы не
навредíть самím
себé.

1865. para babası

богатéй, богáч,
толстосúм

çok zengin, parası
bol olan

Hatta ilk
zamanlarda para
babası devletlerin
bize borç vermek
için adeta yarış
ettikleri bile
söylenbilir.

На сáмом дéле,
мóжно дáже ска-
зáть, что в начáле
богáтые стрáны
соревновáлись
друг с дрúгом,
чтóбы дать нам в
долг.

1866. para canlısı

пáдкий на дéньги

parayı çok seven,
paraya düşkün

Para canlısı
olduğunu biliyorum.
Patronlarına şantaj
yapmışsın.

Я знáю, что ты пá-
док на дéньги. Ты,
оказывáется, шан-
тажíровал своих
начáльников.

1867. para çekmek

зabрáть дéньги (из
бáнка и т. п.); снятá
дéньги

banka veya benzeri
bir yere yatırılmış
parayı geri almak

Ertesi gün Soner ilk
iş olarak bankadan
depozito için para
çektі.

На слéдующий
дeнь Сонер пёр-
вым дéлом снял
дéньги бáнка для
депозíта.

1868. para çıkarmak

досл. доставáть
дéньги откúда-л.;
печáтать / выпу-
скáть дéньги

para basmak

Para çıkarmak, bir
devlet bankasının işi
olmalıdır.

Печáть дéнег
должнá быть
обязáнностью
госудáрственного
бáнка.

1869. parasını çıkarmak

оправдáть расхóды;
окупíть потрáчен-
ное

(bir şey) verilen
parayı karşılayacak
kadar yarar
sağlamak

35 bin liraya mal
olmuştu film. 1,5
ayda parasını çıkardı
ve büyük iş yaptı.

Бюджéт фíльма
состáвил 35 тýсяч.
За 1,5 мeсяца он
окупíлся и имéл
большóй успéх.

1870. para dökmek

потра́тить де́ньги на что-л.	bir şey için çok para harcamak	Düğün için az para dökmeli.	Он потра́тил не́мáло де́нег на сва́дьбу.
------------------------------	--------------------------------	-----------------------------	--

1871. para etmemek

сто́ить; продава́ть-ся по хоро́шей цене́	değeri pahasına satılamamak	<...> elmanın bu yıl iyi para edeceğinden falan söz ediyoruz.	<...> мы говори́м о том, что́ в э́том го́ду (прода́жа) я́блок принесе́т хоро́шие де́ньги.
--	-----------------------------	---	---

1872. parasını sokağa atmak

выбра́сывать де́ньги на ве́тер	değeri olmayan bir işe ya da mala para vermek	Ben mektep parasını sokağa atmak istemem.	Не хочу́ выбра́сывать де́ньги шко́лы на ве́тер.
--------------------------------	---	---	---

1873. para kesmek

1. печа́тать де́ньги;	1. devletin (Darphanenin) para basması;	1. Devlet karşılıksız para keserse enflasyon olur.	1. Е́сли прави́тельство бу́дет печа́тать де́ньги без обеспе́чения (това́ром), возникнет инфля́ция.
2. загреба́ть боль́шие де́ньги, мно́го зарабо́тать; <i>син. para basmak;</i>	2. çok para kazanmak;	2. Şehrin en işlek caddesine açtığı büfe sanki para kesiyor.	2. Кио́ск (с прода́жей у́личной еды́), кото́рую он откры́л на са́мой оживлённой у́лице го́рода, похо́же, приноси́л боль́шие де́ньги.

1874. para kırmak

разг. зашиба́ть де́ньгу	çok para kazanmak	Bak, ustan tıkrır tıkrır para kırıyor, ev yaptırdı.	Смотри́, как твой хозя́ин де́ньгу зашиба́ет: дом постро́ил.
-------------------------	-------------------	---	---

1875. para sızdırmak

вымога́ть де́ньги; <i>син. para koparmak</i>	kandırarak, zorlayarak birinden para almak	Kabadayılar esnaftan az para sızdırmadılar.	Нема́ло де́нег отня́ли рекети́ры (рэке́тиры) у реме́сленников.
--	--	---	--

- R -

1959. **rafa kaldırmak**

отклáдывать в дóлгий ящик; <i>син.</i> <i>rafa koymak</i>	bir iş üzerinde artık durmamak, o işi kenara itmek, ihmal etmek	Bizim teklifimizi yine rafa kaldırmışlar.	Нáше предложéние опя́ть отложи́ли в дóлгий ящик.
---	--	---	---

1960. **rafa koymak**см. *син. rafa kaldırmak*1961. **rahat durmamak**

не сидéть спо- кóйно, крутíться; прокáзначать, шкодничать, набедокúрить	yaramazlık etmek, kımıldayıp durmak	Rahat durmadın, beni zor durumda bıraktın.	Вот тебе́ споко́йно не сидéлось — постáвил меня́ в затруднítельное положéние.
---	--	--	---

1962. **rahatına bakmak**

забóтиться тóлько о своéм покóе	hiçbir şeye aldırış etmeden rahatını sağlamaya çalışmak	Boş ver, rahatına bak, sen mi düzelteceksin diyenlerden nefret ederim.	Я ненави́жу тех, кто говорít: «Оста́вь, дúмай о себе́, не тебе́ это исправля́ть».
------------------------------------	---	--	---

1963. **rahatı kaçmak**

лишítься покóя	tedirgin olmak, üzülmek	Ama ne yazık ki, vatanın rahatı kaçtı.	Но как жаль, что на́ша рóдина лишítься покóя.
----------------	----------------------------	---	---

1964. **rahatlık (rahat) batmak**

бéзо всякой причíны, во вред себе́ оставлáть хóрошее мéсто	rahatı yerindeyken, iyi bir yerdeyken o yeri olmayacak nedenlerden ötürü terkeden insanlar için sitem biçiminde söylenir	Annem ise Kanada'ya yerleşmeme hâlâ 'rahat battı size' diyerek sitem ediyordu.	Моя ма́ма по- прежне́му упре- ка́ла меня́ из- за тогó, что я пересели́лся в Кана́ду, повторя́я: «Зря вы поки́нули наси́женное мéсто».
---	--	---	--

1965. rahat kıçına batmak

не ценить того, что имеешь; спокойная жизнь не в прок.	bulunduğu rahat durumun kıymetini bilmemek	Otur oturduğun yerde, rahat kıçına mı batıyor?	Сиди, где сидишь, что ты с жи́ра бе́сишься?
---	--	--	---

1966. rahat yüzü görmemek

не знать / не видать покоя	huzur, bolluk, hiç rahatlık görmemek; sürekli sıkıntı, darlık içinde bulunmak	Artık rahat yüzü görmek istiyorlar.	Онı уже просто хотели покоя.
-------------------------------	--	--	---------------------------------

1967. rahmetli olmak

умереть, уйти в мир иной	vefat etmek, ölmek	Çok sigara içerdi Rahmet, rahmetli oldu sonra.	Рахмет очень много курил, потом умер.
-----------------------------	--------------------	--	---

1968. Ramazan keyfi

нервозность, возникающая перед разгово- нием во время поста в месяц Рамазан	oruç tutan bazı kimselerde iftar saatine yakın görülen sinirlilik	Ben o işi, ramazan keyfinden olacak tamamen unutmuştum.	Видимо, из-за нервозности во время поста я совсем забыл об этом деле.
--	--	--	---

1969. ramak kalmak

чуть было, ещё немного и ..., едва не ...	«Bir şeyin olmasına çok az kalmak» anlamında kullanılır.	Makinenin elime değmesine ramak kalmıştı ki, güçlükle kendimi geri attım.	Ещё немного и механизм задел бы мою руку, но, сделав усилие, я отпрянул.
---	--	--	--

1970. rastgele (rast gele)

см. gelişigüzel

1971. rast gelmek

1. встречать кого-л., встречаться, сталкиваться с кем-л. (неожиданно);	1. düşünmediği, beklemediği bir anda biriyle karşılaşmak;	1. Parkta yürürken abime rast geldim.	1. Неожиданно я встретил своего старшего брата во время прогулки в парке.
2. достаться; выпасть кому-л.;	2. düşünmediği veya düşünülmediği hâlde payına düşmek;	2. Pastanın en güzel yeri bana rast geldi.	2. Мне досталось самое вкусное место в торте.

3. удачно находить что-л.	3. <i>isteğe uygun iş bulmak.</i>	3. <i>Rast gelince hiç düşünmeden kabul ettim.</i>	3. Когда я удачно нашёл эту работу, я согласился, не раздумывая.
---------------------------	-----------------------------------	--	--

1972. rast gitmek

быть в порядке, хорошо идти; дела спорятся	<i>bir iş istenilen biçimde gelişmesi</i>	<i>Çok talihli, her işi rast gidiyor.</i>	Он везунчик: у него любое дело спорится.
--	---	---	--

1973. raydan (rayından) çıkmak

разладиться, расстроиться (о делах)	<i>düzeni bozulmak, altüst olmak</i>	<i>Piyasa rayından çıktı, fiyatlar her gün değişiyor.</i>	Дела на рынке разладились, цены меняются каждый день.
-------------------------------------	--------------------------------------	---	---

1974. renk senfonisi

симфония цвета	<i>birbiriyle uyuşan renkler bütünü</i>	<i>Denizlerden dağlara doğru yüceldikçe bir renk senfonisi ortaya çıkıyor...</i>	Перед глазами представала гармония цвета, простиравшаяся от моря до гор...
----------------	---	--	--

1975. rengi atmak

1. выцвети, поблёкнуть, выгореть;	1. <i>solmak;</i>	1. <i>Kumaşın rengi bir yıkamadan sonra attı.</i>	1. После первой стирки цвет ткани поблёк.
2. -da побледнеть син. <i>rengi kaçmak / uçmak.</i>	2. <i>korku, heyecan sebebiyle benzi sararmak.</i>	2. <i>Laboratuvara girdiğimizde bende renk attı zaten.</i>	2. Я побледнел, когда мы зашли в лабораторию.

1976. rengini belli etmemek

проявлять себя / свою сущность; отмалчиваться; не выказывать своё отношение; показать своё настоящее лицо; показать своё истинное лицо	<i>duygularını, düşüncelerini ya da başka bir durumunu belli etmemek, bir şeyi bildiği hâlde bilmez gibi görünmek</i>	<i>Abdülhamid rejiminin en çok korktuğu insanlar ise böyle rengini belli etmeyen kişilerdi.</i>	Больше всего режим Абдульхамида боялся таких людей, которые лишь отмалчиваются.
--	---	---	---

1977. renkten renge girmek

меняться в лице; смущаться, краснеть	<i>heyecan, korku ve utanmadan dolayı yüzünün rengi değişmek, sıkılmak</i>	<i>Öğretmenin yüzü renkten renge giriyordu.</i>	Учитель менялся в лице.
--------------------------------------	--	---	-------------------------

1978. renk katmak

оживлять, давать окраску, окрашивать; украсить (визитом какое-то мероприятие)	neşe, canlılık veya değişiklik kazandırmak	«Hayata biraz renk katmak istedim,» diyor.	Он говорит: «Я хотел добавить немного ярких моментов в жизни!»
--	--	--	--

1979. renk vermekсм. син. *više***1980. renk vermemek**

не подавать вида	bir konu ile ilgili duygularını, düşüncelerini belli etmemek; bildiği hâlde bilmez gibi görünmek	Seyfi bir adama baktı bir parmağına, bir süre renk vermedi.	Сейфи посмотрел на мужчину, потом на свой палец и некоторое время не подавал вида.
------------------	---	--	--

1981. resmiyete dökmek

делать официальным; придавать официальный характер; ставить на контроль	bir iş veya duruma resmiyet kazandırmak, onu resmî kanallardan halletme yolunu seçmek	Ben resmiyete döktüm işi.	Я придавал этому делу официальный характер.
--	--	------------------------------	---

1982. rest çekmek

1. выражать своё окончательное мнение в резких выражениях; сказать, как отрезать;	1. kesin tavır almak, her hangi bir konuda son sözü söylemek;	1.Çocuklar disiplinsiz davranınca, öğretmen rest çekip kimseyi dışarı çıkarmadı.	1. Когда дети вели себя недисципли- нированно, учи- тель категорично запретил всё и никого не выпускал из клас- са.
2. ставить всё на карту тж. <i>перен.</i> : играть ва-банк;	2. bir oyunda önündeki paranın tümünü ortaya koymak;	2. Öyle bir rest çekti ki görmeliydiniz.	2. Вы бы только видели, как он играл ва-банк.
3. отвергнуть; не согласиться с чем-л.	3. kesinlikle kabul etmemek.	3. Para konusunda sorun olunca sanatçı rest çekip gitti.	3. Когда возник вопрос с деньгами, художник отверг всё и ушёл.

- S -

1994. **saat gibi işlemek**

рабóтать как часы́	hiç aksamadan çalışmak	Bulaşık makinesini onardım, şimdi saat gibi işliyor.	Я починил посудомбечную машину: сейчас работает как часы́.
--------------------	------------------------	--	--

1995. **saat tutmak**

засе́чь вре́мя	bir işin ne kadar zamanda yapılacağını, saatine bakarak bekleyip anlamak	Saat tuttum, yolculuğumuz tam beş saat sürdü.	Я засе́к вре́мя, на́ша доро́га продлилась ровно́ пять часо́в.
----------------	--	---	---

1996. **saati saatine uymamak**

(у него́) семь пýтниц на неде́ле	bir kimsenin durumu, huyu sık sık değişir olmak	Ona güvenemem, çünkü saati saatine uymaz.	Я не могу́ ему́ доверя́ть, у него́ семь пýтниц на неде́ле.
----------------------------------	---	---	--

1997. **sabaha çıkamamak**

до́тяну́ть / до́жи́ть до утра́	sabahtan önce ölmek, sabaha kadar yaşayamamak	Hastanın durumu ağır, sabaha çıkacağını sanmıyorum.	Состоя́ние больно́го о́чень тяжёлое, не ду́маю, что он доживе́т до утра́.
--------------------------------	---	---	---

1998. **sabahı bulmak**

не спать́ всю ночь, не спать́ до утра́; син. <i>sabahı etmek</i>	sabahlamak, bir sebeple sabaha kadar uyumamak, bir konu ile uğraşmak	Köye varmamız sabahı bulacak.	До селá мы доберёмся то́лько под у́тро.
--	--	-------------------------------	---

1999. **sabahı etmek**

не спать́ всю ночь, не спать́ до утра́; син. <i>sabahı bulmak</i>			
---	--	--	--

2000. sabahı sabah etmek

не спать всю ночь, не спать до утра; <i>син. sabahı bulmak</i> (etmek)	sabahlamak, bir sebeple sabaha kadar uyumamak, bir konu ile uğraşmak	Gece bir mide bulantısı, bir kusma, sabahı sabah ettim. İçim dışıma çıktı yeminle.	Нóчью у меня́ была́ тошнотá, рвóта, до утра́ не спал. Ей-Бóгу, меня́ всего́ вы́вернуло наизнáнку.
---	--	--	--

2001. sabahın köründe

на зарé, óчень рáно ўтром	çok erken, ortalık henüz ağarmadan, sabahın en erken vaktinde	Sabahın köründen beri yoldayız.	Мы в дорóге с рáнного ўтра.
------------------------------	--	------------------------------------	--------------------------------

2002. sabır taşı

с желéзным терпé- нием, кремéнь (о человéке)	çok sabırlı kimse, túrlü sıkıntılara katlanan	Ben sabır taşı mıyım?	Я тебе́ что, кре- мéнь? (У меня́ что, нérвы желéзные?)
--	---	--------------------------	--

2003. sabrını taşırnak

вы́вести когó-л. из себя́	katlanamaz, daya- namaz, sabredemez olmak; tahammül gücü kalmamak	Çok konuşuyorsun, babanın sabrı taşacak.	Ты мно́го болта́ешь — у па́пы лóпнет терпéние.
------------------------------	--	--	---

2004. sabrı taşmak (tükenmek)

закáнчиваться / лóпаться — о терпéнии	katlanamaz, dayanamaz, sabredemez olmak; tahammül gücü kalmamak	Sabrımı taşırmadan çekip gidin buradan.	Уходите́ отсю́да, пока́ моё терпéние не лóпнуло.
---	---	--	--

2005. sabrı tükenmek

см. син. sabrı taşmak

2006. sabun köpüğü gibi sönmek

лóпнуть как мы́льный пузы́рь	gösterişi olmakla birlikte en hafif bir etki ile yok olmak; uzun süreli olamamak	İnandığı bütün düşünceler, ilkeler sanki birer sabun köpüğü gibi sönmüştür... Artık ne düşünmeye ne de düşündüklerini toparlayıp söylemeye gücü kalmıştır.	Все егó идéи и принципы лóпну- ли как мы́льный пузы́рь... У негó не остáлось сил ни что́бы думáть, ни что́бы, собрав- шись хоть кáк-то с мы́слями, что́-то сказáть.
---------------------------------	--	---	--

2007. **sacayak olmak**

сдружиться, спеться — о троих людях	üç kişi bir araya gelip çok samimi olmak	Erkenden sacayak olmuşsunuz yine bahçede.	(Смотрю), ваше трио так быстро спелось опять в саду.
---	--	---	---

2008. **saç ağartmak**

работать до седых волос на какой-л. работе; <i>син. saç sakal ağartmak</i>	bir işte uzun zaman çalışıp emek vermiş olmak	Anacığım, yetmez mi benim için çektiğin? Bunca yıldır el kapılarında ağarttın saçlarını.	Мамочка, может, хватит уже жертвовать собой ради меня? Ты здоровье отдала, работая в чужих домах. (досл. Твоя голова уже вся седая от работы!)
--	---	--	--

2009. **saç sakal ağartmış**

опытный в чём-л.; тёртый калач, умудрённый, умудрённый опытом, наторелый; бывалый; зубы съел, прошёл огонь, воду и медные трубы, собаку съел	o işte uzun zaman çalışmış, emek vermiş olmak	Çoğu kırkın üstünde, saçı sakalı ağartmış köylü insanlardı.	Это были деревенские аксакалы, большинству было уже за сорок.
--	---	--	---

2010. **saçına ak düşmek**

начать седеть	yaşlanmak, ihtiyarlamaya başlamak	<...> sadece sakal başlarındaki birkaç tel saçına ak düşmüştü.	<...> только несколько волос в нижней части его бороды поседели.
---------------	---	---	---

2011. **saçına başına bakmadan**

не считаясь со своим возрастом, невзирая на возраст	ilerlemiş yaşına yakışmayacak biçimde davranan kimseler	Saçına başına bakmaz, ne bulursa giyininir.	Одевается во что попало, невзирая на возраст.
---	--	---	---

2012. **saçını başını yolmak**

<i>прям. и перен.</i> рвать на себе волосы; убиваться, причитать	birini çok fazla dö- vüp hırpalamak; çok üzülmek, üzüntü- sünden dövünmek	<...> durmadan ağlayıp inliyor, saçını başını yoluyordu.	<...> она без оста- новки плакала и стонала, рвала волосы на голове.
---	--	---	---

2013. saçını süpürge etmek (yapmak)

самоотвѣренно кому-л. служить (обычно используется женщинами)	(kadın) çok büyük istekle çalışıp hizmet etmek, özveri ile birileri uğruna çalışmak	Sizi okutabilmek için saçımı süpürge ettim.	Чтобы вы могли учиться (мы могли оплатить за вашу учёбу), на какие унижения мне только не приходилось идти.
---	---	---	---

2014. saç saça baş başa dövmüşmek

сцепиться в драке (о женщинах); <i>син. saç saça baş başa gelmek</i>	(kadınlar için) kıyasıya kavgaya tutuşmak, birbirlerini hırpalayarak karışıp dövmüşmek	Bir grup öğrenci, okul çıkışında saç saça baş başa dövmüştü.	Группа студентов после школы подралась, потягав друг друга за волосы.
--	--	--	---

2015. saç saça baş başa gelmek

сцепиться в драке (о женщинах); <i>син. saç saça baş başa dövmüşmek</i>	(kadınlar) kıyasıya kavgaya tutuşmak, birbirlerini hırpalayarak karışıp dövmüşmek	Hiç yok yere saç saça baş başa kavga ettiler.	Они сцепились на равном месте.
---	---	---	--------------------------------

2016. saç uzun, akli kısa

волос дóлог — ум кóроток	kadınları aşağılamak için kullanılan bir söz	Ona oğluna olduğu kadar güvenmiyor. Kız çocuğu bu, ne kadar okusa da saç uzun akli kısa olur, der.	Она не доверяет ей настолько, насколько она доверяет своему сыну. «Девочка, что с неё возьмёшь!» — говорит она, сколько бы она ни училась, волос дóлог — ум кóроток.
--------------------------	--	--	--

2017. saç sakal birbirlerine karışmak

обраті, <i>быть / стать</i> нечѣсаным, быть небрѣтым	üstü başı perişan, uzun süre saç ve sakal tıraşı olmamış, kendine çeki düzen vermemiş olmak	Onu, saç sakal birbirine karışmış görünce bayağı canım sıkıldı.	Кóгда я увидел его таким зарóсшим и неопрятным, мне стало не по себе.
--	---	---	---

2018. saç sakala karışmış

син. saç sakal birbirlerine karışmak

2019. saçı topuklarını dövmeK

у неё <i>косы / волосы</i> до пят	saçı çok uzun olmak	Saçın topuklarını dövüyor, nasıl bakım yapıyorsun bu saçlara?	У тебя волосы до пят, как ты за ними ухаживаешь?
--------------------------------------	------------------------	--	--

2020. saçları iki türlü olmak

постареть	yaşı ilerlemiş bulunmak	Saçları iki türlü olduğundan her işe yetişemez oldu.	Из-за того, что он постарел, он уже перестал успевать везде.
-----------	----------------------------	--	---

2021. saçıp savurmak

транжирить деньги, тратить их направо и налево; разбазарить, угрэхать	parasını düşüncesizce, boşuna harcamak	Bunca malımızı saçıp savurdu.	Он разбазарил столько нашего имущества!
--	--	----------------------------------	---

2022. saçma sapan

пустословие, вздор, ахиня, глупости, ерунда, чепуха	akla çok aykırı, çok tutarsız, çok saçma	<...> o kadar saçma sapan şeyler geliyor ki başına.	<...> с ним настолько странные вещи случаются.
---	---	---	--

2023. saçma sapan konuşmak

нести вздор / чепуху	ne söylediğini bilmeden düşün- cesiz, tutarsız konuşmak	Saçma sapan konuşma! Terliği kafana yersin.	Не носи чушь. Иначе тапком по голове получишь.
-------------------------	--	---	--

2024. sadede gelmek

вернуться к теме разговора; быть ближе к делу; не уходить от сути sadede gelelim! – ближе к делу!	ayrıntıları, ilgisiz sözleri bırakıp asıl konuya dönmek	Şimdi bunları bırakın da sadede gelin.	Да оставьте вы это, давайте ближе к делу.
---	---	--	---

2025. sağ eliyle sol kulağını göstermek

досл. показать левое ухо правой рукой; усложнять; перекрывать; делать через одно место	kısa yoldan yapılacak bir iş, dolambaçlı yollara başvurarak yapmaya çalışmak	Böyle yaparak, sağ elinle sol kulağını gösteriyorsun.	Поступая так, ты только всё усложняешь.
---	--	---	---

- Ş -

2100. şafak atmak

озарить; смекнуть, понять; доходить до сознания; осенять; приходить в голову /на ум; ошарашить	aniden önemli bir durumla karşı karşıya kaldığını anlamak, bu sebeple tedirgin olmak	Onu yanımdan kovunca bende şafak attı.	Меня ошарашило, когда я его прогнал (от себя).
--	--	--	--

2101. şafak sökmek

рассветать	güneşin doğmaya başlamasıyla gece karanlığının yavaş yavaş kaybolup ortalık aydınlanmaya başlamak	Şafak sökmeye başlayınca yola çıkmaya karar verdiler.	Когда рассвело, они решили отправиться в путь.
------------	---	---	--

2102. şafii köpeği gibi titremek

дрожать; трястись от страха / ужаса; трясť мелкой дрожью	çok titremek	Şafii köpeği gibi zangır zangır titriyordum onlar böyle yapınca.	Когда они так делают, меня начинает трясти мелкой дрожью.
--	--------------	--	---

2103. Şafii köpeğine dönmek

сильно измазать лицо; измазаться как хрюшка; перебрать с макияжем	yüzü gözü çok kirli olmak. Yüzünü dikkat çekecek kadar fazla boyamış olmak	Mendiliyle yüzünü kurulayıp, ekliyor: – <...> buralarda bir lavabo bulunur mu, şafii köpeğine dönmüş olmalıyım	Он вытирает лицо платком и добавляет: – <...> здесь есть раковина? Должно быть, я измазался, как поросёнок.
---	--	--	--

2104. şaha kalkmak

прям. и перен. становиться на дыбы	atın ön ayaklarını yerden kesip arka ayakları üstünde yerde durması; coşmak, kükremek, baş kaldırmak	Azgın at şaha kalkarak binicisini sırtından yere attı.	Разъярённая лошадь встала на дыбы, сбросив всадника из седла на землю.
------------------------------------	--	--	--

2105. şaka gibi gelmek

не поверить в реальность событий; казаться (дурной) шуткой	bir türlü inanamamak	Bütün olup bitenler şaka gibi geliyordu onlara.	Эти события им казались какой-то дурной шуткой.
--	----------------------	---	---

2106. şaka götürmemek

не терпеть шуток; не воспринимать шуток; с этим шутить нельзя	şakadan hoşlanmamak; Bir iş ya da durum dikkatsizliğe, önemsenmemeye gelmemek	Bu iş şaka götürmez beyler, dikkat edin!	С этим делом нельзя шутить, господа, будьте внимательны!
---	---	--	--

2107. şaka kaldırmak

терпеть шутки; нормально понимать / воспринимать / реагировать на шутки	kendisine yapılan şakalara katlanmak, dayanmak	Ben seni şaka kaldıran biri olarak bilirdim.	Я считал, что ты хорошо воспринимаете шутки.
---	--	--	--

2108. şaka iken kaka olmak

шутка, которая всё испортила; шутка которая привела к ссоре; <i>сопост.</i> начали за здоровье, кончили за упокой	şakalaşmanın, hoş olmayan bir sonuç veya kavgaya dönüşmesi	Şu işe bak, şaka iken kaka oldu.	Ты только на это посмотри, начали за здоровье, кончили за упокой!
---	--	----------------------------------	---

2109. şaka maka (derken)

изначально воспринимать шутя, с лёгкостью, но потом осознать, что всё было наоборот; всё шуточки шутили	"Ciddiye almıyor, ağırlığını duymuyor, gerektiği gibi önemsemiyorduk ama sonunda gerçekten önem vermemiz gerektiği ortaya çıktı" anlamında kullanılır.	Şaka maka derken üniversiteyi kazanıp gitti.	Шутки шутками, а он взял и поступил в университет и уехал.
---	--	--	--

2110. şakası yok

тот, с которым шутки плохи; опасный, не терпит несерьёзное отношение	tehlikeli (O) hatır gönül tanımaz, gerekeni yapar, ciddi bakar olaya	Şakası yok bu adamın, hemen buradan gidelim.	Шутки плохи с этим человеком, пойдёте немедленно отсюда.
--	--	--	--

2111. şakayı kakaya çevirmek

неумѣстным дѣй- ствием / шўткой всѣ испóртить; <i>син.</i> <i>şakayı kaka yarmak,</i> <i>şaka iken kaka</i> <i>olmak, şakayı kakaya</i> <i>çevirmek</i>	şakalaşmanın, hoş olmayan bir sonuç veya kavgaya dönüşmesi	Torik'in bir patavatsızlığı bu masumane şakayı kakaya çeviriyordu.	Небрежность Тóрика испóрти- ла эту невинную шўтку.
---	---	---	---

2112. şakayı kaka yapmak

неумѣстным дѣйствием / шўткой всѣ испóртить;
см. син. şakayı kakaya çevirmek şaka iken kaka olmak, şakayı kakaya çevirmek

2113. şakaya gelmek

обычно: şakaуа gelmez с этим шўт- ки плóхи, нельзя с этим шутить	şakaya katlanır olmak	– Hayat bi şaka gibi, kötü bi şaka gibi. – Hayır, diyordum. Hayat şakaya gelmez.	– Жизнь – это какая-то шўтка, плохая шўтка. – Нет, ответил я. С жизнью шўтки плóхи.
---	--------------------------	--	--

2114. şakaya getirmek

превратить в шўтку; <i>син. şakaya</i> <i>vurmak</i>	oldukça önemli, ciddi bir şeyi açıktan söylemeyip şaka yollu söylemek	İşi şakaya getirip unutturmaya kalkma emi!	Друг, не пытайся превратить всё в шўтку, так, чтобы все забыли об этом.
--	--	--	---

2115. şakır şakır

1. подражание шўму чего-л. (дождь, шум кры- льев птиц); выра- жает интенсив- ность выполнения;	1. sürekli bir biçimde yağan yağmurun, ötüşen kuşların ya da bunlara benzer, hoşa giden şeylerin çıkardığı sesler için kullanılır;	1. Yavaşça kalkınca yatak sallanmaya başladı ve şakır şakır sesler geldi.	1. Он начал мед- ленно вставать, но кровать закачалась и заскрипела.
2. легкó, бегло; блестяще.	2. akıcı bir biçimde, kolaylıkla, çok iyi olarak.	2. İngilizceyi söktüm. Şakır şakır konuşuyorum artık.	2. Я английский уже выучил («въе- хал»), шикарно разговариваю.

2116. şamar oğlanı

козёл отпушчения	herkesin hincını aldığı, dövdüğü, çattığı, söylendiği kimse	Yeter artık, şamar oğlanı olmaktan kurtar kendini!	Хватит уже, пере- стань быть козлом отпушчения.
------------------	--	--	---

2117. şamata koparmak

шуметь, подни- мать шум; галдѣть	gürültü, patırtı yapmak	Ne zaman bir araya gelseler hemen bir şamata koparırlar.	Когдá бы онѝ ни собрáлись вмѣ- сте, поднимáется галдѣж.
-------------------------------------	----------------------------	--	--

2118. şans tanımak

предостáвить возмóжность, дать шанс	olanak, fırsat vermek	Bak Rabia, sana son bir şans tanıyorum, beni utandırma.	Послúшай, Рабиá, я даю тебе по- слѣдний шанс, не оюзóрь меня.
---	--------------------------	---	--

2119. şanssız zorlamak

нарывáться, лезть на рожóн; испыты- вать удáчу	Olmayacak olan şeyleri zorlayıp oldurmaya çalıştırmak demektir.	Bence şansını zorlama. Yerinde olsam boş yere oralara kadar gitmem, eve dönerim.	Не дúмаю, что тебѣ стóит ис- пытывать удáчу. На твоѣм мѣсте прóсто так я бы не ходѝл так далекó, я бы пошѣл домóй.
--	---	---	--

2120. şans yüzüne gülmek

улыбнúться (об удáче)	işi rast gitmek, umduğu güzel şeyler olmak	Ne bileyim belki şans yüzüme güler falan, diyordum.	«Откúда мне знать, мóжет, удáча улыбнѣтся мне ѝли чтó-то в э́том дúхе», — дúмал я.
--------------------------	--	---	--

2121. şaşkın bakkal

предпринимá- тель-неумѣха; гóре-продавец	hesabını şaşırان kimse	Şaşkınbakkal'ın ismi de ilginçti: Etrafta hiç ev olmadığı halde orada dükkân açtığı için ona "şaşkın bakkal" denmiş, isim öyle kalmış.	Интерѣсным было и ѝмя «гóре-прода- вец»: Егó назывáли «гóре-продавец», потомú что он от- крыл там магазѝн, хотá поблизости нѣ было ни одногó дóма, и э́то назвá- ние прижѝлось.
--	---------------------------	---	--

2122. şapa oturmak

оказáться в без- выхóдном поло- жѣнии; зашли в тупѝк; сопост. разг. нам ханá / крантѝ	güç bir duruma düşmek, çıkmaza girmek	Şimdi şapa oturduk işte, yardım alacak kimse de yok ortalıkta.	Вот сейчáс нам ханá, и помóчь дáже нѣкому.
--	---	---	--

2123. şapır şapır

звук, издаваемый при еде: чмоканье, чавканье или же при поцелуях подряд

şapırtı çıkararak acele acele yemeyi ya da üst üste öpmeyi anlatır

O hoca, bu yanık pırasaları şapır şupur yerken, fazlalıklar ağzının yanından dışarı akardı.

Когда тот учитель ел, чавкая, подгоревший лук-порей, то, что не влезло, вываливалось через уголки губ.

2124. şapka çıkarmak

снимать перед кем-л. шляпу в знак уважения; отдавать должное кому-л.; признавать превосходство; восхищаться

bir söz veya durum karşısında söyleyecek sözü kalmamak ve takdir etmek

Bunu becerebilenleri takdir ediyorum sahiden, şapka çıkarıyorum.

Я высоко ценю тех, кто может это делать, снимаю перед ними шляпу.

2125. şapur şupur

см. син. şapır şapır

2126. şart koşmak

ставит / выдвигать условия

bir işin yapılmasını önceden bir şarta bağlamak

Para almadan, vermeyeceğini şart koş ona.

Поставь перед ним условие, что без денег не отдашь.

2127. şekil bir adam

разговорное красавчик

çok yakışıklı

Adam aralıksız konuşup gençliğinde ne kadar şekil bir adam olduğunu anlatıp kendini överken, söylediği her sözü uğultu gibi duyarak içkisini içti.

Мужчина беспрерывно говорил, описывая, каким красавчиком он был в молодости, и нахваливал себя, слушая каждое сказанное им слово как напев, потягивая свою выпивку.

2128. şekil almak

принимать форму

belli bir biçime girmek, biçimlenmek

O zamandan bu yana Türk dış politikasının Afrika'ya yönelik tutumu devlet nezdinde şekil almış ve aynı zamanda halk arasında da giderek artan bir şekilde gözle görünür bir hale gelmiştir.

За время, что прошло с тех пор, отношение у государства в турецкой внешней политике к Африке сформировалось и стало всё более заметным среди общественности.

- T -

2154. **taban çekmek**

идти, уйти, покинуть

gitmek, bir yeri terk etmek

Buralardan taban çekti diyorlar.

Говорят, что он покинул эти места.

2155. **tabana kuvvet kaçmak**

очень быстро убежать; бежать изо всех сил / что есть мочи

çok süratli, koşarak kaçmak

Köpekleri görünce tabana kuvvet kaçmaktan başka çare kalmadı.

Когда они увидели собак, у них не было другого выхода, кроме как бежать изо всех сил.

2156. **tabanları kaldırmak**

рвануть, очень быстро начал бежать

çok hızlı yürümeye ya da çok hızlı koşarak kaçmaya başlamak

Polislerin geldiğini görünce tabanları kaldırdı.

Увидев полицию, он рванул с места.

2157. **tabanları yağlamak**

1. намылиться, собраться куда-л. идти;

1. uzak bir yere yayan olarak gitmek için hazırlanmak;

1. Gece yarısı araba bulamayınca, eve tabanları yağladık.

1. Не найдя машину среди ночи, мы пошли домой пешком.

2. убежать, быстро свалить.

2. hızlıca koşarak kaçmak.

2. Hırsızlar, polisler gelince tabanları yağlamış.

2. Когда приехала полиция, вóры сбежали.

2158. **tabanvayla binmek (gitmek)**

идти пешком син. уауа gitmek

araçla değil de yürüyerek gitmek

Herkes tabanvaya binmiş.

Все стали ходить пешком.

2159. **tadı bozulmak**

утратить быłąю привлекательность /вкус / ценность; стать не таким, как раньше; испóртиться (о вкусе)

eski güzelliği kalmamak, tatsızlaşmak

Balım diyemem artık sana; Balın tadı bozuldu.

Я уже не назову тебя «мой медовый», вкус мёда испóрчен.

2160. tadı damağında kalmak

так вкусно, что невозможно забыть	tadını, lezzetini bir türlü unutamamak	O kebabın tadı damağımda kaldı.	Я никогда не забуду вкус того кебаба.
-----------------------------------	--	---------------------------------	---------------------------------------

2161. tadı tuzu kalmamak

потерять вкус / <i>интерес</i>	eski zevk veren yanı kalmamak, yavanlaşmak, güzel ve çekici durumu ortadan kalkmak	Tadı tuzu kalmadı artık bu işlerin.	Эта работа уже перестала приносить удовольствие.
--------------------------------	--	-------------------------------------	--

2162. tadı tuzu yok

см. сун. tadı tuzu kalmamak

2163. tadını almak

распробовать вкус, войти во вкус; понять всю прелесть чего-л.	bir şeyin lezzetini almak	O işin tadını aldı bir kez, daha peşini bırakmaz.	Если уж он вошел во вкус, не бросит больше этого.
---	---------------------------	---	---

2164. tadını çıkarmak

пользоваться имеющимися возможностями	bir şeyin sağladığı güzelliklerden ya da imkânlardan istediği gibi yararlanmak	Şu tatilin tadını çıkarmaya çalışacağım.	Я попытаюсь насладиться этими каникулами.
---------------------------------------	--	--	---

2165. tadını kaçırmak

см. ağzının tadını kaçırmak

2166. tadına bakmak

попробовать	küçük bir parçasını ağızına alarak lezzetini denemek, nasıl olduğunu yoklamak	Yemeğin tadına baktın mı?	Ты попробовал еду?
-------------	---	---------------------------	--------------------

2167. tadına doyum olmamak

очень понравиться, быть оценённым; не приеда́ться	çok beğenilmek, zevk alınmak	Bu oyunun da tadına doyum olmuyor.	К тому же эта игра не приеда́ется.
---	------------------------------	------------------------------------	------------------------------------

2168. tadına varmak

прочувствовать, испытать удовольствие	bir şeyin güzelliğinin farkına varmak	Bu kasabanın tadına varmak için burada yaşamak lazım.	Чтобы понять душу этого городка, тут надо жить.
---------------------------------------	---------------------------------------	---	---

2169. tadından yenmemek

нравиться так, что не сможешь оторваться; пальцы съест. будет не оторвать от чего-л.

çok hoş gider olmak

Üzerine de domates sosu döktünüz mü tadından yenmez.

А если ещё и сверху томатным соусом польёшь – тебя просто будет не оторвать.

2170. tadına varamamak

смочь насладиться вдóволь, постичь все прелести чего-л.; погрузиться полностью, испытать полностью

bir şeydeki ince güzelliği duyamamak, hissedememek ya da kavrayamamak

Şu dostluğumuzun tadına varamadan ayrıldık.

Мы расстались, не успев насладиться нашей дружбой.

2171. tadında bırakmak

оставлять на пике; не затягивать; не перегибать; во всём надо знать меру

ölçülü olup aşırılığa kaçmamak

Lâkin her işi tadında bırakmak lazımdı.

Но в любом деле надо знать меру.

2172. takım takım

группами, командами; наборами

küçük topluluklar biçiminde, öbek öbek, küme küme

Kadın, kız, ihtiyar takım takım geliyorlar.

Женщины, девушки, старушки – все приходят группками.

2173. takım taklavat

все вместе, воедино; все пожитки; вся «кóдла»; вся брáтия; вся компания; вся орава; со всеми «потрохами»; со всеми «причиналами»

hepsi, parçalarıyla birlikte

Takım taklavat ne varsa aldı gitti.

Он ушёл, собрав все свои пожитки, всё, что было.

2174. takıp takıştırmak

быть красивым, красиво одеваться

özenerek süslenmek

Takıp takıştırmış, öyle çıkmıştı sokağa.

Принарядившись, она вышла в таком виде на улицу.

2175. takır tukur

подражание стýку, топоту, грохоту; стучá, топая, гремя

kaba bir takırtı çıkararak

Ali'nin içeride çalışırken takır tukur sesler çıkardığı duyuluyordu.

Он слышал, как Али, работая внутри, чем-то грохотал.

2176. talihi yar olmak

повезті, попрóбо- вать поймáть удáчу	şansı yardım etmek	Büyüyecek ve talihi yar olursa, cihana sultan olacak!	Он в́ырастет и, ёсли ему́ повезёт, ста́нет султа́ном ми́ра!
---	--------------------	---	--

2177. talihi yaver gitmek

хорошо́ справлять- ся; везті, ла́диться	işi hep yolunda gitmek, şansы iyi olmak	Gezide sanattan yana hep talihim yaver gitmişti ama burada tersi oldu.	В поёздке мне везло́ в том, что каса́лось иску́с- ства, но здесь всё пошло́ не так.
--	---	---	---

2178. talihine küsmek

жа́ловаться на невезéние; <i>син.</i> <i>kaderine /talihine</i> <i>küsmek</i>	kötü bir durum ya da olayla karşılaştığında yalnızca talihi suçlamak, sızlanmak	Talihine küseceğine biraz da kendinde suç ara.	Чем обижа́ться на судьбу́, лу́чше поищи́ причину́ (вину́) в себе́.
--	---	--	---

2179. tam adamını bulmak

найти́ подхо́дящего челове́ка	en uygun kişiyi seçmek	Tam adamını bulduk köy yolu soracak!	Ну мы и нашлі, у кого́ спра́шивать доро́гу в дере́вне!
----------------------------------	---------------------------	--	--

2180. tam takır kuru bakır

пусто́й, ша́ром пока́ти, не напóл- ненный ничéм	içinde hiçbir şey yok, bomboş	Tam takır kuru bakır bir ev bırakıp gitmişler.	Оста́вив дом со- вершенно́ пусто́ым, они́ уеха́ли.
---	----------------------------------	--	--

2181. tam üstüne basmak

пра́вильно угада́ть; в яблочко. попа́сть в то́чку; попада́ть не в бровь, а в глаз; схва́тывать (са́мую) суть; то, что до́ктор прописа́л	istenilen şeyi bulmak, fikir ve davranışlarında isabet kaydetmek, istenilen sözü söylemek	<...> tehlikenin tam üstüne basmışım haberim yok...	<...> я попа́л пря́мо в эпице́нтр опа́сности, но да́же не по́нял этого́...
---	--	---	--

2182. tangır tungur

подража́ние зво́ну пусто́го котла́: с шу́- мом, с гро́хотом	fıçı, teneke gibi, genellikle boş nesnelerin yuvarlanırken çıkardığı sert, kaba ve çınlayıcı sesi anlatır	Yukarıda tangır tungur bir şeyler yuvarlanıyor.	Наверху́ что́-то с гро́хотом ка- та́лось по по́лу.
---	---	---	--

- U -

2281. **ucu bucağı görünmemek (olmamak)**

не имéть кон- ца́-кра́я; быть бесконéчным, необозр́имым, без- брéжным, необъ- ятным; нé вид́но ни концá ни кра́я	bir yer çok geniş, sonu yokmuş gibi olmak	Kafamı kaldırıp şöyle bir baktım, ovanın ucu bucağı görünmüyordu.	Подня́в го́лову, я мельком взгля́нул — нé было́ вид́но ни концá ни кра́я равни́ны.
--	---	--	--

2282. **ucu dokunmak**

пострада́ть от кого́/чегó-л.	bir işten biri zarar görür olmak, söylenen bir söz birine zarar vermek	Bu soruşturmanın ucu sanırım başkana da dokunur.	Ду́маю, рассле́до- вание косне́тся и председа́теля (гла- вú / нача́льника).
---------------------------------	---	--	--

2283. **ucunu kaçırmak**

см. *işin ucunu kaçırmak*

2284. **ucu ortası belli olmamak**

нет ни концá ни кра́я (не поймёшь, где нача́ло, где конéц — о како́м-л. деле́)	bir işe, söze nereden başlanacağı kestirilememek	Ucu bucağı belli olmayan bir çölde ilerliyor gibiyiz.	Мы бу́дто продви- га́емся по бескра́й- ней пусты́не.
--	--	---	--

2285. **ucunda bir şey var (olmak)**

обычно: за э́тим что́-то скрыва́ется	bir şeyde gizli bir amaç bulunmak	Bu davranışının ucunda bir şey var ama anlayamadım.	За тако́м егó по- веде́нием что́-то скрыва́ется, но я не смог понять, (что́ и́менно).
---	--------------------------------------	---	---

2286. **ucu ucuna**

всего́ лишь, едвá, эле́-эле; <i>син. kiti kitina</i>	ancak yetişecek kadar	Para, düğün masraflarını ucu ucuna karşılayacak gibiydi.	Дéнег, казáлось, едвá хвáтит, что́бы покры́ть расхо́ды на свáдьбу.
---	--------------------------	---	---

2287. **ucu ucuna kaybetmek**

не хватить са- мой малости для победы; проиграть из-за мелочи	çok az farkla, en son raddede, son anda kaybetmek, yenilmek	Kızlar ucu ucuna kaybetti.	Девочкам не хва- тило самой малос- ти для победы.
--	--	-------------------------------	---

2288. **ucuz atlatmak**

легко отделаться; син. <i>ucuz kurtulmak/</i> <i>yırtmak</i>	güç ve tehlikeli durumdan az bir zararla sıyrılmak	Ucuz atlattık, az kalsın uçuruma yuvarlanacaktık.	Мы чуть было не скатились в пропасть, легко отделались.
--	--	---	--

2289. **uçan kuşa borcu (borçlu) olmak**

быть в долгах как в шелках	pek çok kişiye borçlu olmak	Babanın uçan kuşa borcu varmış diyorlar, doğru mu?	А правду говорят, будто твой отец в долгах как в шелках?
-------------------------------	--------------------------------	--	---

2290. **uçan kuştan medet ummak**

быть готовым принять помощь от кого угодно	pek sıkıntıda bulunup, bu sıkıntidan kurtulmak için her türlü çareye, olmadık yerlere başvurmak, yardım istemek	Başkanlık, bu isyanı bastırmak için, uçan kuştan medet ummaktadır.	Для подавления этого восстания правительство готово принять помощь от кого угодно.
--	---	---	---

2291. **uçsuz bucaksız**

без конца и края; без ограничѐний; разг. очень много	çok geniş	Uçsuz bucaksız kırlarda dolaşmak istiyordum.	Мне хотѐлось бро- дить по бескрайн- ним степям.
--	-----------	--	---

2292. **uçkuruna sağlam**

разг. негулящий, порядочный	namuslu, iffetine bağlı	Kendisini buraya, bölgeyi tanır, yürekli, uçkuruna sağlam diye seçip yollamışlardı.	Его выбрали и прислали сюда как знающего регион, смѐлого и поря- дочного человека.
--------------------------------	----------------------------	---	--

2293. **ulu orta**

при всѐм честном народѐ; ulu orta çiplaklık – непристойное обнажѐние	bir şeyin aslını bilmeden, düşünüp tartmadan, çekinmeden, açıktan açığa	<...> ulu orta örpüşüyorlardı.	<...> при всѐм честном народѐ онѝ целовались.
--	---	-----------------------------------	---

2294. **umurunda olmamak**

не обращать внимания; плевать на что-л.	aldırış etmemek, önem vermemek	Çok sinirlendi, peki benim umurumda mıydı? Değildi. Zerre umurumda olmadı onun sinirli olması.	Он был в ярости, но разве меня это волновало? Мне было всё равно. Мне было плевать, что он злится.
---	--------------------------------	--	--

2295. **utancından yere geçmek**

сгорать от стыда; <i>син. utancından yerin dibine girmek</i>	çok utanmak; yerin dibine geçmek	Çok mahçup olmuştu, utancından yere geçmek üzereydi.	Он был очень смущён, чуть ли не сгорал от стыда.
--	----------------------------------	--	--

2296. **uslu uslu**

тихо, аккуратно, благовоспитанно, быть пайинькой; не шаля (о дётях); <i>син. akıllı uslu</i>	yaramazlık etmeden, akıllı olarak, uslu bir biçimde, uslu olarak, efendi efendi	İki sene uslu uslu oturduktan sonra biraz afacanlık etmek, bugün benim hakkımdı.	Я был пайинькой два года, я заслуживаю немного безобразничать.
--	---	--	--

UYKU

2297. **uyku bastırmak**

одолевать — о сне, клонит ко сну (меня, его и т. п.)	aşırı derecede uykusunu gelmek, uyuma isteği duymak	Yemekten sonra bir uyku bastırır, kafamı kaldıramazdım.	После еды меня так клонило ко сну, что я не мог поднять голову.
--	---	---	---

2298. **uyku çekmek**

хорошо выспаться	rahat ve huzurlu bir şekilde çok uyumak	Eve gidip şöyle bir uyku çekeceğim.	Вот пойду домой и высплусь хорошо.
------------------	---	-------------------------------------	------------------------------------

2299. **uyku getirmek**

<i>навёять / нагонять</i> сон; <i>син. uyku vermek</i>	uyuma isteği duyurmak, uyutucu özelliği olmak	Ben susuzluğun uyku getirdiğini görmedim.	Я (никогда) не видел, чтобы жажда нагоняла сон.
--	---	---	---

2300. **uyku gözünden akmak (gözünden uyku akmak)**

слипаться (от усталости) (о глазах); uyku gözünden akıyor — у него глаза слипаются	çok uykusunu gelmek, göz kapakları kapanmak	İki gündür yoldaydık, hemen hemen hiç uyumamıştık, uyku gözlerimizden akıyordu.	Два дня мы были в дороге, нам почти не удалось поспать — глаза слипались от усталости.
---	---	---	--

2301. **uyku kestirmek**

вздремнуть	kısa bir süre uyumak	Çoban, ağacın altında güzel bir uyku kestirdi.	Пастух хорошенько вздремнул под деревом.
------------	----------------------	--	--

2302. **uyku tutmamak**

обычно: uyku tutmuyor // tutmadı не спится, сон не берёт	uyuyamamak	O gece yatağına yattığında Duru'yu bir türlü uyku tutmadı.	В ту ночь, когда Дурю легла в постель, ей не спалось.
---	------------	--	---

2303. **uyku vermek**см. син. *uyku getirmek*2304. **uyku yüzü görmemek**

не спать ни минутки; не сомкнуть глаз	hiç uyumamak	Melike ile az mi uyku yüzü görmeden sabahı etmişlerdi?	А мало они сидели с Мелике до самого утра, не сомкнув глаз?
---------------------------------------	--------------	--	---

2305. **uykusu açılmak**

<i>pronáctь / пройтí</i> (о сне); сон как ручкой сняло; обычно в форме прош. врем.: <i>uykusu açıldı / dağıldı</i>	uykulu durumu geçmek	İki fincan kahve içmeden uykum açılmıyor.	Пока не выпью две чашки кофе, не могу проснуться окончательно.
--	----------------------	---	--

2306. **uykusu başına sıçramak**

одуреть от бессонницы; син. <i>uykusu başına vurtmak</i>	uyuyamadığı için sersemleşmek, alamadığından hırçınlaşmak	Kusuruna bakmayın gayri, uykusu başına mı sıçradı nedir!	Простите его, видимо, он одурел от бессонницы!
--	---	--	--

2307. **uykusu başına vurtmak**

одуреть от бессонницы, быть сонным / ничего не сообщаящим / как зомби; син. <i>uykusu başına sıçramak</i>	uyuyamadığı için sersemleşmek; uykusunu iyi alamadığından hırçınlaşmak	Uyku başına vurmuş, git biraz dinlen sen.	Ты уже как зомби, иди приляг и отдохни.
---	--	---	---

2308. **uykusu bölünmek**

быть прерванным, о сне	yeterince uyumadan uyanmak veya uyandırılmak	Annesi karıya vurunca bal gibi uykusu bölündü.	Стуком в дверь мама прервала его сладкий, как мёд, сон.
------------------------	--	--	---

- Ü -

2317. üç buçuk atmak

аргö: дрéйфить,
трýсить

çok korkmak,
korku içinde olmak,
istenmeyen bir
durum olacak diye
korkup durmak

O da biliyor, itiraf
etmeli, üç buçuk
atıyor aslında.

Он тóже знает, он
дóлжен признáть-
ся, на сáмом дéле
он дрéйфит.

2318. üç aşağı beş yukarı

приблизительно,
ориентировочно;
чуть бóльше, чуть
мéньше; сун. *beş*
aşağı beş yukarı

yaklaşık olarak;
çok az fark olarak,
kararlaştırılmak
istenen sayıdan,
ölçüden bir miktar
az veya çok olarak

Üç aşağı beş yukarı
bir kg. çeker bu
tavuk.

Эта кúрица вéсит
примерно один
килограмм.

2319. üç düşünüp bir hareket etmek

сопост. семь раз
отмéрь, а один
отрéжь; дéсять раз
дúмать, прéжде
чем что-л. сдéлать

bir şey yapmadan
önce iyice
düşünmek, çok iyi
hesap yapmak

Üç gündür ayağımı
sağlam yere
basayım da kayıp
düşüp ölmeyeyim
diye üç düşünüp bir
hareket ediyorum.

Вот ужé три
дня, прéжде чем
сдéлать пéрвый
шаг, я дéсять раз
подúмаю и тóлько
потóм дéлаю одно
движéние, чтóбы
постáвить нóгу на
неопасное место
и, поскользнúв-
шись, не умерéть.

2320. üçe beşe bakmamak

не торговáться
(при продáже или
покупке)

alışverişte fiyat
konusunda
küçük farkları
önemsememek,
almak ya da satmak
konusunda cimri
davranmamak

İstedigini üçe beşe
bakma, mutlaka al.

Не торгúйся, обя-
зательно купи то,
что хочешь.

2321. üç maymunu oynamak

делать вид, что
ничего случилось

gördüğü ve
duyduğu bir olay
hakkında görmemiş,
duymamış ve
söylememiş
olduğunu belirtmek

Dünya kamuoyu üç
maymunu oynuyor.
Bir milyon iki yüz
bin nüfusun yarısından
fazlası mülteci
konumunda ve ağır
kış koşullarında
çadırlarda
yaşamakta.

Мировое сообще-
ство делает вид,
что ничего не ви-
дит и не слышит.
Более половины
из одного миллио-
на двухсот чело-
век находятся в
статусе беженцев
и живут в палатках
в тяжёлых услови-
ях зимы.

2322. üç otuz

дешево, недорого,
за копейки

kazanılan maaşın
azlığını veya bir
malın fiyatının çok
düşük olduğunu
anlatmak için
söylenen eski bir
deyim

Zeytinlerini
toplatırlar üç otuz
paraya.

Они заставляли
собирать оливки
за копейки.

2323. üç otuzluk

очень пожилóй,
тот, кому испол-
нилось 90 или
больше лет. (3 x
30 = 90 yaş)

yaşı hayli ilerlemiş
(kimse)

Bana üç otuzluk
diyen o sokak
orospusunu odana
kapatmış.

Он закрыл в твоёй
комнате эту улич-
ную дёвку, котóрая
меня назывáла
старикóм.

2324. üçüncü sayfa haberi (haberleri) olmak

стать новóстью с
«трётъей страни-
цы» (3-я страница
газёты предназна-
чена для крими-
нальных новостéй)

üçüncü sayfa
haberciliği,
habercilikte, adını
aldığı gazetelerin
üçüncü sayfasında
yayınlanan ve
ağırlıklı olarak,
kaza, yangın, gasp,
darp, cinsel şiddet,
bıçaklama, adam
yaralama, öldürme
gibi adli olayları
işleyen haberlere
verilen addır

Aslında tipik bir
«üçüncü sayfa»
haberi ama nedense
Sabah gazetesi
«orta sayfa» haberi
yapmış.

По сýти, это ти-
пичная новóсть с
«трётъей страни-
цы», но почему-то
газёта «Сабáх»
сделала её новó-
стью «срédней
полосы».

2325. ümit bağlamak

надéяться, питáть надежду	olmasını, olacağını ummak	Millet size çok ümit bağladı.	Нарóд óчень надеётся на вас.
---------------------------	---------------------------	-------------------------------	------------------------------

2326. ümit bırakmak

вселять надежду, обнадеживать; <i>син. ümit vermek</i>	bir kimsede umut uyandırmak, umut vermek	Ama bunu dese, adamcağıza boş yere ümit vermiş olurdu.	Но ёсли бы она это сказа́ла, она бы напрáсно обнадежи́ла бедня́гу.
--	--	--	--

2327. ümit vermek*см. выше ümit bırakmak***2328. ümidi boşa çıkarmak**

оказа́ться тщётными — о чьих-л. надеждах	beklentisi, umudu gerçekleşmemek, hayal kırıklığına uğramak; gerçekleşmesine, olacağına inanmak, ummak, beklemek	Dağistan'dan yardım geleceği ümidi ise boşa çıktı.	А его наде́жды на по́мощь из Даге́стана оказа́лись тщётными.
--	--	--	--

2329. ümide düşmek

надéяться	ummak, beklemek	Piyangonun bize çıktığı ümidine düşmekte haklıymış.	Ведь он был прав, когда наде́лся, что мы выи́граем в лоте́рею.
-----------	-----------------	---	--

2330. ümit etmek

надéяться, питáть надежду	ummak, beklemek	Böyle bir sonucun olacağını ümit etmek mantıklı olmaz.	Наде́яться на такой исхо́д не-разу́мно.
---------------------------	-----------------	--	---

2331. ümide kapılmak

упова́ть, тешить себя надеждой	olacağını düşünmek, hayal etmek	Bu sözle Hoca da ümide kapıldı, beklemeye başladı.	А Ходжа́, услы́шав э́ти слова́, нача́л жда́ть, те́ша себя наде́ждой.
--------------------------------	---------------------------------	--	--

2332. ümitsizliğe düşmek

впада́ть в отча́яние; поддава́ться отча́янию; отча́иваться; <i>син. ümitsizliğe kapılmak</i>	gerçekleşmeyeceğine, olmayacağına inanmak	Bir problemle, bir engelle, bir zorlukla karşılaştık diye ümitsizliğe düşmemiz gerekmez.	Нам не ну́жно отча́иваться то́лько потому́, что мы столкну́лись с пробле́мой, препятствием, трудо́ностью.
--	---	--	---

2333. ümitsizliğe kapılmakвпадать в отчаяние; *син. ümitsizliğe düşmek см. выше***2334. ümidini kesmek**

перестать возлагать надежды, перестать надеяться на другой исход	artık olacağını beklememek	Ümidimi kestim iyice, kocam artık geri dönmeyecek.	Я окончательно утратила надежду: мой муж уже не вернётся.
--	----------------------------	--	---

2335. ümit serpmek

вселять надежду, обнадёживать	umutlandırmak	Bakan bir çok konu gibi bu konuda da yüreklere ümitler serperek ayrılmış.	Председатель ушёл, вселив в сердца надежду по этому вопросу, равно как и по многим другим.
-------------------------------	---------------	---	--

2336. ümidi sönmek

гаснуть (о надежде); <i>сопост.</i> у него пропала надежда	umudu kalmamak	Almanya'nın ümidi kısa sürede söndü.	Надежды у Германии угасли очень быстро.
--	----------------	--------------------------------------	---

2337. ümidi suya düşmek

рхнуть — о надеждах	umudu kalmamak	Çantayı kapma ümidi hemen suya düştü.	Его надежды заполучить сумку сразу же рхнули.
---------------------	----------------	---------------------------------------	---

2338. ümit uyanmak

появиться — о надежде	umut doğmak, umut belirmek	Bunu duyan Türkistan'ın doğusundaki esaret altında ezilen halkların kalbinde de kurtuluş ümidi uyandı.	Надежда на спасение появилась и в сердцах угнетённых на востоке Туркестана народов, услышавших это.
-----------------------	----------------------------	--	---

2339. ün kazanmak

прославиться, сделать себе репутацию; <i>син. ün almak, ün salmak, ün yapmak</i>	adı her yerde duyulmak, şöhreti herkesçe bilinir olmak	Son oynadığı dizide gerçekten çok ün kazandı.	Последний сериал, в котором он играл, его сделал действительно известным.
--	--	---	---

2340. ün yapmak

прославиться, сделать себе репутацию; <i>син. ün salmak</i>	ünü herkesçe bilinmek ve her yerden duyulmak.	Biz bu memlekette atalarımızdan beri ün yapmış bir aileyiz.	В этой стране мы семья, прославленная делами наших предков.
---	---	---	---

- V -

2355. vadesi gelmek

подойти сроку (жизни), выйти сроку; <i>син. vadesi yetmek</i>	ömrü sona ermek, eceli gelmek, ölmek; süresi dolmak, ödeme zamanı gelmek	Vadesi geldi geçiyor ama senet sahibi hâlâ ortalıkta görünmüyor.	Срок долговой расписки выходит, но должника до сих пор не видно.
---	--	--	--

2356. vakit dar

времени малó	vakit kısıtlı	Vakit dar olduğu için bu kadar kâfi.	Этого достáточно, так как малó времени.
--------------	---------------	--------------------------------------	---

2357. vakit geçirmek

проводить время быть занятым, занимать себя чем-л.	oyalanmak, bazı şeylerle meşgul olarak zamanın geçmesini sağlamak	Top oynayarak vakit geçirebiliriz sanırım.	Думаю, мы можем занять себя игрой в мяч.
--	---	--	--

2358. vakit kazanmak

выиграть время	karşı tarafı oyalayarak zamanı uzatmak; bir şeye ayrılan ya da harcanan zamanı uzatmak	Sen onu meşgul et ki, hemen yola çıkmasın, bu sayede biz de biraz vakit kazanmış oluruz.	Отвлеки её, чтобы в путь она отправилась не сразу, так мы сможем выиграть немного времени.
----------------	--	--	--

2359. vakitli vakitsiz

когда придётся, не считаясь со временем	rastgele bir zamanda, gelişigüzel, uygun bir zamanı gözetmeden	Vakitli vakitsiz gelip giderdi evine.	Он приходил в его дом в любое время, когда вздумается.
---	--	---------------------------------------	--

2360. vakitsiz yemek

несвоевременный приём пищи, не вовремя, когда придётся	yemek saatleri dışında yemek yemek	Çocuklarına vakitsiz yemek yedirmez.	Она детей не кормит, когда вздумается.
--	------------------------------------	--------------------------------------	--

2361. vakit saat aramamak

не обращать ни- какого внимания на время (будь то день, ночь и т. п.)	zamana hiç aldırmamak	Vakit saat aramaz, gelir birinin kapısına çöker.	Не обращая вни- мания на позднее время, он ломится к людям в двери.
--	--------------------------	--	--

2362. vakti olmak

иметь время (что-л. сделать) или настало время чего-л.; vaktimiz var — у нас есть время	acele gerekmemek	Az önce, Müyesser Hanım'ın acı kahvesini içecek kadar vaktim oldu.	У меня только появилось время, и я выпил креп- кий кофе госпожи Мюйессер.
--	------------------	---	---

2363. var yok

приблизительно	belirli bir ölçüye ya ulaşır ya ulaşmaz	Kızı görseniz 50 kilo var yok, cılız bir şey.	Видели бы вы эту девушку — прибли- зительно 50 кило- грамм, худющая.
----------------	--	--	---

2364. varı yoğu

всё, что у него есть, всё его состо- яние	sahip olduğu her şey	<...> varımı yoğumu ortaya koydum.	<...> всё, что у меня было, я поставил на него.
---	----------------------	---------------------------------------	---

2365. vara yoğa karışmak

во всё вмешивать- ся, <i>везде / повсюду</i> совать [свой] нос	her şeye, üstüne lâzım olsun olmasın her işe karışmak	Üvey annemin vara yoğa karışmasından bıkmış usanmıştım içice.	Мне порядком на- доело, что мачеха везде суёт свой нос.
--	---	--	--

2366. varlıkta darlık çekmek

не иметь возмож- ности воспользо- ваться богатством	elinde her imkân olduğu hâlde bunlardan yararlanamamak, sıkıntıya düşmek	Gerçekler ortadadır: Varlık içinde darlık çekiyoruz.	Правда на поверх- ности: живя в до- статке, мы испыты- ваем нужду.
---	--	--	---

2367. varlık içinde yaşamak

жить в достатке	bolluk içinde, sıkıntısız yaşamak	Siz tam anlamıyla varlık içinde yaşıyorsunuz,	Вы живёте в достатке в пол- ном смысле этого слова.
-----------------	--------------------------------------	---	--

2368. vebal altında kalmak

взять грех на душу	manevi sorumluluk yüklenmek	Kimsenin vebali altında kalmak istemem.	Не хочу брать на душу ничей грех.
--------------------	--------------------------------	---	--------------------------------------

2369. vebalini çekmek

страд́ать за совер- шённ́ый грех	yaptığı eylemin günahından ilerde zarar görmek	Kimin vebalini çekiyoruz?	За чей грех мы страда́ем?
-------------------------------------	--	------------------------------	------------------------------

2370. vebali boynuna olmak

взять грех на́ душу	bir işin günahını yüklenmek	Bunun vebali senin boynuna olacak.	Этот грех возьмёшь ты на свою́ ду́шу.
---------------------	--------------------------------	---------------------------------------	--

2371. velvele koparmak

поднима́ть <i>стра́ш- ный шүм / скандал</i>	büyük gürültü çıkarmak	Velvele koparmaya gerek yok, sorunu çözmeye çalışıyoruz.	Не н́ужно сканда́- лить, мы пыта́емся решить вопро́с.
---	---------------------------	--	---

2372. verip veriştirmek

говори́ть что на ум взбредёт	ağır sözler söylemek, ağzına ne gelirse söylemek	Yüzüne karşı verip veriştirdi ama o tek kelime bile söylemedi.	Он(а) в лицо́ ему́ говори́л(а) всё, что на ум взбредёт, а он не пророни́л ни сло́ва в отве́т.
---------------------------------	--	---	---

2373. veryansın etmek

набро́ситься с прокля́тиями и руга́тельницами; безжа́лостно и рэзко говори́ть, накрича́ть	hiç insaf göstermeden, acımadan saldırmak; ağzına geleni söylemek	Mehmet Tezkan uçaktaki gazeteciye veryansın etti:	Мехмет Тезка́н набро́сился с руга́тельницами на журна́листа в самолёте.
--	---	---	---

2374. vıcık vıcık

разжи́женный, размягче́нный	sulu ve gevşek olmak, basıldığında ses çıkarmak	Etraf vıcık vıcık çamurdu, yürüyemiyorduk.	Мы не могли́ идти – вокруг была́ хлюпка́я грязь.
--------------------------------	---	--	--

2375. vız gelmek

не обраща́ть ника- ко́го внима́ния; и у́хом не вести́	hiç önemsememek, aldırış etmemek	Onun sözleri vız gelir bana, önce kendine söz geçirsin.	Плева́ть я хоте́л на его́ слова́, пусть снача́ла на себя́ посмо́трит.
---	-------------------------------------	---	--

2376. vızır vızır

бы́стро, момен- та́льно	hiç ara vermeksizin, sürekli bir biçimde	Yürüyüş yapanlar arasından vızır vızır geçen bisikletli çocuklar, bazen insanları öfkelen diriyordu.	Не́которых зани- ма́ющихся спорти́в- ной ходьбо́й люде́й раздража́ли де́ти, бы́стро снова́вшие ме́жду ни́ми на велосипе́дах.
----------------------------	---	---	--

- Y -

2383. **yabana atmak**

не принимáть во внимáние, не при- давáть значéние, игнорíровать	önem vermemek, önemsiz görüp dikkate almamak, üzerinde durmamak	Babanın sözlerini sakın yabana atayım deme.	Ни в кóем слý- чае не пропускай слова́ отцá мýмо ушéй.
---	---	---	--

2384. **yabancılık çekmek**

испытывать на себé; тяготы пре- бывáния на чужб́и- не или на нóвой ра- бóте; чýвствовать чью-л. отчуждён- ность; быть не в своéй тарéлке; <i>син. yabancılık duymak</i>	bir iş ya da çevrede yabancı olmaktan dolayı ortaya çıkan zorlukların etkisinde kalmak	Ona hiç yabancılık çektimedi.	Он ни на секýнду не позволял ей по- чýвствовать себý не своéй тарéлке.
---	--	-------------------------------	--

2385. **yabancısı olmamak**

быть чуж́им, быть чужакóм; не быть близким комý-л.	tanımamak, bilmemek	Cihanda insanlık, bir masal haline geldi, insan, insanın yabancısı oldu.	Человéчность на землé превра- тилась в сказку: лýди стáли чуж́и- ми друг дрýгу.
--	---------------------	--	---

2386. **yabancı gelmek**

казáться незнакó- мым; не опознáть; не признáть	tanımamak	Çocuğa yabancı geldik, bizi görünce pek ağladı.	Ребёнок нас не при- знáл: увидев нас, он сýльно заплакал.
---	-----------	---	---

2387. **yağcılık etmek**

лизáть рýки комý-л.; подлизáться; льстýть; угождáть <i>син. выше yağcılık yapmak</i>	dalkavukluk etmek, övmek, pohpohlamak	Amma da yağcılık ediyor be.	Ничегó себé он подлизывается!
--	---------------------------------------	-----------------------------	-------------------------------

2388. **yağlı kapı**

<i>вы́годное / дохóд- ное мéсто</i>	çalıştırdığı kimselere bol kazanç sağlayan kimse, kuruluş, aile ya da yer	Herkese nasip olmaz öyle yağlı kapı.	Не всем везёт (за) получить такое вы́- годное местéчко.
-------------------------------------	---	--------------------------------------	---

2389. yağlı kuyruk

лѣгкая нажива, лѣгкие дѣньги, <i>перен.</i> бездѳнный колѳдец	kolayca ve bolca yararlanılabilecek kaynak; basitçe sömürülebilecek iş veya kimse	Bulmuşsun bir yağlı kuyruk, çek babam çek!	Нашѣл бездѳнный колѳдец, тепѣрь знай себѣ, получай навѣр.
--	---	--	--

2390. yağlı müşteri

дѣнежный / бо- зѣтый клиент, <i>перен.</i> дѣнежный мешѳк	bol paralı, çok alışveriş yapan zengin alıcı	İki üç yağlı müşterimiz de olmasa kapamak zorunda kalacağız, bu dükkânı.	А ѣсли у нас не бѳдет двух-трѣх клиѣнтов-бога- тѣев, нам придѣтся закрѣть магазйн.
--	--	--	--

2391. yağlı parça

удѣчная покѳпка, лѣкомый кусѳк	kaliteli yada fiyatı uygun olan eşya veya ürün	En yağlı parça hükümdara aitti.	Сѣмый лѣкомый кусѳк принадле- жѣл правителю.
-----------------------------------	--	------------------------------------	--

2392. yakasına yapışmak

пристѣть, прице- питься; спросить за чтѳ-то; трѣбо- вать отвѣта; <i>син.</i> <i>yakasına asılmak</i>	hesap sormak ya da bir şey istemek için tutup bırakmamak	Bu mallara bir şey olursa, senin yakana yapışırım.	дсли с ѣтим товѣром чтѳ-то случится, я с тебѣ спрошѣ.
--	--	--	--

2393. yakasını bırakmamak

приставѣть, надое- дѣть, цепляться, не отставѣть	bezdirecek kadar üstüne düşmek, ısrar etmek, yanından ayrılmamak	Ne olursa olsun yakasını bırakmayıp paramı alacağım ondan.	Я ни за что от негѳ не отстанѣ и забѣ- рѣ дѣньги, чѣгѳ бы мне ѣто ни стѳило.
--	--	---	---

2394. yakasını kaptırmak

попѣсться, быть схвѣченным на чѣм, попѣсть под влияние	bir şeyin, bir kimsenin etki- sinden kendisini kurtaramamak, ona bağlanmış olmak	Kadınlara yakayı kaptırma bir kere!	Никогдѣ не попа- дѣйся на жѣнские улѳвки!
---	--	--	---

2395. yakayı ele vermek

быть схвѣченным / поѳманным / зѣдѣржаным	yakalanmak, kaçamayarak ele geçmek	Ama günlerden bir gün, tam kızla buluşacakken yakayı ele verdi.	Но однѣжды, как раз когдѣ он дол- жен был встрѣтить- ся с дѣвушкой, егѳ зѣдержѣли.
--	--	--	--

2396. yakayı kurtarmak

спасті свою шкўру; отделаться; избавиться; убраться подобру-поздорову унести ноги; уйти целым и невредимым; син. *yakaуı sıyrtmak*

umulmazken bir işten ya da kimseden kurtulmak, kaçmak

Bu pis işten yakayı nasıl kurtardık hâlâ anlayabilmiş değilim.

Я до сих пор не понимаю, как мы избавились от этого грязного дела.

2397. yakınlık duymak

чувствовать любовь / интерес к кому-л.

birine karşı sevgi ve ilgi duymak, yabancılik hissetmemek

Hayatta yakınlık duyduğum tek insandı.

Он был единственным человеком в этой жизни, к которому я испытывала теплые чувства.

2398. yakışık almamak

не подходить; не приличествовать; негоже

yerinde olmamak, uygun düşmemek, yaraşmamak

Çocuğu herkesin içinde azarlaman hiç de yakışık almadı.

Негоже тебе было ругать ребёнка перед всеми.

2399. yalancı çıkmak

1. *невольно* / *случайно* обмануть; соврать по незнанию;

1. bilmeyerek yalan söylemiş bulunmak; sözünü yerine getirememek;

1. Mektubuna şöyle başlamıştı: 'Sevgilim Şermin, sana karşı yalancı çıktım. Neden dersen babam izne gelmeyeceğim.'

1. Он начал своё письмо следующим образом: «Моя дорогая Шермин, я невольно обманул тебя. Ты спросишь «почему» — мой отец, оказывается, не пойдёт в отпуск».

2. оказаться лжецом.

2. yalan söylediği anlaşılmalık.

2. Ümmetimde peygamber olduğunu iddia eden otuz tane yalancı çıkacak, bunların dördü kadın olacaktır.

2. В моей умме¹ будет тридцать лжецов, утверждающих, что они пророки, четверо из них будут женщинами.

2400. yalancı çıkarmak

выставлять лжецом; подвергать сомнению

birinin yalan söylediğini ortaya koymak veya yalan söylememesini sağlamak

Şimdi seni yalancı çıkarmak ayıp olur, dediğin gibi olsun.

Выставлять тебя лжецом сейчас было бы не очень хорошо, пусть будет так, как ты говоришь.

1 Умма — религиозная община в исламе.

2401. **yalancısı olmak**

почём купитъ, по том и продать	doğruluğu bilinmeyen, inanılmayacak sözleri bir başkasından işiterek söylemiş olmak	Ben şefin yalancısıyım, müdür ihalelerde insiyatifini kullanıyor ve rüşvet yiyormuş.	Повторяю слова шефа, почём купил, по том и продаю: директор использует свой полномочия в тендерах и берёт взятки.
--------------------------------	---	--	---

2402. **yalan borcu**

досл. долг лжи; причина для лжи. Yalan borcum mu var? – С чего бы мне врать? <i>Употребляется, чтобы убедить собеседника в правдивости сказанного.</i>	söylediğim şey yalan değil, gerçeği söylüyorum, demeye çalışırken kullanılan bir kalıp; yani yalan değil gerçeği söylüyorum demek	Yalan mı söyleyeceğim lan! Ha, sana yalan borcum mu var?	Что я врать буду, чувак? С чего мне тебе врать?
---	---	--	---

2403. **yalan dolan**

обман; мошенничество	hile, düzen, dalavere, yolsuz davranış	Yalan dolanla iş görmeye kalkanların başına işte bunlar gelir.	Вот что происходит с теми, кто пытается вести дела обманным путём.
----------------------	--	--	--

2404. **yalan yere**

ложно; не соответствуя действительности; клеветца	gerçeğe uygun olmayarak	Yalan! Bizleri yalan yere suçluyor bu eşekler!	Враньё! Эти ослы ложно обвиняют нас!
---	-------------------------	--	--------------------------------------

2405. **yalayıp yutmak**

1. всё съесть (с аппетитом); 2. проглотить (оскорбление и т. п.).	1. iştahla, hiçbir şey bırakmadan yiyip bitirmek; 2. kötü bir söz ya da davranış karşısında sessiz kalıp, kabullenmek.	1. Sofradaki bütün yemekleri yalayıp yuttu. 2. Herkes sözünü yalayıp yuttu.	1. Он смёл всю еду на столе. 2. Все проглотили его слова.
--	---	--	--

2406. **yalpa vurmak**см. син. *yalpa atmak*2407. **yalvar yakar olmak**

умолять	çok yalvarıp yakarmak	Yalvar yakar oldu, eline ayağına kapandı.	Он стал умолять и бросился ему в ноги.
---------	-----------------------	---	--

2408. yan bakmak

смотреть косо, коситься; смотреть с неодобрением	beğenmeyerek, kötü niyetle, düşmanca bakmak	Bu adamın her gün yan bakması artık canıma yetti!	Меня уже достало то, что этот чело- век каждый день косо смóтрит.
--	---	---	--

2409. yan basmak

1. обмануться в чём/ком-л.;	1. aldanmak;	1. Arkadaşıma kefil olmuştum, yan bastım; adam ortada yok.	1. Я поручился за человека, но об- манулся в нём, егó нигде нет.
2. соскочить; включить заднюю; переобуться.	2. kaypaklık edip dürüst davranmamak.	2. Sana tanınan bu fırsatı iyi değerlendir, sakın yan basayım deme.	2. Смóтри, с умóм используй эту возмóжность и потóм не вздúмай соскочить.

2410. yangına körükle gitmek

усугублять поло- жение, сопост. подливать масла в огонь	anlaşmazlığı, gerginliği, kargaşalığı artırıcı, her iki tarafı kışkırtıcı söz ve davranışlarda bulunmak	Sen karışma, çekil aralarından, yangına körükle mi gitmek istiyorsun?	Не вмéшивайся, отстань от них, ты хóчешь подлить мáсла в огонь?
--	--	--	--

2411. yan gözle bakmak

1. смотреть косо, коситься; смотреть с неодобрением;	1. kötü niyetle, düşmanca bakmak;	1. Yan gözle dostuna baktı: "Aptal koca adam".	1. Он посмóтрел на дру́га с неодобрé- нием: «Взрóслый дурáк».
2. краешком глаза поглядывать на кого/что-л.	2. göz ucuyla bakmak.	2. Tezgâhtaki mallara yan gözle bakıp geçti.	2. Он прошёл мимо, лишь пробежав глазáми по товáрам на прилáвке.

2412. yanık ses

тóмный / проник- новéнный гóлос	hüzünlü, çok dertli, içindeki acıyı dile getiren ses	Sessizliğin içinde yankılanan yanık bir ses.	Проникновéнный гóлос, раздавáв- шийся э́хом в тишинé.
------------------------------------	--	--	--

2413. yanına bırakmamak

не оставлять без- наказанным, ото- мстить; не сойти комú-л. с рук; син. yanına kotamak	kendisine yapılan kötülüklerin öcünü almak, cezasını sert karşılıklarla vermek	Bunu, onun yanına bırakmayacağım. diye bağırıyordu.	«Э́то не сойдет емú с рук!» — кри- чал он.
--	---	---	--

- Z -

2477. zahmet çekmek

переносить <i>трудности / тяготы</i> ;	sıkıntı, güçlük, yorgunluk	Senin adam olman için az zahmet çekmedim ben.	Я немало тягот перенёс, чтобы ты стал человеком.
беспокоиться, утруждать себя	ve eziyetlere katlanmak		

2478. zahmet etmek

брать на себя труд; побеспокоиться о ком-л.; утруждать себя помощью кому-л.	biri için yorulmak veya masrafa girmek; çaba harcamak, gayret göstermek	Yürüyebilirim Hatice Teyze, zahmet etme.	Я могу идти, тётя Хатидже, не беспокойся.
---	---	--	---

2479. zahmete girmek

брать на себя труд; беспокоиться, утруждать себя	zahmet etmek	Eksik olmasın beni kırmadı. Zahmete girdi.	Да не заберёт его у нас Господь (слава Богу, он с нами и помогает), он мне не отказал. (Чтобы мне помочь) взял на себя эти хлопоты.
--	--------------	--	---

2480. zahmete sokmak

1. утомлять, утруждать, беспокоить; доставить хлопоты;	1. birine sıkıntı, güçlük ve yorgunluk vermek;	1. Sizi bu gece zahmete soktu.	1. Этой ночью он вам доставил хлопот.
2. заставить потратиться.	2. masraf ettirmek.	2. Adamcağızı durup dururken zahmete sokmuşsunuz.	2. Вы на равном месте заставили бедного человека потратиться.

2481. zaman zaman

время от времени, временами, иногда	belli olmayan zamanlarda, ara sıra	Zaman zaman o da aramıza katılırdı.	Иногда он тоже присоединялся к нам.
-------------------------------------	------------------------------------	-------------------------------------	-------------------------------------

2482. **zamane çocuğu (çocukları)**

<i>пренебр.</i> современная молодёжь	eski nesile göre hayli yadırganacak davranışlarda bulunup sözler sarf eden kimse	Zamane çocuğu, ne olacak.	Современная молодёжь, что с неё возьмёшь?
--------------------------------------	--	---------------------------	---

2483. **zangır zangır**

о сильной дрожи	çok güçlü bir biçimde anlamıyla etmek, titremek ya da sarsılmak eylemleriyle birlikte kullanılır	Hiddetinden zangır zangır titriyordu, suratı sapsarıydı.	Он весь трясся от негодования, его лицо было жёлтым-прежёлтым.
-----------------	--	--	--

2484. **zarar görmek**

нести убытки, пострадать от чего-л.	kötü sonuca uğramak	Açan çiçekler geç ilkbahar donlarından zarar görmez.	Распускающиеся цветы не пострадают от заморозков поздней весны.
-------------------------------------	---------------------	--	---

2485. **zarara sokmak**

нанести ущерб; <i>терпéть</i> / <i>нести</i> убытки	zarar vermek	Bir iki defa nasihat ettim ama nafile, gene beni zarara soktu.	Я давал ему наставления пару раз, но тщéтно, опять из-за него я понёс убытки.
---	--------------	--	---

2486. **zararı dokunmak**

причинять <i>убыток</i> / <i>вред</i>	kötülüğe uğratmak	Gün geçmiyordu ki, ağaların köylüye bir zararı dokunmasın.	Не проходило и дня, чтобы агá не причиняли вред крестьянам.
---------------------------------------	-------------------	--	---

2487. **zayıf düşmek**

1. худéть;	1. zayıflamak;	1. Stresten, o arada on kilo vermiş de zayıf düşmüşüm gibi, her an yıkılacağımı hissediyordum.	1. В то время я от стрéсса похудéла, потеряв 10 кг, и каждый день чувствовала, что вот-вот просто рұхну.
2. слабéть; ослабéвать.	2. güçsüzleşmek.	2. Nihayet asker zayıf düştü ve dizlerinin üstüne çöktü.	2. В концé концów силы покинули солдата и он опустился на колéни.

2488. zebunu olmak

сильно увлечься	(birinin) birini çok sevmek, ona aşırı düşkün olmak	İnsanoğlu, Adem'den beri, hislerinin esiri, zebunu oldu.	Со времён Адама человек становился заложником своих чувств, был в их власти.
-----------------	---	--	--

2489. zehir gibi

1. очень горький (о еде / <i>nanıtmak</i>);	1. (yenilen, içilen şeyler için) çok acı;	1. Yağ bozursa yenilmez, zehir gibi olur.	1. Eğer maslo isportitir, oñe stánet nesyedóbnım ve óчень горьким.
2. резкий, обидный;	2. acıtan, kalbı kıran;	2. Bu sözlerim, size zehir gibi geldi...	2. Éти мой слова вам pokazalıсь обидными...
3. очень холодный (о погоде); студёный;	3. (hava için) çok soğuk;	3. Zehir gibi soğuk bir Ankara gecesiydi.	3. Éто была óчень студёная анкарская ночь.
4. умелый, искусный; очень острый, пронизательный; исключительный.	4. çok becerikli, usta çok üstün.	4. Oysa zehir gibi bir zekaya ve demir gibi bir iradeye sahipti.	4. Oñáko он обладал óстрым умом и желёзной волей.

2490. zehir etmek

прям., перен. отравлять	bir şeyin tadını kaçırarak, iyiyken kötü duruma sokmak	Sevdim genç bir kadını, zehir etti bana hayatın tadını, keşke sevmey olaydım..	Полюбил я молодую женщину — отравила мою жизнь, лучше бы я не влюблялся...
-------------------------	--	--	--

2491. zeka küpü

умá палáта (как издевательство, либо как восхищение), супер умный; ходячая энциклопедия; кубик Рубика (Rubik küpü)	süper zekalı biri	“Bugün zeka küpü gibi davranıyorsun.” diye iğneli bir tonda konuştu	«Ты сегодня прямо ходячая энциклопедия!» — ехидно сказал он.
--	-------------------	---	--

2492. zemin hazırlamak

готовить почву	bir işin gerçekleştirilmesi için uygun ortam hazırlamak, meydana getirmek	Bunun için zemin hazırlıyor, ortam hazırlıyor.	Он подготавливает почву, создаёт условия для этого.
----------------	---	--	---

Список литературы

- A -

1. **A'den Z'ye kadar** Kürşat Ekrem Uykucu. 1919 dan 1973'e. Kervan Yayınları, 1973.
2. **aba altından sopa (değnek) göstermek** Press & Information Office, Cyprus Turkish Press on Cyprus, Volume 13, 2000.
3. **abanoz gibi** Türk dili: dil ve edebiyat dergisi, Volume 32 Türk Dil Kurumu, 1975.
4. **abanoz kesilmek** 1.- 2. www.dersimiz.com
5. **abayı sermek** 1. Islam'da Kardeslik hukukunun esasları. 'Abd al-Wahhâb ibn Aḥmad Sha'rânî Sonmez Nesriyat, 1975.
2. www.dersimiz.com
3. Nejat Muallimoğlu. Deyimler, atasözleri, beyitler ve anlamdaş kelimeler, Muallimoğlu Yayınları, 1983.
6. **abası yanık** носитель
7. **abayı yakmak** www.dersimiz.com
8. **abat etmek** www.dersimiz.com
9. **abat eylemek** www.dersimiz.com
10. **abat olmak** www.dersimiz.com
11. **Abbas yolcu** 1. Ali Erkan Kavaklı. Başkaldırıyorum. Nesil Basım Yayın, 1998.
2. <https://www.sevilensozler.com/oku-abbas-yolcu1-yola-cikmaya-kesin-kararlibbas-yolcu-daha-fazla-oyalamayin-2-olmek-uzere-olan-komaya-girdi-abbas-yolcu-mu-ne-26>
www.dersimiz.com
12. **abdala malum olur** www.dersimiz.com
13. **abdest almak** Nizâm al-Mulk. Siyasetnâme: (Siyerü'l-mülük).Dergâh Yayınları, 1987.
14. **abdesti gelmek** Aziz Nesin. Aziz Nesin'in Anıları. Nesin Yayıncılık, 2019.
15. **abdest bozmak** Münir Süleyman Çapanoğlu. Neyzen Tefrik. Çığır Kitabevi, 1942.
16. **abdesti kaçmak** Alim Akca. Küçük Padişah: Esmâ-i Hüsnâ Hikayeleri. Mevsimler Kitap, 2020.
17. **abdestinden şüphesi olmamak** <https://www.huzurdini.com/deyimler/abdestinden-suphesi-olmamak-deyiminin-anlami.html>
18. **abdestsiz yere basmamak** www.dersimiz.com
19. **abes bulmak** Abdülhak Şinasi Hisar. Çamlıcadaki eniştemiz. Varlık Yayınevi, 1956.
20. **abes kaçmak** <https://www.dilbilgisi.net/a-harfi-deyimler-sozlugu/>
21. **abesle iştigal etmek** <https://trakademi.com/abesle-istigal-etmek-deyiminin-anlami/>
22. **abı hayat içmiş (abıhayat içmiş)** Necati Lugal armağanı. Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1968.
23. **ablalık etmek** www.dersimiz.com
24. **abliyi bırakmak** www.dersimiz.com
25. **abliyi kaçırarak** Bahattin Sezgin. Yeni Argo Sözlüğü. Cinius Yayınları, 2013.
26. **ablukaya almak** www.dersimiz.com
27. **abuk sabuk konuşmak** Ahmet Ümit. Aşk köpekliktir. Everest Yayınları, 2010.
28. **abur cubur** www.torpil.com
29. **abur cuburluk** носитель
30. **acayibine gitmek** www.dersimiz.com
31. **acele etmek** Bilge Eyüboğlu. Asa efsaneleri -ölüm. Bilge Eyüboğlu, 2021.
32. **acele acele** www.dersimiz.com
33. **aceleye gelmek** www.dersimiz.com

34. **aceleye getirmek** <https://www.sevilensozler.com/oku-aceleye-getirmek-dara-getirmek-1-birisi-gerektigi-gibi-yapmayip-zaman-darligindan-yararlanarak-birini-aldatmak-tezghtar-aceleye-getirerek-gomlegin-de-26295>
35. **acem kılıcı gibi** www.dersimiz.com
36. **acemi çaylak** www.dersimiz.com
37. **acemilik çekmek** www.dersimiz.com
38. **acemilik etmek** www.dersimiz.com
39. **acentadan çıkma** www.dersimiz.com
40. **acze düşmek** www.dersimiz.com
41. **acı çekmek** www.dersimiz.com
42. **acı duymak** www.dersimiz.com
43. **acı gelmek** www.dersimiz.com
44. **acı söylemek** www.dersimiz.com
45. **acı tatlı** H. Ali Çakar. Türkistan dramı. Dede Korkut Yayınları, 1972.
46. **acısını çekmek** Hilmi Yücebaş. Filozof Rıza Tevfik. 1958.
47. **acı vermek** Çiğdem Çalapkulu. Ben ve Senin Ötesinde. İletişim Ötesi Yayınevi, 2018.
48. **acısını almak** www.dersimiz.com
49. **acısını çıkarmak** www.dersimiz.com
50. **acısı çıkmak** www.dersimiz.com
51. **acından ölmek** www.dersimiz.com
52. **acısı içine çökmek (işlemek)** www.dersimiz.com
53. **acısı yüreğine çökmek** www.dersimiz.com
54. **acısı yüreğine işlemek** www.dersimiz.com
55. **acı kuvvet** www.dersimiz.com
56. **acı soğuk** Uygur Yeni. Gece Lacivert Renkteydi: Uygur Yeni, 2015.
57. **acı söz** Nevzat Kösoğlu. Hukuka Bağlılık Açısından Eski Türkler'de - İslam'da ve Osmanlı'da Devlet. Ötüken Neşriyat, 2018.
58. **acısını bağrına basmak** www.dersimiz.com
59. **-den acıklısı** www.dersimiz.com
60. **aciz bırakmak** www.dersimiz.com
61. **aciz kalmak** www.dersimiz.com
62. **aç acına** www.dersimiz.com
63. **aç susuz kalmak** www.dersimiz.com
64. **açılıp saçılmak** www.dersimiz.com
65. **aç biilaç** Mına Urgan. Bir Dinozorun Anıları. Yapı Kredi Yayınları, 2014.
66. **aç gözlü** İbrahim Dilek. Altay masalları. Alp Yayınevi, 2007.
67. **açgözlülük etmek** www.deyimlerimiz.com
68. **aç karna** O. Kara. Ayetler ve Bilim İlişkisi: (2. Cilt) eKitap Projesi & Cheapest Books, 2021.
69. **aç karnına** www.dersimiz.com
70. **aç kurt (kurtlar) gibi** www.dersimiz.com
71. **açığa almak** Emrah Serbes. Son Hafriyat: Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi. İletişim Yayınları, 2016.
72. **açığa alınmak** www.dersimiz.com
73. **açığa çıkarmak** 1. www.dersimiz.com
2. Gizem Günyer, İrem Günyer. Kelebek 2: Dönüşüm. Epsilon Yayıncılık, 2016.

74. açığa çıkarılmak www.dersimiz.com
75. açığa vurmak www.dersimiz.com
76. açığı çıkmak www.dersimiz.com
77. açığını bulmak 1. www.dersimiz.com
2. Murat Özpehlivan. Kanlı Öpücük: Kozasında Ölen Kelebekler. Akis Kitap, 2019.
78. açığını kapatmak 1. Asım Arı. Eğitim Programı Temeller, İlkeler ve Sorunlar. Eğitim Yayınevi, 2015.
2. www.dersimiz.com
79. açığını yakalamak www.dersimiz.com
80. açık açık www.dersimiz.com
81. açık ağızlı www.dersimiz.com
82. açık konuşmak www.dersimiz.com
83. açık saçık https://www.turkcebilgi.com/a%C3%A7%C4%B1k_sa%C3%A7%C4%B1k
84. açık seçik https://www.turkcebilgi.com/a%C3%A7%C4%B1k_se%C3%A7ik
85. açık sözlü www.dersimiz.com
86. açık alınla Hadduç Fazıl Dağistanlı. Bir Kahramanın Hayatı Dağistanlı Muhammed Fâzil Paşa: Kafkasya Rusya Türkiye Irak 1.nci Cihan Harbi. Doğan Kardeş, 1969.
Cüneyt Arcayürek. Demokrasi döneminde üç adam. Bilgi Yayınevi, 1999.
87. açık bono vermek www.dersimiz.com
88. açık çek vermek www.dersimiz.com
89. açık kart vermek www.dersimiz.com
90. açık elli Refika Taner, Asım Bezirci. Edebiyatımızda seçme hikâyeler: yazarlar, eserleri, hikâye özetleri eleştiriler, kaynaklar. Gözlem Yayınları, 1981.
91. açık etmek www.dersimiz.com
92. açık fikirli www.dersimiz.com
93. açık göz (açık göz) www.dersimiz.com
94. açık gözlülük etmek İsmayil Hakkı Baltacıoğlu. Türke doğru, Volume 2. Basan ve yayan Yeni Adam, 1943.
95. açık hava www.dersimiz.com
96. açık hava oteli Mustafa Hakkı Kurt. Piramitler Ülkesinde. Kelime Yayınları, 2020.
97. açık kalpli www.dersimiz.com
98. açık kapı bırakmak www.dersimiz.com
99. açık kapı bırakmamak www.dersimiz.com
100. açık mektup www.dersimiz.com
101. açık olmak www.dersimiz.com
102. açık oturum www.dersimiz.com
103. açık oynamak Ömer Alpay Koçak. Komutan. Kamer Yayınları, 2018.
104. açık söylemek www.dersimiz.com
105. açık teşekkür www.dersimiz.com
106. açık vermek www.dersimiz.com
107. açık yürekli www.dersimiz.com
108. açıklık getirmek www.dersimiz.com
109. açıkta bırakmak www.dersimiz.com
110. açıkta kalmak www.dersimiz.com
111. açıkta olmak 1-3 www.dersimiz.com
4. Bahattin Yıldız. Dansöz Kıvrımları. Bahattin Yıldız, 2003.
112. açıktan açığa www.dersimiz.com
113. açıktan kazanmak www.dersimiz.com

114. **açlıktan nefesi kokmak** www.dersimiz.com
115. **açlıktan gözü (gözleri) kararmak** www.dersimiz.com
116. **açlıktan imanı gevremek** www.dersimiz.com
117. **açlıktan ölmek** www.dersimiz.com
118. **açmaza düşmek** www.dersimiz.com
119. **açmaza düşürmek** Tahsin Yücel. Yalan. Can Yayınları, 2015.
120. **açmaza getirmek** www.dersimiz.com
121. **açmaza girmek** Gülten Kazgan. Bir iktisatçının tanıklıkları. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2009.
122. **açmaza sokmak** Atrif Ünal. İnternetin Kısa Tarihi. Atrif Ünal, 2019.
123. **açtı ağzını, yumdu gözünü** www.dersimiz.com
124. **aç susuz kalmak** www.dersimiz.com
125. **ad almak** www.dersimiz.com
126. **ad takmak** www.dersimiz.com
127. **ad yapmak** www.dersimiz.com
128. **adı batmak** www.dersimiz.com
129. **adı gibi bilmek** www.dersimiz.com
130. **adını ağzına almamak** www.dersimiz.com
131. **adını ağzına abdestle almak** www.dersimiz.com
132. **adını bağışlamak** Nedim Gürsel. Öğleden sonra aşk. Doğan Kitap, 2003.
133. **adını vermek** www.dersimiz.com
134. **adı karışmak** www.dersimiz.com
135. **adı (bile) okunmamak** www.dersimiz.com
136. **adını çıkarmak** www.dersimiz.com
137. **adını ağzından düşürmemek** www.dersimiz.com
138. **adını anmamak** Barış Bıçakçı. Bizim Büyük Çaresizliğimiz. İletişim Yayınları, 2013.
139. **adını koymak** www.dersimiz.com
140. **adını (defterden) silmek** Kitaplık, Issues 68-70. Yapı Kredi Yayınları, 2004.
141. **adı sanı belirsiz** www.dersimiz.com
142. **adı çıkmak** www.dersimiz.com
143. **adı duyulmak** Fatih Baha Aydın. Bihaber. Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2017.
144. **adı geçmek** www.dersimiz.com
145. **adı kalmak** M. Tahir Hatiboğlu. Eylül üniversitesi. Selvi Yayınları, 1990.
146. **adı üstünde** Behçet Necatigil. Bile yazdı. Ada, 1979.
147. **adıyla sanıyla** Yavuz Bahadıroğlu. Kanuni Sultan Süleyman. Nesil Basım Yayın, 2011.
148. **adıyla yaşamak** Hasan Erimez. Kutlu Kağanlık: Gök Türklerin Doğuşu. Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2016.
149. **adam almamak** www.dersimiz.com
150. **adam başına** www.dersimiz.com
151. **adamını bulmak** www.dersimiz.com
152. **adamına düşmek** www.dersimiz.com
153. **adam beğenmemek** www.dersimiz.com

154. **adam etmek** www.dersimiz.com
155. **adam içine çıkmak** www.dersimiz.com
156. **adam içine çıkamamak** www.dersimiz.com
157. **adam içine çıkamaz olmak** Yusuf Çotuksöken. Deyimlerimiz. Varlık Yayınları, 1988.
158. **adam olmak** www.dersimiz.com
159. **adam oluncaya kadar kırk (dokuz) fırın ekmek ister** www.dersimiz.com
160. **adam içine karışmak** www.dersimiz.com
161. **adam kıtlığında** Murat Koç. Türk romanında İttihat ve Terakki (1908-2004) Temel Yayınları, 2005.
162. **adam yokluğunda** www.dersimiz.com
163. **adam kullanmak** www.dersimiz.com
164. **adam yerine koymak** www.dersimiz.com
165. **adama benzemek** www.dersimiz.com
166. **adamdan saymak** Ahmet M. Bek. Suraye: Kurşunun değiştirdiği hayatlar. <https://www.wattpad.com/804597826-suraye-tamamland%C4%B1-yazardan-1>
167. **adama dönmek** www.dersimiz.com
168. **adam evladı** www.dersimiz.com
169. **adam sarrafı** www.dersimiz.com
170. **adam sırasına geçirmek (girmek)** Yüksel Mert. Öğrenciler için Deyimler ve Öyküler. Az Kitap, 2017.
171. **adım adım** 1. Ali Püsküllüoğlu. Arkadaş Türkçe sözlük. Arkadaş Yayınları, 1994.
2. Varlık, Issues 1000-1011. Varlık Yayınları, 1991.
172. **adım atmak** Hürriyet ansiklopedik yıllığı. Hürriyet, İstanbul. Hürriyet, 1977.
173. **adım atmamak** www.dersimiz.com
174. **adım başı(na)** www.dersimiz.com
175. **adımını denk (tek) almak** www.dersimiz.com
176. **adet görmek** Çoluk Çocuk Dergisi 93. Sayı. Kök Yayıncılık, 2012.
177. **adet edinmek (etmek)** www.dersimiz.com
178. **adet yerini bulsun diye** www.dersimiz.com
179. **af buyurmak** www.dersimiz.com
180. **aferin budalası** Murat Koç. Türk romanında İttihat ve Terakki (1908-2004). Temel Yayınları, 2005.
181. **afakanlar basmak** www.dersimiz.com
182. **afişte kalmak** www.dersimiz.com
183. **aforoz etmek** 1. Halil Ersin Avcı. İngiliz Ermeni İttifakı, Halil Ersin Avcı, 2019.
2. www.dersimiz.com
184. **afyonu başına vurmak** www.dersimiz.com
185. **afyonu patlamak** www.dersimiz.com
186. **afyonunu patlatmak** www.dersimiz.com
187. **Agop'un kazı gibi yutmak** www.dersimiz.com
188. **ağına düşmek** www.dersimiz.com
189. **ağaç olmak** www.dersimiz.com
190. **ağaca çıkmak pabucu yerde kalmamak** Selcen Yüksel Arvas. Deyimler ve Hikayeleri: Buyurun deyimlerin ilginç dünyasına! CarpeDiem Kitap, 2016.
191. **ağır ağır** www.dersimiz.com

192. ağır aksak www.dersimiz.com
193. ağır basmak <https://www.sevilensozler.com/oku-agir-basmak-1-agirligi-fazla-gelmek-2-bir-iste-etkili-olmak-gucu-ustun-gelmek-istedigini-yaptirmakpolitik-gucu-agir-Basinca-ihaleyi-kazandi-26342>
194. ağır başlı olmak www.dersimiz.com
195. ağır canlı Cahit Zarifoğlu. Yürek safında bir şair. Kaknüs Yayınları, 2003.
196. ağır duymak Yavuz Bahadıroğlu. Sunguroğlu-1. Nesil Basım Yayın, 2000.
197. ağır elli 1. Orhan Hançerlioğlu. Ali. Varlık Yayınevi, 1959.
2. www.dersimiz.com
198. ağır ezgi, fıstıkî makam Aziz Nesin. Hangi Parti Kazanacak. Nesin Yayıncılık, 2019.
199. ağır gelmek 1 -2 www.dersimiz.com
3. Tevfik Uyar. Çözümle Destek Publishing and Media Group, 2022.
4. Raşel Meseri. Köpekbalklarının kayıp şarkıları. Tudem Yayın Gurubu, 2018.
5. Kemal Derin. Şeyh Bedreddin Her Yüce Duruma, Aşamaya ve Durağa Cennet Dendiğini Bilesin. Destek Publishing and Media Group, 2020.
200. ağır hastalık <https://www.sevilensozler.com/oku-agir-hastaliksonu-olumle-neticelenebilecek-gibi-olan-tehlkeli-hastalik-hastalik-gecirdigi-icin-birturlu-kendini-toplayamadi-ve-zayif-kaldi-26347>
201. ağır iştirmek Tarjei Vesaas,Buz Sarayı. Timaş Yayınları, 2014.
202. ağır kanlı (ağırkanlı) Dilek Kent. Erenköyde Duvarlar Bir Anlatı. Cinius Yayınları, 2011.
203. ağır kayıp www.dersimiz.com
204. ağır olmak Sezgin Kaymaz. Son Şûra: Sevinç Kuşları - 3, April Yayıncılık, 2015.
205. ağır söz www.dersimiz.com
206. ağır söz söylemek www.dersimiz.com
207. ağır top www.dersimiz.com
208. ağır uyku www.dersimiz.com
209. ağrısı tutmak www.dersimiz.com
210. ağrına gitmek www.dersimiz.com
211. ağırdan almak www.dersimiz.com
212. ağırlık basmak 1.-2. www.dersimiz.com
3. Miguel de Cervantes Saavedra. Don Kişot. Meltem Toker, 2021.
213. ağırlık çökmek Tahsin Yücel. Vatandaş. Can Yayınları, 2012.
214. ağırlığını koymak www.dersimiz.com
215. ağırlık vermek (olmak) 1. www.dersimiz.com.
2. Sabit İnce. Bütün şairler, www.lulu.com, 2013.
Ahmet Yenilmez. Güneşli Günler. Motto Yayınları, 2019.
216. ağıt yakmak Yekta Kopan. Bana Kuşlar Söyledi. Can Yayınları, 2021.
217. ağız açmamak www.dersimiz.com
218. ağız aramak (veya yoklamak)
219. ağız açtırmamak www.dersimiz.com
220. ağız ağıza konuşmak Selçuk Alkan. Yazma Sanatı ve Yazma Teknikleri. Mevsimler Kitap, 2019.
221. ağız ağıza vermek www.dersimiz.com
222. ağız birliği etmek www.dersimiz.com
223. ağız burun birbirine karışmak Necmi Akyalçın. Türkçe ikilemeler sözlüğü: tanıklı Anı Yayıncılık, 2007.
224. ağız dalaşı (dalaşması) www.dersimiz.com
225. ağız değiştirmek <https://eodev.com/gorev/3764220>
226. ağız dil vermemek Yüksel Mert. Öğrenciler için Deyimler ve Öyküler Az Kitap, 2017.

227. **ağız dolusu** Ali Bayram. Kayıp Hazinesinin Laneti: Muhbir Ali bayram, 2022.
228. **ağız dolusu küfür** www.dersimiz.com
229. **ağız dolusu küfür etmek** www.dersimiz.com
230. **ağız eğmek** www.dersimiz.com
231. **ağız gevşekliği** H. Fethi Gözler. Örnekleriyle Türkçemizin açıklamalı büyük deyimler sözlüğü [A-Z] İnkilâp ve Aka Kitabevleri, 1975.
232. **ağız kalabalığı** www.dersimiz.com
233. **ağız kavafı** www.dersimiz.com
234. **ağız kavgası** www.dersimiz.com
235. **ağız kalabalığına getirmek** www.dersimiz.com
236. **ağız kokusu** www.dersimiz.com
237. **ağız şakası** www.dersimiz.com
238. **ağız tadı** Cemalettin E. Kavaklıgil. Tilki ile Davul. Mevsimler Kitap, 2018.
239. **ağız tadıyla** www.dersimiz.com
240. **ağız yapmak** www.dersimiz.com
241. **ağız yoklamak** www.dersimiz.com
242. **ağızsız dilsiz anlatmak** www.dersimiz.com
243. **ağzi açık ayran delisi** www.dersimiz.com
244. **ağzi (bir karış) açık kalmak** www.dersimiz.com
245. **ağzi bozuk** www.dersimiz.com
246. **ağzi burnu yerinde** Süleyman Şefik Paşa. Hatıratım: başıma gelenler ve gördüklerim : 31 Mart Vak'ası Arma Yayınları, 2004.
247. **ağzi çelikli** Asım Bezirci. Deyimlerimizin sözlüğü. Gendaş, 1990.
248. **ağzi dili kurumak** 1. www.dersimiz.com
2. Cengiz Dağcı. Onlar Da İnsandı. Ötügen Neşriyat, 1989.
249. **ağzi dili varmamak** www.dersimiz.com
250. **ağzi gevşek** www.dersimiz.com
251. **ağzi havada** www.dersimiz.com
252. **ağzi kalabalık** www.dersimiz.com
253. **ağzi kara** Hece: Aylık edebiyat dergisi, Volume 2, Issues 19-24.
254. **ağzi kara dili pis** Ahmet Vefik Paşa. Atalar sözü: müntehabât-ı durûb-ı emsâl. Gökkuşbu, 2005.
255. **ağzi kulaklarına varmak** www.dersimiz.com
256. **ağzi kulaklarında** Rita Hunter. Ruhun Ateşi: Ateş Dizisi 2. Epsilon Yayıncılık, 2013.
257. **ağzi laf yapmak** www.dersimiz.com
258. **ağzi pek/sıkı** www.dersimiz.com
259. **ağzi pis** www.dersimiz.com
260. **ağzi süt kokmak** www.dersimiz.com
261. **ağzi teneke kaplı** www.dersimiz.com
262. **ağzi var dili yok** www.dersimiz.com
263. **ağzi sulanmak** Atatürk ve Türk dili 3 Kâzım Yetiş. Türk Dil Kurumu, 2005.
264. **ağzi yanmak** www.dersimiz.com
265. **ağzını açmak** www.dersimiz.com
266. **ağzını açıp gözünü yummak** www.dersimiz.com
267. **ağzını bıçak açmamak** www.dersimiz.com

268. **ağzını bozmak** www.dersimiz.com
269. **ağzını burnunu dağıtmak** www.dersimiz.com
270. **ağzını havaya açmak** www.dersimiz.com
271. **ağzını hayra açmak** www.dersimiz.com
272. **ağzını kapamak** www.dersimiz.com
(kapatmak)
273. **ağzını kiraya vermek** Ortaoyunu oyun metinleri. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1987.
274. **ağzını kullanmak** www.dersimiz.com
275. **ağzını mühürlemek** www.dersimiz.com
276. **ağzını poyraza açmak** Folia orientalia, Volume 5 Państwowe Wydawn. Naukowe, 1963.
277. **ağzını satmak** Asım Bezirci. Deyimlerimizin sözlüğü, Gendaş, 1990.
278. **ağzını sıkı (pek) tutmak** www.dersimiz.com
279. **ağzını sulandırmak** Fuat Bozkurt. Türklerin Dini. Salon Yayınları, 2018.
280. **ağzını toplamak** www.dersimiz.com
281. **ağzını tutmak** www.dersimiz.com
282. **ağzını yele açmak** www.dersimiz.com
283. **ağzını yoklamak** www.dersimiz.com
284. **ağzının içine bakmak** www.dersimiz.com
285. **ağzının içine girmek** www.dersimiz.com
286. **ağzının kokusunu çekmek** <https://www.sevilensozler.com/oku-agzinin-kokusunu-cekmebir-kimsenin-dayanilmaz-cekilmez-tutum-ve-davranislarina-katlanmakyeter-artik-daha-fazla-senin-agiz-kokunu-cekemem-26385>
287. **ağzının payını vermek** Behçet Çelik. Sınıfın yenisi. Günişiği Kitaplığı Yayıncılık, 2011.
288. **ağzının ölçüsünü vermek** www.dersimiz.com
289. **ağzının tadını bilmek** Mehmet Acioglu. Islak Umutlar: Maşuk Kitap, 2017.
290. **ağzının tadı bozulmak** Hanifi Akın. Müslüman'ın Şahsiyeti. Tahlil Basım Yayın Eğitim Hizmetleri, 2018.
291. **ağzının tadı kaçmak** İlhan İlhan. Okuyunca Ne Olacaksın? Cinius Yayınları, 2013.
292. **ağzının tadını kaçırmak** Büşra Tuğba Koç. Küçük Anne. Ahir Zaman yayınevi, 2019.
293. **ağzının suyu akmak** www.dersimiz.com
294. **ağzına abdestle almak** www.dersimiz.com
- (birinin adını)
295. **ağza alınmayacak** www.dersimiz.com
(alınmaz)
296. **ağza almamak** www.dersimiz.com
297. **ağzına bağırduğım** носитель
298. **ağzına bakmak** Hüseyin Rahmi Gürpınar. İnsanlar maymun muydu? Atlas Kitabevi, 1968.
299. **ağzına baktırmak** www.dersimiz.com
300. **ağzına bir parmak bal** www.dersimiz.com
çalmak
301. **ağzına bir şey (çöp)** www.dersimiz.com
koymamak
302. **ağzına burnuna (yüzüne)** www.dersimiz.com
bulaştırmak
303. **ağzına geleni söylemek** www.dersimiz.com
304. **ağzına gem vurmak** www.dersimiz.com

305. **ağzına girmek** 1. www.dersimiz.com
2. Attilâ İlhan. Hacı Hanım vay. Özgür, 1986.
306. **ağzına kadar** www.dersimiz.com
307. **ağzına (diline) kira istemek** Oktay Rifat. Kadınlar arasında: piyes, üç perde. Millî Eğitim Bakanlığı, 1966.
308. **ağzına lâyık** Erdir Zat. Türkiye Meyhaneler Rehberi: Türkiye Meyhaneler Rehberi. Overteam Yayınları, 2014.
309. **ağızlara layık** www.dersimiz.com
310. **ağzına sakız etmek** Burhan Günel. Sevgi bağı: hikâyeler. Oluş Yayınevi, 1974.
311. **ağızlara sakız olmak** www.dersimiz.com
312. **ağzına sakız olmak** www.dersimiz.com
313. **ağzına sıçmak** 1. Nergiz Eren Pehlivan. Heves Önemli Kısmet Şart. Ceres Yayınları, 2019
2. Edouard Louis. Eddy'nin Sonu. Can Yayınları, 2021.
314. **ağzına sıçtığı** Yaşar Kemal. Ölmez otu. Ant Yayınları, 1969.
315. **ağzına sürmemek (koymamak)** www.dersimiz.com
316. **ağzına tükürdüğüm** China Miéville. Kral Fare. Yordam Kitap, 2018.
317. **ağzına yakıştıramamak** www.dersimiz.com
318. **ağzında bakla ıslanmamak** www.dersimiz.com
319. **ağzında büyümek** Engin Ergönültaş. Minare Gölgesi. İletişim Yayınları, 2016.
320. **ağzında dolaşmak** Şeyh Sadi-i Şirazi. Gülistan. Nesil Basım, 2013.
321. **ağzında gevelemek** www.dersimiz.com
322. **ağzıda sakız gibi çiğnemek** www.dersimiz.com
323. **ağzında yaş kalmamak** www.dersimiz.com
324. **ağızdan ağıza** www.dersimiz.com
325. **ağızdan ağıza geçmek** www.dersimiz.com
326. **ağzından bal akmak** www.dersimiz.com
327. **ağzından bal damlamak** www.dersimiz.com
328. **ağzından baklayı çıkarmak** www.dersimiz.com
329. **ağzından burnundan gelmek** www.dersimiz.com
330. **ağzından burnundan getirmek** www.dersimiz.com
331. **ağzından çıkan (çıkan sözü) kulağı duymamak** www.dersimiz.com
332. **ağzından çıkan (çıkan sözü) kulağı işitmek** www.dersimiz.com
333. **ağzından girip burnundan çıkmak** www.dersimiz.com
334. **ağzından kaçırmak** www.dersimiz.com
335. **ağzından kapmak** www.dersimiz.com
336. **ağzından konuşmak** Nejla Bilgin. İki Kadın bir Umut. Ceres Yayınları, 2018.
337. **ağzından laf almak** www.dersimiz.com
338. **ağzından laf çalmak** Yusuf Çotuksöken. Deyimlerimiz. Varlık Yayınları, 1988.

339. ağzından laf çekmek www.dersimiz.com
340. ağzından laf kapmak İlhan Ayverdi, Ahmet Topaloğlu. Asırlar boyu târihi seyri içinde misalli büyük Türkçe sözlük, 1. cilt Kubbealtı Neşriyatı, 2005.
341. ağzından lokmasını almak Nejat Muallımoğlu. Deyimler, atasözleri, beyitler ve anlamdaş kelimeler. Muallımoğlu Yayınları, 1983.
342. ağlama duvarına dönmek www.dersimiz.com
343. ağlamaklı etmek Şakir Balkı. Büyük usturalar: roman. Tekin Yayınevi, 1978.
344. ağlamaklı olmak www.dersimiz.com
345. ah almak www.dersimiz.com
346. ahını almak www.dersimiz.com
347. aha gelmek Ali Seydi. Resimli yeni Türkçe lûgat. Türkçe lûgatlerin fransızca mukabillerini havı. Sahip ve naşiri «Cihan» kütaphanesi sahibi Mihran. «Cihan» matbaası, 1929.
348. ah çekmek Nazi Safavi. Berzah ama Cennet. Muhenna Yayınları, 2020.
349. ah edip eh işitmek www.dersimiz.com
350. ahı çıkmak www.dersimiz.com
351. ahı gitmiş, vahı kalmış Cengiz Aytmatov. Elveda Gülsarı. Ötüken Neşriyat, 2015.
352. ahı tutmak www.dersimiz.com
353. ahı yerde kalmamak İbrahim Sarı. Lanet Olsun Zulüm Edenlere. noktaekitap, 2018.
354. ahbap çavuşlar www.dersimiz.com
355. ahıra çevirmek www.dersimiz.com
356. aheste beste Behçet Çelik. Gün Ortasında Arzu. Can Yayınları, 2011.
357. Ahfeş'in keçisi gibi baş (başını) sallamak www.dersimiz.com
358. ahkâm çıkarmak www.dersimiz.com
359. ahkâm kesmek www.dersimiz.com
360. ahkâm savurmak Yusuf Çotuksöken. Deyimlerimiz. Varlık Yayınları, 1988.
361. ahkâm yürütmek Yusuf Çotuksöken. Deyimlerimiz. Varlık Yayınları, 1988.
362. ahmak ıslatan Yiğit Bener. Eksik Taşlar Can Yayınları, 2012.
363. ahiret kardeşi S. Oral Uyan. Rahman'ın Kavalı. artcivic, 2017.
364. ahiret suali www.dersimiz.com
365. ahiret yolculuğu Şaban Döğen. Minberden Gönüllere-2 Nesil Basım Yayın, 2011.
366. ahireti boylamak Ebubekir Subaşı. Kösem Valide Sultan. Çelik Yayınevi, 2017.
367. ahiretini yapmak www.dersimiz.com
368. ahirette on parmağı yakasında olmak İlhan Ayverdi, Ahmet Topaloğlu. Asırlar boyu târihi seyri içinde misalli büyük Türkçe sözlük, 1. cilt. Kubbealtı Neşriyatı, 2005.
369. ahirette iki eli yakasında olmak Sevan Nişanyan. Hocam, Allaha Peygambere laf etmek caiz midir? Propaganda Yayınları, 2013.
370. ahu gözlü Sami Aslan. Siyah Lale. Cinius Yayınları, 2013.
371. ak dediğine kara demek www.dersimiz.com
372. ak sakaldan yok sakala gelmek Aziz Nesin. Memleketin Birinde. Nesin Yayıncılık, 2019.
373. akla kararı seçmek Sabahattin Ali. İçimizdeki Şeytan. Can Yayınları, 2020.
374. akan sular durmak Cana Meltem Yöney. Çocuğum neden yemek yemiyor?: çocuğunuz makarna-pilav-patates-köfte çocuğu olmasın! www.dersimiz.com
375. akıbetine uğramak www.dersimiz.com
376. akıl almak www.dersimiz.com

377. **akıl danışmak** www.dersimiz.com
378. **akıl defteri** www.dersimiz.com
379. **akıl erdirememek** www.dersimiz.com
380. **akıl etmek** www.dersimiz.com
381. **akıl hocası** Ali Eryılmaz. Yazar Adayının Yolculuğu. Fa Yayınları, 2020.
382. **akıl hocalığı yapmak** www.dersimiz.com
383. **akıl kârı olmamak** www.dersimiz.com
384. **akıl kutusu** www.dersimiz.com
385. **akıl küpü (kutusu, kumkuması)** Kemal İnal. Alternatif Eğitim Dergisi 6: Oyun ve Oyuncak; Eğitimde Alternatif Yaklaşımlar. Yeni İnsan Yayınevi, 2021.
386. **akıl öğretmek** www.dersimiz.com
387. **akıl sır ermez** Ömer Alpay Koçak. Komutan. Kamer Yayınları, 2018.
388. **akıl sır ermemek** FABİSAD Almanak 2017. Özgün Muti, Galip Dursun. Entropol Kitap, 2017.
389. **akıl satmak** www.dersimiz.com
390. **akıl sormak** Adem Metan. Damat. Yediveren Yayınları, 2017.
391. **akıl terelelli** Asım Bezirci. Deyimlerimizin sözlüğü, Gendaş, 1990.
392. **akıl tutulması** www.dersimiz.com
393. **akıl vermek** www.dersimiz.com
394. **akıl yormak** www.dersimiz.com
395. **akıl yürütmek** www.dersimiz.com
396. **aklı almamak** www.dersimiz.com
397. **aklı başına gelmek** 1. Sait Faik. Bütün eserleri: Tüneldeki çocuk. Mahkeme kapısı. Bilgi Yayınevi, 1982.
2. Ahmet Ümit. Sultanı öldürmek. Everest Yayınları, 2012.
398. **aklı başında** www.dersimiz.com
399. **aklı başında olmamak** www.dersimiz.com
400. **aklı başı (dengesini) yerinde olmamak** Teslime Gülsen Nurdoğan. Kaf Dağı Yolcusu Kalmasin. 2021.
401. **aklı başından bir karış yukarı (yukarıda)** www.dersimiz.com
402. **aklı başından gitmek** Ömer Celep. Deyimler ve Öyküler: Dillerden Düşmeyen. Akis Kitap, 2012.
403. **aklı başka yerde olmak** Koray Avcı Çakman. Almarpanın Gizemi. Tudem Yayın Gurubu, 2016.
404. **aklı bir karış havada** www.dersimiz.com
405. **aklı çıkmak** Songül Günay Pehlivan. Kasabada Cinayet. artcivic, 2018.
406. **aklı dağılmak** <https://eodev.com/gorev/21136545>
407. **aklı durmak** <https://www.sinifsan.com/bilgi-5981-akli-durmak-deyimi-ne-demektir?.html>
408. **aklı ermek (yetmek) (bir şeye)** www.dersimiz.com
409. **aklı fikri** www.dersimiz.com
410. **aklı gitmek** www.dersimiz.com
411. **aklı kalmak** www.dersimiz.com
412. **aklı karışmak** <https://www.sinifsan.com/bilgi-5982-akli-karismak-deyimi-ne-demektir?.html>
413. **aklı kesmek** www.dersimiz.com
414. **aklı selimi (aklıselimi) yerinde olmamak** «Belleten, Volume 71, Issue 261, Türk Tarih Kurumu, Türk Tarih Kurumu Basimevi, 2007.

415. **aklı sıra** Ahmed Günbay Yıldız. Azat Kuşları. Timaş Yayınları, 1999.
416. **aklı sonradan gelmek** www.dersimiz.com
417. **aklı takılmak** www.dersimiz.com
418. **aklı yatmak** www.dersimiz.com
419. **aklı zıvanadan çıkmak** www.dersimiz.com
420. **aklını almak** www.dersimiz.com
421. **aklını başına almak** Emine Can. İsimsiz acı. Emine Can, 2020.
422. **aklını başına devşirmek** www.dersimiz.com
- (toplamak)**
423. **aklını başka yere vermek** Kemal Tahir. Rahmet yolları kesti. Bilgi Yayınevi, 1970.
424. **aklını başından almak** Metehan Yaşar, Son Direniş, Metehan Yaşar, 2014.
425. **aklını bozmak** [https://www.sinifsan.com/bilgi-5995-aklini-\(bir-seyle\)-bozmak-deyimi-ne-demektir?.html](https://www.sinifsan.com/bilgi-5995-aklini-(bir-seyle)-bozmak-deyimi-ne-demektir?.html)
426. **aklını çalmak** www.dersimiz.com
427. **aklını çelmek** 1. www.dersimiz.com
2. Hece: Aylık edebiyat dergisi, Volume 4 Hece Yayıncılık, 2000.
428. **aklını kaçırmak** Ali Erkan Kavaklı. Kader Kapımı Çaldı. Nesil Basım Yayın, 2010.
429. **aklını karıştırmak** Süheyla Küçükboyacı. En ötekiler. Pamiray Yayınları, 2020.
430. **aklını kaybetmek** Necati Gültepe. Kızılelma'nın İzinde: Turan Dünyasının Onbin Yıllık Sırrı. Ötüken Neşriyat, 2014.
431. **aklını peynir ekmekle yemek** www.dersimiz.com
432. **aklını şaşırarak** Suat Derviş. Ankara Mahpusu. May Yayınları, 1968.
433. **aklının çivisi eksik** www.dersimiz.com
434. **aklının tahtası eksik** www.dersimiz.com
435. **aklının terazisi bozulmak** www.dersimiz.com
436. **aklının köşesinden bile geçmemek** www.dersimiz.com
437. **aklının ucundan bile geçmemek** www.dersimiz.com
438. **akla gelmez** Yaşar Kemal. Zulmün Artsın. Yapı Kredi Yayınları, 2013.
439. **akla hayale gelmemek** www.dersimiz.com
440. **akla hayale gelmez** www.dersimiz.com
441. **akla yakın** International Symposium on East Anatolia-South Caucasus Cultures: Proceedings I, Volume 1, Cambridge Scholars Publishing, 2015.
442. **aklına düşmek** <https://www.sinifsan.com/bilgi-3510-aklina-dusmek.deyimi-ne-demektir?.html>
443. **aklına esmek** www.dersimiz.com
444. **aklına gelen başına gelmek** www.dersimiz.com
445. **aklına gelmek** Memduh Şevket Esendal. Kızıma mektuplar. Bilgi Yayınevi, 2001.
446. **aklına geleni söylemek** www.dersimiz.com
447. **aklına geleni yapmak** www.dersimiz.com
448. **aklına getirmek** www.dersimiz.com
449. **aklına koymak** 1. Burhan Doğançay. Burhan Doğançay: Retrospektif. Duran Kitapları, 2001.
2. Ömer Celep. Deyimler ve Öyküler: Dillerden Düşmeyen. Akis Kitap, 2012.

450. **aklına (aklını) takmak** Yaşar Kemal. Çakırcalı Efe. Yapı Kredi Yayınları, 2014.
451. **aklına takılmak** www.dersimiz.com
452. **aklına sığmamak** Malik Aksel. İstanbul'un ortası. Kültür Bakanlığı, 1977.
453. **aklına uymak** www.dersimiz.com
454. **aklına yer etmek** www.dersimiz.com
455. **aklında kalmak** www.dersimiz.com
456. **aklında tutmak** www.dersimiz.com
457. **aklından çıkarmamak** Gülnur Aksop. Atatürk Atatürk'ü Anlatıyor - Benim Tutkularım Var. Poseidon Yayınları, 2018.
458. **akıldan çıkmak** www.dersimiz.com
459. **aklından çıkmak (çıkılmamak)** www.dersimiz.com
460. **aklından geçirmek** Vehbi Koç. Hatıralarım, görüşlerim, öğütlerim. Vehbi Koç Vakfı, 1987.
461. **aklından geçmek** www.dersimiz.com
462. **aklından zoru olmak** www.dersimiz.com
463. **akıllı uslu** www.dersimiz.com
464. **akıllara durgunluk vermek** www.dersimiz.com
465. **akın akın** <http://www.sinematurk.com/icerik/2549-herseyden-onemlisi-bir-sanatci-aydin-olmalidir/> дата обращения 20.11.2021
466. **akın etmek** Ibrahim Sirkeci, Meriça Zulfıu Alılı. The Migration Conference 2020 Proceedings: Migration and Integration. Transnational Press London, 2020.
467. **akın yapmak** Suat Ünlü. Çağatay Türkçesi Sözlüğü. Eğitim Yayınevi, 2014.
468. **akıntıya bırakmak** Bahadır Lüser. Sevgimizde yanlış yok, Volume 1, Bahadır Lüser, 2020.
469. **akıntıya kapılmak** 1. Erhan Bener.Sisli yaz Kaynak Yayınları, 1984.
2. Esra Ezmeci. İz Bıraktığın Kadar Varsın. Destek Publishing and Media Group, 2020.
470. **akıntıya kürek çekmek** www.dersimiz.com
471. **akışına bırakmak** Lütfi Kaleli. Atasözleri Deyimler Deyişler ve Öğütler: Atasözleri Deyimler Deyişler ve Öğütler. Berfin Basın Yayın, 2015.
472. **ak pak** www.dersimiz.com
473. **akmasa da damlamak** www.dersimiz.com
474. **aksi tardirde** <https://hepturkce.com/kisaca-aksi-halde-aksi-takdirde/>
475. **aksi gibi** www.dersimiz.com
476. **aksi gitmek** Dr. Muhammed Bozdağ, Yüreğimde Rabbim. Muhammed Bozdağ. MB Yayınları, 2015
477. **aksi tesadüf** Yakup Kadri Karaosmanoğlu. Sodom ve Gomora. İletişim Yayınları, 1990.
478. **aksi tesir** Mehmed Zahid Kotku. Nefsin Terbiyesi. Server İletişim, 2019.
479. **aksilik çıkmak** Sema Ezgü. Pembe Günler. 2015. (<https://books.google.de>)
480. **aksilik çıkarmak** Mehmet Kızılca. Beyaz Güvercinler. Erkam Yayın, 2015.
481. **aksiliği tutmak** www.dersimiz.com
482. **aksiliği üstünde** Balaban. Şair baba ve damdakiler. Cem Yayınevi, 1968.
483. **akşam üstü (üzeri)** Aydın Türkgücü. Tanrıya dönüş: İyi İnsanlara Güzel Haberler-1Aydın Türkgücü, 2016.
484. **akşama sabaha** www.dersimiz.com
485. **akşamdan kalmak** Muzaffer Buyrukçu. Mağara: hikâyeler. E Yayınları, 1971.
486. **akşamdan kalma** Atilla Gökova. Yalnızlık Melekleri. Ceres Yayınları, 2020

487. **akşamdan sonra merhaba** (sabahlar hayrolsun) Asım Bezirci. Deyimlerimizin sözlüğü. Gendaş, 1990.
488. **akşamı bulmak (etmek)** www.dersimiz.com
489. **alan talan olmak** Metin Savaş. Zemheri Kuyusu. Ötüken Neşriyat, 2014.
490. **alan talan etmek** www.dersimiz.com
491. **alavere dalavere yapmak** Mehmet Akbulut. Ey Müslüman Kendine Gel! ahir zaman, 2015.
492. **alarga(da) durmak** https://educalingo.com/fr/dic-tr/alargada-durmak
493. **alargadan seyretmek** https://adebiportal.kz/en/translation/view/1152
494. **alçak gönüllü olmak** https://www.sinifsan.com/bilgi-6004-alcak-gonullu-olmak-deyimi-nedemektir?.html
495. **alacalı bulacalı** Haldun Taner. Konçınalar: hikâyeler. Varlık Yayınevi, 1967.
496. **alaca karanlık** www.dersimiz.com
497. **alacak verecek** Besim Atalay. Sevgi Özel. Türk Dil Kurumu Yayınları, 1983.
498. **altı karış beberuhi** www.dersimiz.com
499. **alaka beslemek (duymak)** Süleyman Demirel. Başbakan Süleyman Demirel'in Basın toplantıları. Başbakanlık Basımevi, 1968.
500. **alaka çekmek** www.dersimiz.com
501. **alaka uyandırmak** Peyami Safa. Şimşek. Ötüken Neşriyat, 1972.
502. **alaka görmek** Sema Maraşlı. Sevmek Bu Kadar Güzelken. Motto Yayınları, 2018.
503. **alaka göstermek** Orhan Miroğlu. Hevsel bahçesinde bir dut ağacı: Canip Yıldırım'la söyleşi. İletişim Yayıncılık, 2005.
504. **alakayı kesmek** www.dersimiz.com
505. **alaya almak** Eşrefoğlu Rûmî. Nefislerin Terbiyesi: Dünya, ahiret yurdunu kazanmak yolunda bir durak, bir konaklama yeridir. Sufi, 2015.
506. **alet etmek** www.dersimiz.com
507. **alet olmak** Necmettin Erbakan. Körfez krizi, emperyalizm ve petrol. Rehber Yayınları, 1991.
508. **alev almak** 1. Yılmaz Ölmez. Gri-mm Masalları 42: Mezardaki Oğlan. Yılmaz Ölmez, 2021.
2. Etem İzzet Benice. Yakılacak Kitap. İnkilâp ve Aka, 1974.
509. **aldığı aptest ürküttüğü kurbağaya değmemek** Nejat Muallimoğlu. Deyimler, atasözleri, beyitler ve anlamdaş kelimeler. Muallimoğlu Yayınları, 1983.
510. **aldırmazlıktan (aldırmamazlıktan) gelmek** Mete Akyol. Mevzuat böyle efendim. Milliyet Yayınları, 1981.
511. **aldı yürüdü** www.dersimiz.com
512. **alev saçağı sarmak** www.dersimiz.com
513. **aleyhine dönmek** www.dersimiz.com
514. **aleyhinde bulunmak** Sinan Yıldız. Şahin Bey: Antep'in Kurtuluş Destanı. Mevsimler Kitap, 2019.
515. **aleyhinde konuşmak** Aysel Zeynep. Allah'ı Anlatan Öyküler (Esmâ-i Hüsnâ), Siyer Basım Yayın, 1967.
516. **aleyhine olmak** Muhammed Hüseyin (R.A.). Kur'an-ı Kerim'e göre El Esmâ'ül Hüsnâ 1: Muhammed Hüseyin (R.A.) Diyar Yayıncılık, 2017.
517. **alıp verememek** www.dersimiz.com
518. **alaşağı/al aşığı etmek** www.dersimiz.com
519. **alavere dalavere çevirmek** H. Fethi Gözler. Örnekleriyle Türkçemizin açıklamalı büyük deyimler sözlüğü [A-Z], İnkilâp ve Aka Kitabevleri, 1975.
520. **alavere dalavere yapmak** Mehmet Akbulut. Ey Müslüman Kendine Gel! ahir zaman, 2015.
521. **ile alay etmek** İlker Yiğit. İçimizdeki Şeytan. Mütalaa Yayınları, 2021.
522. **alay geçmek** Yüksel Mert. Öğrenciler İçin Deyimler ve Öyküler. Az Kitap, 2017.